

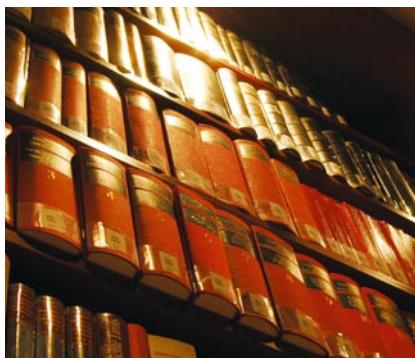
HRABANUS <MAURUS>
WIMPFELING, JAKOB
REUCHLIN, JOHANNES [BEITRÄGER]

**Magnencij Rabani Mauri De
Laudib[us] sancte Crucis
opus.**

Eruditione versu prosaq[ue] mirificum.

in aedibus Thomae Anshelmi
Forchheim
1503

books2ebooks – Millions of books just a mouse click away!

European libraries are hosting millions of books from the 15th to the 20th century. All these books have now become available as eBooks – just a mouse click away. Search the online catalogue of a library from the eBooks on Demand (EOD) network and order the book as an eBook from all over the world – 24 hours a day, 7 days a week. The book will be digitised and made accessible to you as an eBook. Pay online with a credit card of your choice and build up your personal digital library!

What is an EOD eBook?

An EOD eBook is a digitised book delivered in the form of a PDF file. In the advanced version, the file contains the image of the scanned original book as well as the automatically recognised full text. Of course marks, notations and other notes in the margins present in the original volume will also appear in this file.

How to order an EOD eBook?

Wherever you see this button, you can order eBooks directly from the online catalogue of a library. Just search the catalogue and select the book you need.

A user friendly interface will guide you through the ordering process. You will receive a confirmation e-mail and you will be able to track your order at your personal tracing site.

How to buy an EOD eBook?

Once the book has been digitised and is ready for downloading you will have several payment options. The most convenient option is to use your credit card and pay via a secure transaction mode. After your payment has been received, you will be able to download the eBook.

Standard EOD eBook – How to use

You receive one single file in the form of a PDF file. You can browse, print and build up your own collection in a convenient manner.

Print

Print out the whole book or only some pages.

Browse

Use the PDF reader and enjoy browsing and zooming with your standard day-to-day-software. There is no need to install other software.

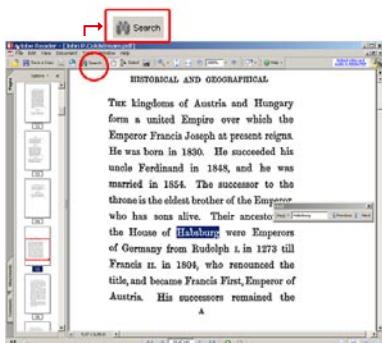
Build up your own collection

The whole book is comprised in one file. Take the book with you on your portable device and build up your personal digital library.

Advanced EOD eBook - How to use

Search & Find

Print out the whole book or only some pages.

With the in-built search feature of your PDF reader, you can browse the book for individual words or part of a word.

Use the binocular symbol in the toolbar or the keyboard shortcut (Ctrl+F) to search for a certain word. "Habsburg" is being searched for in this example. The finding is highlighted.

Copy & Paste Text

Click on the “Select Tool” in the toolbar and select all the text you want to copy within the PDF file. Then open your word processor and paste the copied text there e.g. in Microsoft Word, click on the Edit menu or use the keyboard shortcut (Ctrl+V) in order to Paste the text into your document.

Copy & Paste Images

If you want to copy and paste an image, use the “Snapshot Tool” from the toolbar menu and paste the picture into the designated programme (e.g. word processor or an image processing programme).

Terms and Conditions

With the usage of the EOD service, you accept the Terms and Conditions. EOD provides access to digitized documents strictly for personal, non-commercial purposes.

Terms and Conditions in English: <http://books2ebooks.eu/odm/html/ubw/en/agb.html>

Terms and Conditions in German: <http://books2ebooks.eu/odm/html/ubw/de/agb.html>

More eBooks

More eBooks are available at <http://books2ebooks.eu>

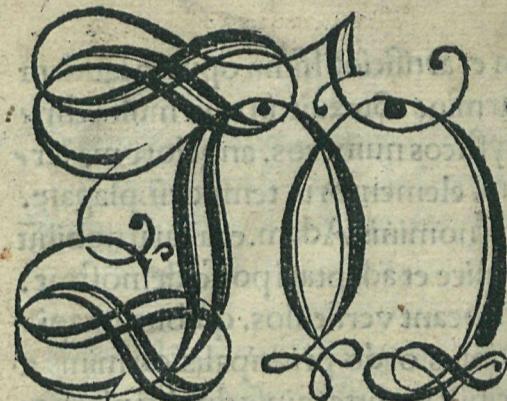
Universitätsbibliothek Wien

II

252.806

A

**Agnencij Rabani
Mauri De Landib' sancte Crucis
opus. eruditione versu prosaqz
mirificum.**

Ver est Rm p̄is ac Dm Dart: form:
Fabri & vien: profuys & no & paru
peruys emphis & post mortē ipsius
in Bibliothecam Collegij s̄i. S.

Nicolaus ad usum Fratribus Antonini
Sindentii & Sindio formi in ita
suo ordinacione colloquendo A.D. n.
vien: X Januarij anno
Chro mols 1540.

Et singulare mandato &
Ex ore ipsius Rm Ep̄i
Dart: Sustane

Iacobus Vimpelingius Sletstatinus, viiiuersis bonarum
litterarum amatoribus. S. P.

Rabanus theutonicus: mirificum et artificiosissimum opus in laudem
sancte Crucis, laboriosissimo carmine contexuit: in quo multa chri-
stianae fidei mysteria, multos mysticos numeros, angelorum, vir-
tutum, donorum, beatitudinum, elementorum, temporum, plagarum,
mensium, ventorum, librorum Mosi, huius nominis Adam, et aliarum nobilium
rerum vim et dignitatem, sancte Crucis conuenire et adaptari posse demonstrat.
innectens versum versui, ut et figure suos habeant versiculos, quibus imagi-
nes diuersae representantur, nec tamen legitimus ordo principalis carminis a
suo cursu vel tenore abrumpitur, aut intercipit: ita litterae ipse duplice plerumque
ordini quadrant. Post quodlibet etiam carmine solitus sequitur sermo, versuum
admirandam profunditatem dilucide explanans. O preclarum et omnium vene-
ratione dignum opus, quo non in merito Germania (que talem virum peperit)
illustris redditur et gloria. Fac igitur peculiarem hunc librum tibi candide
lector obsecro, qui quis vere christianus es: ut nouitatem videas, ut ingenium
laudes, ut egregiam venam mireris, ut ad amore Crucis et crucifixi accendaris.
ut deuotus esse incipias ei qui pro te passus est, ut te ipsum oblectes in hac dulci
arbore, in qua mundi salus pependit, in qua est omnis spes nostra, refugium
nostrum, medicina nostra, per quam saluati et liberati sumus, fructum anime
tuam immortalem ex dono dei indubie consequere. Vale charissime in Christo
lector. Ex heremitorio diuini Guilhermi, in suburbano Argentinensi quinto idus
sextiles, Anni salutis nostrae Millesimo quingentesimo primo.

Ioannis Reuchlin Phorcensis, LL. Doc.
Ad Thomam Anshelmi Impressorem
In Laudem Rabani de Sancta Cruce.
. EPAENOS.

Te tem&o Thoma reputo Phorcenq; beatam

Q; per vos Rabani de Cruce fulget opus.

Semina scribendi redeunt dispersa per orbem.

Ars quam venturis occulueret patres.

Accedat propius mens nescia turpe videre:

Hic latet in pulchro pulchrior æthra polo;

Non crux Andromedæ Cepheidis: aut Ganiana

Verris: in hoc dabitur conspicienda libro.

Sed cui fixus erat hominūq; deumq; creator.

Mundus & innocuus criminis nostra luens;

Crux hęc plus Rabani: quam Constantinia splendet

Quondam sydereis visio picta notis.

Aerea serpentis potuit sanare figura

Fixa Crucis: nostra tu mage tutus eris.

Formosas spargit series maculosa līturas

Partibus in variis: ut notet ordo crucem.

Quo Rabanus Coum facile devicit Apellen

Nil tibi Parrhasius: nil tibi Zeulis erit.

Siuē leges librum: Polydēdala cuncta videbis.

Siuē audire libet: cantilat harmonia.

Quare agite ambo duo, titulos crescatis in altos

Hoc solo Rabani splendidiore libro.

Anshelmi Thoma, qui chartas imprimis arte

Tu q; simul phorce: fons et origo mei.

Vrbs: honor artificum, fabricatrix ingenior̄.

O decus, O Rabani viue secunda parens.

Aa ii

Ad magni ingenij virum bonarūq; rerum indagatorē solertissimū fratrem
Nicolau[m] keinbōs: ordinis sancti Ioannis Hierosolimitani. plebanū durlace-
num: in mirificum opus Rabani Mauri Fuldensis abbatis, de laudibus Crucis
cū sacerdos siue cōmendatio Sebastiani Brant:

Quod mihi nuper opus Rabani Nicolae sacrata
De Cruce misisti. dec̄q; decore Crucis.
Non potui non multimodo mirarier ausu.
Ducere vel dignum laudibus immodicis.
Et decuit: quis enim Christiue Crucisue minister
Non eciam studeat laudibus ipse Crucis.
Sed quis digna tamen se dicere posse putabit
Carmina mirifice, saluificeq; Crucis.
Deficit in cunctis sensus, lingua, ingenij vis:
Mortali attemptant qui canere ore Crucem.
Ille tamen Rabanus doctus pater, optimus auctor.
Aulus idem, vario carminis auspicio.
Mysteriūq; Crucis, laudesq; decusq; pegit:
Et docuit cunctis rebus inesse Crucem.
Asuperis duxit primoq; parente: per omnes
Ille creaturas, atq; elementa Crucem.
O quantū aggressus diuus pater ille laborem:
Quantū onus inmensum sumpsit amore Crucis.
Peruigil insomnes noctes (dubio, pcul) egit
Ut laudes posset continuare Crucis.
Quo magis indignor: homines q̄q; temporis huius
Execror: admiror, dedoleoq; leues.
Non modo secordes qui, desidiacq; fluentes
Non digne insudant, puigilantq; Crucis.
Qui eciam violant, temerāt, modo cōmaculantq;
Contempnūt, horrent, dilacerantq; Crucem:
Insuper & pedibus calcant venerabile signum:
Et Cruce signatos turpiter interimūt.
Quos sua pena manet tandem, Crucis interea nos
Cum Rabano laudes cōcinere usq; iuuat.
Et domino grates referamus, habemus, agamus:
Qui Crucē nos p̄pria liberat, atq; beat.
Te quoq; chare pater, meritum Nicolae sequer
Condignū a superis, christicoliſq; piis.
Qui Crucē signatam vestem geris: hinc Crucis arma
Diligis, obseruas, amplificare studies.
Das quoq; materiam, quo prodeat hoc opus olim
In lucem: & vitam te duce suscipiat.

Iure igitur keinbōs dictus : quia criminē ab omni
Immunis viuis : nec tibi prava placent.

Vnde etiam laudes queris Crucis. atq; tropheum:
Instituisc; bonis artibus ingenium.

Proinde vale nos vmbra Crucis defendat. & alis
Suscipiat famulos ptegat atq; suis.

Et que ppetuo Crux est veneranda decore:
Hec quoq; perpetuo nos tueatur, Amen.

Ad christianos Iodoci Galli Tetraastichon.

Discite ab infernis sacra Crux quos sola redemit:
Qua dignum amplecti sit pietate crucem.

Cum nusquam affectus : labor . ingenii . & memorandi
Vis : ut sunt isto tam bene sparsa libro.

Eiusdem ad fidelem. industrium. diligentēq; impressorem
Phorcensem Thomam de Baden.

Perge ut cœpisti Calcographe docte magister.
Mirando miras imprimere ere notas.

Est tibi mens viuax : ars prompta . ex tempore certus
Vsus . & ingenium fertile . docta manus.

Hinc modo Rhabani quas duxti ex arte figurās.
Nemo aliis nostro finget in orbe pares

Ergo age : lima (velut cœpisti) accedat ad artem
Quam pene vnu habes : premia sola feres.

In laudem carminū Rhabani Theodoricus Gretemundus
Legum Doctor.

Rabanus calamo : tabulis indulxit Apelles.
Spirabat quicquid pinxit uterq; manu.

Huius edax rasit tabulas quascūq; vetustas:
Illiū aeterno tempore viuet opus.

Carminibus vitam pītæ debetis ideæ :
Linea si pereat, carmina non pereunt.

Aliud Carmen eiusdem ad idem

Admirabiliter tornatos inspice versus
Rabani : laeto si quis es ingenio.

Quomodocūq; legas oritur cum carmine sensus:
Nam seruit multis littera queq; modis.

Quodq; magis mirum est. numeris habitatur imago
Queq; suis : vati hec non labor ullus erant.

Nam licet haud faciliter constent hec carmina lege:
Illa tamen faciliter cuncta decore fluunt.

Elegiacum Ioannis Gallinarij heidelbergensis ad amatores
Christi, ut legant Rabanum de laude sancte Crucis:

Si quis auet pæana Crucis percurrere Christi:
Huc gressum celeri dirigat usq; gradu.
Maxima Theutonice Rabanus gloria gentis
Nobile mirifico carmine lusit opus.
Non similem Germana tulit, non Itala tellus
Et neq; Tartessus, nec Rhodanus, nec Arar
Non Helenæ flamas: non in foelicis Elisse
Perstrepit hic vulnus, Tantalidumue thoro;
Non sonat indomiti feruentia prælia Martis:
Nec probat egis carmina facta modis:
Sacra triumphantis cecinit sed stigmata Christi
Arma, quibus stygium vicit & ipse ducem
Quæ sontes herebi manes, tenebreg; nephande
Tartareus Pluto: Persephoneq; tremunt.

Ad musas, ut Rabanum corona ex omnibus aromatū
generibus ornent cingantq; Elegiacum Ioannis Gal-
linarij heidelbergen;

Cingite virginæ Rabano tempora lauro
Castalides vati: palladiaq; coma.
Non Hederæ virides desint, non myrtlea sylua.
Lilia, conueniant purpureæq; rosæ.
Cinnama, serpillum, buxus, narcissus, amomum,
Tus, violæ, nardus, balsama, myrrha, thymus.
Huc Terebinthe adeas, Iuglandes, rosq; marine;
Huc cum Syluano tu Cyparisse veni;
Nectite panchæis quicquid generatur in hortis
Quicquid habent Cilices: Ydaliumue nemus;
Quicquid Erythrea querit niger Indus in alga.
Pactolus quicquid vel Tagus ipse vehit.
Huc etiam croceos apporet Tmolus odores:
Huc et apum hybleos mellifera ora fauos:
Huc crystalla ferant gelido de vertice Thauri
Gryphes Hyperborei. Caucaseq; fere.
Huc electra ferant niuei de littore cigni
Eridani lachrymas, et phaetonciadum.
Vos et Hamadryades Nappeq; germina campi
Carpite odoriferi graminis omne genus.
Floribus intextis preciosas nectite gemmas.
Tempora Rabano cingite pierides.

HExastichoneiusdem

Indole Dédalea Rabanus stámina duxit
Et Labyrintheo fila regenda modo,
Sis quamuis Theseus Ariadnes numíne fretus
Dédalus ingenio : versibus ipse Maro:
Arte tamen nulla potes hunc equare poetam.
Tanto igitur vati gloria maior erit.

Pro Laude Carmis operosi & insolentioris Georgij Symler Wimpensis. Inopiscum.

Quanta Maguntinę Rabani nomina terg:
Nomina, ppetuam nūc habitura fidem
Corniger auriferis Rhenus ubi labitur vndis
Et vada Theutonico littore Belga secat
Dux hic noster honos (singat maiora vetustas)
Germanis rutilum nobilibusq; decus,
Edidit indicio quid nostra quid Itala tellus
Possit, ad insolitam dum citat ille chelyn,
Aurea iam sileant Tarpei saxa tonantis
Et Ptolomeę machina dicta pharit
Dehinc Cretę sileat & inextricabilis error
Quę potuisse ferunt dēdaleasq; manus,
Hic tibi sint resono miracula iuncta theatro :
Famaq; de thermis cōcelebrata vetus,
Si cupies Smirnę suspensam dicere molem
Cum sessore graui Bellerophontis equū
Siue Ephesi. seu vis Rhodiq; mīnisse colūnę
Est opus hoc cūctis rarius ingenii:
Vim dedit in nurneros illi formosus Apollo :
Nam cecinit multis vix imitanda viris;
Andini liceat mirabere plectra cothurni;
Ignorare potes maius & Iliade.
Accedant Thebę, ciuilia busta Philippi:
Annibal. & cultę laus Venusina lyre :
Nil erit, ad nostram quęcūq; tulisse mineruam:
Concedunt illis singula imaginibus

Eiusdem Tetraſticon

Debetur nostro laus hęc primaria vati,
Vtile christicolis quod patefecit opus,
Et pinxit roseo cunctis veneranda cruce
Signa Crucis : summi miliciamq; dei.

Vincencius in speculo historiali li. xxv. c. xxviii.

Rhabanus sophista, et sui temporis poetarum nulli secundus fit abbas Fulde-
sis: qui multa de scripuris sanctis disseruit: qui etiam librum de laude sancte
Crucis figurarum varietate distinctum difficulti & mirando poemate compo-
suit: & sergio pape offerendum misit:

**Anthoninus in chronica sua: parte secunda
titulo. xliii. c. v. paragrapho. i.**

Alludit & astipulatur eisdem fere verbis quibus vincencius usus est:

**Odilo Abbas Cluniacensis. in sermone
de laude sancte Crucis, sic inquit**

Rhabanus seculari sciencia affatim eru ditus: fide catholicus, spirituali sciencia
ad plenum edoctus. tale de laude sancte Crucis texuit opus et texendo perfecit
quo preciosius ad videndum: amabilius ad legendum, dulcior ad retinendū.
laboriosius ad scribendum non potest inueniri.

**Martinus in chronica sua sub Ludouico
pio, filio Caroli magni**

Eo tempore floret Rhabanus monachus abbas Fuldensis, poeta magnus, & in
sciencia theologiae preclarus

Platina in Gregorin quarto

Sunt qui scribant rogatu Ludouici Gregorium sanctorū omnium celebritatem
Kalendis nouembris instituisse: eamq; rem magnopere a Rhabano monacho
theologo insigni carmībus et prosa laudatam fuisse: in his enī duobus dicendi
generībus vir doctus ut illa maxime tempestate satis valebat. Commentatus
est idem Rhabanus et librum Paralipomenon & Machabeos, habuit etiam
sermones satis elegantes ad populum: sed is potissimum laudatur quem habuit
in celebritate omnium sanctorum.

**Wernherus Westualus carthusiensis Agrippinus In fasciculo
temporum sub Ludouico Primo.**

Rabanus poeta & monachus, post abbas Fuldensis. Deinde Archiepiscopus
Maguntinus doctor magnus claruit & plura scripsit.

**Iacobus Philippus Pergameñ in
supplemento chronicarum.**

Rabanus monachus & Maguntinus Archiepiscopus. Theologus clarissi-
mus et insignis poeta. In prosa & carmine plurimum valuit.

**Ioannes Tritemius Abbas Spanemensis
Descriptoribus ecclesiasticis.**

Rabanus Theutonicus ex ciuitate Fuldenſi in buchonia: vir in diuinis scrip-
turis eruditissimus, & in ſecularibus litteris nobiliter doctus: philofophus,
rhetor, astronomus & poeta ſubtiliſſimus: cui nec Italia ſimilem, nec germa-
nia peperit equalem. Scripsit tam carmine quam ſoluta oratione multa volu-
mina: maxime in ſcripturis sanctis ſere ſuper utroq; testamento, et de laude
sancte Crucis cuius exordium Rex regum dominus.

Sedis apostolicę p̄fes moderator & orbis
Immortale iubar. portus & aura tuis
Dexter ames terras : & quę tibi munera prebet
Auctor inauditi carminis : ipse colas
Materiam sumpsit qua non est dignior ulla
Quę sit vel prosa. vel celebranda modis
Carmen Apelleq̄ dic viuat imagine formę
Donec erit terris aurea Roma caput
G:S

Intercessio Albini pro Mauro.

Sancte dei presul meritis in secula viuens.
Causam quam serimus suscipe mente pia.
Nempe ego cum fueram custos humiliisque minister
Istius ecclesiæ, dogmata sacra legens
Hunc puerum docui diuini famine verbis
Ethice monitis, et sophie studiis
Ipse quidem francus genere est, atque incola sylue
Bochoniæ, huc missus discere verba dei:
Abbas namque suus, Fuldensis rector ouilis
Illum huc direxit ad tua tecta pater
Quo mecum legeret metris scolaisticus artem:
Scripturam et sacram rite pararet ouans.
Ast ubi sex lustra impleuit iam scribere temptans
Ad Christi laudem hunc edidit arte librum.
Quo typicos numeros tropicas et rite figuras
Indidit, ut dona panderet alma dei
Passio quid Christi mundo conferret honoris:
Qualiter antiquum vinceret et chelydrum:
Quod sic venturum sancti cecinere prophetæ
A libri legis grammate rite dabant:
Et quia se meminit nutritum in domate claro
Istius ecce loci hinc tibi dona feret:
Quæ licet indigna et sint vilia, tu tamen ipsa
Patronus mitis accipe queso pie
Altithrono et redde pignus quod prestitit ipse
Instanter poscens artificem veniam:
Qui quantum potuit, non quantum debitor ipse
Extitit, ut grates redderet ore deo
Crimine pro miseri largas tu funde potentis
Alme preces domino, sicque iuuato tuum
Qui multa infanda semet egisse fatetur
Aetas lasciuia quanta patrare solet.
Sed spes firma manet, bonitas et magna tonantis
Ipsum quod saluet omnipotens medicus:
Sanguine qui proprio laxauit debita mundo
Abluit et fonte crimina multa sacro:
Tantum tu precibus ipsum meritisque sacratis
Commenda Christo, sicque beatus erit
Presentem et vitam peragat, sospescque future
Seruetur patriæ, protege sancte tuos.

PONTIFICEM SVMMVM SALVATOR CHRISTE TVERE

T SALVVM NOBIS PASTOREM IN SECVL A SERVA

RES VLT EXIMIVS SIT RITE GREGORIVS ALM

ECCLESIE CVSTOS DOCTORQ VE FIDELIS IN AVL

Pontificem summum saluator Christe tuere
Et saluum nobis pastorem in secula serua
Presul ut eximius sit rite Gregorius almæ
Ecclesiæ custos, doctorq; fidelis in aula.

COMMENDATIO PAPAE.

Sedis apostolice princeps, lux aurea Rhome
Et decus et doctor plebis, et almus amor.
Tu caput ecclesie es, primus patriarcha per orbem.
Præclarus meritis, et pietate potens.
Sal terre, mundi lux, atq; vrbs inclyta Christi;
Perpetuæ prebens lucis iter populo.
Vestra valet celum referare et claudere lingua
In terra positus clauiger ethereus.
Turenouator ades patriæ, spes, rector, honorq;
Dulcis amor cunctis, dignus amore dei.
Tempora sunt huius vite nunc plena periclis:
Bella mouent gentes, hostis vbiq; furit.
Vnde opus est valde tua q; protectio fortis
Succurrat miseris, quos inimicus odit.
Eripe sancte piis monitis, precibusq; sacratis
Commissum tibimet pastor ab hoste gregem.
Vt tua laus maneat, merces, et gloria semper.
Cum Christo in celis regna beata tenens.
Principi apostolico Petro coniunctus in eum,
In terris vicem cuius et ipse geris.

Offert munus Pontifici.

Præsul amate deo te papa Gregorius oro.
Intra oues proprias me vt miserum numeres:
Sisq; tui famuli protector verus, et ipsum
Aeterno domino restituas precibus.
Qui se totum offert, parua hec et dona ministrat
Commendans tibimet secq; suacq; simul.
Per te vt alma Crucis laus nunc acceptior extet
Principi apostolico munera missa Petro:
Quæ Christi ad laudem conscripta est tempore prisco
Ludere dum libuit carmine versifico.
Credo quidem memet per te conquirere posse
Vitam quam nequeo per propria merita.
Te deus eternus mundi mitissimus auctor
Tempore longeuo protegat atq; regat.
Vt valeas, vigeas sanus, et prospera captes
Hic, et in eternum regna superna metas.
Te vigilem seruet qui non dormitat in eum;
Nominis atq; tui restituat meritum.
Vt vigilet cautus pastor, Gregorius assis
Sancte tuis ouibus; papa beate vale! Bb

Rex regum dominus mundum dictione gubernans
Imperi iac c sceptrum regnans qui ure perenni
Immortal et tenes cum criminam multa parentum
Laxasti in cruce iustitiae acum frena locaras
Omni bus er gotu iisserui super astrabeatam
Sperare hi nc vitta leuictochristis te disti
Donique es tmo do cristi ed eus patris que
Nunc nomen drit et uiamcunctastupebant
Saecula du dumen vertice quo dgestatur amica
Summix p oleducere natr itegerendum hoc
Perius tam q:thronum au ido qod tollere elegem
Atq:dec et rotum augs tus n utue excolatorbem
Namhoc fa enus tantog irando cardine prodice
Orbs s cia ut galea m cultucaesaris sorete
Augus top ure ferrata l mam hinc laudecoronam
Namop t 1ma dex tramvirus diuinaparetarte
Stips t es utua detq:triumfum posci mus omnes
Iam al m um iusto iusticie quod regnet ubique
Haec silic e induat queligatugiretamico
Dumadfer t orica placitum si ipsa paratum
Optemus n os semper amicu mque empie chris t us
Retutatu r qua minullus sia culopremita st fur
Fas vel in illoprioterat hostiscri minedi ro
Defensor ar tissed firmum monstrat amandum
Iusornat ul an eat caesariso bti ne thau stum
Omen fit q eon neactutum imperiu mmanetorbe
Enregnag ratiu momneperaeut munera donant
Et pers ad a tisli cque eius sobolista
Genspleb s l etrapropago succin nam piedonat
Musamviu at sed ens maneat scit scutu et amare
Spemexsu l se p tratenen dodum fidicidatubiq
Remhaus t u d o necsaec las ua decpellit abart
Queformo s ei uratenebunt t tela nefas finit
Et sedare t il c terraes sol id and a pro re rui am
Quames t s o l idus permane te git augu st: ouile
Transfor m at orbis cristi icumclaratr ibut
Iurecole nd idam emore q:tr ophea para ns dat
Quachoc s in t nome nubi q mea ns deuotum abore
Nempeton at urge et que pr obe pectus d tu amari
Sittremon re est tq ue bon ae diu in omunere famae
Proficit iude eo rb emad di dum fretum in lici ra q
Sicabici ri port um cruce datl a esumse qitur q
Hunctibi enimindoda t umose tra in imici ast
Caesarla rgemodo vis u tucas tra in imici ast
Terressp emq et timoralit vini mica fugans dat
Tupiuset grati n iump tonum ro gat haec gens
Adveniam rea ni mus nobis adiuss parentis
Conscripti idud umnam cristi landel bellum
Versibus et prosatibiq emnunc induperator
Offeros sanctel ibens cui us praecedit imago
Stans armata fidei vitor emmonstrat ubique

De Imagine Cesaris:

Rex regum dominus mundum ditione gubernans,
Imperi ac sceptrum regnans qui iure perenni
Immortale tenes, cum crimina multa parentum
Laxasti in Cruce iusticie cum frena locaras:
Omnibus ergo tuis seruis, super astra beatam
Sperare hinc vitam Hiesu cito Christe dedisti;
Doni que est modo Christe deus patriscz tuicz:
Nunc nomen id rite tuum iam cuncta stupebant
Secula, dudum en vertice quod gestatur amica
Summi christicole duce signat rite gerendum hoc.
Per iustumqz thronum, auido quod tollere legem
Atcqz decet, totum Augustus iutu excolat orbem:
Nam hoc fœnus tanto girando cardine prodit.
Orbs scia, ut galeam consultu cesaris oret:
Augusto pure feret aliam hinc laude coronam:
Nam optima dextram virtus diuina paret arte.
Stips Hiesu tua detcz triumphum, poscimus omnes
Iam alnum iusto iusticie quod regnet vbiqz:
Hec silice induat atcqz ligatu giret amico.
Dum affert lorica placitum sic ipsa paratum:
Optemus nos semper amicum, quem pie Christus
Retutatur quam nullus iaculo premit, ast fur
Fas, vel in illo proterat hostis criminе diro:
Defensor artis sed firmum monstrat amandum
Ius ornatu laneat cesaris obtinet haustum.
Omen fitqz omne: ac tutum imperium manet orbe,
En regna graium omne per eum munera donant.
Et persa dat, sicque eius sibolis latus ambit.
Gens plebs leta propago succinnam pie donat
Musam iuuat edens maneat, scit scutum et amare
Spem exul sceptra tenendo, dum fidei dat vbiqz
Rem haustu donec secla sua depellit ab arte.
Quæ formose iura tenebunt tela nefas sint:
Et sedare qui et terræ solidanda proteruiam:
Quam est solidus permane tegit Augustus ouile,
Tranßformat orbis Christi cum clara tributa,
Iure colendi dum memor ecqz trophea parans dat.
Quæ hoc sint nomen vbiqz means, deuotum ab ore
Nempe tonat, vrgetqz probe pectus diu amari
Sit tremor estqz bonæ diuino munere famæ.
Proficit inde orbem adidum fretum illicitaqz.

De Imagine Cesaris.

Sic abicit portum. Cruce dat Iesum sequiturq;
Hunc tibi enim indo datum o semper castusq; piusq;
Cesar large modo visu tu castra inimici ast
Terres spemq; timor altus inimica fugans dat.
Tu pius et gratus nimium prouum rogat hec gens
Ad veniam ire animus nobis ad iussa parentis:
Conscripti dudum nam Christi laude libellum
Versibus & prosa. tibi quem nunc induperator
Offero sancte libens. cuius precepit imago
Stans armata fide victorem monstrat ybiq;.

DECLARATIO.

O Christe saluator rex regum et dominus dominorum, qui mundum propria dictione gubernas, et sceptrum incorruptibile tenendo iure pacis super omnia regias: tu criminis misericordia parentum nostrorum in Cruce delesti: quoniam humano generi iusticie frēna constituiisti, atque tuis fidelibus in celis beatam vitam sperare, velociterque adipisci posse dedisti. Ergo tuum muneris est largissimi patriscorum tui si potenterissimi, quod nomine illud tuum ineffabile omnibusque seculis dudu[m] terribile, nunc piissimi principis vertice gestas honesta religio[n]e, quam ab omnibus venerantur celeberrima. Hinc quocumque ostenditur: quod eius auctoritate atque defensione Augustum imperium firmiter tenet, et cuiusque auaro religionis christiane contrario, per iustum iudicium patras aufertur: ut religiosi principis nutu totus orbis regatur. Nam largitio amplissima munera illius hoc ybiq[ue] prodit: ad laudem venerandi impatoris terrarum populos, propugnans, quantum coi consilio eius defensione oes pariter querunt. Quod quidem nos tui famuli Christe mitis saluator supplices petimus, quatinus per vexillum sancte Crucis, tua sacratissima virtus ipsius dexteram diuina ibuat arte, atque triumphum ybiq[ue] conferat iusticie. Hec quocumque illius thorace fidei adamante duriore induit, quem si ornatum decentissimum, et monumentum confert fortissimum. Vnde necesse est ut nos pater cum omni populo christiano, eius amicicie gratiam optemus: quem dominum Christus ita protegens custodit, ut nullus insidiias eum aliquem modo nocere possit: vel famam eius iustissimam aliquem crimine maculare: sed defensor omnipotens adiutor boni studij eius et honeste voluntatis, constationem et veritatem innocencie formam in eo nobis semper imitabilem proponit, vultque ut nobilissimi Caesaris omnem felicitate habeat actum, hincque eius imperium terra sicut et pelago tutum maneat. Nam gentes, grecorum dona preciosissima illi deferunt, sicut et regna persarum nec non et ceterae gentes ipsius simul eiusque prolixi latu[m] tuendo frequentant maxime gens Germanie & populus Francorum (de quibus eius nobilis prosperitia originem traxit) in eius laudibus cōcinit, vitam illi et prosperitatem continuam exoptant, exul quoque quicunque priscis tribus a sede propria ab errauit, eius triumphos amando modo redditum velocem sperant: quia sceptra tenendo fidei verbū spargit ybiq[ue] donec populū suum a vetusto scelerū usu purget. quoniam iuuante Christo firmis fidei catholice iura tenebit; ne frustra verbū iacula pro-

DECLARATIO.

ferat, sed sint arma potētia deo in omne opus bonum, et Christi fide roborata carnis pteruiam domēt. O quā solidus fide & stabilis in christiana religione manet, qui oues sibi cōmendatas diligēter omni hora custodit, et pensū dñici seruicij cultūq; diuinū strenue ab omnibus sibi obtempantib; expetit, dum supni regis vexillū cūctis honorandū esse ostēdit. & ad p̄dicandū Christi euāgelium vbiq; doctores suos dirigit: q duricordes sermonib; suis moliant, et ad percipieridū bonum odorē virtutū, diuina ḡra opitulāte pducant: ut luxus seculi spernāt, et in Christo spē collocātes ipsius passionib; cōmunicare appetāt. Ecce tibi o impator clemētissime atq; sc̄issime p̄sens offero munus om̄i deuotione subiectus: q terribilis extas aduersariis, inimicorū terga psequens, et placidus es deuotio, clemēter cōuersis veniā tribuēs. Ois gens, omnis nacio tuā voluntatē facere expetit; nosq; tui miseri, famuli clementiā tuam p̄nis obsequiis adire optamus, eiusq; votis obtēperare in om̄ibus desideramus. Nam libellū quē in honorē sancte Crucis dudū p̄sa metroq; cōposui, nūctuq; serenitati offero supplex, dep̄cās, vt q scuto fidei, lorica iusticie et galea salutis dec̄ter es ornatus: nos sub tua defēsione Christo militātes munire digneris, atq; ad portū salutis eterne in augmentū p̄miorum tuorū dño adiuuāte pducere. Continet aut̄ p̄sensi mago serenissimi impatoris Hludouici, xv, versus metrō dactilico tetrametro cōscriptos hoc mō, **Hiesu Christe tuum vertice signum,** Augusto galeam conferat aliam. Inuictam & faciat optimā dextram. **Virtus** Hiesu tua det que triumphū, Iusto iusticie induat atq; Lorica semper placitū amicum. **Quā nullus iaculo proterat hostis.** Sed firmū maneat Cēsarī om̄ne: Actutum imperium omne per eūum. Sic que eius sobolis lāta propago, Succedens maneat sceptrā tenendo. Donec seclā sua iura tenebunt. Et terre solidus permanet orbis. Christi dum memoret nomen vbiq;. Et verbum domini p̄dicit vltro: In circulo autē qui caput eius cingit duo versus adonici metri cōtinentur isti. **Tu Hludouicum Christe corona.** Crux vero quā dextera gestat, hos tenet versus metri asclepiadij. **In Cruce Christe tua victoria vera salus;** Omnia rite regis. Scutum vero quod sinistra tenet, elegiaco metro conscriptum est hoc modo. Nam scutum fidei depellit tela nefanda. Protegit Augustum clara trophēa pars. Deuotum pectus diuino munere fretum. Illesum semper castra inimica fugas.

Bb iii

INCIPIT PROLOGVS.

Hortatur nos lex diuina ad deferendum domino dona, nec excipit aliquem, sed ab omnibus spontaneā expetit oblationē: cū Moysi dominus p̄cepit ita dīcēs. Loquere filiis Israhel vt tollāt mihi primicias, ab omni hoīe q̄ offert vtroneus accipietis eas. Vbi nullus excusationi locus dat, qñ volūtas prōpta querit et nō necessitas ip̄onitur, sed vniuersitatisq; p̄prio arbitrio reliqtur. Vnde ip̄e hēc legēs, aīm deuotū impēdens, offerebā has primicias, in laudē sc̄tē Crucis expēlas; q̄ colūna ēst celestis edificij, in qua videlicet cōstructa est domus Christi, ipsi arbitri interno q̄ me conspicit nō supba intētione, sed humili deuotione q̄cūd sua gracia possum. in eius laudē volens cōferre: qui nō secundū faciem sed secundū cor iudicans, nō estimat quātitatē muneris, sed quantitatē deuotionis. Nec enī arbitror me possē aliqd sancte Crucis decoris cōferre, q̄ claritate sua cūcta clarificat; sed claritatē eius et maiestatem ppetuam, laudibus qbuscumq; possum cōseruis meis pdico: vt sepius eam legētes ac sedulo conspiciētes, nostrā in ea redēptionem affidue cogitemus, redēptoriq; nrō incessāter graciā agamus. Q uia cū nullius egeret, sempiternūq; regnū vna cū patre et sp̄u sancto hēret: semetip̄m exinanuit formā serui accipiēs. fctūs obediēs p̄rī vsc̄ ad mortē, mortē aut̄ Crucis. Semel q̄q; pro p̄ctis nostris mortuus est iustus, p̄ iniustis: vt nos offerret deo, faceretq; nos regnū et sacerdotes deo patri. Q ua ppter rōgo vt quicūq; tex tum huius opis pspexerit, non statim ppter artificis vilitatē spēndo abiciat: sed si velit et possit legat, et oculo sanguis fidei intuēdo atq; p̄ auctoritatē diuina rum scripturar̄ diiudicādo. qd in eo catholice et recte repererit disputatū, ei hoc tribuat a q̄ est omne bonū: si quid aut̄ minus recte atq; incōsiderate inuenierit platum, magis meq̄ ipericię q̄ malicie deputer, q̄ catholice fidei quantū possū rectitudinē semper desidero et inhiāter disco. eiusq; iura quantū supna graciā cōcedit seruare cōtendo. Atq; ideo cui errasse videor humili suggero. vt vel viua voce si presens sim, vel per scripta si absens, errorem meum mihi intimare non tardet. Sin autem propter longinquitatem terrarum, seu ppter aliam aliquam impossibilitatem neutrum horum facere possit, siue etiam me a presenti vita cōstiterit excessisse, precor vt pro reatu meo clementissimū iudicem deprecetur: quatinus ipse quē humanę infirmitatis nihil latet, erroris mei vincula dissoluat, et suę remissionis graciā peccatorum mihi veniam donet. Hocq; idem me, quam diu vixero in hoc corpore acturum exopto. idest pro meis et pro aliorum erratibus quotidie preces fundere: vt ipse pius sua gracia et errantes corrigat, et erratorum indulgentiā tribuat. De cetero aut̄ moneo lectorē ut huius conscriptionis ordinē teneat, et figurās in eo factas seruare non negligat: ne operis premium pereat, et utilitas lectionis minuāt. Q uod vt facilius possit, vniuersitatisq; figure rationem in sequēti sibi pagina prosaico stilo intimare curabā: subterne cōtens expositionē eius simul et versus, qui in ea cōscripti sunt. Si quē aut̄ mouet cū vniuersitatisq; paginę, versus eiusdē numeri

PROLOGVS.

describere decreueri. cur aliquas notas siue pūctos eis interseruerim. agao-
scat me hoc non tam necessitate quam voluntate fecisse. vt lucidior sensus et
locutio in eis fieret. Ne hoc quidem vulgo nec frequēter feci. nec sine austro-
ritate maiorum. Nam nō recordor alicubi me fecisse in ipsis versibus pūctos.
nisi vbi que pronomen. vel que coniunctio fuit. vel vs finalis fillaba dictionis
quod idem et Porphirius fecit: secundū cuius exēplar litteras spargere didici.
et pro m littera alicubi virgulam. super antecedētem sibi vocalem notaui. Feci
quocq; et synalcepham. aliquādo in scriptu in oportunis locis sinalcepha-
rum. quod et Titus Lucrecius non raro fecisse intenit. V quoq; inter q et aliquam
vocalem positam aliquando intercepi. similiter et h aspirationem. maxime cū
v taliter posita a grammaticis nihil esse iudicatur. et h non littera sed nota aspi-
rationis esse conuincitur. Si autem metricis omnibus. qui solummodo metri
genus et pedum regulā seruant. potestas non minima datur per metaplasmos
et scemata atq; tropos. et cetera que poetis abundantissime a grāmaticis con-
cessa sunt. cur non mihi: qui non solum genera certa metrorum et pedes legit-
timos. sed etiam seriem et numerum litterarū. et figurarum modū diligēcius
seruare curau. Ante omnia quoq; obsecro vnumquēq; qui hoc opus legerit:
ne inuidie stimulis contra me excitetur: vt laborem meum dissipare cōtendat.
ne dum hoc quod ego ad laudem dei parare sategi. ille delere studeat: et sibi
magis nocere studeat quam mihi: et dum sancte Crucis gloriam per meā hu-
militatem audire non sustinet: crucifixi regis offensam incurrens. redemptio-
nis gratiam que in Cruce est non consequatur.

PREFATIO.

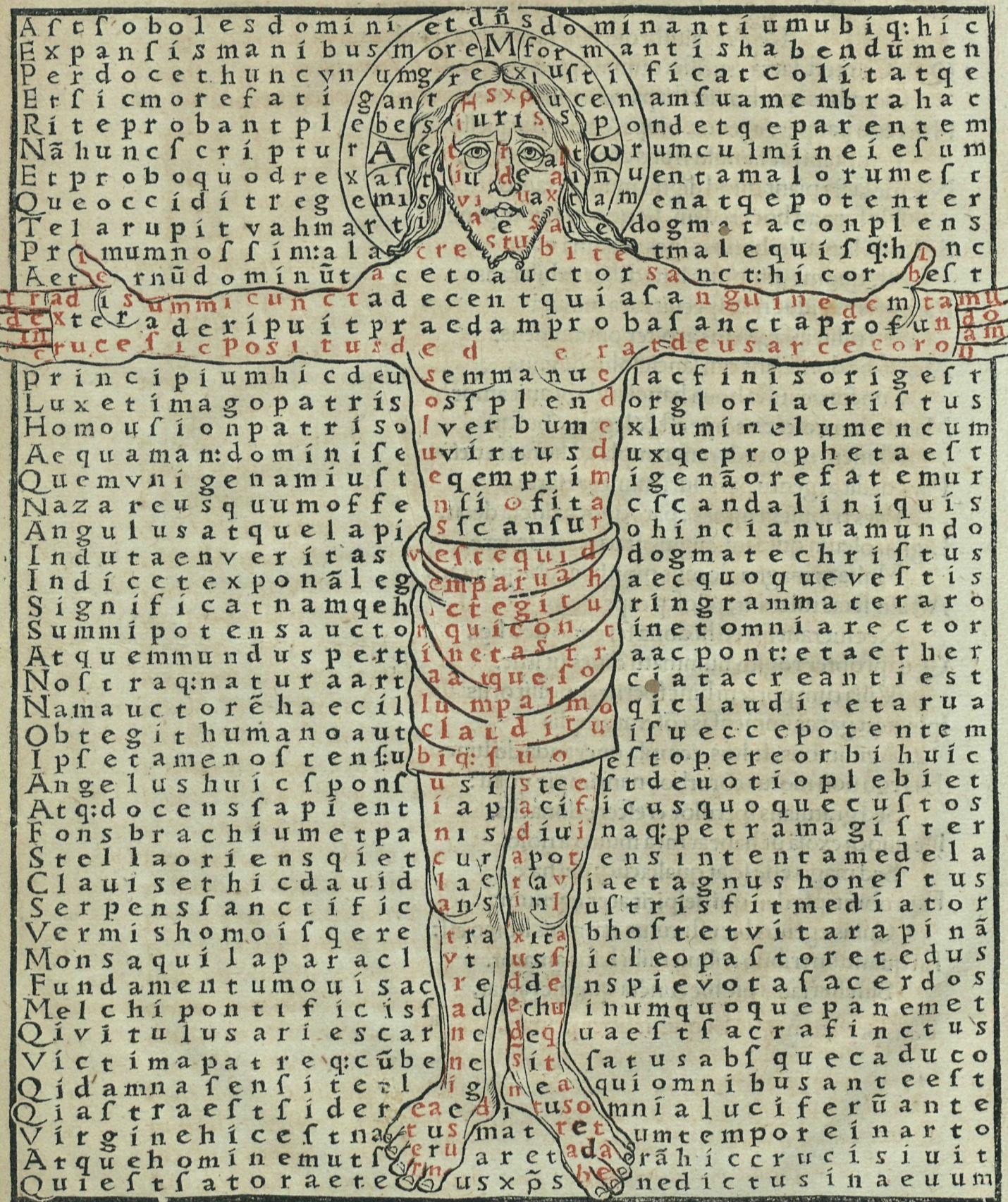
Musacita studio gaudens nunc dicer enumen
Nostracupitpariter carmine et alio quisi
Donapatri summum qaelargus reddiditorbi
Regis et altithronis sanctatrophaeasimul
Quae crux est sacra crucifix in umine plena
Omnibus aptabonissstirps venerandasatis
Hance gopau peregenus in opsenore loqella
Temptau i hinc famulus sonsdareethocoria r
Nec me factapiant quod dignum munere tanta
Me fore ad hoc credam sic quoqementeprobum
Sed mihi largadeibonitas spes maxima voti
Est quaeme promptum lausdabat exilarans
Pauperis et vidua enonspreu it raraminuta
Sed tulit ipsa probans arbiter omnitene
Atque orbedominansqisancit folus et vnu s
Cuncta venustabona hanc laudebeauit amor
Mandatum veterenempe est et legequibus que
Muneravt aptadarent templa ad honestadei
Pars dedit argentumparsaurimunerac lara
Parstribuit gemmasparsqoqetinctadedit
Lignaoleumqidampigmentaque carad edere
Multaqmagnadomusmonstratvbi quemican s
Astaliis et astulerant pilosque caprarum
Nec fuerant spretihidonafere n deohaec
Quaproptero gitonummatumdiuesvtistic
Viliacumporembincspernrenollitonus
Ipselice et gazasin mensas conferat amplis
Agminibus fultus templa onerando deihinc
Hisegononmotus conturbornamimpievultu
Sed gratulans speculor cresceredona sibi
Ille quoque exosavthabeat me amuneranolo
Sed magis esse sciat qualia cumquedeihaec
Exprobrat ipsedeo qidespicit ac regenum
Cuiusegenushic est cuius et omnis homo est
Enquantumtribuotribuit mihi iesus amator
Sint sua factapi e hic cunctaque hic rapia

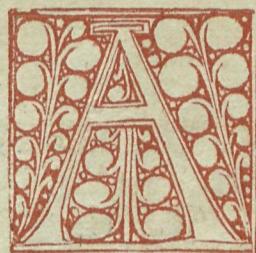
PRAEFATIO.

MUSA cito studio gaudens nunc dicere numen
Nostra cupit, pariter carmine & alloquiis.
Dona patris summi, que largus reddidit orbi:
Regis et altithroni sancta trophea simul.
QUE Crux est sacra crucifixi numine plena
Omnibus apta bonis, stirps veneranda satis.
Hanc ego pauper, egenus, inops, en ore, loquella
Temptavi hic famulus sons dare et hoc oriari.
Nec me facta piant quod dignum munere tanto
Me fore ad hoc credam, sic quoque mente probum.
Sed mihi larga dei bonitas spes maxima voti
Est, que me promptum laus dabant exhilarans.
Pauperis et viduus non spreuit rara minuta
Sed tulit, ipsa probans arbiter omnitenens:
Atque orbe dominans qui sancit solus & unus
Cuncta venusta bona hanc laude beatuit amor:
Mandatum vetere nempe est & lege quibusque:
Munera ut apta darent templa ad honesta dei.
Pars dedit argentum pars auri munera clara:
Pars tribuit gemmas: pars quoque tincta dedit.
Ligna, oleum quidam, pigmentaque cara dedere.
Multaque magna domus monstrat ubique micans.
Aestu alii setas tulerant, pilosque caprarum:
Nec fuerant spreti hi dona ferendo deo haec.
Quapropter rogito nummatum diues ut istuc,
Vilia cum portem hinc spernere nollit onus
Ipse licet gazas immensas conferat amplis
Agminibus, fultus, templa oneranda de hinc.
His ego non motus conturbor nam impie vultu:
Sed gratulans speculor crescere dona sibi.
Ille quoque exosa ut habeat mea munera nolo:
Sed magis esse sciat qualiacunque dei haec
Exprobrat ipse deo qui despicit acer egenum:
Cuius egenus hic est: cuius et omnis homo est:
En quantum tribuo tribuit mihi Iesus amator.
Sint sua facta pie hic cuncta que hic rapiat.

Finis prefationis. Sequitur liber primus.

Prima figura. De imagine Christi in modum Crucis brachia sua expandentis, & de nominibus eius ad diuinam seu ad humanem naturam pertinentibus.

St soboles domini et dominus dominantium vbiqz. hic
Expansis manibus morem formantis habendum en
Perdocet. hunc vnum grex iustificat. colit atqz.
Et sic more fatigantis Cruce nam sua membra hac
Rite probant plebes. iuris spondetqz parentem
Nam hunc scriptura. et oro altorum culmine Hiesum.

Et probo: quod rex. ast iudea inuenta malorum est
Quę occidit regem. is viuax tamen atqz potenter
Tela rupit yah martia. Esaię dogmata complens.
Primum nos simus alacres. tubitet male quisqz hinc
Aeternum dominum tacet. o auctor sanctus hic orbe est:
Tradis summi cuncta decent. quia sanguine demptam
Dextera deripuit predam proba. sancta. profundo:
In Cruce sic positus dederat deus arce coronam.
Principium hic deus. emmanuel. acfinis. origo est.
Lux. et imago patris. os. splendor. gloria. Christus
Homousion patri. sol. verbum. ex lumine. lumen cum
Aequa manus domini. seu virtus. duxqz propheta est.
Quem vnigenam iuste. quem primigenam ore fatemur:
Nazareus. cum offensio fit. ac scandalum iniquis
Angelus. atqz lapis. scansiro hinc ianua mundo.
Induta en veritas veste. quid dogmate Christus
Indicet exponam: legem parua hec quoqz vestis
Significat: namqz hic tegitur in grammate raro
Summipotens auctor: qui continet omnia rector.
At quem mundus pertinet. astra. ac pontus. et ether.
Nostracqz natura arta atque sociata creanti est.
Nam auctorem hec illum(palmo qui claudit et arua)
Obtegit humano aut claudit visu. ecce potentem.
Ipse tamen ostensus vbiqz suo est opere orbi huic
Angelus. huic sponsus. iste est deuotio plebi et
Atqz docens sapientia. pacificus quoqz custos.
Fons. brachium et panis. diuinaqz petra. magister.
Stella. oriens. qui et cura potens. intenta medela.
Clavis et hic Dauid. leta via. et agnus honestus.
Serpens sanctificans. illustris fit mediator.
Vermis homo isqz. retraxit ab hoste (et vita) rapina.
Mons. aquila. paraclytus. sicleo. pastor. et edus.
Fundamentum. ouis. ac reddens pie vota sacerdos.
Melchi pontificis saech vinum quoqz panem. et
Qui vitulus. aries. carne de qua est sacra vincitus

DECLARATIO:

Victima, patreç cum bene sit satus absq̄ caduco:
Qui damna sensit et lignea. qui omnibus ante est.
Qui astra est sydera editus omnia luciferum ante.
Virgine hic est natus matre. tum tempore in arto
Atq̄ hominem vt seruaret, ad aram hic Crucis iuit.
Qui est sator eternus, Christus benedictus in eum.

Ecce imago saluatoris membrorū suorū positiōe. cōsecat nobis saluberrimā dulcissimā et amantissimā sanctę Crucis formam: vt in eius noīe credētes et eius mādatis obediētes. p eiū passionē spē vitę etnē hēamus: vt quocienscūq̄ Crucē aspiciamus ipius recordemur. qui pro nobis in ea passus est. vt eriperet nos de p̄tāte tenebrarum. deglutiens qđem mortē vt vitę eternę hēredes efficeremur: pfectus in celū subditis sibi angelis et potestatibus et virtutibus. vtq̄ recogitemus qđ nō corruptibili argēto v̄l auro redēpti sumus de vana n̄ra cōuersatione p̄ auct̄ tradicōis. sed p̄cioso sanguine q̄si agni incōtaminati et inmaclati Christi: vt simus sc̄ti inmaclati in cōspectu eius in charitate: vt p̄ hēc efficiamur diuīe nature cōsortes. fugientes eius q̄ in mūdo ē cōcupiscēcie corruptionē. Sūt q̄ppe et in ipa pagia noīa eiusdē redēptoris n̄ri verib⁹ cōprehēsa. qđam ex diuinitatis eius subltācia. quedā vero ex dispēsatione suscep̄tē hūanitatis assūpta: vt ostēderet qđ idē mediator dei et hoīm. et p̄t̄ est in deitate cōsubstācialis atq̄ coeq̄lis. et matri in hūanitate suscep̄ta cōnaturalis atq̄ cōsimilis: quia oēm naturā n̄ram ipse perfctē suscep̄t absq̄ pctō. Qualitas aut̄ eorū facile p̄ rōnem subfnexam p̄t cognosci: vtrum ad diuinā v̄l ad humanam eius pertineant naturam. Christus namq̄ grēce a chismriate est appellates hoc est vñctus. Sacerdotes ergo et reges apud lūdeos sacra vñctione in veteritesta mento vñgebantur. et ideo Christus vñctio appellat̄ q̄ rex et sacerdos est: quia nō oleo materiali sed oleo leticie hoc est spūctō vñctus ē p̄e oībus participib⁹ suis. Christus vero hebraice Messias dicit̄. Hiesus hebrēu grēce sother. latine salvator interpretat̄: p̄ eo qđ cūctis gētibus salutifer venit. Emanuel ex hebrēo in latinū. significat nobiscū deus. scilicet qđ p̄ virginē natus deus hoībus in carne mortali apparuit. Deus dicit̄. ppter vñitā cū patre substanciā. Dñs pp̄ seruientē creaturā. deus aut̄ et homo quia verbū et caro. Vnigenitus aut̄ vocat̄ p̄ diuinitatis excellentiā. quia sine frib⁹. Pr̄mogenitus. p̄ susceptionē hoīs in q̄ per adoptionē gracie hēre fr̄s dignatus est qbus esset pr̄iogenitus. Homousion p̄t̄ ab vñitate substācie appellat̄. substācia enī v̄l essencia grēce v̄sia dicit̄. Omoynum. vtrūq̄ enī coniunctū sonat vna substācia. Principiū. eo qđ ab ipo sunt oīa. et quia ante eū nihil est. Finis. quia dignatus est in fine sc̄lorum hūliter in carne nasci et mori: v̄l quia quicqd agimus ad illū referimus et cū ad eum quenerimus vltra qđ queramus nō hēmus. Os dei est. quia verbū est eius. Nam sicut p̄ verbis q̄ per linguā fiūt sepe dicimus illa v̄l illa lingua. ita p̄ verbo dei ponit̄ os. quia mos est vt ore verba forment̄. Verbum autem ideo dicitur. quia per eum omnia pater condidit siue iussit. Veritas. quia non fallit. sed tribuit quod promisit. Vita. quia oīa viuificat. Imago dicitur ppter parem similitudinē patris. Figura.

quia suscipiens formam serui, per operum virtutumq; similitudinem, patris in se imaginem atq; immensam magnitudinem designauit. Manus dei est: quod omnia per ipsum facta sunt. Hinc et dextera: propter effectum operis totius creature que per ipsum formata est. Brachium, quod ab ipso omnia continentur: Virtus, quod omnem patris potestatem insemet ipso habeat et omnia potest. Sapientia, quod ipse reuelet mysteria scientie et archana sapientie. Splendor: propter quod manifestat. Lumen, quia illuminat. Lux, quia ad virtutem contemplandam cordis oculos reserat. Sol, quia illustrator. Oriens, quia luminis fons, et quod oriri nos faciat ad vitam eternam. Fons, quia rerum origo est. vñ quia faciat sicientes. Ipse quoq; A et O. quia iniciū et finis. Paracletus id est aduocatus, quia pro nobis intercedit apud patrem, et ad culpas nostras remouendas curam gerit. Sponsus, quia de celo descendens adhesit ecclesie, ut esset duo in carne vna. Angelus dicitur, propter annunciationem paterne ac sue voluntatis, vnde et apud prophetam magni consilij angelus legitur, dum sit deus et dominus angelorum. Missus dicitur, quia verbum caro factum est. Homo dicitur, quia incarnatus est. Mediator, quia de morte ad vitam nos perduxit. Propheta, quod futura reuelauit. Sacerdos, quod pro nobis hostiæ obtulit. Pastor, quia custos est. Magister, quod ostensor. Nazarenus vero a loco. Nazareus, a merito id est sanctus siue mundus: quia peccatum non fecit. Siquidem et aliis inferioribus rebus nominum species ad se trahit Christus, ut facilius intelligatur. Dicitur autem panis, quia caro. Vitis, quia ex sanguine ipsius redempti sumus. Flos, quia electus. Via, quia per ipsum ad deum imus. Ostium, quia per ipsum ad deum ingredimur. Mons, quia fortis. Petra, quia firmitas est credentium. Lapis angularis, quia duos parietes ediuerso id est de circumcisione et preputio in vnam fabricam ecclesie iungit, vel quod pacem angelis et hominibus facit. Lapis offensionis, quod veniens humilis offenderunt in eum in creduli, et factus est petra scandali. Fundamentum autem ideo vocatur, quia fides in eo fundata est, vel quia supra eum catholica ecclesia constructa est. Agnus dicitur, propter innocentiam. Ovis propter mansuetudinem. Aries, propter principatum. Hedus, proprie similitudinem carnis peccati. Vitulus, pro eo quod pro nobis est imolatus. Leo, pro regno et fortitudine. Serpens, pro morte & sapientia. Vermis idem, quia resurrexit. Aquila, propter quod post resurrectionem ad astra remeauit. Nec mirum si vilibus significationibus figuretur, quia dum sit patri coeternus ante secula filius, natura nostra vilitatem non spernens natus est in tempore, hominis filius. Verbum enim caro factum est et habitavit in nobis. Sunt ergo versus quinq; qui in linea humani corporis specie fornicatus circumdantes conscripti sunt, quorum primus incipit a medio digito dextre manus et sic in indicem transit, postea in pollicem se erigens et per brachium dextrum ascendens, in vertice capitum finit: **Q**ui talis est. **D**extra dei summi cuncta creauit Hiesus. Secundus a capite descendens similiter in medio di-

DECLARATIO.

gito sinistre manus finit iste. Christus laxabit e sanguine debita mundo. Tercius a quarto digito dextre manus qui medicus vocatur incipiens, et per auricularem dextrum brachium subtus ducens, in latere dextro usq; ad ventrem mediū descendens, rursusq; a dextro genu in radice pedis desinit, ita. In Cruce sic positus desoluens vincia tyranni. Quartus in radice pedis dextri exterius incipiens inter media crura ascendens ad radicem usq; pedis sinistri exterius peruenit, ita. Aeternus dominus deduxit ad alstra beatos. Quintus itē a radice pedis sinistri exterius usq; ad genua ascendens, et a ventre medio per latus et brachium sinistrum usq; ad medicū digitum pertingit, ita. Atq; salutiferam dederat deus arce coronam. In veste quidem femora circumdante, sunt versus h̄i duo elegiaci. Veste quidem parua hic tegitur qui continet altra. Atq; solū palmo claudit ubiq; suo. In cesarie vero capit̄ eius scriptū est. Iste est rex iusticie. In vultu quoq; et mento papillis et umbilico continetur istud. Ordo iustus deo. In corona autem caput cingente istud. Rex regum et dominus dominorum. In Cruce namq; que iuxta caput eius posita est sunt tres littere, hoc est: A.M et C. quod significat inīcium et medium et finem ab ipso omnia comprehendit.

II. figura. De Crucis figura que intra tetragonum est scripta, et omnia se comprehendere manifestat.

O	cru x q: ex cell i s t o t	O	e t d o m i n a r i s o l y m p
C	a e l e s t e s p l e b e s e t	c	l a r a s a c c i p i s i l l i
R	e g n a r e g e n d o p o l i c	r	u c i f i x i n u t: e t a r d o
V	n d i q: t e a l m i f i c a t r	u	b e a s c ū s a n g' i n i s v
X	r i s t i q u a p r o p t e r e	x	r e g e v o c a b e r e t u d u
D	d u m q: e h u m a n a t i b i e x	q	q u i r i s d i u i n a q: t a c t
V	n i u s a l t i t h r o n i d e	u	u o t o i n l a u d i s h o n o r
X	r i s t i c o l a s s o c i a s	a	a t s a c r o f a m i n e v i u a
M	m u l t i p l i c e s l a u d e s	e	e n d a s a c u l m i n e c a l
I	i n t e r r i s c a n t u s q u o	f	f o f f e r t o r b i s e t e x u
S	s a n c t i f i c a t m u n d u s	u	u e n: t e p o n t: e t h i c s o
E	x a l t a t i u b i l a n s c ū	m	m o n t i b u s a r i d a c a n t
R	u r a c a n u n t s t e l l i s m	m	m o t u t u c a r m i n a d o n a
O	r t u s e t o c c a s u s a q u i	i	i l o s i c a u s t e r e t a u r
L	a e t i c i a m r e g n i t e n e	e	e a s q u o d l u m i n e l u m e
A	l t a p o l i p a n d a s c o n s	s	s i g n e s n u m e n e t i s t i
T	a n t a d e i d o n a d i s p e n	s	s a n s q u i o m n i a f e c i
O	cru x qua ex p i e s c a r	O	o b e n e d i c t a t r i u m p h
q	u a n t a t i b i d e d e r a t	t	t a n t o r ū f a c t o r a m o r
V	i u i f i c a n t i s e n i m d	o	o n o d e u s i p s e p a r a u i
E	t b e n e t e e x t u l e r a t	d	d i r e n e d i c e r e p u p p u
R	a n c i d u s i s v a l e a t d	e	e c e p t o r d u x e t i n i q u
E	x e m p t a m r i s i t p r a e	d	d a m q i l u c i s a b a e t h r
D	e t r u s a m q e d i u v o l u	i	i t p u n i r e n e c a n d o h i
E	n p i a c r u x d o m i n i d e	c	c a n t a n s q u i s p i e m u s
M	a g n i f i c a r e v a l e t t	a	a n t a t e e t d i c e r e f a t
P	u l c h r a n i t e s c u l t u	t	t e v i s u g l o r i a c i n g i
G	a x u s d i r a f u g i t c a l	a	a m u s s e t p i n u s h o n o r
I	n c l i n a n t h u m i l e s e t	t	t c e d r o s m i r r a m e l y r
O	l f a c t ū p a u i t a n t n a	r	r d u s e t m i r a c y p r e s u
M	a x t i x t u s g u t t a a m m o	o	o m u b a l s a m a b i d e l l
V	i c t a e m a i e s t a t e s u p	p	p e r f u a v o t a f e r u n t e
N	o m i n e t u a s p e r i o r m a	a	a i o r v i r t u t e p i i s h o
D	o n a s c u m m e r c e d e m e	e	e n t x p i a n t e t r i b u n a l
O	c r u x q: d e d e r a s r u p t	O	o p l e b e m i r e a b a u e r n o

O Crux que excellis toto et dominaris olymbo
Celestes plebes et claras accipis illic
Regna regenda poli. crucifixi nutus et ardor
Vndiq̄ te almificat, rubeas cum sanguinis vſu

Christi qua propter ex rege vocabere tu dux:
Dumq̄ humana tibi exquiris diuinacq̄ tactu
Vnius altithroni deuoto, in laudis honore
Christicolas socias: ac sacro famine viuax
Multiplices laudes en das a culmine celi.
In terris cantus quos offert orbis, et exul
Sanctificat mundus, ventus, te pontus, et hic sol
Exaltat iubilans cum montibus arida cantum
Rura canunt, stellis motu tu carmina donas.
Ortus et occasus, aquilo, sica auster, et aura:
Leticiam regni teneas quod lumine lumen.
Alta poli pandas, consignes numen et istic
Tanta dei dona dispensans, qui omnia fecit:
O Crux que Christi es caro benedicta triumpho:
Quanta tibi dederat tantorum factor amore:
Viuiscantis enim dono deus ipse parauit
Et bene te extulerat, dire ne dicere puppup
Rancidus is valeat deceptor, dux et iniqui.
Exemptam risit predam qui lucis ab ethra:
Detrusamq̄ diu voluit punire necando hic:
En pia Crux domini, decantans quis pie musa
Magnificare valet tantam te: et dicere fatus:
Pulchra nites cultu, te visu gloria cingit.
Taxus dira fugit, calamus se et pinus honori
Inclinant humiles: et cedros myrrha melyro
Olfactum pauitant, nardus et myrrha, cypressus,
Mastix, tus, gutta, ammonum, balsama, bidella.
Victe maiestate super sua vota ferunt te.
Nomine tu asperior, maior virtute, pii hoc
Dona: cum mercede meent Christi ante tribunal:
O Crux que dederas rupto plebem ire ab auerno.

DECLARATIO.

Ast hęc figura Crucem Christi in quatuor cornibus cuncta cōpliciū
predicat. siue que in cęlis siue que in terra siue que subtus terram
sunt. omnia videlicet visibilia atqz inuisibilia. viuentia et non viue-
tia. quia quattuor Crucis cornua siue quattuor loca intimant. in
quibus racionales versantur creature. idest celestium terrestrium et infernorum
et supercelestium. de quibus et Paulus apostolus loquit̄. vt in nomine Hieſu
omne genu flectatur cęlestium terrestrium et infernorum. De tribus Pauli te-
stimonium est. videamus et quartū. Laudate dominum celi celorum et aquę
que super celos sunt laudent nomen domini. Rursumqz dicunt cęlestia et alia
supercelestia. Siue quattuor species totius creature. idest esse. viuere. sentire.
et intelligere. in quibus omnis creatura subsistit. Nam alia tantū sunt. sed nec
vivunt nec sentiunt necqz discernunt. vt sunt lapides. Alia sunt et vivunt. sed
nec sentiunt necqz discernunt. vt sunt arbusta et omnia germina terrę. alia vero
sunt. vivunt et sentiunt. sed non discernunt. vt sunt bruta animalia. quibus
vis est sentiendi. sed nō subest racio intelligendi. alia autem sunt. vivunt. sen-
tiunt et discernunt. vt sunt angeli et homines. qui essentia subsistunt. vita vi-
vunt. sensu sentiunt. intellectu discernunt. Sunt et ipsius animę quattuor affe-
ctiones. quibus animantia vel ad bona vtun̄ vel ad mala. has et antiqui sub-
tiliter inuenierunt. et eorū inuenta probantes posteri suscepérūt. idest timere.
ac dolere. cupere ac letari. Hęc ergo si sanctę Crucis presidio ordinantur atqz
muniūt. in religiosis hoībus salutifera esse probant. licet eas vicia esse stultitia
quorundam sapientum huius mundi existimarit. Q uod si ita esset et eas nisi
pctores oīno nō possunthęre aut pditi. recte nō affectus aliq possent dici sed
morbi. Aut cum tales animorū motus inueniantur in sanctis apostolis et pro-
phetis. quis ita desipiat. vt eos affectus vicia credat. ex quibus deo placuerūt
illi. qui viciis plus quam ceteri homines restiterunt. Itaqz Paulus apostolus de
timore sic loquitur. Timeo autem ne sicut serpens seduxit Euam astutia sua.
sic et vestri sensus corrumpantur a charitate que est in Christo. Idem de cupi-
ditate fiducialiter dicit. Cupio dissolui et esse cum Christo. Sed et de tristitia
quam alijs dolorem appellat idem doctor gentium ait. Q uia tristitia est mihi
magna et continuus dolor cordi meo. pro fratribus meis qui sunt cognati mei
secundū carnem. Nam et ad Romanos scribens ait. Gaudeo in vobis. sed volo
vos sapientes esse in bono. et simplices in malo. Dauid quoqz propheta de tī-
more ita ait. Timor domini sanctus permanet in seculum seculi. Item. Timetē
inquit dominum omnes sancti eius. De tristitia vero ita ait. Contristatus sum
in exercitatione mea. Item de concupiscere idem dicit. Concipiuit anima mea
desiderare iustificationes tuas in omni tempore. et concipiui salutare tuum
domine. De leticia quidem idem psalmista exhortans sanctos dei dicit. Leta-
mini in domino et exultate iusti. gaudete iusti in domino. Hunc ergo timorē
vel dolorem. hanc cupiditatem siue hoc gaudium qui reprehendere voluerit.

ipsum reprehendit apostolum & prophetam, qui per tales affectiones non solū deo placuerit: sed etiā quosdā alios ad id ipsum exhortati sunt, et qui extorres horum fuere, inter criminosos quod essent sine affectu culpauerunt. Nō ergo has affectiones habendo: sed eis male vtendo delinquimus, quia humanorum affectuū p̄prietas, hominis indicat creatorem: qualitas vero, bonā vel malā signifcat volūtatem: ac si motus qui in omnibus affectiones sunt, hę eędē ipse in bene vtentibus virtutes, et in male vtentibus passiones siue pturbationes at ut quidam volunt egritudines fiunt: illeqz eis bene vtitur qui non suā sed dei querit facere voluntatem: ut iam non sibi viuat sed ei qui per sanguinis sui effusionem in cruce illum redemit: qui cum apostolo dicere potest. Ego enim per legem legi mortuus sum ut deo viuam: Christo cōfixus sum Crucis: Viuo autem iam non ego viuit vero in me Christus, quod aut nunc viuo in carne in fide viuo filij dei, qui dilexit me & tradidit semetipsum pro me. Omnia ergo hęc sanctę Cruci cōueniunt, quia in ea omniū creator passus est Christus. Nā passio Christi celum sustentat, mundum regit, tartarum pfodit. In ea confirmantur angeli, redimunt populi, cōteruntur inimici, stabiluntur subsistentia: animātur viuentia, cōseruantur sencientia, illustrant intelligentia. Inde timor ductus a poena, fideles liberat: tristitia salubris, poenitentes a peccatis mundat, concupiscentia boni, virtutum fructus germinat, gaudiū vite spe confidentes letificat. Omniū quippe auctor hanc sanctam sibi p̄uidebat machinam, hanc cōstrui voluit: ut in ipsa restauraret et coadunaret oīa per Hiesum Christum dominum nostrum. Sūt quoqz versus duo in ipsa Cruce conscripti, quorum prior est, **O Crux quæ summi es noto dedicata tropheo.** A summo in ima descendēs. Alter vero: **O Crux quæ Christi es caro benedicta triumpho.** a dextra in sinistrā Crucis tēdēs. Sūt et i tetragono circa Crucē quatuor versus, qz primus qui sup̄ Crucē est hic: **O Crux quæ ex ellis toto et dominaris olymbo.** Qui vero infra hic est. **O Crux quæ dederas rupto plehem ire ab auerno.** Qui autem in dextra hoc est in anachrosticide positus est hic est. **O Crux dux misero latoque redemptio mundo.** Et qui in sinistra hoc est in telesticide hic **O Crux vexillum sancto et pia cautio sæculo.** Notandum autem quod **O litterā** quæ circuli habet similitudinē idcirco in quatuor angulis tetragoni & in quatuor cornibus Crucis, necnon et in media Cruce posuimus: ut ostenderetur omnia sanctam Crucem sua potentia concatenare, et in veneratione Christi copulare quæ sursum et quæ deorsum sunt.

III. figura. De nouis cordibus angelorum, et de novis eorum in Crucis figura dispositis.

Salus sancta salus christi totum passio laeta
Crux veneranda deo doctrina sapientia lumen
Laus vera caravirtu **sph**ilosophia clara his
Quos dant arua soliv **E**leulmen condit olympi
Sidereos que chorus **a**ccep tradie i
Nāq: salushominum es **r**erum renouati opulcr
Tebeatorb stotus al **a**nclytanempe polorum
Omne genuperte caelestum et fl'ectierambit
Terrestrum atq: inferiuxta suavinculanorū
Sceptra duces regna **c**ruantis nomine iesus
At michael princeps **h**abitantūdux etinalto
Tememorat virtute **R**simula ethera cuncta
Et regeret regerest **E**numinis alma quodara
Quo clipeo exultat **r**ame aqua fortis inibit
Horrīdabelladraconis ouans cūmīlib: almīs
At q: tuas laudes quaeret sibi praemiavictor
Nam **i**ure hanc **s**tatiuit **t**rus pensam ac **t**q: mod
So **r**sque crucem **t**alem **h**anc aram veraque **S**at
Vir **S**utūvt testans promatvitai **p**asse **S**at
Scriptabonaius decōnsurgunt in cruce **i**ta
Xps **s**ead petrafide in imum auctaque **senos**
Duceret inclinans humili istum venit abarce
Et docuit verbis factis documentare reliquit
Accruces sacrapi **a** compleuit cuncta creator
Hoc gabriel alace **r** dan sc **I**arum famen ad aurē
Virginis orabas ar **c**angclus et paranymphus
Iesum saluantem āt **a**ngens laudet triumphum
Orafa el medicina dei **um** tede dīthaeccrux
Reddere posse iubar cuius tuncrite figuram
Monstrabas caecoqua cluminare reddiditorbi
Credim ergocrucis **nt** quain laudibus esse
Cū noua consonuit p **M**entum cantio laudem
Angeli in officiū et v **e**banti ureministri
Hinc rogocaelorū agme benedicite christo
Qui cruce saluauit mundum dans regnabeatis
Et vestrum numerum compleuit in arce polorum

Salue sancta salus Christi o tu passio leta.
Crux veneranda dei doctrinæ, sapientia, lumen
Laus veri, cara virtus, philosophia clara, his
Quos dant arua soli, vel culmen condit olympi
Sidereo sc̄ choros, et candida sceptræ diei:
Namq; salus hominum es, rerum renouatio pulchra:
Te beat orbs totus ala inclyta nempe polorum
Omne genu per te cœlestum et flectitur ambit
Terrestrum atq; infer iuxta sua vincula norum,
Sceptræ duces regna curuantis nomini Iesus:
At Michael princeps habitantum dux et in alto
Te memorat virtute dei simul ethera cuncta
Et regere et tegere, st̄es numinis alma quod ara:
Quo clipeo exultat, framea qua fortis inibit
Horrida bella draconis ouans cum millibus almis.
Atq; tuas laudes queret sibi præmia vîctor.
Nam iure hanc statuit suspensam actusq; modusq;
Sorsq; Crucem talem hanc aram, vera quibusq;
Virtutum ut testans promat vita ipsa senatum.
Scripta bona iuste consurgunt in Cruce vita.
Christus se ad petram fidei nimium auctaç; senos
Duceret inclinans humilis, tum venit ab arce
Et docuit verbis, factis documenta reliquit
Ac Cruce, sacra pia compleuit cuncta creator:
Hoc Gabriel alacer dans clarum famen ad aurem
Virginis orabas archangelus, et paronymphus
Iesum saluarem iam tangens laude triumphum
O Raphael medicina dei, num te dedit hęc Crux
Reddere posse iubar, cuius tunc rite figuram
Monstrabas cęco, que lumina reddidit orbi:
Credimus ergo Crucis antiqua in laudibus esse.
Cum noua consonuit psallentum cantio laudem
Angeli in officium et veniebant iure ministrit
Hinc rogo celorum agmen benedicite Christo.
Qui Cruce saluauit mundum, dans regna beatis:
Et vestrum numerum compleuit in arce polorum.

DECLARATIO.

Merito quippe sanctorum angelorum ordines et celestis milicie exercitus, nomine et numero sancte Crucis concordant: ut eterni regis victoriam collaudent, et magnitudinem leticie sue honesto officio predicent, cum non solum in hora nativitatis Christi laudasse, et post in deserto illi ministrasse sacer euangelij textus commemoret, verum etiam in tempore passionis ac resurrectionis eius, debito ei officio ipsos affuisse manifeste narret: maximeque illos credi oportet huius rei esse deuotos, quia quanto dignius in eius militia militant, tanto deuotius eius triumphum laudat. Nouem ergo sunt ordines angelorum ut sancta scriptura nobis commendat: hoc est. Angeli. Archangeli. Virtutes. Principatus. Potestates. Dominationes. Throni. Cherubin & Seraphin. Sed ad hec exponenda beati Gregorii pape verba ponamus: Esse namque angelos & archangulos pene omnes sacri eloquij paginae testantur. Cherubin quoque & Seraphin, sepe ut notum est libri prophetarum loquitur. Quattuor quoque ordinum nomina Paulus apostolus ad Ephesios enumerat dicens. Supra omnem principatum et potestatem et virtutem et dominationem. Qui rursus ad Colosenses scribens ait. Siue throni siue dominationes siue principatus siue potestates. Dominationes vero principatus ac potestates iam ad Ephesios loquens descripsiterat, sed ea quae Colosensibus dicturus premisit thronos; de quibus nec dum quicquam Ephesis fuerat locutus. Dum ergo illis quattuor que ad Ephesios dixit, id est, principatibus et potestatibus virtutibus atque dominationibus, coniunguntur throni. Quinque sunt ordines qui specialiter exprimuntur, quibus dum angeli et archangeli, cherubin atque Seraphin adiuncta sunt, procul dubio nouem esse angelorum ordines inueniuntur. Vnde et ipse angelo qui primus conditus est per prophetam dicitur. Tu signaculum similitudinis, plenus sapientia et perfectus decoro, in deliciis paradisi dei fuisti. Quo notandum, quod primus angelus non ad similitudinem dei factus, sed signaculum similitudinis dicitur, ut quo subtilior est natura, eo in illo imago similius insinuetur expressa. Quo in loco mox subditur. Omnis lapis pretiosus operimentum tuum. Sardius. Topazius. et Iaspis. Chrysolitus Onix, et Berillus. Saphirus Carbunculus. et Smaragdus. Ecce nouem dixit nomina lapidum, quia profecto nouem sunt ordines angelorum. Quibus nimirum ordinibus ille primus angelus, ideo ornatus et coopertus extitit: quia dum cunctis agminibus angelorum prelatus est, ex eorum comparatione clarius fuit. Sed hec dispositio in Cruce nouem ordinum angelorum quid nobis sacramenti innuat, prosequamur. Tenet ergo hec species sancte Crucis in inferiori sua parte, duos ordines id est angelos et archangulos, in brachio dextro duos, hoc est virtutes et potestates, in brachio sinistro item duos, id est, principatus et dominationes, in medio unum id est thronos, in superiori parte item duos hoc est cherubin et seraphin, Quae etiam nomina ad domini nostri Ihesu Christi gloriam predicandam satis conueniunt eiusque magnificentia et poten-

tiam narrandā decenter cōpetūt: Quē enim Angeli & Archangeli in īfīma parte Crucis positi denunciant, nīsi eum qui de celo in terrā descendit, magni videlicet consiliū angelum ad annūciandū māsuetis missum, vt fortior fortē alligaret, eiuscē vasa diriperet. Et quē alium Virtutes, Potestates, Principatus et Dominationes predican in brachiis Crucis positi: nīsi eū de quo scriptum est. Dextera domini fecit virtutem: et itē. Data est mihi omnis potestas in celo et in terra, itēcē. Et factus est principatus sup humerū eius et vocabit nomen eius admirabilis consiliarius, deus fortis, pater futuri sēculi, princeps pacis, et item. Et dominabitur a mari uscē ad mare et a flumine uscē ad terminos orbis terre. Throni ergo in medio crucis positi, quem aliū in se sedere notant, nīsi illum cui dictū est aplo teste. Thronus tuus deus in sēculum sēculi, virga recta est virga regni tui, et psalmista. Sedes inquit sup thronos qui iudicas equitatē. Et quē cherubin seraphincē significant in arce Crucis positi, nīsi eū de quo dicit apostolus. In quo sunt omnes thesauri sapientiē et scientiē absconditi, et itē. Deus noster ignis cōsumens est. Cherubin quippe plenitudo scientiē, et seraphin ardentes vel incendentes interpretantur. Sed hēc non ita predicamus de ordinibus angelorum, quasi vnigenito illos coēquemus: sed per subiectę creature officia & nomina dispensacionis: illius sacramēta veneramur. Est enim ipse deus & dñs angelorum: ante oīa videlicet sēcula ex deo patre genitus: hoc est de substantia patris, qui in nouissima etatū sc̄li ex virginē matre natus, naturam inse suscepit humanam, ad debellandū sc̄licet mundi principem missus, vt expoliaret principatus & potestates, palam triumphans eos in semetipso quem pater suscitauit a mortuis, et cōstituens ad dexteram suam in cēlestibus: supra omnē p̄cipiatum & potestatem & virtutē & dominationem, et omne nomen quod nō solum in hoc sēculo sed etiam in futuro, oīa subiecit sub pedibus eius, et ipsum dedit caput supra oīa ecclesię que est corpus ipsius. Nouem ergo litterę maiores, que in hac pagina speciem Crucis faciūt, hoc sonant.

CRVX SALVS, habentcē singulę singulos ordines angelorū: quod facile cūlibet patebit qui litteras nouit, et nomina nouem ordinum non ignorat.

III: figura. De Cherubin et Seraphin in Crucem scriptis et significatione eorum.

Ocherubin	Seraphin	cael	lonome	susiam
Exaltate	ignis nam hi	cvester	fam	in elucet
Cuudiuinactu	cisver	est laus	haec	vita
Fruitlucisc	r ist: ve	usquiet	soci	st laus
Vicitt	riatunc	x	nuncq:	cfultat
qie	sseraphinica	r	e	tvbiqe
Oc	elesti amonstram	a	fian	lebrando
Vnumes	spennarum	l	tahac	laud
Sacrat	umatquedecus	m	mafunam	supernum
Eduntqa	esit virtusa	a	raefir	anciam
Consul	uhac cristus	c	bonaque	tribuitrex
Enpassus	cunctosque	re	ecumconbus	itiniqa
Et distric	tarupitex	u	gauitcal	epotentes
Et vetere	sactuster	c	usiclaus	racelydri
Qisster	radamson	i	tdeditip	abe
Quaeor	aproban	s	regnasab	nignus
Auxiliai	tvirt	e	etnumen	aochinarce
In cruce	factoremcon	n	hui	ferre
Enthronushic	regish	ea	ecconciliatiomund	i
Vexillum	framea	belli	signedecorum	
Proteri	thochostesa	rma	confringitiniqua	
Subleuat	atquesuosv	ritutis	praemadonat	
Nam hinc	csuligniss	cito	que	te
Stantcherubin	haec	ra	ta latenter	
Hic haec	claparadant	signorit	ta	
Sancta	rasapiuntuna	a	ta	
Vectat	triumphum	quoq	efiunt	
Laeta	difensiduc	unthaec	fa	
Enaliss	enfimtradunt	almaalt	tabe	
Penniso	sque	finutiā	aque	
Quocarn	suumsera	dicantv	pan	
Tensa	aliseatluxus	antishic	dunt	
Hisq: tr	brachiasalua	soq: iudici	tempus	
Tum dispe	hiatq: vehicel	legeti	officiodant	
Quaeia	enfa	um	icioipsehinc	
Decrucen	nsintutu	geti	probando	
Decrucen	notanteauc	vetcaraprobau	quehinc	
Decrucen	on	ustorum	uitubiq:	
Decrucen	fallunti	nun	iavat	
		istorum	signan	
		sign	iman	

O Cherubin seraphin de celo nomen Iesus iam
Exaltate, ignis nam hinc vester famine lucet.
Cum diuina Crucis vera Crucis laus, hec via, vita,
Fructus lucis Christus verus, qui et socia est laus:
Vicit tristia tunc rex, nuncq; exultat vbiq;
Qui est seraphin carus: ora fiant celebrando hic
O celestia monstra multa hac laude supernum:
Vnum est pennarum aram ausu, nam conclamatam
Sacratum atq; decus are firmant, quoq; voto
Edunt, que sit virtus, ac bona que tribuit rex
Consultu hac Christus re cum combussit iniqua.
En passus cunctosq; fugauit calce potentes:
Et districta rupit excusli claustra chelydri.
Et veteres actus tersit, dedit ipsa benignus
Quis steterat Adam sons regna sabaoth in arcet
Que ora probant, virtus, et numen, huic ibi ferre
Auxilia in tenebris, in carcere, iussa beatum
In Crucem factorem, confixum in stipite regem:
En thronus hic regis, hec consiliatio, mundi
Vexillum, framea, sors belli, insigne decorum
Proterit hoc hostes, arma confringit iniqua:
Subleuat atq; suos, virtutis premia donat:
Nam hinc exul ignis scito, que tela laterent
Stant cherubin, hec que are assistunt, arcet que
Hic hec labbara dant signo rite, et satis ora
Sancta ara sapiunt, vna queq; sacra ope fiunt.
Vncta triumphum que conatus ferula condunt:
Letacq; distensis du cunt hec facta beando
En alis sensim tra dunt alma, altaq; pandunt
Pennis oscq; suum seraphin, vt iam prope tempus
Quo carnalis eat luxus dicant, viciacq; hinc
Tensa ac brachia saluantis hic officio dant.
Hisq; trahi atq; vehi celo que iudicio ipse hinc
Tum dispensans in tutum leget ipsa probando
Que iam nota ante auctu, et cara probauit vbiq;
De Cruce non titubant iustorum nuncia vatum,
De Cruce non fallunt istorum signa animantum.

DECLARATIO.

IN hac itaq; pagina Crux domini. simul cum figuris seraphin et cherubim circa se positis. depicta conscripta cernitur. Quæ ideo in hoc opus hic introducuntur ut ostendatur quanta prouisione ac dispensatione. diuina clementia humano generi semper salutem suam procurauerit. cum et in ipsis spiritibus angelicis per propheticā reuelationem. speciem redemptōnis nostre ante videri voluit. et per opera prophetica in tabernaculi tēplicis aditis constructa. idest in ipsis cherubim iuxta arcam ultra velum positis. eternam propiciacionem mundo intimare decreuit. Proinde. licet multa multi de habitu et situ horum animalium interpretati sint. & alia atq; alia diuerso stilo nō diuersa fide scriptitarint: mihi tamen non incongrue videtur (salua maiorum traditione) ipsa animalia habitu suo. sancte Crucis exemplari figurā. cum et interualla ipsius localiter seruent. & sursum atq; deorsum in dextrā atq; sinistrā situ suo similiter protēdant. Deniq; seraphin propheta Esaias inter alia ita narrat dicens. Vidi dominum sedentem super solium excelsum et eleuatum. et ea quæ sub eo erant replebant templum. Seraphin stabant super illud. sex alę vni et sex alę alteri. duabus velabant faciem. & duabus velabant pedes. et duabus volabant. et clamabat alter ad alterum et dicebat. Sanctus sanctus sanctus dominus deus exercituū. plena est omnis terra gloria eius. Quid ergo situs iste senarum alarum seraphī prefigurat. nisi Crucis Christi imaginem? Ille quippe alę quæ superiorem partem corporis sui idest faciem velabant. quod sursum ad caput erecte sint. necesse est et ob hoc superiorē partem Crucis demonstrent manifestum est. ille autem quæ insimilam partem idest pedes velabant. qmodo nisi deorsum dimissas esse credendum est. et ob hoc inferiorem partem Crucis significare. Ille autem duę quæ ad volandum extēsunt. quid aliud quā transuersum Crucis lignum in quo brachia et manus extēsunt domini significat? Et proinde in positōne sex alarum seraphin. manifeste totius Crucis Christi signaculum expressum esse nemo sapiens dubitat. Bene quęq; ipsa incidentes vel ardentes interpretantur: quia illam formam demonstrant in qua superate sunt omnes aduersarię potestates: et totius mundi peccata consumpta atq; delata sunt. immo ignem illum electis dei commendant. quem se dominus in terram mittere et ut arderet se velle testatus est. Et merito tria voce ad laudem sancte trinitatis omnes electos cohortabantur. hoc est eos qui ante aduentū salvatoris fuerunt. et qui in presentia incarnationis eius vixerunt. quicq; ad huc usq; in finem mundi post ascensionem eius in celos ad fidem conuertendi sunt: quia omnes una passio Christi simul redemit de Iudeis videlicet atq; gentibus. De cetero cherubim illa quæ in tabernaculo siue templo fabricata erant. quid aliud extēsione alarum suarum quam Crucis Christi imaginem preferebant? De quibus bene in libro regum narrat. quod facta essent decem cubitorū altitudinis. et decem cubitos haberet a summitate alę usq; ad alę alterius summam. Ad cuius etiam instar humani corporis forma comparari potest. cuius

pene tanta latitudo est in extēsione brachiorū a summitate dīgitorū vnius manus vsc̄ ad sumitatē dīgitorū alterius manus, quāta est altitudo siue lōgitudo a planta pedis vsc̄ ad verticē capitū. Hęc ergo iuxta arcam et ppiciatoriū stābat, quia verā ppicationē in incarnatiōe saluatoris humano generi demōstra bāt. Hęc et in modū Crucis alas extēsas semp habebāt, quia perpetuā n̄am redēptionē in passione Christi saluādorū rite intimabāt. In Cruce q̄q̄ hic versus est in longitudine a summo deorsum vadens. En arx alma crucis en fabrica sācta salutis. Iste quidē in latitudine. En thronus hic regis, hec conciliatō mundi. In seraphin quoq̄ et cherubin versuſ elegiaci conscripti sunt. Nam in seraphī illo quod supra dextrū cornu Crucis stat hij sūt versus. Signa Crucis Christi ast seraphin celestia monstrāt. Pennarum atq̄ sitū hac cuncta sacrata probāt. In eo vero quod supra cornu sinistrum, hij. Nam hec socia exultant celebrando hac laude supernum. Conclamātq̄ tribus sceptra sabaoth vicibus. In cherubin namq̄ dexteriore versus isti sunt. Hinc signant cherubin hec labbara sancta triumphum. Distensisq̄ alis brachia tensa notāt. In sinistrore quippe isti. Quę latere assistunt arce & sacra opercula condunt. Factaq̄ propicia officio ipsa probant. b iiiii

V. figura. De quatuor figuris tetragononicis circa Crucem positis. et
spirituali edificio domus dei.

C	rux	rogo	sacra	rade	i	s	gnam	ihi	numine	pect
L	audibus	vt	clarac	a	n	temtua	ritetropae	a		
Q	uo	mo	do	terrenis	a	b	caelis	foederaducas		
P	actum	confirms	mes	set	l	oetiv	vincularum	pass		
O	vos	agmen	apo	stol	olic	v	meu	martyrum	met	ordo
I	ure	redomu	sx	ppipo	su	i	t	quo	seculmen	in ipsum
C	ondi	stis	im	ap	lebs	a	lmae	est	tvocere	reperta
S	anct	as	salutar	i	setc	rux	fundamine	summo		
I	nsit	ta	construc	c	tacruc	ifixi	robore	fixa		
Q	Quaev	ere	human	ū	genus	sad	vitam	dedicauit		
F	firmata	aq	ecol	m	nae	xito	stender	ephylax		
A	eternam	amp	perse	p	paradi	sis	osurges	reformam		
T	egminis	etaul	am	spon	si	iusti	quoq:	regis		
C	ristet	ropae	an	ouam	moxi	ure	cruore	vi	iaque	
E	rigis	sin	mundo	quod	iusti	foederas	eruet			
S	pernat	dam	nat	tu	incat	pietate	do	losum		
C	ui	fauorat	q:	timor	irt	ac	palm	coronaes		
In	cliy	ta	rux	domini	ix	pi	fundamen	taulae		
P	ulchri	iore	resto	tover	r	fund	dodoma	tis	omnis	
C	elsior	racce	dro	pari	i	da	scit	dogmate	primū	
Q	quadra	ta	sungis	inf	f	oet	preciosi	oralbo		
E	tri	tepatriarch	char	ū	ius	plebs	que	pr	iora	
F	Fundamenta	tra	rah	hitin	fund	dodo	mati	s	phetae	
Q	Quae	benede	uota	acord	da	scit	dogmata	te	regi	
V	Vincire	re	ectum	regn	antiverba	prop	sciammate	er	rito	
C	Compli	uerant	viu	amim	peri	isaulāpi	obnomenad	astr		
V	Vt	cri	sto	āfor	massen	nti	fulminisa	acton		
O	Omni	ssnamq:	simu	1	scandit	no	astructio	vitae		
H	Haec	caula	iesus	adlae	tam	ful	mineiussameare			
E	Et	voc	e	firmata	viget	bon	min			
I	unctio	signat	d	athae	ecom	mineiussameare				
Q	Qua	viadux	ducit	adlu	ciss	cep	tratenenda			
Q	Q	ostempl	odedicat	laetabon	tabon	amansio	oxpī			
Q	Quattuor	orat	q:	crucis	auge	tcumrupib:	istis			
P	Perfectam	qedomum	d	ed	ducens	sangul	iusipse			

CRUX rogo sacra dei signa mihi numine pectus:
Laudibus ut clara cantem tua rite trophya:
Quomodo terrenis ab celis foedera ducas:
Pactum confirmes, & leti vincula rupas.

O vos agmen apostolicu, tu martyrū et ordo.
Iure domus Christi posuit quos culmen, in ipsum
Condistis ima plebs alma est voce repta:
Sancta salutaris et Crux fundamine summo
Insita, constructa, crucifixi robore fixa:
Quę vere humanū genus ad vitam dedicauit:
Firmataque colūna exit ostendere philax.
Aeternam perse paradiso surgere formam.
Tegminis et aulam sponsi, iusti quoq; regis
Christe trophya noua mox iure, cruce, viaq;
Erigit in mundo, quod iusti foedera seruet.
Spernet damnatū, vincat pietate dolosum:
Cui fauor atq; timor, virtus & palma, corona es:
Inclita crux domini, Christi fundamen & aulę.
Pulchrior es toto vernanti floribus aruo:
Celsior ac Cedro, Paro & preciosior albo:
Quadratas iūgis in firme tramite petras:
Et rite patriarcharū ius, plebsq; priora
Fundamenta trahit, in fundo domatis omnis:
Quę bene deuota corda scit dogmate primū
Vincire, rectum regnanti verba prophetę
Cōpluerant, viuam imperiis aulam pie regi
Ut Christo iam formassent in scāmate trito:
Omnis namq; simul scandit ob nomen ad astra,
Hęc aula Hiesus ad letam fulminis Arcton.
Et voce firmata, viget bona structio vite:
Iunctio signat, dat hęc omine iussa meare:
Qua via dux dicit ad lucis sceptrā tenenda:
Quos templo dedicat leta bona mansio Christi:
Quatuor atq; Crucis auget cum rupibus istis:
Perfectamq; domū deducens angulus ipse.

DECLARATIO

IN hac igitur pagina Crux sancta per mediū tendit, quatuor quadrāgulas formas circa latera eius positas habens: ad ostendendū utiq̄ cœlestis edificij structuram, ecclesiæ videlicet dei viæ, que et domus eius est, columa & firmamentū veritatis. Ad hanc ergo domum p̄tinet electi angelii, quorum nobis similitudo in futura vita p̄mittit, dicente dñs. Illi aut̄ qui digni habent seculo illo et resurrectionē ex mortuis, neq; nubūt neq; ducūt uxores, neq; enim ultra mori poterūt. Aequales enī angelis sunt, et filii sunt dei, cū sint filii resurrectionis. Ad hanc p̄tinet ipse mediator dei et hominum homo Christus Hesus. ipso attestate cū ait Soluite tēplū hoc, et in tribus diebus excitabo illud. Quod exponēs euāgelista subiūxit. Hoc autem dicebat de tēplo corporis sui. Dicit aut̄ Ap̄lus de nobis. Nescitis quia tēplū dei estis, et spūs dei hītat in vobis. Si ergo ille tēplum dei p̄ assumptā hūanitatē factus est: et nos templum dei p̄ inhītantē sp̄m eius efficimur: constat utiq; quia figurā omniū nr̄m et ipsius videlicet dñi, et mēbroū eius que nossumus. tēplum illud materiale tenuit quod Salomon rex edificauit in Hierusalem: sed ip̄ius tāquā lapidis angularis singulariē electi, et p̄ciosi in fundamēto fundati: nr̄i aut̄ tāquam lapidū viuore sup edificatorū sup fundamentū ap̄lor̄ et p̄phetar̄. hoc ē sup ip̄m dominum: qd ostēdit ap̄lus dicēs. Fūdamētū enī aliud nemo potest ponere p̄ter id quod positū est, qui est Christus Hesus. Qui p̄pterea recte fundamētum domus dñi p̄t vocari: quia sicut ait Petrus. Nō est aliud sub celo nomē datū hōibus in quo oporteat nos saluos fieri, et itē. Ad quē inquit accedētes lapidē viuū ab hōibus quidē re p̄batū, a deo autē electū et honorificatū: et ip̄i tāquā lapides viui sup edificamī domus sp̄ualis in sacerdotiū sanctum, offerētes sp̄uales hostias acceptabiles deo p̄ Hesum Christū. Possunt ergo huius fundamēti primi lapides ac fundatiōi habiles, patriarche et p̄phetę ap̄li et martyres nō incōgrue accipi: qui siue p̄dicādo, siue opando, siue patiēdo fidei fundamēta nobis iecerūt, et quorū auctoritatē in doctrina, exēpla in actibus, imitationē in tollerantia cetera turba fideliū sequit̄. Nā sicut ap̄li et martyres post saluatoris incarnationē, passionē et resurrectionē atq; ascensionē in celos p̄ totū orbē spiritale edificiū domus dei Christū p̄dicando, siue etiā p̄ Christo moriendo fabricati sunt: ita āte aduentum eius in carne patriarche atq; p̄phetę in priore populo, et in his regionibus in qbus degebāt, semp̄ aliorū vitā verbis atq; exemplis in melius cōuertere satagebā, quatenus digna cōuersatiōe deū habere mererent̄ habitatorē. ipmc̄ sibi esse sentirēt deū ppiciū, sub cuius dominatione positi cognouerunt omnipotentē. Bene ergo in libro regū scriptum est de illa typici templi edificatione: quod p̄ceperit rex vt tollerent lapides grandes, lapides preciosos in fundamentū templi, et quadrarent eos. Lapides ergo preciosi sunt sancti viri, qui meritis sunt preclarū. Quibene quadrari iubentur, ac sic in fundamento ponī. Quadratum nāq; omne quo cuq; vertitur fixum stare consuevit. Cui nimirū figure assimilātur corda electorū: que ita in fidei firmi-

tate consistere didicerunt. vt nulla occurrentiū aduersitate nec ipsa etiā morte
a sui rectitudine status possint inclinari: quales videlicet doctores ecclesia non
solum de Iudea. verum etiam de gentibus perplures suscepit. Recte quidem in
sancta Cruce hēc edificatio demonstratur. quia in ipsa id est in passione Christi
tota ecclesia catholica fūdata. fabricata perfecte. atq; dedicata est. ne hoc edi-
ficiū vñquam veniret ad effectū. nisi per Crucem liberaretur genus huma-
num. nec ipsius sacerdotis digne cōpleretur officiū. nisi ipse sacerdos in Cruce
fieret sacrificium. In ipsa autem Cruce continetur hic versus scriptus: **Inclyta**

Crux domini Christi fundamen et aule. In tetragonis vero circa Crucem po-
sitis versus conscripti. nō per circuītum penitus girant. hoce est. vt finalibus lit-
teris ad inceptiuas per anfractum redeāt. Sed omnes in dextro angulo suo su-
perius incipientes. per sinistrum supra ad sinistrum infra in decem et nouem
litteris descendunt. postea iterum in dextro angulo superius a vicesima littera
incipientes. et descendendo per dextrum inferius vadentes ad sinistrum. vscq;
infra decem et septem litteris pertingunt: et sic vnuſquisq; versus quattuor te-
tragonorum. xxxvi. litteras continet. qui utiq; numerus est tetragoni plani
et senarij in semetiō multiplicatione confecti. sicut in sequentib; demōstra-
bimus. Est autem versus hic tetragoni subtus dextrum cornu positi. **Te patri-**
archarum laudabilis actio signat. Subtus sinistrū vero positi tetragoni iste est.
Plebsq; prophetarū diuino famine iussa. At eius q; qui supra dextrū cornu
Crucis positus est talis est versus. **Agmen apostolicū pandit tua rite tropheā.**
Supra sinistrū vero talis. **Martyrū et ipse chorus effuso iure cruore:**

VI. figura. De quatuor virtutibus principalibus quomodo ad Crucem pertineant.
et quod omnium virtutum fructus per ipsam nobis collati sunt.

Omnipotens virtus summa sapientia christe
Ornaquit totū arce crucis domini unuspiemundū
Dispensaſ queſtū ſanctis pia donaſ alutis
Namq: quadriga pīſ bene cor nīb: apta quaenīſ
Virtutum pandit ſeriem de dīcātē triumpho
Victoris regis oſtendens tanguine cunctas
Proficerat ſpecieſ fructu pietatis in orbe
Eſt virtus habitus animi morum et decus omne
Nobilitas vita aeratio et moderationis linguae
Quae crux alma pīſ iuſtādaſ laude probanda
Cuncta ſimul placitode promissi gula voto
Sanctatuo docuit te nerum prudentiam mundum
Ex iuſtitiabeneſ feruens pernere gaudeſt
Terror emzabuliscandit benedictus amor re
Ad pia eo nſiliamentē aufert fraude vorata
Vndaccar nialempoterit vi mettoltē repugnā
Vi totan iſufortihinc quoqead inclytaviſu
A d tendit ad uerſaferens sitcum ipſavetando
P eſt iſ feravetit aſcelerum cumnoxiacaediſ
O ſtendens et pſallere iābonate temporapofſiſ
S ignade iſciret mandata edis ſerere acſpeſ
E factotū cemconquirere hinc modo sanctoſ
A frece aeqeaures caeleſtibus optima digniſ
C onducant quoddonaparente germinaruſiſ
E faliis fructus correptaqueſ qualidarteſte
Viminatuccendantet regia fercula promant
Hos ergo fructus pīſtassacratissimae uit
Gratia purgauit patienteia et arte probauit
Pactum coniunxit et lex patris almarigauit
Produxit bonitas nāviuidagraminachristi
Sacrauit cultus et laus conſtantia cunctos
Fulcibat culmos nouagrana per omnia virtus
Iam humilis condit nutrit q: modestia plena
In ſpicia frugēdat per ſeuera ntia fructum et
Tēpore maturum candentem concite christus
Tum crux perte iuſtitia et propenum in eviſo
Mittens iam falce concluſet in horre ameſſe

OMnipotens virtus, summa sapientia Christe
Ornas qui totum arce Crucis dominus pie mundum,
Dispensasq; tuis sanctis pia dona salutis:
Namq; quadriga piis bene cornibus apta quaternis

Virtutum pandit seriem, dedicante triumpho
Victoris regis ostendens sanguine cunctas
Proficere ac species fructu pietatis in orbe:
Est virtus habitus animi morum et decus omne,
Nobilitas vite, ratio et moderatio lingue.
Quę Crux alma piis iusta das laude probanda
Cuncta simul placito depromis singula voto.
Sancta tua docuit tenerum prudentia mundum;
Ex te iusticia bene feruens spernere gaudet
Terrorem zabuli, scandit benedictus amorre
Ad pia consilia, mente aufert fraude voratam:
Vnde ac carnalem poterit vim & tollere pugnam
Vi tota, nisu forti, hinc quoq; ad inclyta viisu
Attendit, aduersa ferens it cum ipsa vetando
Pestifera yetitas scelerum cum noxia cedis
Ostendens, & psallere iam bona tempora posse:
Signa deiscire, & mandata edifferere ac spe
Et facto lucē conquirere hinc modo sanctos
Arrecteq; aures celestibus optima digne
Conducant, quod dona parent & germina ruris
Efoliis fructus, correptaq; squalida rite
Vimina succendant, et regia ferula promant:
Hos ergo fructus pietas sacratissima seuit
Gracia purgauit, pacientia & arta probauit.
Pactum coniunxit, & lex patris alma rigauit.
Produxit bonitas, nam viuida gramina Christi,
Sacrauit cultus, & laus constantia cunctos
Fulcibat culmos, noua grana per omnia virtus
Iam humilis condit, nutritq; modestia plenam
In spica frugem, dat perseverantia fructum et
Tempore maturum candentem concite Christus:
Tum Crux per te iusticia & prope numine viso
Mittens iam falcem concludet in horrea messem.

Quantos ergo et quales fructus lignum sancte Crucis germine suo proferat. dignum est etiam in hoc sacro carmine modo cōmemorare. cuius fructus eternus est et radix perpetua. cuius odor mundum replet. et sapor fideles saginat. cuius splendor solem superat. et candor nūiem obscurat. cuius cacumē polum excedit. et cuius infimū infernā penetrat. cuius firmitas humilia locūditas exaltat. & cuius potentia exaltata humiliat. Omnia enim virtutum per ipsum & in ipso collata est mundo. quia in ipso rerum perfectio completa est. In ipso celsitudinem suam prudētia demōstrat. in ipso soliditatem suam iusticia reuelat. in ipso potētiam suam fortitudo consignat. in ipso moderamina sua temperantia collaudat. Hic etiam prudētia acquisitionem sapientie & comprehensionē veritatis deuotius concedit. atq; hinc prouidentię. intelligentię & memorię dona. omnis fidelis percipit. Hic iusticia fidei fundamentum posuit. atq; hinc pietatis et religionis. gracie quoq; et vindicationis equitatem vnicuiq; distribuit. Hic fortitudo blanda et aduersa magnificentissime contemnit. atq; hinc fidentię. patientię et perseuerantię exempla proponit. Hic temperantia in libidinis ac pertinacię insolentes impetus frēna discipline init. atq; hinc pudicicię et continentię. clementię quoq; et sobrietatis multiplicia dona desiderantibus impendit. Hoc videlicet lignū ab ipso plantatum est. de quo dicit propheta ligni comparationem faciens. Et erit tamq; lignum quod plantatum est secus decursus aquarum. quod fructū suum dabit in tempore suo. et folium eius non decidet. et omnia quecumq; fecerit prosperabuntur. Decursus ergo aquarum sunt quotidiani transitus deficiētium populorū. Et de semetipso veritas dicit. Si in viridi ligno hec faciūt. in arido quid siet. Lignum ergo secus decursus aquarum est cum foliis et fructu. quia protectionis suę nobis umbraculum proferens apparuit creator in carne. et humanum genus per resurrectionē ad vitam erexit. quod per defecūtum quotidie ibat ad mortem. Vere enim istud lignum dedit fructū in tempore suo. quādo saluator noster passione et resurrectione sua cōpleta. ecclesia per totam mundi latitudinem in se vitem veram coadunatā cunctis virtutibus fecit abundare. ipso hoc testante. Ego sum inquit vitis et vos palmites. Qui manet in me et ego in eo. hic fert fructum multum. quia sine me nihil potestis facere. Spiritalis enim hic gignuntur fructus. quos enumerat apostolus dicens. Fructus autem spiritus est. charitas. gaudium. pax. pacientia. longanimitas. bonitas. benignitas. fides. modestia. continentia. castitas. Bene ergo in sancta Cruce spiritalis adhibetur fructus. quia omnium bonorum in ea crucifixus est auctor. Nam ex parte carnis dum in ea mori voluit Christus. salutem integrum humanum percepit genus. Granum frumenti in terram cecidit. & gloriosam martyrum segetem protulit. Vnus stips portauit hominem suspensum. & totus mundus ad celeste dedicatus est regnum. Iudea gens insolens nō timuit perimere regem. & totius orbis gentes

ipsum suscepereunt redemptorem. quia in semine Abrahæ benedicent omnes familiæ terre. Quattuor ergo hæ figure in vnâ Crucis formâ dispositæ. quatuor principalium virtutum continent nomina: prudentiæ quoq; iusticiæ, fortitudinis. & temperantiae. ex quibus omnis virtutum séries procedit. & in quibus ratio bonæ vitæ consistit. Sunt ergo memoratæ figure secundū trigoni sp̄ciem cōiunctæ. sed variis gradibus distictæ. Facti sunt enī in duobus lateribus vniuersitatis formæ septē gradus. vt ostēderetur oīs virtutū ascēsus in diuinis charismatibus cōstare. & nullum nisi per sancti spiritus gratiam eas posse impetrare. Tenet quoq; hæc positio sanctæ Crucis. in trigonis suis quatuor versus xxxvi. litterarum. idest in singulis singulosis: quorum primus qui in supremo positus est trigonus. tenet hunc versū. incipientem a dextro angulo superius. et circumeuntem per ceteros angulos. vsq; ad illum vnde incipiebat. ita. **Arce Crucis domini summa prudentia sistit.** In infimo autem trigono incipit versus hic. a dextro angulo desubtus. et vadit per ceteros circum. vsq; ad ipsum a quo iniciū capiebat. ita. **Iusticia & prona mandat se parte tenendam.** Dexteræ autē partis trigonus cōtinet hūc versū. ab infimo angulo primū sursum ascēdendo. siccq; circumeūdo ceteros vsq; ad iniciū suum. ita. **Fortis in dextro cornu fert spiculatu do.** Sinistri vero triāguli versus. a medio angulo iniciū sumit. gradiens primum ascendendo vsq; ad alterum angulum. indeq; per circuitū ad caput suum reuertitur. ita. **Cum in leuo moderans disponit iura modesta.** Modestia igitur p syncopā scripta. pro temperatia ponit. species pro genere.

VII figura. De .iiii. elementis. de .iiii. vicissitudinibus temporum. dec̄ .iiii. plagiis mūdi. et de .iiii. quadrantibus naturalis diei. quomodo omnia in Cruce ordinentur. et in ipsa sanctificantur.

Omnia iam plend **ent** **vixor** de lumine cristi
Illustrata a cruce et facta a factabendo
Concelebrant ut vitoriis **i** cvo ta superno
Debita perso **u** uant deuoter **e** gnacanentes
Cuncta tener **e** modum sub magna **n** onumine i e su
Quicquid in or **r** beme a te daci **s** qui c q id vbi q:
Est sapite **t** entit viuit **i** urare seruat
Hoc terra pon **t** us hoc sidera **g** raminaventi
Imperio suber **r** untho c sunt ante que fuerunt
Imber nubis grandis glacie s **i** xat que pruina
Fontes et riu **p** uluis et ro si ubarab s q: hoc
Cre **c** a tae arcta **on** a **c** a t u s **ll** a e at que aera q: q: e
En **c** a t a **arct** **on** a **c** a haroru **r** f u s **q** u e aera **a** q: q: e
A **c** modulo sca ntus odas cant et quo quei us s t
O mniacru x tra ha te ts an op i e i ure corone t
L audede inond i scordet se ad dicathone stia
E ius opus gaudens p i s c e s d i ri q edra cone s
C olle set luci monte spe cor a arbosharen s a
C umq e feri s ve spa e ver mes e t bestiarict
E placida evul tu se u seua m ente volucre s
X risticolae q u saul apoli terra q: sat afi t
V obis viru lumen du cens vnd i que ad hoste s
Nu na tia fert prex fita cu nda sedore pe ritt
F am. idem alabi c it palma minos ci hica pto
Dat felicidat iusti sha ec p u nti acunctis
Parcens rite hostidat fatu u i ueremultos
Sedi ure damna t quo sauctus se p sit in i quis
Inde decet par riter oraymni Z antialaudes
Vota q: de clam ent grates en v e stra polorum
Turba et tu po pulus quem pro fert telk vbi q:
Vos ratio con sor spar iter d i rexit adodas
Gaudia vos ca elica celestia regnabonaque
I am for tecapi u nte tvotis u alde reqirunt
Ende di thoc ves cervobis saluator et ipse
R exproprius pra esu li et que creatorie sus

OMNIA iam splendent vero de lumine Christi
Illustrata, Crucis et sacre facta beando
Concelebrant, ut victoris sic vota superno
Debita persoluant, deuote regna canentes
Cuncta tenere modum sub magno numine Hiesu,
Quicquid in orbe meat edacis quicquid vbiqz
Est, sapit & sentit, viuit, et iura reseruat:
Hoc terra, pontus, hoc sydera, grama, venti,
Imperio suberunt, hoc sunt, anteqz fuerunt
Imber, nubs, grando, glacies, nix, atcqz pruina.
Fontes, & riuui, puluis, et rios, iubar absqz hoc
Cretæ, arcton, actu, stelle atcqz aera queqz:
En alnum, & non vaah aro, rursus dicite vera:
Ac modulos, cantus, odas, cantet quoqz iustus:
Omnia Crux trahat, et sano pie iure coronet:
Laude dei non discordet, sed dicat honesta
Eius opus gaudens, pisces, diricqz dracones.
Colles, & luci, montes, pecora, arbos, harena.
Cumqz feris, vespe, vermes, et bestia rictu:
Et placide vultu, seu sequa mente volucres:
Xpicoles quis aula poli, terraqz sata fit:
Vobis virtus lumen dicens vndiqz ad hostes
Nuncia fert, prex fit aut vnda, sed ore peritus
Fama idem ah abicit palmam nosci hic rapto
Dat fœlici, dat iustis hec nuncia cunctis:
Parcens rite hosti, dat fatu viuere, multos
Sed iure damnat, quos auctus sepsit iniquus:
Inde decet pariter ora ymnizantia laudes
Votacqz declament grates, en vestra polorum
Turba, et tu populus quem profert tellus vbiqz:
Vos ratio consors pariter direxit ad odas:
Gaudia vos celi celestia regna bonaque
Iam sorte capiunt, et votis valde requirunt:
En dedit hoc vester vobis saluator, & ipse
Rex proprius presul letusqz creator Hiesus,

Recite igitur quaternarium numerum perfectione sacram pene nullus ignorat. & ideo bene illum in forma Crucis Christi transfiguratum totus orbis veneratur. Siquidem mundum quattuor elementis constare manifestum est. idest igne. aere. aqua & terra. et totum orbem quattuor terminari partibus siue angulis notum est. oriente scilicet & occidente. aquilone et meridie. Quattuor quoque sunt vicissitudines temporum idest ver. estas. autumnus. hyems. et quattuor quadrantes naturalis diei idest quater sensu horae que tamen his iniciis dinoscuntur. mane vide licet & meridie. vespere et intempesto. Sed quomodo Crucis conuenienter possit hec dispositio coaptari intimandum est. Si ergo erectam Crucem voluerimus aspicere. ignem quod supremum est elementorum in arce illius collocemus. aerem quoque & aquam que media sunt in elementis. in transuerso Crucis ligno quod per medium stipitis erecti ducitur consignemus. terram vero que gravissima est et imum in creaturis tenet locum. inferiori parti Crucis deputemus. Hec quippe omnia elementa sicut quadam nature propinquitate sibimet commiscentur. ut mundi integritate perficiant: ita etiam quatuor partibus Crucis sibimet sociantur. ut perfectam speciem eius demonstrent. Si autem quatuor plagi orbis eam velimus assignare. iacentem meciamus necesse est ita. ut primam partem eius orienti. extremam occidenti. dextram aquiloni. sinistram austro deputemus. Similiter quoque quatuor vicissitudines temporum naturalis diei. eadem dispositione in Cruce possunt adunari: ut una species anni siue diei congrue in his queat ostendi. Ver enim atque aurora ortum lucis et conscientia in terra germina ordine suo proferunt. & ob hoc bene orienti deputantur. Estas autem atque meridies propter feruorem austro coaptantur: quia dum in eisdem celo partibus sol erigitur. flagantiore mundu torret calore: autumnus namque & vespera iure occidenti mancipantur. eo quod tunc omnium fructuum terre messis finitur. et tota diei spacia terminantur. Hyems ergo et intempestus septentrionali assimilantur: eo quod tunc terra frigore torpeat. et magis quieti quam alicui operi tempus oportunum sit. Igitur dum omnia per Crucem constat esse recuperata. et per Christi passionem renata ac meliorata: rite ad eius laudem cuncta conueniunt: quia ipse est cum patre et spiritu sancto unus deus. cui soli benedictiones ille competit. quas tres pueri in camino ignis ardantis omnes creature ad laudem creatoris exhortando. concinebat atque dicebant. Benedicte omnia opera domini dominum & cetera de quo & psalmista dicit. Laudent eum celo et terra mare et omnia que in eis sunt. quia secundum apostolum ex ipso et per ipsum & in ipso sunt omnia. ipsi honor et gloria in secula seculorum. Cur vero in rotis quatuor elementa siue quatuor tempora seu quatuor plagas mundi depinxerim. hec ratio est: quia omnis mundi machina temporalis est. et quadam permixtione elementorum atque successu temporum variabilis siue mutabilis Salomone attestante qui ait. Omnia tempus habent

et suis spaciis transeunt vniuersa sub celo. Nunc ignis aerem siccatur. aqua humidiorem facit. nunc terra aquarum alluvionibus afficitur. nunc solis ardore siccatur. Aqua quippe natura mobilis est. et quandam circulum cursu conficit. Omnia flumina inquit ecclesiastes intrant in mare. & mare non redundat. ad locum vnde exeunt flumina reuertuntur. vt iterū fluant. Ignis quoq; similiter naturalem motum habet. vnde ad altiora se semper erigit accensus. et locū sibi super aera querit. Discurrunt fulgura. et crebris micat ignibus ether. Tempora namq; círculis transeunt. & vicissitudines quattuor terrorum mēnsium orbibus eunt. Annus quoq; ab eo quod semper vertatur et in se redeat nōmē accepit. Dicitur & orbis terrę et vertigo poli terras atq; equo rā círcuoluere. Girans girando vadit spiritus. et in círculos suos reuertitur. Quinq; tenent zonę celum. obliquis qua se signorum verterit ordo. Sunt quoq; et ipsi versus in rotis cōscripti sphericis iue circularis numeri idest. xxxvi. qui per senariū senario multiplicato in senarium terminat. quorū primus in supremo círculo hic est versus. **Ver** oriens ignis aurora hac parte relucet. In infimo vero hic. Autum nus zephyrus. tellus et vespera hic sit. Dextro namq; hic. **Arcton** hys limpha media nox ecce locate. Et in sinistro hic versus. **Aer** aëtas anster arcis hic sit meridiesq;.

c iiiii

VIII figura De mensibus duodecim, de duodecim signis; atq; duodecim ventis, et de apostolorū predicatione, deq; ceteris mysteriis duodenarij numeri, quē in Cruce ostenduntur:

Christus ~~s~~aluator cr
Consilium ~~u~~irtus mag
Patris diuinū ap roles
Iusortum factura fab
Hinc que bonum ~~q~~ic q id
Iusticia e q icq ~~u~~idar
Quicquid rit e p ~~o~~dat
Angelus atq; bonus ~~q~~ aen
~~S~~aeclo ius reuocans ~~e~~
Complectit dominans
Hinc de cetyt genu shū
Nore ~~r~~hos radios quo s
Crux fa lu an set redde
Ec sort u mluc i s n o c u u
Qot qoti a mradi os ver
Perpetum ~~I~~ucis fulge
Hoccandore satismic

Grex et apostolicus
Hocq; fides ~~c~~ hristica
Cor daben ~~e~~ hominum vo
Iusti po ~~l~~ lente sperm
Conici ~~e~~ ntradi um man
Et tri ~~b~~ uunt populis c
Asser ~~r~~ ibunt chri stoc
Chri ~~I~~ stus rex dominus
Se ~~a~~ndens alta crucis
Is tam tunc speciē pl ~~a~~
rad id it et voluit ~~g~~ra
Ergo q a ter ternos ~~a~~ ba
Hoc vento s in cal ~~l~~ ecr
Signaq; bis sena ~~P~~ rinc
Ac duoden as vi ~~s~~ orien
Tract ad i eis ~~P~~ atien h
Omnia nam cr ~~I~~ sti crux
Ipsaq; sanct ~~t~~ apolista
Proponit ~~S~~ ignat laud

stus rex ar ~~C~~ eser enus
aet bened ~~i~~ ctio lumen
er tetra ~~h~~ it omne hinc
ummo se ~~a~~ stus honorem
er umm ~~i~~ rumque videtur
equi ~~c~~ quidmanet orbe
t p ~~o~~ fert ordine mundi
am ~~s~~ uffert et iniquus
an um deiecerate ex hoc ~~C~~
omni acristushonore ~~R~~
on signat munera ~~n~~ tu
an um et lumini se ~~x~~ sul
rigi thaec bene ~~d~~ icta
sq emi am prim: ~~h~~ a bebat
quo abscesser ~~r~~ at adam
en istos cel ~~e~~ brabant
cunt forte ~~C~~ rabro que
erunt arm ~~a~~ prophetae

decoratur luce corusca
dethoc so ~~l~~ ereluent
a quo lumen ~~e~~ gliscunt
stic a signa ~~b~~ onumque
ati scredere ~~o~~ bipsum
miura superna ~~n~~ otare
ns forti aducere ~~u~~ itae
iu in us muneris ~~m~~ mus
nrobora fundit in ~~h~~ oc
to andop andere cael ~~o~~ s
to sconquiri er illi ~~C~~
uar umet limitemundi
cis ~~b~~ enedixerat ipse
psst ~~i~~ pandogubernat
plaga ~~s~~ uscipi thoris
ssectio ~~o~~ total laborat
loria se ~~P~~ tar es soluit
sgaudia i ~~u~~ raq; terrae
t probat ip ~~S~~ aqedonat

Christus saluator Christus rex arce serenus,
 Consilium, virtus magna & benedictio, lumen,
 Patris diuina proles, certe trahit omne hinc
 Ius ortum, factura fabrum mos castus honorem
 Hinc eorum quicquid verum mirumque videtur
 Iusticie quicquid arce quicquid manet orbe.
 Quicquid rite probat & profert ordine mundus,
 Angelus atque bonus; que nam suffert et iniquus
 Sunt hinc, quodque deus vanum deiecerat ex hoc
 Seclo ius reuocans, en omnia Christus honore
 Complectit dominans, consignat munera nutu:
 Hinc decet ut genus humanum & luminis exul.
 Noret hos radios: quos erigit hec benedicta
 Crux saluans, & reddens quem iam primus habebat
 Exortum lucis, nocuus quo abscesserat Adam;
 Quotquot iam radios vere en istos celebrabant
 Perpetua lucis fulgescunt sorte crebro que.
 Hoc candore satis micuerunt arma prophete
 Grex et apostolicus decoratur luce corusca.
 Hocque fides Christi cendet, hoc sole reluent
 Corda bene hominum, vota quo lumine gliscunt
 Iusti pollentes per mystica signa bonumque
 Concient radium mandatis credere ob ipsum.
 Et tribuunt populis cum iura superna notare
 Ascribunt Christo consortia ducere vite:
 Christus rex dominus diuinus munere summus
 Scandens alta Crucis en robora, fuudit in hoc
 Istam tunc speciem plantando pandere celos
 Tradidit, & voluit gratos conquerir illis:
 Ergo quater ternos ab aquarum & limite mundi
 Hoc ventos in calle Crucis benixerat, ipse
 Signaque bissema princeps stipando gubernat.
 Ac duodena suis oriens plaga suscipit oris
 Tracta diei spacia, en his sectio tota laborat
 Omnia nam Christi Crux gloria septa resoluit.
 Ipsaque sancta poli stans gaudia iuraque terre
 Proponit, signat, laudat, probat, ipsaque donat.

DECLARATIO.

DVodenarius ergo numerus quam bene & apte sanctę Crucis conueniat. non parue rationis est intelligere: quippe cum duodecim venti sint qui mundum perflant. & duodecim signa zodiaci. quibus septem planetę circulos suos ordinate & disposite pergunt. et duodecim menses. quibus annuus cursus peragitur: artificialisq; diei horę duodecim. quibus Sol totam superficiē terrę illustrat: duodecim quoq; patriarchę ex quibus omnis multitudo filiorum Israhel propagata est. que terram reprobationis secundum fortis. xii. tribuum possedit. a quibus exorti sunt prophete. diuini partus precones. Vnde & ipse saluator carnem suscipere. et inter homines nasci dignatus est: qui lux in hunc mundum veniens. xii. apostolos q;s ex ipsa gente elegit Sol iusticię. in horarum similitudine illustrans per cunctas plagas orbis. ad sanctę trinitatis fidem predicandam direxit. Et in edificio celestis Hierusalem eiusdem numeri sacramentum multipliciter insinuat, quod Apocalipsis quidem ostendit. ubi ita scriptum est. Et ostendit mihi ciuitatem sanctam Hierusalem. descendente de celo. a deo habentem claritatem dei: lumen eius simile lapidi precioso. tamquam lapidis iaspidis. sicut cristallum: et habebat murum magnum & altum. habens portas duodecim & in portis angulos: xii. & nomina scripta. que sunt nomina. xii. tribuum filiorum Israhel: Ab oriente porte tres. ab aquilone porte tres. ab austro porte tres. & ab occasu porte tres: & murus ciuitatis habens fundamenta. xii. et in ipsis. xii. nomina xii. apostolorum & agni. & reliqua. Sancta enim ecclesia in hoc edificio spirituali significatur. que est celestis videlicet Hierusalē. & vrbs regis magni. cuius artifex et conditor est deus. qui fundamentum eius simul et consumatio est. q; pro nobis etiam pōtifex fieridi gnatus est. ut proprij sanguinis hostia eiusdem mœnia ciuitatis ablueret piter atq; dedicaret. Omnia quecumq; habet propria pace ipse possidet. vnde & in pectore sumi pontificis. xii. lapides preciosi. quaterno versu dispositi. & duodecim patriarcharū nominibus inscripti vibebant imponi. vt pulcherrimo mysterio pāderetur. omnia spiritalia charismata. que singuli quicq; sanctorum viriti ex parte perficiebant. in mediatore dei & hominum homine Christo Hiesu. pariter & perfecte fuisse completa. Quod in euangelio quoq; Iohānes testatur. Et verbum inquit caro factum est. et habuit in nobis. & vidimus gloriam eius. gloriam quasi vnigeniti a patre. plenū gratia et veritate. Et paulo post. et de plenitudine eius nos omnes accepimus. & gratiam pro gratia. quia lex per Moisem data est. gratia et veritas per Hierum Christum facta est. Habet ergo hec species sanctę Crucis in cornibus suis ternas lineas. vt demonstret. quod sicut ipsa dextra Ieuacq;. in directo tramite suo vicinas & coadherentes lineas habet. ita ventorum. iii. cardinalium principalitas. in dextra & in sinistra vētos alios positione suacōsociat. sic et quattuor tempora. ternos menses singula habētia. siue equinoctiis siue solsticiis media. iuxta quosdam dirimuntur. quod illi planum erit. qui grecorum seu egyptōrum

DECLARATIO.

FO. XVIII.

de temporibus raciones sedulus discere curat. Sunt autem in ipsa Cruce duo
ȳsus hexametri, quorum prior in lōgitudine a sūmo deorsum vadens hic est.
In Cruce nunc naenses, venti, duodenac̄ signa. Qui autem in latitudine trālit
iste est. **Grex & apostolicus decoratur luce chorusca.** Sunt quidem et alij duo
versus pentametri in lineis adiacentibus cornibus Crucis, quorum vnu per
anfractum longitudini Crucis supra infraç̄ copulatur ita. **Sunt quoq; confos-**
cia hic stips, plaga, et orbis opus. Alter vero dexterē ac leue parti in latitudine
sociabitur ita. **Sancta valet celebri ast Crux dare calle bonum hoc.**

IXfigura. De diebus anni in quatuor hexagonis et monade comprehensis; et de bisextili incremento, quomodo in specie sancte Crucis adornentur et consecrentur.

Sole et luna deum hic christum benedicite iesum
Cruxque est tvest er honos stabili lux pacifer ordo
Laus probitas serie sper cuncta est secula lumen
Vos quedi em ha noctem que simul perpendit isora
Stringiti satq: huius centena ad vincula gressum
Stirpsque habet haec senos de cies et q: inq: es vnum
Atq: thoro in propriod ecies quo querit et tricenos
Namque hi sol rota que senos citur in de luna et
Tempora que histota et semel omnis circuit annus
Binos qua et decies qui nos habet i sglobus sorbes
Septimana ea atque habet vnius quoquel imitisoram
Annus adhancqd iem per sumte net omni setordohic
Nam hora ita dhanctempus annal i s cursus et astra
I am huc que quadrans alis crux tota q: emnotat arte
It quater et saenias cecircum uola tymbris quae
Ad crescenti numero in uitus q: emos tenderit et sol
Callesu per uacuum hoc ecce aequi noctia signant
Tus acras stirpsq: claradie ornas cunctatenebris
Cruxque sancta mica shincene et christus vbiq:
Ora crucis complectit sibarathrum orbem aram
Artoordinis sceptrum ha Catque ae theracel sanam
Haec quede cuso mundi est semper regit astralopolihinc
Dona magna salusho cedeha claustraque aeli
Lausho minima e codis planata unctadie i hausta
Luxabit cum summa iugis primum astra aditens sol
Atq: sacram effigiem hostis in ardua fistis sum
Namiudae a fremens fatis ex tulit arbore pomum et
Quo hoc possent te tragoniquaerere partib: orbis
Gentes et populie exq: attuormari syndique summis
Hae quedapes vitaemonstrantur de cruce cunctis
Quod sacientur ibi et decies decuplata resumant
Donapatria summataq: nouenos tumae therecernant
Angelicos populos singuli et vndeque fulgeant
Hinc mone ov cantus totospiciscriptaque agamus
Quatinus exitium specummo rasa spera in orbem huic
Iam fremitha c pelli vna de exilio hinc valeat iam
Post quoque regnade ie tsum era iam lucenitentes
Prendamus laeti hinc eru met resonemus souantes
Auctorem christum domini nū momni potenti set almi
Nempe patris natum verum malum atq: arce supernum
Sit quoque haec nostraratio laus semper et tardor

Sol et luna deum hic Christum en benedicite Hiesum.
Crux que est vester honor, stabilis lux, pacifer ordo;
Laus, probitas, series, per cuncta et secula lumen:
Vosq; diem hac noctemq; simul perpenditis hora.

Stringitis atq; huius centena ad vincula gressum.
Stirpsq; habet hec senos decies & quinque vnum.
Atq; thoro in proprio decies quoq; rite tricenos:
Namq; his Sol rota que se noscitur indere. Luna et
Temporaq; his tota & semel omnis circuit annus;
Binosq; & decies quinos habet his globus orbes.
Septimanæ atq; habet vnius quoq; limitis oram
Annus ad hancq; diem versum tenet omnis. & ordo hic:
Nam hora it ad hanc tempus annalis cursus et astra.
Iam huc que quadrans alis Crux tota quem notat arte
It quater & senis arce circumuolat umbris, que
Accrescunt numero inuitus quem ostenderit, et Sol
Calle superuacuum hoc ecce equinoctia signant.
Tu sacra stirps que clara die ornas cuncta tenebris;
Crux quoq; sancta micas hinc en & Christus vbiq;
Ora Crucis complet, celsi ibas baratum orbem ara
Arto ordine sceptrum hac atq; ethera celsa, nam
Hec que decus mundi est, Sem regit astra poli hinc
Donat magna salus hoc sede hac, claustracq; celi
Laus hominum hec odis planat cuncta diei hausta,
Lux abiit cum summa iugis primum astra adit en Sol.
Atq; sacram effigiem hostis in ardua sistit Hiesum.
Nam Iudea fremens satis extulit arbore pomum, et
Quo hoc possent tetragonii querere partibus orbis
Gentes & populi ex quattuor maris vndiq; summis:
Hecq; dapes vite monstrantur de Cruce cunctis,
Quod facientur ibi, et decies decuplata resumant
Dona patris summi, atq; nouenos tum ethere cernant
Angelicos populos, o singuli & vndiq; fulgeant:
Hinc moneo ut cantus totos pia scriptaq; agamus,
Quatinus exicum spe cum mors aspera in orbem hue
Iam fremit, hac pelli vna & de exilio hinc valeat iam;
Post quoq; regna dei & supera iam luce nitentes
Prendamus, leti hinc rerum & resonemus ouantes
Auctorem Christum dominum omnipotentis, et almi
Nempe patris natum, verum, alnum atq; arce supernum
Sit quoq; hec nostra ratio laus semper, et ardor:

DECLARATIO.

Ergo hęc figura sanctę Crucis per quattuor hexagonos et per mo-
nadem inter medios positā. omnes dies anni cōpleteūt. Siqdem
annus solaris hēt dies .ccc. lxxv. et quadrantē. Diuide ergo hōsp
.iiii. quater .xci. ccc. lxiiii. fiūt. et remanet vnuis dies et q̄drans. Di-
uide illum vnum diem per .iiii. quater sex hore .xxiiii. fiunt. qd est integra dies
a solis ortu vscq̄ ad alterum solis ortum Diuide ipsum quadrantē. quater enim
hora & semis sex horas complent. quod est bissexti per singulos annos in cre-
mentum. ac inde fit si totum annum in quattuor partiaris. quod vna queq̄ ps
dies .xci. & horas septem ac semissē contincat. atq̄ hęc fiat vera partitio quat-
tuor vicissitudinum. idest veris. estatis. autumni. & hyemis. vt singule dies .xci
& septē horas ac semissem habeāt. Notādū tamē q̄ in hac figura quadratis de-
monstratio aliter non sit. nīsi sub intellectu et examinatione sex angulorum. vt
horę singule singulis deputentur angulis. Si enim quattuor hexagonos in an-
gulis suis perspexeris .xxiiii. horas in his notabis: qua scilicet plenitudine ho-
rarum dies bissextilis conficitur. & non absurdē hęc ratio huic rei discreta est.
Si enim in quattuor annis quadratilis portio ad vnius diei peruenierit sūmam.
rite in quattuor hexagonis quater sex horarū Crux ostendit & normā. Recte
ergo hexagonus diuinitus huic dispositiōi ordinatus est: quia senarius nume-
rus in tota anni serie plurimū valet. Ad hoc quoq̄ demonstrandū ponamus
partem vnius capitlī de libro sancti Augustini quarto de sancta trinitate. An-
nus etiam vnuis si .xii. menses integrī cōsiderentur. quos triceni dies complent.
talem quippe mensē veteres obseruauerunt. quem circuitus lunaris ostēdit.
senario numero pollet. Quot enim valent sex in primo ordine numerorum.
qui constat ex vniis vt perueniatur ad .x. hoc valent .lx in secundo ordine. qui
constat ex denis vt perueniatur ad .c. Sexagenarius ergo numerus dierum.
sexta pars anni est. Proinde per senarium priimi versus multiplicātur. tamquā
senarius secundi versus. & fiūt sexies sexaginta. trecenti et sexaginta dies. qui
sunt integrī .xii. menses. Sed quoniā sicut mensē circuitus lunę ostendit ho-
minibus. sic annus circuitū solis animaduersus est. Restant autem quinq̄ dies
et quadrans diei. vt sol impleat cursum suum. annumq̄ concludat. Quatuor
enim quadrantes faciunt vnu diem. quē necesse est intercalari excursō qua-
driennio (quod bissexturn vocant) ne temporum ordo turbetur. etiam ipsos
quinque dies & quadrantem si consideremus. senarius numerus in eis pluri-
mum valet: & primo sicut fieri solet vt a parte totum computetur. non sunt
iam dies quinq̄ sed potius sex. vt quadrans ille accipiatur pro vno die. Dein-
de quia in ipsis quinq̄ diebus sexta pars mensis est. ipse autem quadrans sex
horas habet. Totus enim dies idest cum sua nocte. vigintiquattuor hore sunt:
quarum pars quarta. que est quadrans diei. sex hore inueniuntur. Ita ergo
in anni cursu senarius numerus plurimum valet. Merito itaque sanctę Crucis
aptata est series dierum: quia per ipsam illuminata sunt corda hominum. Ipsi

competit copulatio hexagonorum: quia in ipsa constat perfectio rerum. Ad ipsam ordo temporalis lucis conuenit: quia per ipsam lucem eternam homo inuenit. Ad illam nonagenarius numerus cum monade cocurrat, quia per illam angelicus ordo ad sui numeri plenitudinem peruenit. Ad ipsius quoque medietatem ex quattuor partibus hexagoni directi unitate copulatur: quia per ipsius maiestatem omnes gentes ex. iiii, plagi mundi in unitate fidei sociantur: ipsiusque completo opere celestis atque terrestris creatura una charitate coniunguntur. Ipsi honor et maiestas: per cuius clementiam haec cuncta perpetrata sunt. laus et gloria in secula seculorum. Habet quippe haec species sancte Crucis, in longitudine per duos hexagonos metrum saphicum. quod est penthametrum. endecasyllabum. et sunt eius tres versus pares. Recipiunt autem singuli hos. iiii. pedes binarum syllabarum. trocheum. spondeum. trocheum. iam bum et ultimum trissyllabum bachium. Post tres autem versus additum dicolos dactilicus. hoc est dactilus et spondeus. Suntque in superiore hexagono hiij versus. **Tercus** centenos deciesque senos. Et semel quinos habet uniuersum. Tempus: annalis Cruce circuitus. Ecce dies hic. In secundo quoque hiij. Sed plagi posti satis exagoni. Quattuor monstrant decies nouenos. Singuli totos pie cum monade. Et super unum. Notandum autem quod superiores versus quia. C. litteram que in medio hexagonorum est sibi attrahunt xii. litteras habent. sequentes vero. xci. Illi autem duo hexagoni qui transuersa partem Crucis faciunt metro elegiaco compositi sunt. quorum prior hos versus habet. **Stirps** quoque sancta Crucis complet certo ordine sceptrum. Haecque decus mundi et magna salus hominum haec. Posterior vero istos. **Cuncta** tenet Christus barathrum orbem atque ethera celsa. Nam regit astra poli hic clausaque cuncta diei.

X. Figura. Denumero Septuagenario et sacramentis eius: quomodo Crucis conueniant.

Quid ferat en vita mea corruptio qui dixeretur
Debita quid laxet qui dvinclatenaci acedat
Nunc de cetera spe illarum hoc musa beato
Carmine de promata crucis ardua dicat et acta
Hoc merito vox faucomnis hoc personat arte
Os digitum plectrum vota cor lingual quoella
Quod cecidit bellotorum usus draconox ius ille
Arte evenenata hominem trux qui expulit eden
Traxerat atque cadens de caelis luciferarce
Terciam ad infernum fumantia sulfure stagna
Astrorum partem secumquia fraude superbus
Temptauit super eos onus similares supernum
In gelida statuensa quilonis sedet tribunal
Agnushuncquelupum superauit iure potenti
Eripuit praedam studia que ferociapressit
Imo at gentes ex placito ad sacra nuntia cura
Conuertit meliora nota sancta celesti a donans
Ne albo ortule dat huic casto fabula iam si in
Robore consurgit qui dogmata sensit aperta
Ne areatos cantus supplet rex arida haustaque
In que sacra laude fecundat germinis auctor
Ista enim perfidi amcasat prae munere celebit
Virtus larga crucis dimittens debita mundo
Denique hoc numeri romanis festare demti ototo
Quod fuerit mundus danielis septuaginta hoc
Ebdomadae signantur praeviaricatio certum
Acciperet finem peccatum noxa et iniquum
Iusticiamque aeternam adduceret ipsse creator
Ieremias decies septenos scripsit et annos
Postq; ipsse suos avinclus solueret auctor
Atmo isessanos monitudinis creuerat ipse his
Quos docuit tolerans seniores septuaginta
Saecula pacifica nscrux Iustus tota beato
Famine euangeli iudecalogiet foede reclaro
Nec eris in scripta imposuisse oripsa figura en
Inquinis sensus summis desquod pie cunctos
Magnifice et placite iusti tibi iure fauere

QVid ferat en vitam. corruptio quid vereatur
Debita quid laxet. quid vincla tenacia cedat.
Nunc decet ut verax spe hilaris hoc musa beato
Carmine depromat: Crucis ardua dicat & acta.

Hoc merito vox fauce omnis hoc personet arte.

Os. digitii. plectrum. vota. cor. lingua. loquela:

Quod cecidit bello toruus draco. noxius ille

Arte venenata hominem trux qui expulit eden:

Traxerat atq; cadens de celo lucifer arce

Terciam ad inferni fumantia sulphure stagna

Astrorum partem secum: quia fraude superbus:

Temptauit supero sons se similare supernum

Ingelida statuens Aquilonis sede tribunal:

Agnus huncq; lupum superauit. iure potenti

Eripuit predam studiaq; ferocia pressit:

Imo at gentes ex placito ad sacra nuncia cura

Contuerit. meliora notans. celestia donans:

Ne albo ortu ledat huic casto fabula iam si in

Robore consurgit. qui dogmata sensit aperta

Ne areat os cantu. supplet rex arida haustaq;

In que sacra laude sce cundat germinis auctor:

Ista en perfidiam causat pre munere cellit

Virtus larga Crucis. dimittens debita mundo:

Deniq; hoc numero manifesta redemptio toto

Quod fuerit mundo. Dani lis septuaginta hoc

Ebdomadē signant: ut preuaricatio certum

Acciperet finem. peccatum. & noxa. et iniquum:

Iusticiamque eternam adduceret ipse creator:

Hieremias decies septenos scripsit & annos

Post quos ipse suos a vinclis solueret auctor:

At Moises sanos monitu discreuerat ipse his

Quos docuit tolerans seniores septuaginta:

Secula pacificans. Crux lustras tota beato

Famine euangelij. decalogi. & foedere claro:

Nec eris inscripta impos reor ipsa figura. en

In quinque sensus summis des. quod pie cunctos

Magnifice & placite iusto tibi iure fauere. d iii

DECLARATIO.

Septuagenariū quippe numerū presens forma sancte Crucis sparsis litteris cōscripta demōstrat. quo nobis intimat̄. oīa mysteria q̄ idem numerus cōtinet honori sancte Crucis decētissimo cōuenire. Nā. lxx anni captiuitatis q̄s Hieremias ppheta pdixit pplo sacrilego futuros. qd aliud significat? quā om̄e tēpus istius vite. q̄p per septenariū diez numeri discurrat. quo pp̄pctm primi hominis dānatū sumus. et poenis erūniscp̄ affligimur et variis tribulationibus atq; agustiis quottidie afficimur. Sed quia finē captiuitatis post. lxx. annos idem ppheta p̄nunciauit: hoc n̄isi fallor īsinuat. qd in fine mūdi captiuitas n̄ra pfecte dissoluet. qñ nouissima et inimica destruetur mors. quādo s̄l et de animē decore et de corpis īmortalitate sine fine cū Xpo gaudēbimus: atq; ideo in sc̄te Crucis forma hēc ratio oportebat demonstrari. quia ip̄a p Christi passionē huius gracie nobis cōtulit effectū. Cui rei concordat ipsa verba pphete. q̄ ait. Hēc dicit dñs. Cū cōp̄int impleri in Babilōe. lxx anni. visitabo vos. & suscitabo sup̄ vos verbū bonum. & reducā vos ad locum istū. ego enī scio cogitationes pacis et nō afflictionis. vt dem vobis finē bonū et patienciā. et inuocabitis me. et ibitis et adorabitis me. et exaudiā vos. qretis me et nō īuenietis. cū q̄sieritis me in toto corde v̄o īueniar a vobis ait dñs. et reducā captiuitatē vrām. et cōgregabo vos de vniuersis gētibus. et de cūctis locis ad q̄ expuli vos. et reuerti vos faciam ad locū a quo transmigrare vos feci. et reliq. Quid est enī qd dicit ppheta: cū cōperit impleri in Babilone. lxx. āni visitabo vos et suscitabo sup̄ vos verbū bonum. nisi quod dicit ap̄lus. qñ aut̄ venit plenitudo tp̄is. misit deus filium suum factū ex muliere. factum sub legē. vt eos q̄ sub lege erant redimeret. vt adopcionē filiorū recipemus. et item. in nouissimis diebus locutus est in filio suo. quē cōstituit heredē vniuersorū. per quē fecit & sedē. Cū cōperit impleri dixit. nō cū cōpletū fuerit. quia nō in cōsumatiōe mūdi. sed in nouissima etatū seclī incarnatus est Christus. et per verbum euangeliū illuminauit credētes. atq; per passionem et resurrectionē suam restaurauit genus humanū. Quod enim bis in hoc capitō reuersionē pdicat. hoc est in eo quod dicit. et reducā vos ad locū istum. et paulo post subiūgit. et reuerti vos faciam ad locū a quo transmigrare vos feci. potest intelligi. quod animē reuersionē ad regem in priori sentētia: et in secūda corporū resurrectōnem ad gloriā īsinuet. Post mortē ergo sanctorū aīg mō in paradisi vadūnt. et in fine mundi recipientes corpa sua. regnū intrabunt eternū. Septuagīta vero ebdomadas numerauit Daniel vsc̄ ad Christū. quādo finem acciperet delictum & puaricatio: et adducere iusticia sempītua. Verū vt hēc apertius eluescāt. ipsa iam angelī ad pphetam dicta videamus. Septuagīta inquit hebdomadē abbreviat̄ sunt super pp̄lin tuum. & super vrbem sanctam tuam. vt cōsumeſ puaricatio. et finem accipiāt peccatū. et deleatur iniqtas. et adducatur iusticia sempītua. & impleatur visio et pphetia. et vngā ſanctus sanctorum. et reliqua. Nulli dubiū. quin hēc verba Christi incarnationē designent. qui tulit

peccata mundi. legem & prophetas impleuit. **V**nctus est oleo leticie pre partibus suis. Numeret igitur iste hebdomadę p septenos annos distinctę. a vicesimo anno regni Artaxersis regis. quādo Neemias pincerna eius ipetrauit ab eo restaurari muros Iherusalē. templo m̄to ante Cyro pinitēte cōstructo. que ipse abbreviatę esse describunt. hoc est secūdū lunę cōputum duodenorū mensiū lunarium. hinc fiunt anni quadringēti nonaginta. qui ad solem redacti faciunt annos .cccc.lxxv. ad eius vero baptismū qn̄ vncctus est sanctus sc̄torum. descendēte super eū spūsancto sicut columba. nō solum hebdomadas. vii. et. lxii fuisse completas. sed et partē iam septuagesimę hebdomadis inchoatā. Et post hebdomadas iquit .lxii. occidēt Christus. & nō erit eius populus qui eum negaturus est. Non statī post. lx. duas hebdomadas. sed in fine septuagesimę hebdomadis occisus est Christus. quam ideo quantū conicere possumus segregavit a ceteris. quia de hac erat plura relaturus. Nā & Christus in illa crucifixus. et a populo perfido nō modo in passione. sed cōtinuo ex quo a Iohanne predicari coepit negatus est. Cōfirmabit autē multis pactū hebdomadibus. vna ipa videlicet nouissima. in qua vel Iohānes baptista vel dñs & apostoli pdicando m̄tos ad fidem cōuerterūt. Et in dimidio hebdomadis deficiet hostia et sacrificium. hoc est. xv. anno Tyberij cesaris. qn̄ inchoato Christi baptimate hostiarū purificatō Christi fidelibus paulatī vilescere coepit. & merito. quia quanto magis appropinqbat veritas. vmbra secedebat. Dignū etiam erat vt quādo ip̄e saluator in Cruce fieri voluit hostia legalis. pecudū desineret victima. & quādo verus agnus dei Christus p totius mundi peccatis immolatus est. typicus ille deficeret. qui pro vnius gentis liberatione in testimoniu occisus est. Itē lxx. p̄sbiteros Moïses dñi mandato populo pr̄culit. vt ostenderet solummō qui per spūsancti graciam legem spiritualit̄ intelligunt. idoneos esse aliis magisterium prebere. & hoc in sanctę Crucis decebat numero ostendi: quia non est inuentus neq; in celo neq; in terra neq; subtus terram qui aperiret librum. & solueret septē signacula eius. respiceretq; illū: nisi agnus qui in medio throni stat tāquam occisus. habens cornua septem & oculos septem: Leo quidem de tribu Iuda radix Dauid. qui clauem tenēs claudit & nemo aperit. aperit & nemo claudit. qui datus est in lucem gentiū vt aperiret oculos c̄corū. vt educeret de cōclusione vincium. de domo carceris. sedentē in tenebris & vmbra mortis. Sunt quidē hic in figura sanctę Crucis. v. sperule dispositę. que simul numerū .lxx. continent sigillatim vero vnaquęq;. xiii. harumq;. iii. vnum versum tenent in longitudine a summo incipientem & in ima desinentem. ita. **C**rux pia constructa hic superasti vincula mortis. Item in latitudine tres sumus. le alium versum tenent ita. **M**agna bona & sancta hic superasti criminā seclī. Medietas quoq; Crucis utrīq; versui communis est.

XI figura. De quinque libris Mosaicis, quomodo per Crucem innouentur, exponitur.

Tepater alme polidoctorem carmine in isto
Rector emque voco felicibus annue coeptis
Tupius et clemens sensum dans verbaq; casta
Vt tua quid prima signet lex expandere possim
At crucis aeternam laudem legi sq; secundae
Ius demonstrandum votaritusque perennes
Cum primum haec critegenerationem maxima rerum
Exorta est texinuissis crucis almare fulsi
Gloria cum donolu xalma beauit et aruaha ec
Cuncta simul recreattua q; nunc dexter a xp
Et vera lucis dans munera cum cruce saeculis
Nam genesis vita laudat mirabile lignum; hoc
Inter cuncta fuit plantatum quo dparadiso
Viuiificans ligna tribuens et munera fructus
Hoc patria tuis ac vexit multus ad altarum
Orate te exodus hoc iura satias tantum erorum
Eue herat que cui aacerdotium eruscantore
Nuptacanitri iuissile uib; ventat mare lud:
Vdattransitu hosticus obmagnalia cantat
Et plebs carmen ei optime pure miratrophaea
Laudem in amore d ipsallit q; triumphante ouum
Hoc mare testatur vi crices orbita callies
Ad veterem hoc lignum legis dulca uitaby sum
Bi spetram excudit viuam produxit et vndam
Namque a malech canadecuicit primitus ira
Signum huius pariter nominendele uitet illi
Botrum hoc vectepium renotavexit vterque
Vectorum voto si setouantibus omnia laudant
Donade iterrishi sgaudia inesse pularum
Quis benemysteriadicit veldicere cuncta
Rite valete crux donatu acu non sati somnis
Linguacreaturae poterit de promere laude
Hostiae patris aeternide dicauerata ram
Vita es serpente exalta stiet tu pie cristi
Monstra sti populo detet quiddicere possunt
Cuncta bona dederas de me baset mala cuncta

Te pater alme poli doctorem carmine in isto
Rectore inq̄ voco, fœlicibus annue ceptis
Tu pius et clemens sensum dans, verbaq; casta.
Ut tua quid prima signet lex pandere possim
Ad Crucis eternam laudem legisq; secunde
Ius demonstrandum, vota, ritusq; perennes:
Cum primum hæc rite generatio maxima rerum
Exorta est, ex iniisis Crucis alma refulsa
Gloria cum dono lux alma beatuit et arua hec
Cuncta simul recreat tua que nunc dextera Christus:
Et vera lucis dans munera cum Cruce scclis:
Nam genesis vite laudat mirabile lignum hoc
Inter cuncta fuit plantatum quod paradiſo.
Viuificans ligna tribuens et munera fructus:
Hoc patri atq; Ysaac vexit multandus ad altare
Orat et exodus hoc iura satis est numerorum.
Eueher atq; cui acerdoti vmerus canit ore
Nupta canit triuīs leuibus, ventat mare, ludus
Vdat transitu hosticuſ, ob magnalia cantat.
Et plebs carmen ei optime, pure, mira trophea
Laudem in amore dei psallitq; triumphi: et eoum
Hoc mare testatur victrices orbita calles:
At veterem hoc lignum legis dulcauit abyſſum:
Bis petram excudit, viuam produxit et vndam:
Namq; Amalech canam deuicit primitus iram,
Signum huius pariter nomen deleuit, et illi
Botrum hoc vecte pium renota vexit vterq;
Vectorum votis et ouantibus omnia laudant
Dona dei terris his gaudia inesse epularum:
Quis bene mysteria dicit vel dicere cuncta
Rite valet Crux dona tua: cui non satis omnis
Lingua creature poterit depromere laudem:
Hostia te patris eterni dedicauerat aram:
Vite serpentem exaltasti et, tu pie Christum
Monstrasti populo: de te et quid dicere possum
Cuncta bona dederas demebas et mala cuncta:

DECLARATIO.

Quis legis primę plenām desiderat habere noticiā, necesse est ut huius figure per omnia memor sit, et eius factum mente sepius reueluat: et cōparans priora posterioribus recolat scriptum, omnia in figura contingebant illis, scripta sunt autem ad correctionē nostram, in quos fines s̄eculorum deuenerunt: et quod exemplari et vmbra deseruit celestium, et item, vmbram enim habens lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum. Vmbra enim non sine vero corpore fit: sed tamē ipsa in se veram et integrā speciem corporis nō exprimit. Quā ppter operat quisquis veritatis amator est si vmbra prius videat, ad verū corpus cuius ipsa vmbra est, oculis oculos conuertat: ne dum penitus in vmbra intuitu hereat, veritatis fructum negligēs perdat. Lex ergo haustum s̄itientibus p̄buit: sed sine ligno potabilis nō fuit. Ostēdit quippe dominus Moysi lignum: quod mittens in aquam, omnem amaritudinem in ea absumpsit: et que prius sitiētes populos vano alliciebat aspectu, ligno immisso, omnes dulcissimo refrigerabat potū. Itaq; secundum apostolum lex quidem est sancta, et mandatum sanctum, et iustum et bonum: sed lex spiritualis est, vt idem dicit apostolus, et non in vetustate littere sed in nouitate spiritus debet intelligi. Littera enim occidit: spiritus autem vivificat. Lex ergo spiritus vita, ī Christo Hiesu liberauit nos a lege peccati et mortis. Nā quod impossibile erat legis, in q̄ infirmabat per carnem deus: filium suum mittens in similitudinē carnis peccati, et de peccato peccatum damnauit in carne, vt iustificatio legis impleretur in nobis, qui non secundum carnem ambulamus sed secundum spiritum. Scriptum quippe est in lege. Maledictus omnis qui non permanerit in omnibus que scripta sunt in libro legis vt faciat ea. Sed quoniam in lege nemo iustificatur apud deum, et quicunq; ex operibus legis sunt, sub maledicto sunt: Christus nos redemit de maledicto legis, factus pro nobis maledictum, quia scriptū est, maledictus omnis qui pendet in ligno: vt gentibus benedictio Abrahē fieret in Christo Hiesu, vt pollicitationem spiritus accipiamus per fidem. Igitur cum destruxit maledictio legis per Crucem, et eius amaritudo per ipsam conuersa in dulcedinem; dignum est etiam vt in eius effigiem disponantur libri legis: vt congruentia operis in hoc innotescat, et mysterij sacramentum appareat. Ergo in capite hoc est in culmine sancte Crucis sit positus liber geneseos, quia ipse caput est et primus omnium librorum, narrans quod in principio fecit deus celum et terram, vticq; per filium suum coeternum sibi deus pater idest per verbum suum: de quo dicit psalmista. Verbo dei celi firmati sunt, et spiritu oris eius omnis virtus eius. Hinc dicit et euangelista Iohannes. Omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil. In ima vero parte Crucis hoc est in pede, sit positus nouissimus quicq; librorum legis, idest deuteronomium, quod interpretatur renouatio legis: vticq; significans euangelium in quo cuncta que lex figuraliter atcq; typice protulit, veraciter ac spiritualiter sunt enodata, ac nostri

Saluatoris ore referata. Iure ergo in capite Crucis geneseos. & in fine deuteronomii consistunt: quia eum quem lex narrat in principio temporis cum patre omnia condidisse. in fine temporis hunc euangelium refert cuncta per Crucem renouasse. Exodus vero bene in dextra ponitur. in quo exitus filiorum Israhel de egypto conscribitur. & ibidem plura a domino facta miracula narrantur. iuxta illud psalmistae. Dextera domini fecit virtutem. & item: qui percussit egyptum cum primogenitis eorum. et eduxit Israhel de medio eius. in manu forti et brachio excelso. In sinistra quoque liber numerus est positus: quia ipse sinistras congregaciones Chore Dathan et Abyron contentiones contra Moysen et Aaron leuasse describit. & per domini potentiam cicias compressas. At leuiticus in medio omnium stans. Crucis medietatem tenet: quia illum pontificem designat in plurimo ritu sacrificiorum. qui in ara Crucis semetipsum obtulit hostiam immaculatam deo. ad exhaustienda multorum peccata. et pro transgressoribus exorans. exauditus est pro sua reuerentia. Ergo in quinque tetragonis quinque libri legis per quiuque versus hic notantur. qui sunt iuxta ordinem tetragonorum loco sexto. & per senarium in semet multiplicato. Sexies enim seni faciunt in plana figura sextum tetragonum. quod facit. xxxvi. Est quoque versus tetragoni in arce Crucis positus iste. **Tu genitrix Crux alma beat tua munera laudat.** Secundus vero est. qui in tetragonum dextri cornu positus hic. **Exodus atque canis transitus carmen amore.** Tercius namque in medio Crucis est situs hic. **Iura sacerdotis leuiticus optime psallit.** Quartus quidem in sinistro cornu scriptus est ita. **Ast numerus cantat magnalia mira triumphi.** Ultimus etiam qui in ultimo tetragono. id est in base Crucis descriptus est. ita sonat. **Nam deuteronomium renouantis gaudia dicit.**

XII figura. De nomine Adam prothoplasti, quomodo secundum Adam significet:
et eius passionem demonstret.

Perges salutifer am speciosodice reversu
Mus a crucis dominil audē solamen et tactum
Inquam ors victa est cuncta di miseria clausa
Lux rediit mundovenia et cum munere venit
Adam nam primus tulit omnia digna de coris
Progenie extotano cuacumpabula sumpsit
Cuncta venustra bona mearunt carabeata
Cū aduenit iesus ad ampiet in arua secundus
Vnius ex homini sceleret otdamnatulere
In rebus cuncti perituri et mortem inores
Vnius atque hominis donos saluantur vbique
Credentes omnes fruaturia a luce superna
Denique regnauit per lignum noxiacuncto
Mors etiam mundodominans et forte beatum
Captiuare regnum per lignum ac perdidit omne
Et nō cuo smultos amiserati n proba quondā
Ent otī tribuit christus vt ianuasi inc
Orbi mundonam speciem totam ac piushic
Consituit tollens diras arashurcintus
Et de derat lucem cordis et panguere patum
Primus homo terrenus erat et pignoratota
Terrenagenuit mortisquis debitaliquit
Posterior verus fuerat caelestis et adam
Caelestis quem anet cuius generatio tota
Hic dominus munditerrae pontique polique
Regnativa eternum donat cum regnabit
Quattuor ipsedabit otius conditor adam
Iure plaga sorbita et qām denominatedicas
Cuius lux virtus dominum testantur vbique
Enanato dy sis arcton me sembriaha e c sic
Designantodis arte endec et vtpie cuncta
Auctore rem dominum cognoscant laude beata
Etc celebrent cristumqo dy vere filius ipse
Summis it patris et dexteraverat onantis
Cuius cura bona est tactus medicina salutis

PErge salutiferam specioso dicere versu
Musæ Crucis domini laudem, solamen et actum.
In qua mors victa est, cuncta dimissa piacula.
Lux rediit mundo, venia et cum munere venit:
Adam nam primus tulit omnia digna decoris;
Progenie ex tota, nocua cum pabula sumpsit;
Cuncta venusta bona remearunt, cara beata
Cum aduenit Hiesus Adam pie in arua secundus;
Vnius ex hominis scelere, tot damna tulere
In rebus cuncti, perituri et morte minores;
Vnius atq; hominis dono saluantur vbiq;
Credentes omnes, fruicturi ac luce superna;
Deniq; regnauit per lignum noxia cuncto
Mors eciam mundo dominans et sorte beatum
Captiuæ regnum per lignum ac perdidit omnes;
Et nocuos multos amiserat improba quondam.
En toto tribuit Christus ut ianua sit hinc
Orbi, mundo: nam speciem totam ac pius hic is
Constituit tollens diras aras huic intus
Et dederat lucem cordis, et pangere pactum:
Primus homo terrenus erat, et pignora tota
Terrena genuit mortis quis debita liquit:
Posterior verus fuerat celestis et Adam,
Celestisq; manet cuius generatio tota.
Hic dominus mundi, terre, ponticq;, poliq;
Regnat in eternum donat cum regna beatiss.
Quartuor ipse dabit totius conditor Adam
Iure plaga orbis, tanquam de nomine dictas:
Cuius lux virtus dominum testantur vbiq;
En anatol, dyslis, arcton, mezembria, hec sic
Designant odis arte, en decet ut pie cuncta
Auctorem dominum cognoscant laude beata;
Et celebrent Christum, quod vere filius ipse
Summis sit patris, et dextera vera tonantis:
Cuius cura bona est, tactus medicina salutis:

DECLARATIO:

Quid ergo sibi velit hęc figura et hęc conscriptio, oportet intelligi. Nomen enim primi hominis idest Adam, in figura et forma sancte Crucis dispositum est: de quo exortę sunt omnes gentes, et omne genus humanum originem traxit: qui secundum apostolum est forma futuri videlicet Christi, de quo idem apostolus ita dicit. Factus est primus Adam in animam viuentem, nouissimus Adam in spiritum viuificantem. Et paulo post, primus inq̄t homo de terra terrenus, secundus homo de celo cęlestis: qualis terrenus, tales et terreni: et qualis cęlestis, tales et cęlestes. Igitur sicut portamus imaginem terreni, portemus et imaginem cęlestis. Et cur hoc dixerit, statim causam subiunxit. Hoc autem dico fratres, quoniam caro et sanguis regnum dei non possidebunt, neq; corruptio incorruptelam possidebit. Recte enim nomen Adam in Crucem cōfiguratū ponitur, in qua omne genus humanū per Christum liberatum esse cognoscitur, nec in alia forma species redemptionis nostrę magis conuenit haberi quam in illa. Vbi plage totius mundi potuere comprehendendi. Quę scilicet sancta Crux est, que iacens totum orbem metitur, de qua poeta ait. Quattuor inde plagas quadrati colligit orbis. Splendidus auctoris de vertice fulget eos. Occiduo sacre lambuntur sidere plantę. Arcton dextra tenet, medium leua erigit axem. Cunctaq; de membris viuit natura creantis. Et cruce confixus dominus regit vndiq; mundum. Hoc idem et in nomine prothoplasti olim designatū fuit, scilicet Adam. In cuius vocabulo quattuor litteris, quattuor orbis terrarum partes per grecas appellations demonstrantur. Si enim grecę dicantur oriens, occidens, aquilo, meridies, sicut plerisq; locis sancta eos scriptura commemorat in capitibus verborum inuenies Adam. Dicuntur enim grecę memoratae quattuor mundi partes, Anatole, dysis, arctos, mezembria. Ista quattuor nomina, si taquam versus quattuor sub inuicem scribis, in corum capitibus Adam legitur, et inde intelligi datur dominum orbis eum esse creatum, et significare eum qui in Cruce quadrata totius orbis futurus erat redemptor et reparator. Vnde et secundus Adam dicitur. Habet quoq; idem nomen in se mysterium incarnationis Christi. si numerus in litteris eiusdem nominis secundum grecorum regulam, qui ad litteras suos numeros computant, intendatur. A enim in numeris apud Grecos significat vnum, Δ quattuor. A alterum vnum, M, xl. Coniunge hos numeros quattuor, fiunt, xl, vi, et hoc est quod Iudei in euangelio respondisse leguntur, xl, vi, annis edificatum est templum hoc, et tu in tribus diebus excitabis illud, quod euangelista intelligens dixit. Hoc autem dicebat de templo corporis sui, quia dñs noster Jesus Christus de Adam corpus accepit, nō de Adam peccatum traxit: templum corporeum inde sumpsit, nō iniuriam que de templo pellenda est. Ipsam autem carnem quam traxit de Adam, (Maria enim de Adam, et domini caro de Maria) Iudei crucifixerunt, et ille resuscitatus erat ipsam carnem triduo quam illi in Cruce erant

occisuri, et ita illi soluerunt templum, xlvi. annis edificatum, et ipse in triduo resuscitauit illud. Benedicamus igitur nos deum patrem omnipotentem: qui per verbum suum sibi coeternum formauit nos. Benedicamus et dominum nostrum Iesum Christum filium dei unigenitum: qui per mysterium incarnationis sue in Cruce reformauit nos. Benedicamus et spiritum sanctum: qui per gratiam suam illuminatos vite eternae consignauit nos: unum et solum deum omnipotentem: eternum, immensum, inestimabilem, incomprehensibilem, immortalem, inuisibilem: illum unum desideremus, a quo et beabimur: illum solu ex toto corde. tota mente, tota virtute diligamus, in cuius amore eternum iocundabimur; ad illum tantum curramus, illicque solum in hac peregrinatione ingemiscamus, qui nos in celestibus in conspectu glorie maiestatis sue remunerabit, et sine fine letificabit. Ipsi gloria, et honor, et potestas, et imperium in secula seculorum. Amen. Ast hic in quatuor litteris gradioribus nominis Adam, per priores litteras quinquaginta et unam, talis conscriptus est versus. Secundum ordinem litterarum nominis Adam legendus ita. **Sancta metro atque arte en decet ut sint carmina Christo hinc.**

XIII Figura'. De diebus conceptionis Christi in utero virginis: quattuor Crucibus demonstratis,
hoc est, cc. lxxvi: et eiusdem numeri significatione.

Arbor odore potens	frondos	soverticelata			
Qua summa vere sacra	ouf	fluit ordine bertas			
Ortus dicitatus et pa-	rcu	in nullus in orbis est			
Floribus et foliis	mille	leno germinedi uies			
Omnes excedens salt	as gra	auitudines siluas			
Cum tot amplie	magnus vesti	thonosq; decusq;			
Ambitus verus	onor laetus lo	quit ure a voto			
Stans homoli uor hoc nationi	denegata	atri			
Demonis horrrendus	rem	sciri laude moueri			
Arbor solatenens	ari	os virtute colores			
Purpureo regis sub	tac	turo scida fulgens			
Aeter noes	ant	intenamp	iev	incte	
Edest urri	radio st	edu	dume st	nne	beata
Machi nae	tip sade	ara et qui usi	tsv	prema	
Larho cne	est et mira	lucernahoc	oti	atota	
Agn; ho	cst	atu it signans q' o queri	teu	iando	
vera salus ista	quod verus	fons bonitatis			
Est benedictio	q; sacravit	amor pietas que			
Sancta salutis	lux et vita	redemptione overa			
Inq; do	mup	princeps donum dat paci	sin	orbem	
Iuraq	ami	citiae hinc firma uitid	epo	suitq;	
Assci	taa	anti qui in iusq; texit ie	msm	orscū	
In lec	ebr	ilus sucir	caignemnoxia	aenim	scic
Pella	xde	cipit et s	ocordem ubii	nqi	etato
Conspexit voto iāa	rridi	dens vinxi taperte			
Otu crux speciosa	pīnus	uspulchrior omnia			
Quae vincis nemora	oca	edris altior ipsi			
Monstras nam	enumeror adiant	tidonabeata			
Aduentu iesu	squa	intus probus otianutu			
Istulerit da	bati	isse beate			
Egrediens v'lua huc	et b	andonum in se met			
Signauit caeloste	rre	nae et conderere regna			
Vt dudum sancti lin	guac	cecinere reprofetae			
Fecerit hice eis ad	octo	ordum condiditima			
Imperiū inq; humeri	stan	to sit q' o d piergi			

Arbor odore potens frondoso vertice lata.
 Qua summa vere sacro v fluit ordine bertas.
 Ortus ditatus et par cui nullus in orbe est
 Floribus et foliis, milleno germine diues.
 Omnes excedens altas grauitudine sylvas:
 Cum totam pie magnus vertit honorq; decusq;
 Ambit verus honor, letus loquitur ea voto
 Stans homo, liuor hoc nacioni denegat atrii
 Demonis horrendus, rem sciri, laude moueri.
 Arbor sola tenens varios virtute colores,
 Purpureo regis sub tactu roscida fulgens
 Aeterno es radio, stant in te nam pie vincere
 Edes turrige, ex hoc dudum est nonne beata
 Machina et ipsa dei. ara, et qui vsit suprema
 Lar hoc ne est, et mira lucerna, hoc ocia tota
 Agnus hoc statuit, signans quoq; rite viando
 Vera salus ista, quos verus fons bonitatis
 Est benedictio que sacrauit, amor, pietasq;
 Sancta salutis lux, et vita, redemptio vera.
 Inc; domus princeps donum dat pacis in orbem.
 Iuraq; amicicie hinc firmauit, deposita q;
 Ascita antiqui nisus, que texit hiemps mors, cum
 Illecebris lusu circa ignem noxia, enim sic
 Pellax decipit, et socordem vbi inquietato
 Conspergit voto iam arridens, vincit aperte:
 O tu Crux speciosa, o pinus pulchrior, omnia
 Que vincis nemora, o cedris altior ipsis:
 Monstrans e numero radianti dona beata
 Aduentu Hiesus que intus probus ocia nutu
 Istulerit, dabat iisse beate cum pie venit
 Egrediens vulua huc, et blando numine semet
 Signauit, celos terrena et condere regna:
 Ut dudum sancti lingua cecinere prophete:
 Fecerit hic celsa doctor, dum condidit ima
 Imperium inque humeris tanto sit quod pie regi:

DECLARATIO.

Hec igitur Cruces quatuor triplici tramite conscripte, ostendunt in semetipsis per litterarum seriem, numerū dierum, quo dominī corpus secundum ecclesię fidem in vtero virginali constructum atq; compactum est; templū videlicet illud, quod a Iudeis destruendum, et a se in triduo resuscitandum predixit ipse saluator; quod vt manifestius fiat, ponamus vnū capitulū ex libro sc̄i Augustini, de sancta trinitate, quarto: quo istud scriptum est. Nec in merito inquit in edificatione dominici corporis, in cuius figura templum a Iudeis destructum, triduo se resuscitaturū esse dicebat, numerus ipse senariū pro anno positus intelligitur. Dixerunt enim, xlvi, annis edificatum templum: et quadragies sexies seni, fiunt, cc. lxx vi, qui numerus dierum complet nouem menses et sex dies, qui tanq; decem menses parientibus feminis imputantur: nō quia omnes ad sextum diem post nouē menses perueniunt, sed quia ipsa perfectio corporis domini, tot diebus ad partum perducta comperitur: sicut a maioribus traditum suscipiēs ecclesię custodit auctoritas. Octauo enim Kalendas Aprilis, conceptus creditur, quo et passus, Ita monumento nouo quo sepultus est, vbi nullus erat positus mortuorum, nec antea nec postea, congruit vterus virginis quo cōceptus est, vbi nullus seminatus est mortalium. Natus traditur octauo Kalendas Iuniaris, Ab illo ergo die usq; ad istum computati, cc. lxx, et. vi, reperiuntur dies, qui senarium numerū quadragies sexies habet: quo numero annorum templum edificatum est: quia eo numero senarium corpus dominī perfectum est, quod mortis passione deustum, triduo resuscitauit. Dicebat enim hoc de templo corporis sui: sicut euidentissimo et robustissimo euangeliorum testimonio declaratur, Hec Augustinus. De cetero autem illud intuendum est, q; congrue idem numerus formę sanctę Crucis cōueniat, in qua templum dominici corporis a Iudeis soluebatur, et ab ipso domino resuscitandū parabatur: Ad hoc enim venit Christus, vt in carne quam pro mundi redēptione susceperebat moreretur: ad hoc mortuus est, vt in ipsa resurgeret. Quapropter intuerilbet, quomodo memoratus numerus idest, cc. lxx et. vi, in quattuor partes diuisus, cornua sanctę Crucis vniuersaliter exprimat, et per singula Crucis imaginem proferat. Ix, enim et. ix, in uno quoq; cornu consistunt, quod etiam non discrepat a superioris rationis similitudine, qua dictum est, cc. lxxvi, numerum. ix, menses et. vi, dies completere. Sicut enim nouenarius et senarius numerus in toto excellebat, et secūdum eorum dominationem, omnis summa computabatur, ita et in partibus nō minus eadem denominatio simul cum mysterio illucescit. Quid enim in nouenario, nisi nouem ordines angelorum, et quid in senario, nisi homo qui in sexta die creatus est insinuat? Vt rāq; enim creatura in Crucis effigie denotatur, quia vtrāq; per saluatorem in Cruce reparat et ab vtrāq; mysterium incarnationis domini honorabatur: quia in die nativitatis eius, ad laudem et lēticiā vtrāq; incitabat, Vnde Lucas dicit, Et subito

facta est cum angelo multitudo cœlestis militie, laudantium deum, et dicentium.
 gloria in excelsis deo; et in terra pax hominibus bone voluntatis. Et paulo post
 Et reuersi sunt inquit pastores. Laudantes et glorificantes deum in omnibus
 que audierant et viderant, sicut dictum est ad illos. Quatuor ergo Cruces in
 hac pagina, per quattuor loca pictæ atque cōscriptæ sunt, hoc modo. Longitudo
 enim Crucis uniuscuiuscum a summo deorsum, tribus lineis singillatim legēdis
 descendens, unum versum continent, xxxviiii., litterarū, similiter in latitudine
 per transuersum, tres lineæ a sinistra in dexterā tendentes, unum versū faciunt
 et ita sit ut litteræ que in medio Crucis sint, utriusque versuī cōmunes sunt, noue-
 narium exprimant numerū: ille vero que in cornibus circumpositæ sunt, sexa-
 genariū. Est autem versus hic in longitudine Crucis supremæ, xxxviiii., littera-
 rum. **Forma sacrata Crucis venerando fulget amictu.** In latitudine vero iste
 totidem litterarum: **Magnus vestit honor latus loquor hoc nationi.** In fine
 quippe Crucis, in longitudine hic versus est. **Corporis ergo sacri constructio**
in arte beata. In latitudine quoque iste. **Numero radians que intus probat**
ipse beate. At in dextre Crucis longitudine hic legendus est versus **Nunc**
 canam at exorans Iesum abdere et vda piare. Et in latitudine iste. **Vera salus**
 ista est benedictio sancta salutis. **Nā in sinistre Crucis longitudine talis est ver-**
 sus. **In toto ipse manens tenet ipse que vivit in omni,** atque in latitudine talis,
Fons bonitatis amor pietatisque redemptio vera.

e ivi

XIII Figura. De annis ab exordio mundi usq; in annum passionis Christi, in notis grecar; litterar; secundum formam sancte Crucis dispositis, simul cum sacramento quod in hoc reuelatur.

Dignum opus est clarorum victoris psallerer regis
Vexillum signe dominantis laudet triumphum
Quoniam dumeri puit no[n] s[ecundu]m q[uo]d est scepter tyranni
Distructis treprobatis regminas falfa
Quo bene sustentat causa templi lagus que solumque
Cuius in orbis sacra ex fuerit nata altatio quando
Mysterio ad currere nascientis ab origine mundi
Annorum saeclis series haec attulit atque hinc
Iure sacrae fidei plebs concurrens scriptis
Credentes fecit probat conditor omnia condens
Temporacum numero concordans cunctas sacrato
Cuncta qui a domino natus renouauit saecula prisca
Sanguinenam recreans perfecta cuncta a cruce
I ambonus in primis tunctus finxit quae exadiibus
Principiavit genesis sp[iritus] sancti dogmate pandit
Quod hominem faciens complexus et facta creator
Sic quedies sexta hominem reparando redemptor
Sabbata demonstrans celebrauit fabbatavero
En patrat hunc numerus sussum quod passio falso
Appetatis depremat emptante hanc tia narrati
Occumbat curarum vtvincta est pars sit ad irum
Quod numquam post haec fallacis factio plebis
Iamostentatpandetpietatis sed probavit virtus
Dogmataveradei per cuncta haec temporam mundi
Sanctificare crucee benedicere regna futura
Quae esset saluator bene dicta potentia patris
Nempe datur usi sum monouapraemia christus
Quos monitus flexit docuit quos verba salutis
Quos pia corda fides operis quos in fulave stit
At crucis haec species tribuit sola mina fidi
Mater iam laudis boni ita teneat circire creantis
Qui prius omnipo tens vi tam editantes salubrem
Quando hominem voluit paradisum sorte tenere
Et post lapsa fugam miserans quoque noluit ipsum
Fraude perire lupi haec maxime conditor arcem
Se de crucis advitam votum dedicauerat orbis huic
Virtutum ut numero eue heret ad sceptra superna
Spes amor atque fides somnes quoque sanxit ab aeuo
Perpetuo dignos christi vivenerabile levius hinc

Dignum opus et clarum victoris psallere regis
Vexillum insigne dominantis laude triumphum.
Quo mundum eripuit, nocui quo et sceptra tiranni
Distruxit, reprobans rectoris regmina falsa
Quo bene sustentat celum, pylagusq; solumq;
Cuius in orbe sacra exfuerit nam altacio, quando
Mysterio ad currens nascentis ab origine mundi
Annorum seclis series hec attulit, atq; hinc
Iure sacre fidei plebes concurrere scriptis
Credentes fecit, proba conditor omnia condens
Tempora, cum numero concordans cuncta sacrato
Cuncta quia dominus renouauit secula prisca
Sanguine nam recreans, perfecit cuncta cruento:
Iam bonus in primis tunc finxit que exa diebus
Principium ut genesis pie sancto dogmate pandit:
Quod hominem faciens complexset facta creator:
Sicq; die sexta hominem reparando redemptor
Sabbata demonstrans, celebrauit sabbata vere:
En patrat hunc numerum sussum quod passio falso
Oppetat, inde premat temptantem hanc usi am arti
Occumbat curarum ut vincita est pars sita dirum.
Quod nunquam post hec fallacis factio plebis
Iam ostentet, pandat pietatis sed proba virtus
Dogmata vera dei per cuncta hec tempora mundi,
Sanctificare Crucem benedicere regna futura
Quo effet saluator, benedicta potentia patris:
Nempe datus eis summo noua premia Christus:
Quos monitis flexit docuit quos verba salutis,
Quos pia corde fides operis quos insula vestit:
At Crucis hec species tribuit solamina fidis
Materiam laudis bonitatem hinc scire cregantis:
Qui pius omnipotens vitam dedit ante salubrem:
Quando hominem voluit paradisum sorte tenere:
Et post lapsa fugam miserans quoq; noluit ipsum
Fraude perire lupi, hanc maxime conditor arcem,
Sed Crucis ad vitam voto dedicauerat orbi, hinc
Virtutum ut numero euheret ad sceptra superna,
Spes amor atq; fides omnes quos sanxit ab quo
Perpetuo dignos Christi venerabile visu huic,

DECLARATIO.

IN hac pagina contineatur numerus annorum ab exordio mundi, usque in annum passiōis et resurrectiōis dñi; scilicet ī Iēsū Grecis, que in Crucis figurā disposite sunt; q̄ est, v. cc. xxxi, secundū fidē chronicō Eusebiū ac Hieronimī. Si quidē secundū eorū cōputationē, sunt anni ab Adam usque ad diluvium, v. cc. xlvi, a diluvio autē usque ad Abrahā anni, dcccc, xlvi, ab Abrahā autē usque in annum, xv. Tiberij Cesaris, q̄ dñs in Jordane ab Iohāne baptisatus est, et salutarē viā populus annū ciatuit, signis atque virtutibus vera cōprobans esse q̄ diceret. Sunt anni, ii, xlvi, q̄ si loēs iūcti faciūt annos, v. cc. xxviii. Adde tres annos, qm̄ in, xvii. Tiberij Cesaris anno, ad passionē dñs venit, et a Iudeis crucifixus, tercīa die resurrexit, fūt oēs anni, v. cc. xxxi. Quis si diuidant secūdum līras sup̄scriptas in Cruce, mysteriū nobis venerādum innuit. Quattuor igit̄ sunt līre q̄ Crucis effigiē conficiūt. **G.** videlicet. **Z.** **T.** et **X.** sed tres posteriores quae sunt posite, id est p̄ singula cornua semel. **G.** q̄q; in medio Crucis semel est posita: Quare si ptas in numeris cōsideret earum, hic dispositio gracie sup̄nē nobis dona demonstrat. Si qdem. **G.** Gr̄corū ternariū numerū significat. **Z.** septenariū. **T.** tricenariū; et **X.** millenariū. Sed quid nobis in **G.** nisi fides trinitatis inuit. quid p. **Z.** nisi spes fidelium; et qd p. **T.** nisi charitas. quid vero p. **X.** nisi eterna beatitudo significat? Recte enī per. **G.** q̄ prima hara līrārum, et in medio Crucis posita est fides ostenditur, quia fundamentū bonorum operū. et inīciū salutis nřg, fides recta est. Impossibile est enī sine fide placere deo, quia iustus ex fide viuit, p. **Z.** q̄q; bene spes intima, quia oīs fidelium intētio, ad eternam regem q̄ per septenariū significat, anhelat dices cū prophetā. Situit aīa mea ad deū fontē viuū, qn̄ veniā, et apparebo aī faciē dei: Charitas q̄q; rite p. **T.** exprimit. q̄ sancte Crucis tenet imaginē. In Crucis enī ope magna charitas dei p̄tis ostēsa est, qui p̄prio filio suo non p̄cepit, sed pro nobis oībus tradidit illū, sicut ip̄e saluator de se dixit in euangelio. Sic enī deus dilexit mundū, vt filiū suū vnigenitū daret, vt oīs qui credit in eū nō pereat, sed habeat vitā eternam. Et aplūs. Commendat autē deus suā charitatē in nobis, qm̄ adhuc cū essemus peccatores. Christus p̄ nobis mortuus est. Multo igit̄ magis iustificati in sanguine ip̄ius salui erimus ab ira p̄ ip̄m. **T.** igit̄, ccc, numerū significat: qd sunt sexies quinque geni. In quibus numeris qd aliud q̄pfectio charitatis inveniatur? Quinque geni numerus, propter penthecosten spūsancti grām demonstrat. Et senarius numerus p̄fectus est, charitas dei (vt ait aplūs) diffusa est in cordibus nřis p̄ spūsanctū q̄ datus est nobis, p. **X.** igit̄ līram, que millenariū numerū exprimit, apte beatitudo eterna significat. Nā millenarius numerus, p̄ significatiōe p̄fectiōis solet ponī in scripturis, quia nimis numerū q̄dratū solidū facit. Decē q̄ppe decies ducta, centum faciūt. Que videlicet figura iam q̄drata, sed adhuc plana est, verē in altitudinē surgat et solida efficiatur. Multiplica c. p. x, et fūt mille. Quo p̄fecto numero stabilis et inseparabilis et velut conq̄drata iustorū in celis vita designat, quia ex oī parte p̄fecta est, cū et animarū infinita leticia, et corporū immortalitate p̄fruuntur; qn̄ specie status sui perfecta habet, id est in longitudine eternitatem, in latitudine charitatem, in altitudine diuinā cōtemplationem. Deniq; de ipsarum litterarum characteribus libet aliquid ad sensum dicere, que

memor as numeros notat, et situ suo Crucis effigie demonstrant. Siquidem .**G.**
 que sursu erecta est, et in summo plana est, bñ significat fidem que sursum erigi ad
 dñm debet, et statum metis firmare: sed tñ cum magna humilitatis custodia seruari,
 ne passim in incerta vagando, in errorē cadat: Quas utrasque res aplū ostendit
 dicēs. Fratres state in fide, viriliter agite et confortamini. Item alibi. Non plus sape
 quā oportet sapere, sed sape ad sobrietatem. Unicuique autem sicut deus diuinitatem
 suram fidei .**Z.** ergo bñ intimat spem que fines suos in anchora more curuat:
 ostendens nos debere spe ad celestia immobilter coherere, ne nostre pestes pfectio-
 nū, siue turbo temptationū, seu illecebra voluptatum, ab eternae vite desiderio
 possit euellere: de quo Appls ad hebreos scripsit. Fortissimum inquit solacium
 habamus, qui consurgimus ad tenendam propositam spem, quam sicut anchora aīg hemus
 tutam ac firmam, ac icedentem usque ad iteriora velamini, ubi pcursor probobis introiit
 Hiesus secundum ordinem Melchisedech, pontifex sanctus in eternum .**T.** ergo lra que
 similitudinem Crucis habet, et duplice conponitur forma; bene duo pcepta charitatis
 nobis insinuat. Pars enim eius quodam sursu ascedit, quodam vadit per transuersum: sed illa pars
 que sursu erecta est, diuinum nobis commendat amorem, ut deum et creatorum nostrum
 corde, tota anima, tota mente diligamus: illa vero que per medium ducit, ita tamen ut in
 erecta parte sursu constat, nostrum nobis insinuat amorem, quem diuino amore
 debet ordinari, ut amicos diligamus in deo, et in ipsis propriebus deum. De qua re Appls
 Iohannes nos instruit. In hoc inquit cognovimus charitatem dei. quoniam ille probobis
 animam suam posuit: et nos debemus animas propriis ponere. Et item. Hoc mandatum hemus
 a deo: ut qui diligit deum, diligat et fratrem suum .**X.** vero quod greci chile, latine mille
 significat: non directis lineis, sed circumferentibus scribitur, quoniam mille significat. Ita
M. quia aliud numerum indicat, in directis lineis scripta. Hanc ergo pfectio[n]em scriptor-
 um in celis dixius significare: quod circumductis lineis scribitur, ut ostendat gaudium cele-
 stis nullum esse terminum, ubi sanctorum laus sine fine manebit: de quibus ait prophetus
 Btū qui habitant in domo tua domine, in scilicet scilicet laudabunt te, quando secundum Esaiam
 prophetam, stabit semper sanctorum coram deo, quasi celi noui et terra noua, et quoniam erit
 mens ex mente et sabbatum ex sabbato .**X.** autem priora nostra Christi est: et bene hoc
 concuerit huic rationi. Ipse enim gaudiu[m] nostrum, cui dicimus cum prophetata Letificabis nos
 in gaudio cum vultu tuo, in quem et desiderat angelus propicere. Igis ipsarum litterarum
 series a .**G.** incipientes, id est a medio Crucis, per iiii, plagas ducit: hoc nimis numerum signifi-
 cat, quod post passionem Christi, eius discipuli incipientes ab Hierusalem, cooperunt euangelium
 in toto orbe predicare, et diuina charismata cum multis genibus distribuere: ut
 excurrentis terrarum partibus fideles ad premia eterna, per fidei et spei et charitatis
 dona mererentur paenire. Sunt quaque duo versus hic sancte Crucis in notis memoratis
 numeris conscripti, quorum prior in longitudine ab arce Crucis deorsum legendus est
 ita. **E**n crucis haec species Iesus bene monstrat honorem. Alio vero per transuersum
 eius limitem, secundum ordinem recitadus est: ita. Computat hunc numerum Iesus quo est
 passus in auris. Hiesus buoquus nomine, quod grama nota Crucis media continet.
 utriusque versu communis est, ut euidenter ostenditur.

XV. figura. De quatuor euangelistis et agno. in Crucis specie constitutis.

Nat e patri s summi qui tel a feroci a frang i
 Dam i h i rite crucis vicitri ci acar mina far i
 N a cae le stanimal mi tis vola to re iohannes
 Trans penet trans aquil ast ver oomin evi d i t
 Boum sol e verbum haui it in arce polo rum hoc
 Gracia si c q: ioh annian te omnes vi uida fatu
 Donata vt q: a rthomines sibi sumeret auctor
 S crips erit atque in princi pio de us vne talm:
 Se per cu patre q: ipio erat v ita que salus que
 Sit natus factus que caro domini a torin orbe
 Hunc leo hunc vitulus regē dant pontifice ē q:
 Ut leo qui fortis retulit certamine p rae dā
 Hostia et ob tulera tsumus serit e sacerdos
 Mystic a dona suis consortib: optimedonans
 Nem pedatorum terios septem tpi e panum
 Dat marcus quoq: evi uide cantu
 Otu regem iu s tice ecce agnus dapi e Lucas
 Hoc singnat q: fidei ecce ea ponsificē que
 Dat vox claque dos qui tollit cū fuit indies
 Formantis manus epar ecce ebushero di s
 In bethleē genit mā re ammirabilis infans
 Ipse satuスマriam dō dī tissimacura huic
 Nobilis atque puer person a vetust adierum
 Quivenit de dom de bosrahic vestecruenta
 Calcatur userat qui solus torcular auctor
 Incruce pensand: quis sustinet astral super n:
 Ut crux alma fore et diuinohaec munere diues
 Nā scribens benem at theus dedit ordine prim:
 Qui infacie fir mat ius hanc aborigine da id
 Progenit esse hominem signau it q: mpie votū
 Cum monstra ui in ordine sūpis fid: abraā
 Quod gen: hoc de derit pis cillo fraudis ini q:
 Expulsonam rite libergen us somner et extum
 Contine hoc vererationi screderes signum
 Nem pede cet du dū cristus qui anascier illa
 Promissus sti rpe sst aluator max imus orbi

NAte patris summi qui tela ferocia frangis
Da mihi rite Crucis viciticia carmina fari.
Nam celeste animal mitis volat ore Iohannes
Transpenetrans aquila; et vero omne vidit.
Eoum solem verbum hausit in arce polorum hoc
Gracia siccq; Iohanni ante omnes viuido fatu
Donata vtq; artus hominis sibi sumeret auctor
Scripserit: atq; in principio deus unus et almus
Semper cum patre qui pio erat: vitaq; salusq;
Sit natus, factusq; caro, dominator in orbe:
Hunc leo, hunc vitulus regem dant: pontificemq;
Ut leo, qui fortis retulit certamine predam:
Hostiam et obtulerit summus se rite sacerdos.
Mystica dona suis consortibus optime donans:
Nempe datorum mysterio septem et pie panum:
Dat Marcus septem spiritus quoq; viuide cantu.
O tu regem iusti ecce agnum da pie Lucas:
Hoc signatq; fides dei ecce ea, pontificemq;
Dat vox clarum hedos qui tollit cum fuit in dies.
Formantis manus & par ecce diebus Herodis
In Bethleem genitus matre ammirabilis infans:
Ipse fatus Maria, mundo ditissima cura huic:
Nobilis atq; puer persona, vetusta dierum
Qui venit de Edom de Bozra, hic veste cruenta
Calcaturus erat qui solus torcular, auctor
In Cruce pensandus qui sustinet astra supernus:
Ut Crux alma foret diuino hec munere diues:
Nam scribens bene Matheus dedit ordine primus
Qui in facie firmat ius, hunc ab origine Dauid
Progenitum esse hominem signauit, quem pie votum
Cum monstrauit in ordine stirpis fidus Abraham:
Quod genus hoc dederit pistillo fraudis inique
Expulso nam rite liber genus omne retextum
Continet hoc vere rationis credere signum
Nempe decet dudum Christus quia nascier illa
Promissus stirpe est, saluator maximus orbi:

DECLARATIO

Hic quoq; quattuor illa animalia prophetica circū agnū stantia. sicutu-
dinem Crucis exprimūt: q̄ visio Ezechieli atq; apocalipsis Iohā-
nis cōmemorāt: que Ezechiel in medio ignis. vel electri esse scribit
et Iohānes in medio sedis et in circuitu sedis. Sed Ezechieli verba
de his prius videamus. qui inter alia ita scripsit. Similitudo autē vultus eorum
facies hominis et facies leonis. a dextris ipsorū quattuor: facies autem bouis a
sinistris ipsorū quattuor: et facies aquile desuper ipsorū quattuor: et reliqua.
Iohannes vero ita scripsit. Et in medio sedis et in circuitu sedis quattuor animalia
plena oculis ante et retro: et animal primum simile leoni: et animal secundum
simile vitulo: et tertium animal facie habēs quasi hominis: et quartū animal siſe
aquile volāti. Et paulo post subintrodūxit aliam visionē ita dicens: Et vidi: et
ecce in medio throni et quattuor animaliū et in medio seniorū agnum statē
tāquam occisum. habentē cornua septem et oculos septem. qui sunt septē spūs
dei missi in omnem terram: Cum in quattuor animalibus et in quattuor eorū
faciebus propheta & apostolus concordent. licet in aliquibus differant. que
modo non vacat dicendū per singula: Videamus quid ille situs significet horū
quattuor animalium. que Iohannes scripsit in circuitu sedis esse et agni. qui in
medio throni stat. Nōne Gruce in dñi: Q uādo ergo dicitur in circuitu sedis
quatuor esse: nō aliud reor illum significare velle quam in quattuor partibus
idest ante et retro dextra et sinistra. quantū ad positionē loci pertinet ceterū
in loca liter aliiquid huiuscmodi diffiniri nō potest. Hee ergo quattuor partes
quid aliud significat: quam quatuor cornua Crucis. si facientē illam cōsiderare
velimus. Agnum vero qui in medio sedis est. quid aliud quā mediā Crucem
tenere intelligimus: Ipse enim in ea confixus est qui abstulit peccata mundi.
Quatuor quippe hec animalia. quatuor euāgelistas significat ut ecclesię tra-
dit auctoritas: hoc est Matheū: Marcū. Luca. Iohānē. qui iure in sanctę Cru-
cis specie cōscribunt: quia passionem dñi & resurrectionē in libris sancti euā-
geliū omnes concorditer testant̄. Matheus iure in ino positus speciem homīs
tenet: quia in principio euāgeliū sui genealogiā saluatoris describens. ex ter-
renis parentibus eum carnē assumere intimauit. Marcus vero & Lucas. quasi
iam altius cōstituti. regiā in eo p̄tēt et sacerdotalē dignitatē significat: q̄r̄
prior hoc ē Marcus. spēm leonis habet: in quo vox leonis in heremo rugiētis
audit̄. Vox clamatis inquit in deserto: parate viā dñi rectas facite semitas eius
Nam Amos dicit. dñs de Syon rugiet: et de Hirlm dabit vocem suā: Leo est
rex bestiar̄. vnde Salomō dicit. sicut fremitus leonis. ita furor regis: et in ge-
nesi patriarcha Iacob de Iuda. vnde reges et vnde Christus carnē assump̄t.
dixit. catulus leonis Iuda. ad p̄dā fili mi ascēdisti. requiescēs accubuisti ut leo
et quasi leena. Q uis suscitabit eum? Non auferet̄ sceptrum de Iuda et dux de
fœmoribus eius donec veniat qui mittendus est: et ipse erit expectatō gentiū.
Alter quoq; hoc est Lucas. vituli similitudinem tenet: qui a Zacharia sacer-

dote inicium sumens. ipm dominū etiam de cognacione sacerdotū secūdum hominē natum testatur. cum angelum narrat ad Mariam matrem eius dixisse. Et ecce Elizabeth cognata tua cōcepit filium in senectute sua: et a Dau id per Nathan genealogiā saluatoris dicens. ipsum sacerdotem esse insinuat. Iohānes aut̄ speciem aquilę in se ostendit: qui iure in arce Crucis consistit. qui ad altiora volans. secretiora Christi diuinitatis mysteria explorat. et quasi in ipsū deitatis solem. mētis oculos figens. statim in prīcipio euāgelij sui de diuinitate Christi exorsus est. ita. In principio erat verbum et verbū erat apud deum et deus erat verbū. Quatuor ergo euāgelia a .iiiī. euangelistis cōscripta .iiiī. fluminā paradisi de vno fonte pcedentia significat. quia sicut ipsa ex vna matrice fontis pcedentia totam terram rigauerunt. ita ab vno vero fonte. hoc est Christo. a quo qui semel bibit. nō sitiet in eternū .iiiī. euangelia emanātia. et p̄ p̄dicatorū ora diffluentia. totum mundū ad virtutum fructus germinādum irrigant. Hec sunt diuini cursus .iiiī. rote. quę sequebant .iiiī. animalia .iiiī. facies et .iiiī. alas habentia. Quod aut̄ ppheta dicit: quod apparuerit rota vna sup terram iuxta animalia habens .iiiī. facies. et statim subiungit plurali numero et aspectus earum et opus earum quasi visio maris. et vna similitudo earū .iiiī. et reliqua. Potest ad intellectū huiusc rationis trāsferri. In rota enim vna .iiiī. species rotarū apparuerunt. quia .iiiī. euāgelia in vna passione saluatoris cōcordarunt. Tanta enim similitudo erat rotarum .iiiī. sequentiū animalia .iiiī. vt vna rota verissime credere. tantaq; similitudo est in narratione euāgelistarum. vt vno sp̄itu dictata facillime approbetur. Quod per .iiiī. partes earū ibant rote et non reuertebantur cum ambularent. quia per .iiiī. plaga mundi docendo discurrunt euangelia. nec regredietur abnegare quod docent: quia veritas tenorem obseruat rectitudinis. nec deflectit in obliqua falsitatis. In ip̄is quippe .iiiī. animalibus sunt scripta sibi cōuenientia. hoc est ius et auctoritatē eorum significantia. quid de domino saluatore predicent. Nam in specie hominis deorsū scriptus est hic versus: **Matheus hunc hominem signauit in ordine stirpis.** Leo vero hec habet verba. **Marcus regem signat.** Imago quoq; vituli hec cōtinet. **Dat Lucas pontificem.** Ast aquila in arce Crucis consistens hūc sonat versum. **Altiuolans aquila et verbum hausit in arce Iohannes.** Teneat et .iiiī. chartas hec eadem animalia. in quibus principales eorū sentēcie de notantur. vnde .iiiī. euangeliorę prime partes demōstrantur. Agnus quippe qui in medio stat. habet in capite et in cornibus scriptum. **Septem sp̄itus dei.** Quod idem significat septē cornua et .vii. oculi. In corpore vero reliq; tenet et sentenciā baptiste Iohānis de se. **Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi.** In Cruce nempe quam gestat in capite ostendit scriptum gr̄cum nomen. **YOS.** Quod interpretatur filius significans quod hec imago non agnū quę libet cōmunem. sed dei filium demonstrat.

XVI Figura. De Septem donis spiritus sancti, que propheta Esaias enumerat.

Spiritus salme venisu per ad i rectus ab arce
 Vt tibi de uotam mente et bene credula corda
 Tu dedices vat is qui sp se quoque vita e que m
 Ex patre promissum sapientiam it ter rese met
 Promisit chri stus antiquum laud enou um que
 Alt i throni donum carcer et pi a pactio spon sae
 Incruce quas pons sus rga l i sanguini s of tro
 Dotauit desponsa uit in sc amma te saecli hoc
 Cuidas ergo bone in tellec tus singula carpi t
 Mysteria inter nedoctus atque omnia pensa t
 Qualiter ipsa patris sapientia xps in orbem
 Te pignus dederit que sponsa enobili s arra
 Esse sua evolu it dum spsauctores omnem han
 Forma sti et mol et tu coris picis interiora et
 Non erit vlla tibi nulli lico s cruta beris illa
 Namq; creatura in uisa in con spectibus almiss
 Que Arite esaias scio e sept h i s dares su mis
 sps tin sps for sps tqu sps
 sapie tellecoris titus sciene pier timor
 nti ctu illi ini tia lati isd
 Vit etebis enim in sensu inde res a tori fit
 Christus dans clarum andat ubi in et amo ris
 Ut deusextotocordis spsallatur honore ipse
 Almus ametur amo rq; scientia cuide tu romnis
 Ex in vt fratri scuncti am plectentur amore m
 Quod crux al made ibenefacto scemate signat
 Nampars sursum erecta de ipi emanda tamorem
 Transuersa pacem dat quamcū fratre tenendā
 Constituit sancta epie tatis summus a mator
 Cristus qui cruce erat in fixu hosti a pacis
 Propter amicorum pius arbitrorbis amore m
 Dilecta ponens anima at q; exemplare reliquit
 Hunc tu sanctificans spsall end: semper amore
 Spiritus in demihit timor omnis noxius absit
 Quatinus auctor crucis diuina gloria me cum
 Carmine permaneat tu ipse b i s carminem utum
 O se trite fac is caele stemp faller e cantum

Spíritus alme veni supra directus ab arce.
 Ut tibi deuotam mentem, et bene credula corda
 Tu dedices vatis, qui spíritus es quoq; víte.
 Quem ex patre promissum sapientia mittere semet
 Promisit Christus, antiquum laude nouumq;
 Altí throni donum, charē & pia pactio sponsę.
 In Cruce quam sponsus regali sanguinis ostro
 Dotauit, despontauit in scammate sc̄li hoc:
 Cui das ergo, bene intellectu singula carpit
 Mysteria, interne doctus atq; omnia pensat:
 Qualiter ipsa patris sapientia Christus in orbem
 Te pignus dederit, quem sponsę nobilis arram
 Esse suę voluit, dum spíritus auctor es, omnem hanc
 Formasti et molem, tu conspicis interiora et
 Non erit villa tibi, ni illico scrutaberis illam:
 Namq; creatura inuisa in conspectibus almis
 Quem rite Esaiam scio et septem, his dare summis
 Vite te bis enim in sensum indere se fator infit
 Christus, dans clarum mandatum bini et amoris
 Ut deus ex toto cordis psallatur honore, ipse
 Almus ametur, amorq; scientia cui detur omnis:
 Exin ut fratri cuncti amplectentur amorem:
 Quod Crux alma dei benefacto schemate signat:
 Nam pars sursum erecta dei pie mandat amorem:
 Transuersa pacem dat, quam cum fratre tenendam
 Constituit, sanctę pietatis summus amator
 Christus: qui in Cruce erat infixus hostia pacis.
 Propter amicorum pius arbiter orbis amorem
 Dilectam ponens animam, atq; exempla reliquit:
 Hunc tu sanctificans (psallendus semper) amore
 Spiritus, inde mihi timor omnis noxius absit:
 Quatinus aucta Crucis diuinę gloria mecum
 Carmine permaneat, tu implebis carmine mutum
 Os: & rite facis celestem psallere cantum

DECLARATIO

Scriptum est in Esaia. Egredie^t virga de radice Iesse, et flos de germine eius ascendet: et requiescat super eum spiritus dñi. spiritus sapientie et intellectus. spiritus consilij et fortitudinis. spiritus sciencie et pietatis: et replebit eum spiritus timoris domini. Septiformis igitur gratia spiritus sancti per prophetam annumeratur: quem super florem illum iucundissime requiescere dicit. qui in canticis cantorum sponsus dicit: ego flos campi et liliu conuallium. Virgine quoque et florem de quo propheta narravit. Iudei ipsum dñm dicunt pro potentia regnantis et pulchritudine: nos autem virgam dicimus sanctam Mariam de stirpe Iesse, progenitam; quem nullum habuit sibi fruticem coherentem. quia nullum habuit carnalis copule coniugem; florē vero dominū Hiesum, qui de cortice humanae nature splendidissimus erupit. quia sine sorde peccatorum ex virginali utero natus processit: qui et in carnis sue castitate candore lily demostriauit. et in sagina passionis rose rubore ostendit. Super illum ergo regescit spiritus dñi. hoc est eterna habitatio permanebit: quia in eo habitationis plenitudo diuinatatis corporaliter. Non enim ad mensuram dat deus spiritum; sed ynxit eum deus pater oleo letitiae propulsoribus suis: et de plenitudine eius nos oculi accepimus. Quomodo igitur de Christo scriptum est. quod accepit spiritum sanctum a patre. et ipsum dederit: ut rursum natura in eo monstrata esset: et humana scilicet et diuina. Accepit ut homo: dedit ut deus. Nos autem accipe hoc donum quodcumque possumus per modulo nostro: effundere autem super alios non utique possumus: sed ut fiat. dominum super eos quod id efficiat inueniamus: Sed quis potest cur prophetā a spiritu sapientie numerare incepit. et in spiritu timoris desierit: cum psalmista dicat. Inicium sapientie timor dñi. Quod ita solui potest. Propheta ergo cum de flore virge quam de radice Iesse egressura erat prophetauit. id est Christo. quia ipsum in diuinitate coeternum patri intellexit. et totius boni et sanctitatis immo omnium rerum auctorē cognouit: ut cum tanta plenitudine sanctitatis a celis ipsum ad nos versus descendere significaret. et in nostram id est in humanae naturam graciā diffundere monstraret: ab ipso fastigio spiritualium donorum incipiens ad ima versus progressus. Quae est enim maior gratia: quam ipsum omnipotentem creatorē: a quo et per quem et in qua sunt omnia. per modulo nostro plene atque perfecte conspicitur: aut quam minor quam propter penitentiam gehennę a peccatis se hominē compescere. Nec dum enim in gradus superiores ascendit quam in isto penaliter afficitur: quia timor pena habet. Qui autem timet. non est perfectus in charitate. Sed non nisi per istum humanam infirmitatem ad superiora valet descendere: Atque ideo dicit psalmista. Inicium sapientie timor dñi: quia primitus debet homo per timorem a peccatis se cohercere. sciens scriptum quod deus unicus reddit secundum opera sua. quodque impius ibi in supplicium eternum. iustus autem in vita eternam: et sic amore mercedis eternae in ceteros gradus ascendere. id est in secundum gradum. ut pius sit et mitis. fidem habens rectam. et nullum malum per malum. sed semper quod bonum est reddere: neque maledicenti rem aedicere. sed ecce trario benedicere: In tercium quoque ut scientiam habeat. bona eligere et mala reprobare. diuertere a

malo, et facere bonū: seq̄ pacē et odiū spernere: In quartū vt fortis sit, firmo
 iusticie incedēs gradu, et nō patiatur se vllis corrupti, p̄sp̄eris atq; vllis affici
 aduersis: In quītū vero gradū, vt oīa vero cōsilio agat, et secūdū id qđ scriptu
 ra diuina docet obediens faciat, idest vt dimittat debita pximis suis, quatenus
 dimittat sibi deus peccata sua: misereatur alterius, vt sui misertus sit deus: faciat
 amicos de māmona iniqtatis, vt cū deficiat recipiāt eum in eterna tabernac̄la: t
 seminat terrena, vt metat celestia: perdat modo animam suam in hoc mūndo:
 vt in vitam eternam custodiat eam, et his similia. In sextum vt intelligat deum:
 idest tota cordis intentione illum perquirat, tractet, inspiciat, et omnes malos
 cogitatus cordi suo adueniētes subito euellere festinet, et paruulos suos ad pe
 tram allidet Christum. Cum autem in septimū ascenderit gradū, idest in sapi
 entiam: iam ipsum hominē exhibebit perfectū, et ex seruili cōditione in filium
 transit: et nō necesse habet vt aliquid doceat illum, sed sicut scriptū est vnc̄tio
 eius docet eum de omnibus: et delectatus pfecta dilectione dei certus effectus
 est cū apostolo, quod neq; mors, neq; vita, neq; angeli, neq; p̄cipatus, neq;
 instātia, neq; futura, neq; fortitudo, neq; altitudo, neq; profundū, neq; crea
 tura alia poterit eū separare a charitate dei, que est in Christo Hiesu dño nostro:
Q uod aut̄ bis hic numerāt eadē. vii. dona spirituſſacti: duo nimirū significat
 p̄cepta charitatis, que per spiritū sanctū diffundit in cordibus nostris: siue duo
 testamēta, que per eundē spiritum dictata atq; cōscripta sunt: q̄ in vna Cruce
 idest in vna passione Christi cōpacta atq; coadunata sūt. In Cruce ergo Chri
 sti duo efficiunt̄: vnum quia om̄e diuortiū et inimicicia in ipsa dissoluta sunt.
 pacificataq; omnia sunt in ip̄a que in celo et que in terra sūt. Descripsi ergo hic
 florigerā Crucē quattuor coloribus precipuis, idest hiacinthino, purpureo,
 byſſino, et coccineo, vt floris illius iocūdissimi decorē demōstrarem, quem
 prophetica locutio narrat d̄ stirpe regia exortū: qui speciosus forma p̄filiis
 hominū existens, omnium virtutum decorē in semetiō vltra oēs mirabiliter
 oñdit. Nec enī vllū ſctōr̄ fas est credere, ad excellētiā charitatis eius quenire
 potuisse: quia illum ſolū ſine peccati macula cōstat natum esse: et qđ ceteris ex
 parte conferebat gracia, illi totum ex integro prebebat natura. In hiacintho
 quippe intelligimus celestem eius inter homines cōuerſationem: in purpura
 passionis sanguinē: in cādore et byſſo corporis eius inuiolatissimā castitatem:
 in cocco quoq; precipua ac perfectam charitatē. His quidem omnibus homo
 Christus Hiesus inter homines natus serenus resplendebat, quia totius deco
 ris pulcritudine intus forisq; plenus erat. Proficiebat igit̄ puer Hiesus, ſapiētia
 et etate et gracia apud deum et homines: et vir factus p̄p̄l̄ testimonio laudatus
 erat dicētis. Bene oīa fecit: et ſurdos fecit audire, et mutos loq. Q ui doctrina
 sua mundū illustrāt atq; egrotos eius sanans, per mortem destruxit mortem:
 et triumphās resurrexit in gloria, ascēdit in celos, ſedet ad dexteram dei patris,
 inde venturus iudicare viuos et mortuos, et ſaeculum per ignem,

XVII Figura De Octo beatitudinibus euangelicis.

Sancta beata potens vita eius gloria christi
 Crux veneranda deituprospera functio saeculi
 Digna bona atque pia Christus pro officieras quia membrum
 Stipites suspenſa flictos sub carceris symbrum
 Deriperas populos regnum in sublimere postum
 Quis dederas quoniā aspectatio longa polorum
 Reddit aiure repiis beatoli mett stemma te dignos
 Nambona quae in terra amplius arbiter ore sereno
 Semina di sparsis sacramenta multiplicauit amauit
 Quaeque sedens montis ora uitina rēcē magister
 Discipulis tribuen spactūmpia foedera iuris
 Incipiebat enī malūfico eū cordine sanctis
 Virtutū histituli sdominū spia panderedicta
 Ut bēdicta patris proliſ hoc dogmatis signet
 Crux qui a tota bona complectit et optima perse
 Dat docēt alma annē titam antibus atque beatam
 Sic felix diuinam ardore tremens preme cor dam
 q̄i cōfides facet iusticiam hoſte pio algi das erua
 Flentes qui cupidos nam hiſfursum omnia deum q:
 quis consul aeterna ac sit miseratio cernent
 Dolatioi dq: refecti opaſtiolarga ae et inarcē
 Non nalto actio conpetitore repens quiesceſupe
 Opſeſt hunc valēt hic atq; hoc fatiſ in terrena cum
 Longe ab sunthum ilijueſol quod pronus adorat
 Cum verbum haud ſolūmmites ſedi nōdinemores
 Omniteneſpoſcīt ſemper hoc emporē que omni
 Ergo beatorum est habitare in luce volentum et
 Octenohoc numero v super ardua donare qui rānt
 Hocq: reſurgentēſrcgnū qui aſſicruce evadent
 Crux via ſcalarota patri ad uxportat triumphus
 Vita beata hominum numeritorum et maxima merces
 Bi naqua ter poſita enregnū pia formula pandit
 Sancta bonos benedonapolum ſcandendō mereri
 Cuncti potens q̄ede idominū ſho comni potentiis
 Spiritus ipſe modiſvultpaſciſcandere ſed em
 Septenosq; gradus ſuper iſebe ni gnos panderetire
 Alta poli hinc pīepoſatiolux laus bonavirtus
 Quos comitatur amoriſtatiolux laus bonavirtus
 Gloria ſtemma thronus qui ſadditur arce polo rū

SAncta beata potens vitæ laus gloria Christi
Crux veneranda dei tu. prospera functio seclii.
Digna bona atq; pia. Christo afficeras quia membra
Stipite suspensa. afflictos sub carceris umbra
Deriperas populos. regnum in sublime repostum
Quis dederas : quoniam spectatio longa polorum
Reddit iure piis beat olim. et stemmate dignos:
Nam bonaç in terram pius arbiter ore sereno
Semina dispersit sacra. multiplicauit amauit:
Quæq; sedens montis oravit in arce magister.
Discipulis tribuens pactum. pia federa iuris :
Incipiebat enim alnifico tunc ordine sanctis
Virtutum his titulis dominus pia pandere dicta
Ut benedicta patris prolis hoc dogmate signet.
Crux quia tota bona complectit. et optima per se
Dat. docet alma. annectit amantibus atq; beata:
Sic felix diuinam ardore tremens preme chordam
Qui hic es. fac et iusticiam. hoste pio. algida serua
Flentes qui cupidos. nam his sursum omen adeumq;
Quis consul eterna ac sit miseratio cernent:
Dolatio. idq; refectio. pastio larga. et in arce
Non alto actio competit ore. repensq; supernum
Ops est nunc. valet hic atq; hoc satis. interna cum
Longe absunt. humili ve solo. quam pronus adorat
Cum verbum haud solum mites. sed in ordine mores
Omnitenens poscit semper hoc temporeq; omni:
Ergo beatorum est habitare in luce volentum. et
Octeno hoc numero ut super ardua dona requirant:
Hocq; resurgentes regnum: quia sic Cruce vadent.
Crux via. scala. rota. patria. dux. porta. triumphus.
Vita beata hominum meritorum. et maxima merces:
Bina quater posita en. regni pia formula pandit.
Sancta bonos bene dona polum scandendo mererit:
Cunctipotensq; dei dominus hoc omnipotentis
Spiritus ipse modis vult pacis scandere sedem:
Septenofq; gradus superis erexerat astris. quo
Alta poli hinc pie posse benignos panderet ire:
Quos comitatur amor. ratio. lux. laus. bona virtus.
Gloria. stemma. thronus. quis additur arce polorum:

DECLARATIO

Octo ergo beatitudinū series hīc in specie sancte Crucis notaē, vt cūcto fideliū pplo innotescat: vbi salutis suę habuerit iniciū et vbi pfectōis suę inuēturus sit suplemētū, qn p passionē Christi accepit remissionē pctōrum, et per resurrectōnē eius vitā et immortalitatē speret eternam: qn beatitudinis qz celestis a nullo alio requirat integritatē quā ab illo, a quo cōscutus est denuo redēptionē. Merito ergo sancte Crucis hēc cūcta sacramēta cōueniunt, quia p illā liberati pactū fidei et societatē vnitatis ppłi īneunt. Ibi īflīnuatur a morte redēptio, ibi demōstrat sancta morz conuersatio, ibi ītimatur oīm virtutum pfectio, ibi pmittit ad eternā vitam resurrectio, ibi eternę vitę sperat adēpcio, et verę fœlicitatis acqſitio. Nā qm̄ post enumerationē ad tractatū spūaliū carismatū de octo btitudinibus sermo nobis hēri placuit, videāus quō heq̄ due res sibi cōueniāt, et si hītudo sancte Crucis hāc cōueniētiā in se demōstrarre valeat. Facit enī beatus pater Augustinus in libro quē de sermone dñi in mōte placuit nomīare, huius cōueniētiē talem cōmemorationē ita dicēs. Videā ergo mihi etiā septiformis opatio spūssancti, de quo Esaias loquit̄ his gradibus sentēciisqz cōgruere; sed interest ordinis. Nā ibi numeratō ab excellentiorib⁹ cepit: hic vero ab inferioribus, Ibi nāqz incipit a sapiētiā dei, et desinit ad timorē dei, sed iniciū sapiētiē timor dñi est. Qua pp̄ter si gradatī tanqz ascendētes numeremus, primus ibi est timor dei, scūda pietas, tercia est scia, quarta fortitudo, quintū cōsilium, sextus intellectus, septima sapiētia. Timor dei cōgruit humilib⁹, de qbus hic dicit̄. Btū paupes spū qm̄ ipsor⁹ est regnū celor⁹: idest nō īflati, nō supbi, de qbus aplūs dicit. Noli altū sape sed time, idest noli extolli. Pietas cōgruit mitibus: q eñ pie qrit honorat sc̄tam scripturā, et nō reprehēdit qd nondū ītelligit, et pp̄ter ea nō īflītit, quod est mitē esse, vnde hic dicit̄. Btū mites, qm̄ ip̄i hereditate possidebūt terrā. Scia cōgruit lugētibus: qui iam cognouerūt in scripturis qbus malis vincti teneāt, q tāqz bona et vtilia ignorātes appetiuerūt, de qbus hic dicit̄. Btū q ilugēt nūc: qm̄ ip̄i cōsolabūt. Fortitudo cōgruit esuriētibus et sitiētibus, Laborat enim desiderātes gaudiū de veris bonis, et amorem a terrenis et corporalibus auertere cupientes, de quibus hic dicit̄. Btū qui esuriūt et sitiūt iusticiā, qm̄ ip̄i saturabunt̄. Consiliū cōgruit misericordibus, Hoc enim vnū remediū est de tantis malis euadēdi, vt dimittamus sicut et nobis dīmitti volumus, et adiuuemus in quo possimus alios, sicut et nos in quo nō possumus cupimus adiuuari, de quibus hic dicit̄. Btū misericordes: qm̄ ip̄i misericordiā cōsequen̄t̄. Intellectus cordis cōgruit mūdis corde: tanqz purgato ocu-
lo quo cerni possit qd corporeus oculus nō vidit, nec auris audiuit nec in cor hoīs ascēdit, de quibus hic dicit̄. Btū mūdo corde: qm̄ ip̄i deū videbūt. Sapiētia cōgruit pacificis, in quibus iam ordinata sunt oīa, nullusqz motus rebellis est: sed cūcta ob-
tēperant spiritui hominis, cū ipse obtempat deo, de quibus hic dicit̄. Btū pacifici, qm̄ filij dei vocabunt̄: et paulo post subiunxit. Et ista quidem in hac vita possunt compleri: sicut completa esse in apostolis credimus, Nam illa omnimoda in an-
gelicam formā mutatio q post hanc vitam promittitur, nullis verbis exponi pōt.

Beati qui p̄secutionē patiūt̄ pp̄t iusticiā: qm̄ ip̄oꝝ est regnū celorꝝ. Hęc octauia sentēcia q̄ ad caput redit. pfectūq̄ hoīem declarat. significat fortasse et circumcisōne octauio die in veteri testamēto. et dñi resurrectiōem post sabbatū. qui est vtic̄ octauius dies. idemq̄ primus. Bene ergo oīs virtutū series in gradus distribuit: quia oīs vita fidelium per incremētū atq̄ ad augmēta ad altiora subleuat. donec ad sūmā pfectiōis idest charitatē p̄ueniat. illā videlicet q̄ pfecta foras mittit timorē. per quā meref̄ iā habitatorē in se h̄rē deū: quia deus charitas est. et qui manet in charitate in deo manet et deus in eo: quādo iam sedata tentationū tēpestate. tota in dei cōtemplatione erit. Hinc dicit psal. Ambulabūt̄ de virtute in virtutē: videbiſ̄ deus deorū in syon; et alibi. factus est in pace locus eius et h̄itatio eius i syon. Et hoc rite p̄ spūlalia carismata innotescit: quia p̄ spūlaciō graciā om̄e datū optimū. et om̄e donū pfectū nobis cōcedit. Reete qdē h̄ij gradus. i sc̄te Crucis forma disponūt̄: quia p̄ ip̄am ad celeste regnū vere cōscēdit. Sed quia duę partes sāctę Crucis sūt. vna quē erecta stat. altera quē p̄ transuersū vadit: ita gradus ip̄i octo beatitudinū a nobis in illa dispositi sūt. vt ab imo vsc̄ ad mediū in erecta eius parte ascēdaſ̄. et tūc per trāsuersam illius ptem. ascēsiōis ordo ducaſ̄. Deinde in erecta eius pte. in ea quē trāsuerso eminet. ascēsus ille finiatur: qd̄ cuilibet facile patebit si versus. q̄s in ea cōscriplimus rite ītellexerit. Pōt̄ quippe et in ip̄a diuisiōe ptiū. cōueniēs ear̄ dispoſitio cognosci. Nam in erecto stipite in imo. paupes spū collocāt̄: et in sup̄mo qui psecutionē patiūt̄ pp̄ter iusticiā: qbus vtrisq̄ regnū celorum pmittit: quia per verā humilitatē solūmodo. rite ad martyriū palmā etad regnū celeste perueniit: atq̄ p̄ iusticia quē Christus est. aduersa cūcta patiētissime tolerātur. In trāsuersa vero pte a beatis qui lugēt nūc vsc̄ ad beatos q̄ mūdo corde sunt trames tēdit: quorū prioribus cōsolatio. se quētibus visio dñi pmittitur: qd̄ recte vnu esse intelligit̄. Illi enī vere cōsolātur. qui eterni regis visiōe sine fine perfruūt̄. Sancti ergo viri in p̄sentī vita. quāto magis se exterius despiciendo deiecerit. tāto amplius interius cōtemplatiōis reuelatiōe pascunt̄. Quos enim exterius in fletu cōtinet cōuallis hūilitatis. eos interius subleuat ascēsus cōtemplatiōis. Iḡt̄ octo hic octogoni iparibus nūeris cōpacti. octo versus cōtinent xxxvii. līrarū octo beatitudines cōtinētes. q̄rū primus q̄ in base Crucis positus est talē hēt̄ ysum. **Regna poli dñs vult pauperis esse beati.** Secūdus vero post h̄ic talem. Atq̄ solū mites semp̄ habitare supernū. Tercius q̄q̄ ordine octogonus est ille. qui in trāsuerso Crucis tramite primus est. hunc tenēs versum. **Felices flētes quis cōsolatio in alto est.** Quartus qui huic pximius est cū hoc ysum. Nam iusti cupidos eterna refectio cōplet. Iuxta quē est quītus cum isto. Mente pios sursum miseratio larga repēsat. Sextus q̄ppe ille est. qui trāsuersum tramite claudit̄. Corda serena deum cernent et in arce superna. Septimus qui in supereminente Crucis parte inferior sistit hic. **Pacificos dominus prolis complectit amore.** Supremus quoq̄ omnium octogonus. hoc conscriptus est versu. **Pro Christo afflitos regnum iam spestat olimpi.**

XVIII. Figura. De Mysterio Quadruplicati numeri.

Pandes salutare rem dominum novum in centro triumphantem
Linguam figuram manus labium vox sylla basens:
Magna crucis dominique gloria apostolicis citibus:
Sidera celorum super et quae operantur in abysso sus:
Lux et pura manet quae tanta binox: diesque vicissim:
Perpetua elatitatem binox: diesque vicissim:
Succedit ceduntque sibi quot tempore cunctus:
Labitur orbis sub variabilis indit: ordo est:
Quatuor isto vin*ci* *re* *vix* sufficit astha ec:
Pagine digna crucis praecognita ramite denas:
Hasque quadragena *s* *f* *a* *n* *c* tode calles monades:
Arteligares simul plena quoque luce serena:
Mystra *caq* as virtus *or* *n* *a* tconsecra thonora:
Temporis instantis numerus hinc crite figura:
Gestat quo tota chris *t* o sub principes sancta:
Aeclesia *r* abido pie fert contra *r* atela ha:
Opponenens ho*s* *tib* bellatrix conf*c* iaprestans:
Virtutum *e* *tpu* *c* *n* *s* *viti* *a* *sib* *ill* *au* *s* ea cuncta:
Cum fide i scu*t* *odo* mathae *c* *ritu* *h* alta que verbo:
Loricai *g* *a* *t* *bene* *iustitiae* *a* *in* *t* uita mam:
Atque salutaris *sgaleam* hanc inverte*r* tice gestat:
Ipse crucis *s* *clar* *a* faciunt insignia frontem:
Frontis et aduersa effundunt formosae decorum:
In cruce salvator saeuum nam vice rat hostem:
Eius est hoc numero sua de seruo alma trahebat:
Ex dapi bus cunctis ieunias obriachristus:
Strinxerat ripu*t* *q* *ear* to defauces superbis:
Raptor is hominem quem ea strimargia traxit:
In facinus dirumi*m* *ite* *m* *T* imula tullitiram:
Huic philargiria levise set cenodoxia trusit:
Quem a regno domini nusa eternare dematio iesus:
Sed pressis hostem praedam salvauit ab ipso:
Dapsilis atque humilis misericordia sobrius ipse:
Cuius pugna salus cuius victoria sancta est:
Cuius in arce thronus aspectus in infimo cuius:
Crux ouatorbi honor crux est erectio mundi:
Crux mihi carmen erit christi vitori ac clara:

Pande salutarem domino vincente triumphum
Lingua, figura, manus, labium, vox, syllaba, sensus.
Magna Crucis domini quem gloria poscit ubique.
Sidera celsa super, et quo pertingit abyssus
Lux ubi pura manet, quo teta silentia noctis
Perpetue latitant, ubi noxque diesque viciissim.
Succendunt, ceduntque sibi quo tempore cunctus
Labitur orbis, ubi variabilis inditus ordo est.
Quattuor isto vincire vix sufficit, ast hec
Pagina digna Crucis preconia tramite denas.
Hascque quadragenias sancto de calle monades
Arte ligare simul plena quoque luce serena.
Mystica quas virtus ornat, consecrat, honorat:
Temporis instantis numerus hic rite figuram
Gestat, quo tota Christo sub principe, sancta
Ecclesia rabido pie fert contraria tela hic
Obponens hosti bellatrix conscientia perstans.
Virtutum & pugnis vicia sibi laus ea cuncta
Cum fidei scuto domat, hec ritu hastaque verbo
Loricam ligat, & bene iusticie induit almam
Atque salutaris galeam hanc in vertice gestat:
Ipsa Crucis claram faciunt insignia frontem:
Frontis & aduersae fundunt formosa decorem:
In Cruce saluator sequum nam vicerat hostem
Eius, & hoc numero sua deserto alma trahebat
Ex dapibus cunctis ieunia sobria Christus:
Strinxerat eripuitque atro de fauce superbi
Raptoris hominem, quem castrimargia traxit
In facinus dirum immitem simul attulit iram:
Huic philargiria leuis & cenodoxia trusit
Quem a regno dominus eterna redemptio Hesus:
Sed pressit hostem predam saluauit ab ipso:
Dapsilis, atque humilis, mitis, & sobrius ipse:
Cuius pugna salus, cuius victoria sancta est:
Cuius in arce thronus, aspectus in infima, cuius
Crux ouat orbis honor. Crux est erectio mundi:
Crux mihi carmen erit Christi victoria clara.

DECLARATIO:

Quadragenarius itaq; numerus secundum hunc modum speciem Crucis format, et mysterij sacramentum congrua dispositione declarat: qui in quattuor summas diuisus, denariū p singulas ordine manifesto demonstrat. Hoc enim ad mysterium pertinet, quia sicut in quattuor partibus denarij plenitudo inuenitur, ita etiam in singulis sancti euangelij libris decalogi perfectio omnibus fidelibus insinuatur. Que tamen iuncte decades vnam speciem Crucis faciunt: quia unitate fidei et dilectionis societatem, decalogus legis et euangelij maiestas concorditer astruunt. Porro ipse denarius: ab uno vlc; ad quattuor progrediente numero consummatur idemq; vt in quadragenarium surgat per quattuor multiplicatur: hoc nimirū significat. q; legis consumatio non sine euangelio fiat, nec euangelica doctrina attestatione legis careat. Finis enim et perfectio legis Christus ad iusticiā omni credenti. Ipse est enim pax nostra qui fecit utrāq; vnum, et medium parietem macerie soluens, inimiciciam in carne sua legem mādatorū decretis euacuans: vt duos condat in semetipsum in vnum nouum hominem, faciens pacem vt reconciliet ambos in uno corpore deo, per Crucem interficiens inimicicias in semetipso. Quia ergo numerus iste laboriosi huius temporis sacramentū est, quo sub disciplina regis Christi aduersus diabolū dimicamus, et iam declarat illud quod quadraginta dierum iejunio humiliatione anime cōsecrauit: et lex et prophetē per Moisen et Heliam qui quadraginta diebus ieunauerunt, & euangeliū per ipsius domini iejunium, quibus quadraginta diebus etiam temptabatur a diabolo. quid aliud quam omne huius seculi tempus temptationē nostram in carne sua, quam de nostra mortalitate assumere dignatus est prefigurat? Ab hora quoq; mortis eius vlc; ad diluculum resurrectionis constat horę, xl, si ipsa nona connumeretur: post resurrectionem quoq; non amplius quam dies, xl cum discipulis in hac terra esse voluit. Hinc eorum vite ad huc humana conuersatione commixtus, et cum illis alimēta mortaliū iam non moriturus accipiens, vt per ipsos quadraginta dies significaret se occulta presentia quod promiserat impleturū, quando ait. Ecce ego vobiscum sum vlc; ad consumationem seculi. Cur autem iste numerus hanc temporalē vitam terrenāq; significet: illa interim causa de proximo occurrit, quāvis sit alia fortasse secretior quod tempora annorum quadripartitis vicibus currunt: et mundus ipse quattuor partibus terminatur, quas aliquando ventorum nomine scriptura commemorat ab oriente et occidente, ab aquilone et meridie. Ad hunc igitur mundum, ad istam terrenam mortalemq; vitam hominum, ad nos regendos in temptatione laborantes, venientem regem Christum Matheus suscipiens exorsus est ab Abraham et enumerauit, xl, homines. Ab ipsa enim gente hebrorū que ceteris gentibus vt distinguereſ, deus de terra sua et de cognatione sua separauit Abraham, Christus venit in carne, et ab ipsa cuncto mundo salutarem pertulit Crucem. In hoc annorum termino Isaac sociata est Rebecca, et

per ipsius numeri mysterium. Christo accopulata est ecclesia. Hoc numero dierum missi duodecim viri explorauerunt terram re promissionis. et eodem annorum numero castigati sunt increduli & detractores in sterilitate solitudinis: quia sepe per presentis vite laborem quo probantur electi. cruciantur reprobati. Item secundum huius numeri medietatem. id est a viginti annis eligebantur filii Israhel in militiam domini (vt Pentateuchi narrat historia) ut ostenderetur quia mox ut oriri ccooperut sanctis bella viciorum. non parvus statim adest labor certaminum: qui autem sunt Christi ait apostolus carnem suam crucifixere sunt cum viciis et concupiscentiis. Metitur ergo hic numerus secundum positionem sancte Crucis in templo salomonico sancta sanctorum. id est viginti cubitos in longitudine. et viginti cubitos in latitudine. ut ostendatur ipse esse sanctus sanctorum. qui in Crucis quadrifidè cōfixus est stipite. ut rappiciaret delicta populi. & sanctificaret totius orbis gentes. habitans inter eos et salvans omnes credentes in se. Merito ergo Crux ipsa sancta sanctorum dici potest. que ab omnibus sanctis in terra veneratur et colitur. nec non & ab ipsis sanctis spiritibus angelicis qui de redemptione nostra gratulantur. omni honore (vt credimus) digna deputatur. qui recordantur Christum propter obedientiam Crucis exaltatum. et traditum illi nomine quod est super omne nomen. ut in nomine Ihesu omne genu flectatur celestium terrestrium et infernorum. Est autem quadragenarius ipse in quattuor triangulis hic comprehensus. secundum geometricę figure potestatem. continens versum quadraginta litterarum in hunc modum.

Crux sacra tu eterni es regis victoria Christi.

g ii

XIX figura. De quinquagenario numero et sacramento in eo manifesteto.

Cru x mi hi car mener ita ures ad ibet e fideles
La us crucis ore manat de uota s du citemen tes
Vos qui b; est cr istus qib; est sapientia curae
Lux a eterna de i qui bus in corruptio am or fit
Hic sonat artificis virtus operis que beat i
Hic decor exultat hic gloria f ingit ur artis
Vester honor viuit ~~qui a~~ vi uida fulget origo
Vestra manet palmai ure in mortal is in a etra
Clara quia est vobis victori a cr istus vbi q^{ue}
Ipse salus vestr a et ~~wi~~ndictam fecit in atro
Provo bismoriensi ~~us te~~ vob pressit iniquum
Morte interficiens mortem dūta tar a vici t
Hu chuc aegroti volucr i concurrit e curfuen
Vester erit medicq; em crux medicabilis alto
Stipite gestauit exten dit brachia cura e et
Posc i te curari et gemina sex pandit palmas
Ip siu se ergo valet actu cito in hora a ceadem
Redde re de strapiat repido hic alma quietis
Summa cui est virtus sa piens adib eres salutē
Ars quid escen dit tre s p i scat fisic ayt arte
Dampn a timori se ante rediu iuan sign abeata
Quinqua salutare m numerum hic ginta beatae
Dat crux haec species diuinum nere plena
Qui signat veniam quis abbat a laeta quietis
Qui legi prisca e post azima festa tributae
Est index et post sancta sollempni a paschae
Ipse paraclet imissivn*d* ique numine plenus
Paci s amore reprobus paci signa culaprofert
Perfectus decor es pecie perfectus honoris
Quinque crucis praebet amis denasq; monades
X numerat semper q; crux apta et amica figura
Quinquelibrileg i sextant mandata queden a
Omnianem pecruci concordant tramite dictu
Lex numerus tempus mysteria facta character
Omnes ergo crucem pariter laudemus ouantes
Soluamus vota hinc crucifixio et debitare regi
Sanguine qui propriolaxauit criminamundo

CRUX mihi carmen erit, aures adhibete fideles:
Laus Crucis ore manat, deuotas ducite mentes
Vos quibus est Christus, quibus est sapientia cura
Lux eterna dei, quibus incorruptio amor fit:
Hic sonat artificis virtus, operisq; beati
Hic decor exultat, hic gloria fingitur artis:
Vester honor viuit, quia viuida fulget origo:
Vestra manet palma iure immortalis in ethra:
Clara quia est vobis victoria Christus vbiq;
Ipse salus vestra, et vindictam fecit in atro
Pro vobis moriens, iusteq; oppressit iniquum
Morte interficiens mortem dum tartara vicit
Huc huc egroti volucri concurrite cursu, en
Vester erit medicus quem Crux medicabilis alto
Stipite gestauit, extendit brachia cure, et
Poscite curari, et geminas expandite palmas:
Ipsius ergo valet tactu cito in ora ac eadem
Reddere dextra pia trepido, hic alma quietis
Summa cui est virtus, sapiens adhibere salutem
Ars, qui descendit resipiscat physica ut arte:
Damna timoris eant, rediuiuant signa beata:
Quinqua salutarem numerum hic ginta beate
Dat Crucis hec species, diuino munere plena:
Qui signat veniam, qui sabbata leta quietis:
Qui legis prisce post azima festa tributę
Est index, et post sancta solemnia pasche
Ipse paracleti missi vndiq; numine plenus.
Pacis amore probis, pacis signacula profert
Perfectus decore, specie perfectus honoris:
Quinq; Cruces prebet ramis, denasq; monades
X numerat, semperq; Crucis apta et amica figura:
Quinq; libri legis extant mandataq; dena.
Omnia nempe Crucis concordant tramite dictu:
Lex, numerus, tempus, mysteria facta, character,
Omnes ergo Crucem pariter laudemus ouantes:
Soli amus vota hinc crucifixo et debita regi.
Sanguine qui proprio laxauit criminis mundo.

DECLARATIO

Hec igitur pagina quinquagenarium numerum continet. in quinque litteris expressum; que et denarij notat summa. et Crucis exprimit figuram. in cuius honorem totum opus conditur. Hic iubilei tenet obseruantiam. et verę remissionis que per Crucem toto orbi concedit index est: hic post typici pasche célébrationem et occisi agni solēnia: transitusque domini in egypto. céléberrimam festiuitatem legis datę in monte Synai testis est: et post verum pascha agnique Christi immolationem. paracleti super apostolos missi demonstrator est: hic sabbatum sabbatorum post completionem septem ebdomadarum monade addita designat. et eterne requieci que vere una est gaudia demonstrat. ubi terra corporum nostrorum vere suum celebrabit sabbatum: quia nulla presentis vite damna sentiet ultra laborum. sed in laudibus eterne trinitatis suum exercebit officium: quia sue incorruptionis gaudibus nullum habere terminum. Quapropter merito queritur. quomodo quinquagenarius numerus ex numero quadragenario surgat. Quadragenarius itaque est numerus ex his. qui vocantur impariter pares. qui diuiditur in equas partes. cuiuscunque pars in alias equas diuidi potest. necnon et partes partiū diuiduntur. sed non usque ad unitatem progreditur. Aequalis illa diuisio est. Ergo eius medietas. xx. quarta pars. x. quinta pars. viii. octaua pars. v. decima pars quattuor. viceima. ii. quadragesima. i. Vnum enim et. ii. et. iiiii. et. v. et. viii. et x. et. xx. quinquaginta faciunt. Sed hoc incrementum minoris numeri in maiore quid aliud significat. quam profectum nostrum. Prædictimus ergo quod quadragenarius numerus. hanc temporalem vitam et presentem designet: quinquagenarius vero quietem future patrie et eterna gaudia demonstret. Quid aliud nobis per hos duos numeros insinuat. nisi ut hanc vitam sancta conuersatione ducetes. orationibus et vigiliis atque ieuniis instantes. misericordieque operibus et elemosinis insudantes. plena fide. spe integra: perfecta charitate ad illam que in celis expectat nos patriam properemus. ubi quies eterna absque ullo labore possidetur. ubi verū gaudiū sineulla tristitia continetur. ubi quicquid boni hic ex parte aliqua perceperimus. totum atque integrum sine fine perficietur. Porro autem denarius numerus creatoris atque creature significat scientiam. Nam trinitas creatoris est. Septenarius autem numerus creaturā indicat propter vitam et corpus. Nam in illa tria sunt. unde etiam toto corde. tota anima. tota mente diligendus est deus. in corpore autem manifestissima quattuor apparent quibus constant elementa. Bene ergo numerus ista significans in Crucis exprimitur nota. quia in illa per mediatorem dei et hominū reconciliati et coadunati sumus creatori nostro. et in filios adoptionis eterno patri translati. Recteque iubilei numerus exprimitur in Crucis figura. quia tota racio illius spiritualiter Crucis aptatur. Nam seruitus indebita Israhelitarum in illo relaxatur. et per Crucem generis humani captiuitas et seruitus: qua peccato nequiter atque idolis seruiebat destruitur. et verę libertati qua deo soli seruitur. homo qui ad

imaginem dei creatus est redditur. In iubileo quoq; ad antiquum possessore vēdita possessio reuertitur. et in passione domini homini prior possēsio idest paradisus redditur. quam per pomum vetitum ipse male commutauerat. escā accipiens et vitam perdens. Ibi quippe preceptum est filiis Israhel. vt se abstinerent a rurali opere. et hic cōcessum sanctis dei vt vacēt a terrena cupiditate. Clangebatq; buccina filii Israhel in ipso iubileo . septimo mēse decima die mēsis; propiciatōnis tempore in vniuersa terra sua. et sanctificauerunt quinque gesimum annum. et vocauerūt remissionem cunctis habitatoribus terre sue. Insonueruntq; tuba predicationis apostoli et ceteri predicatorēs euāgeliū . sp̄rituſſanc̄ti gracia repleti. legem spiritualiter interpretantes. et docentes in toto orbe poenitentiam et remissionem peccatorum accipere per nomen Christi omnes. qui credunt in eum. Ostendit quoq; ipse saluator hoc verē remissionis tempus. quando Nazaret veniens in synagoga legebat capitulum de Esaya propheta ad se pertinens. ita dicens. Sp̄ritus domini super me eo quod vnxit me. euangelizare pauperib; misit me. predicare captiuis remissionē. et cecis viſum. dimittere confractos in remissionē. predicare annum domini acceptū et diem retributionis. Annum autem acceptum et diem retributionis . omne predicationis eius quo in carne versatus est tempus intellige. quando cecis lux vera que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. ad cognoscendum veritatem verbo et miraculis aperuit viſum. et in Cruce moriens dimisit captiuos confractosq; in remissionem. quia destructis vinculis mortis resurgens in gloria. Ascendēs captiuam duxit captiuitatem. dedit dona hominibus. Quod autem hēc testimonia ad ipsum pertineant. testatur euangelista Lucas . cum subiugit saluatorē hoc idem auditorib; suis affirmasse. ita dices. Cœpit autē dicere ad illos. quia hodie impleta est hēc scriptura in auribus vestris. et omnes testimoniū illi dabāt. et mirabantur in verbis gracie que procedebant de ore eius. Continetur autem in quinq; X notis vnuſ versus quinquaginta litterarum hic. **Q** uinc̄ p̄iuuat apice Aſſ ſacra dicere. de Cruce et hēc nam eſt Per singulas notas denis litteris ſupputatis. Sed hoc in pronunciatōne. Ceterum autem in ſcripto . viiiii . grammata vnicuiq; note deputantur. Nam media littera ſingularum notarum communis eſt ytriq; tramiti. et ei qui dextrorum. et ei qui ſinistrorum vadit.

XX figura. De numero centenario et vicenario. et mystica eius significatione.

Sanguinis ergo sacris nos fusi o lauit et vnda
 Sordibus acunctis deterrsi et omnia christus
 Noxianā passus labet **s**tūlithic quoq; nostras
 Delens aratum contrā **a**or bēm tūmcīrographum
 Lumene uangelii im **i**tabile condidit auctor
 Quod facin: scriptou et ato mnia vanare cusa t
 Q'od vitam signan **s**incunc **r**o expendit urbe
 Lumenvirtutum **a**s censuet **d**ominantis vbiq' e
 Indicatoratu **m**pandens qno **m**istica scripta
 Monstrant do **n**a de i quanta om **n**ib; obtulit ore
 Ast decies duodenate nethic laudacaracter
 Grammatane choc vna semel sed hoc quater vna
 Magnanotans fide imysteria magna que fidis
 Gaudiademon strans medicina emunere grata
 Et socia **T**edecus quod spiritus auctor in ore
 Ardensi **ux** dederat concordimur elinguae
 Hincque **al**acer coetus sacratum **i**actat vbiq;
 Hoenom **en**ret expandens qods agnain abisso
 Mundi **pl**ena altare trahat et f **re**net ue omnes
 His f **re**niscr **uc**is vtq: insignia cristi us vbiq;
 Dign **ne**commend ethomini qua emagnares ignat
 In mu lti s donaa diungens pro bapraemia nati
 Enorbis dominiq **vi** condi t proem ia in auc tet
 Multiplicat dignisius tecum patres superno
 Regnator regnans cuncta tradicione gubernans
 Quipignus dederat paracletum iure salutis
 Ut regat et seruet perducat adatria vita et
 Psallite deuo tevit ambene psallite cristo
 Gentes et linguae eve rum et cognoscite regem
 Virtutemq; patris qui aoccumbit dira potentia
 Morsq; suet stimul irerum scito te parentem
 Haec laus culmen habete xuerogermine parta
 Aeternam re q'iem iste est naturae indit: ordo
 Seruet vti indit at antum et speret dona beata
 Gloria haec vi rtus et summa est causa q'ietis
 Iste que iura beneconseruat liberachicest
 Quibon a summa cupi trite et mediocri aducit

Sanguinis ergo sacri nos fusio lauit et vnda
Sordibus a cunctis, detersit et omnia Christus
Noxia nam passus labes tulit hic quoque nostras
Delens aratum contra orbem, tum chirographum
Lumen euangelij imitabile condidit auctor;
Quod facinus scripto vetat, omnia vana recusat;
Quod vitam signans in cuncto expenditur orbe;
Lumen virtutum ascensi et dominantis vbique
Indicat, oratum pandens, quo mystica scripta
Monstrant, dona dei quanta omnibus obtulit ore;
Ast decies duodena tenet hic lauda caracter
Grammata, nechoc vna semel, sed hoc quater vna
Magna notans fidei mysteria, magnaque fidis
Gaudia, demonstrans medicinæ munera grata;
Et sociale decus, quod spiritus auctor in ore
Ardens lux dederat concordi munere lingue;
Hincque alacer cœtus sacratum iactat vbique
Hoc nomen, rete expandens quod sagena in abyssu
Mundi plena alta retrahat et frenet ut omnes
His frenis Crucis, utque insignia Christus vbique
Digne commendet homini, quem magna resignat
In multis dona, adiungens proba præmia natu;
En orbis domini qui condit præmia in actu et
Multiplicat, dignis iuste cum patre supererno
Regnator regnans, cuncta dictione gubernans;
Qui pignus dederat paracletum iure salutis
Ut regat, et seruet, perducat ad atria vite et
Psallite deuote vitam bene psallite Christo
Gentes ac lingue, verum et cognoscite regem;
Virtutemque patris, qua occumbit dira potenti
Morsque sui et stimuli, rerum scitote parentem;
Hæc laus culmen habet ex vero germine parta;
Aeternam requiem iste est naturæ inditus ordo,
Seruet ut indita tantum, et speret dona beata;
Gloria hæc virtus, & summa est causa quietis;
Isteque iura bene conseruat, liber achi est;
Qui bona summa cupit, rite & mediocria ducit.

DECLARATIO.

DEniqz sancte Crucis forma greca lara lauda in hac pagina p.^o.iiii.loca posita exprimit: que & tricenariu numeru apud grecos significat. Hec ergo quia quater hic ponit. cxx. numerz efficit. cuius sacramentum magnum est. Nam legutur ante diluuium. cxx. anni ad poenitentiam hominibus decreti. & salomonici tepli altitudo. cxx. cubitoru erat. et sup cxx. viros in die pentecostes spussanctus venit. In quattuor eni notis idipsum efficietibus. quattuor euagelia significant. in qubus singulis tricenarius numerus inuenit: quia fides sancte trinitatis et profectio madatorum in singulis scti euagelij libris plenissime predicat. Proinde illud quod archa Noe cu ex dei precepto construebat. et ad saluationem electorum ad similitudinem sancte Crucis imp*ii*s diluuiio perituis preparabat. in. cxx. annorum calculo poenitentie tepus hominibus an decretum est. qd aliud significat: qz qd ita tantum a fluctibus huius seculi possimus permanere illesi. si euagelicet doctrina in fide sancte trinitatis digne operates deuotis metibus obediamus. Hoc aut quod ois tepli altitudo. cxx cubitoru fuit. ad idem sacramentum respicit: qd et primitia in hierosolimis ecclesia post passionem. resurrectionem et ascensionem domini in celos. in hoc numero virorum gratia sctis spiritus accepit. Itaqz procedete naturalis numeri progressionem ab uno usqz ad .xv. & collectis in unum omnium locorum summitatibus. cxx. fiunt. **Xv.** nonqu^od que ex. vii. et. viii. constat. solent nonnuquam ad significationem referri vite futurae. qunca in sabbatismo gerit animarz fidelium. perficietur aut in fine scli resurrectione corporum immortalium. Quia propter apte numero centenario et vicenario. magna electorz beatitudine in futura vita designatur. apte in hoc tercium domus domini cenaculum consummat: quia post presentes fidelium labores. post acceptam in futuro requiem aiarum. plena totius ecclesie felicitas in resurrectionis gloria complebit. Ad qd mysterium que pertinet ut diximus. qd resurgens a mortuis atqz ad celos ascendens. huic numero virorum spiritus sanctum in linguis igneis misit: eosqz qu diuersitate linguarz ab iniuste discrepauerat. repete oim cogitatione loquularum communem in laude sua fecit habere sermonem. Nam et ecclesia suo tempore resurgens a morte. atqz ad celos ascendens in carne incorruptibili. plene ac perfecte dono spiritus sancti illustrabit: qn iuxta promissum apostoli erit deus oia in oibus. Tunc plena erit adunato linguarz in oibus. ad predicanda magnalia dei: quia consona mente ac voce oes diuinam gloriam maiestatis quam presentem videt collaudat: tuncqz vox illa psalmi perfecte complebit. quia spiritus sanctus per prophetam oes gentes ad laudem domini prouocando exhortat ita dices. Laudate dominum omnes gentes. et collaudate eum oes populi. qn confirmata est super nos misericordia eius. et veritas domini manet in eternum. qn quotque de oibus gentibus ad vitam predestinati sunt eternam. oibus scandalis de ecclesia Christi per angelorum officia electis. vnit capit*u* suo una laudem omnia membra concorditer et perpetuo cantabunt. Notandum quoque est. quod non solum lauda littera hic per quattuor loca posita. cxx. numerum in suo solo caractere ostendit. xxx. per singulos. sed etiam versus ipsi qui in illa conscripti sunt. unusquisque triginta litteras continet.

DECLARATIO.

FO. XXXII

Est quippe versus hic in supra laudarum; Est orbi toto dominî nam passio
vita. Iste quoq; in infima; Aruo Crux vna spes libertatis ab ira. Hic namq; in
dexteriore. Lux Igta lucet diuino munere plena. Atq; hic in sinistrore. Ve
raci nutu signat & premia regni.

XXI figura. De septuagenario numero & binario cum eius significationibus.

Lex quoque vera de i*v***i**n*c*enda est sorte beata
 Ecce crucis Christi qua soluitur orbis ab ira
 Ducitur ad vitam post mortem **r***t***u****m****e** capitatque quietis
 Aruigenae primi lapsus post naufragium ipse
 Nam qui a pervertitum mors vicit noxialis lignum
 Et genus humana numf*e*ralat*e*absumps erat omne
 Faucibus amoris per lignum tolleretur hoc
 Iure crucis placuit reparant ipse palum
 Dire quodque a tro*x*ma*d*id*o*gluttiuerat aluo
 Euomeret sic colueret que hic inde debite poenas
 In uas sitrapuit dominatum quod male trux fur
 Id voluit signare **m***od***i**s in dogmate scriptis
 Testamentorum deus auctor opus crucis ipse
 Praedixit docuit se et compleasse fatetur
 Magnipotens crux hinc deo seta coruscans
 Excipere in luce monstrata **t***c***a****ll***e* dicato
 Rite farosiustis secuncta per aerates stans
 Gentes ac populos ad celum saepe provocata stra
 Exemptos notat et noctis orat **v***a**l***a**c***r***e***f***s***c***i**
 Non paruum facere hinc regni dicit ad alta
 Hoc te fit expulsus **o**victrix nec fallit in arte
 Sed si **I**um **g***e***n***e***r**is dominans miraculam si fit
 Omnia regna sibi propter sua dona ministrat
 Deuota et placida mansuetaque redempta
 Quod habet in lingua sorbis e iuris quoque lae
 Hoc numeros signat aditum uenientibus atque
 Tramitis hoc pandit saluatoris discipulorum
 Nam octies sunt nouies varietos dicitur orbis
 Hinc quenouempiere **r***el***l***i**qu**i*ia* sinluce beatum
 Spiritum datur octauavt supplere creator
 Vellit tritedie hoc et clauderet aecula fine
 Omnia namquo orbis scelerata consumpsit in ipso
 Flammis uomocrucis ardore paciendo creator
 Sed tamen ex carnis parte ast diuinare luxit
 Naturam inscriptos obrarium produxit et tortum
 Legem nempes suam crucis ordine fecit tam
 Iure leuems suauem et scandendimunere editem***

LEx quoque vera dei vincenda est sorte beata
Ecce Crucis Christi. quia soluitur orbis ab ira.
Dicitur ad vitam. portum capit atque quietis
Aruigena primi lapsum post naufragus ipse:
Nam quia per vetitum mors vicit noxia lignum.
Et genus humanum fera late absumperat omne.
Faucibus a mortis per lignum tolleret ut hoc.
Iure Crucis placuit reparanti ponere palum:
Dir^e quodque atrox madido glutinuerat aluo
Euomeret sicco. fueretque hinc debita poenas.
Intusit rapuit dominatum quod male trux fur.
Id voluit signare modis in dogmate scriptis
Testamentorum deus auctor. opus Crucis ipse
Predixit. docuit sese et complesse fatetur
Magnipotens. Crux hinc ideo se tota coruscum
Excipere in lucem monstrat. dat calle dicato
Rite faros iustis se cuncta per aera testans.
Gentes ac populos ad celsa et prouocat astra.
Exemptos notat. et noctis oratu alacres scit
Non paruum facere. hinc et regni dicit ad alta.
Hoste fit expulso victrix. nec fallit in arte
Sed solum generis dominans miracula sistit.
Omnia regna sibi propter sua dona ministrat
Deuota. et placida. mansueta. quieta. redempta:
Quo habet en linguas orbis. et iura loquele:
Hoc numero signat aditum venientibus. atque
Tramitis hoc pandit saluator discipulorum:
Nam occies ut nouies variet os dicitur orbis:
Hincque nouem pie reliquias in luce beatum
Spirituum datur octaua. ut supplere creator
Velit rite die hoc. et claudere secula finem
Omnia namque orbis scelera consumpsit in ipso
Flammiuomo Crucis ardore. paciendo creator
Sed tamen ex carnis parte ast diuina reluxit
Natura inscripto. sobrium produxit et ortum:
Legem nempe suam Crucis ordine fecit amatam
Iure leuem. suauem. et scandendi munere ditem.

DECLARATIO.

HAnc igitur figuram plenam esse mysterio oportet intelligi, in qua per quattuor heptagonos .lxxii. numerus demonstratur, secundū cuius pluralitatē gentiū līguas diuisas esse vera opinio est, et libros canonicos veteris ac noui testamenti intra eius summam comprehensos esse, non dubium est. Designauit autem et ipse dominus exceptis .xii apostolis, alios, lxxii. discipulos, et misit illos binos ante faciem suam in omnē locum et ciuitatem quo erat ipse venturus, ut numerus designatorum discipulorum concordaret multitudini gentium, et diuisioni linguarū, quatenus omnes gentes fidei lumen perciperent, et gracie Christi mererent esse participes. Sicut ergo .xxiiii. horis totus orbis peragitur atq; illustratur, ita mysterium illustrandi orbis per euangelium trinitatis in .lxxii. discipulis intimatur. Vicies enim quater terni septuages dipōdius. Sed hęc distributio apte figure sancte Crucis mancipatur, quia per ipsam sacramentorum Christi dispensatione totus orbis glorificat, ipsa in quattuor heptagonis hanc mysterij rationē notat: quia ipsa in .iiii. sancti euangeli libris diuina carismata per .iiii. plagas orbis dispensat, ipsa in utroq; tramite idest in eo qui sursum et in eo qui transuersum vadit, per duos heptagonos sexies senariū ostendit, quia omnem perfectionē per se nobis prouenire sive in lōganimitate spei, sive in amplitudine charitatis seu in persecuerantia bonę actionis, seu in celsitudine contemplationis, satis nobis annuit. Ipsa in toto octies nouenarium in se multiplicatum continet, quia ex omnibus gentibus in octenario numero, hoc est corporum resurrectione ad augmentum nouem ordinum angelorum, electos dei peruenire edocet. O vere bona et vere sancta Crux Christi, quis te rite totā enarrare potest, aut quis condigne laudare: quę celestium archanorum pia es reuelatrix, quę mysteriorum dei sacra es conseruatrix, quęq; sacramentorum Christi idonea es disp̄satrrix: In te angeli gaudia sua accumulata conspicunt, in te homines iura salutis suę cognoscunt, in te inferi iusta retributionē fraudis suę percipiunt, Oibus equa es, oibus bona, oibus iusta, p̄ter ita renouas, presentia illustras, futura premostras, perdita requiris, quęsita inuenis, inuenta custodis, lapsa restituis, restituta gradu munis, munita in viam pacis dirigis. Tu quidem eterni regis es victoria, et celestis militię leticia, terrigenarumq; potentia, tu peccatorū es remissio, pie tatis exhibicio, et meritorum augmentatio, infirmorū remedium, laborantiū auxilium, et lassorum refrigerium, sanorum incolumitas, quietorū serenitas, et fortunatorum fœlicitas. Tu Crux egrotos medicas, tu gaudium mestos consolans, tu sanitas dolentes letificans, tu status credentiū recte, tu firmitas operantium bene, tu beatitudo perseverantiū rite, Sancta, pia, bona, iusta, benigna, rationabilis, laudabilis, venerabilis, amabilis, fortis, suavis, mitis, sapiens, patientis, potens. Quicquid ergo digne corde de redemptione nostra potest cogitari, vel quicquid lingua rite loqui, omnia ad laudē tuam decētissime possūt aptari; quia quicquid in te laudatur, crucifixo in te Christo regi deputatur, et

quicquid Christo honoris datur, ad reuerentiā summi patris refertur, cuius ipse vnigenitus filius est, de quo ipsa veritas in euangelio testat̄. Qui me recipit inquit, recipit eum qui me misit, et item, qui me spernit spernit eum qui me misit, et qui non honorificat filiū, non honorificat & patrem; Omnis quippe qui negat filium, nec patrem habet, qui autem cōfitetur filium et patrē habet; Quorum simul cū sancto spiritu vna est maiestas, vna potestas, honor et claritas in sempiterna secula. Est nāq̄ versus in erecta Crucis parte, id est in duobus heptagonis a summo deorsum descendens, et per transuersum heptagonū legendus hic. In Cruce lex domini decoratur luce corutca. Alter in trāsversa eius parte in duobus heptagonis comprehēsus, et similiter per transuersum eorum legendus iste. Gentes et lingue sociantur laude lacrata.

XXII figura. Demonogrammate, in quo Christi nomen comprehensum est.

Cristus amor votum mihi qui piamuneradathaec
 Carmini shic pretium hinc via portio fidaq' etis
 Quibona cunctaproba ns operantia et taliarite
 Dona suis famuli slargitur adistaque cunctos
 Hortatur miserasponsa de pie conditor arcem
 Iam posse impetrare propriaeceptra altaq' regna
 Si spes firma fides summi et cupit thi ceas sancte
 Castus amore ne camat memorans haec pereditor sa
 Dona q' idem haec venienti shucorbe mli teiucunda
 Sparserat in mundo ante rior evalentia fructu
 Quodocuit mundum dedicans ne inde teriorahic
 Praecep small et abire locada ns iuram agister
 Nos cere euangelii etd i rum mansue sceremore
 Ut deus arce polietius stus cum aduen erit istuc
 Auctoraba etherei ius tis dare proemia patris
 Dextratuncmerit i scapiat bonamuneradigniss
 Iste quidem numerus sa ant i signat vtrumque
 Aduentum dominini hinc arcabat quando tyrannum
 Quandovi rhic factus stan abonare dditorbi
 Postq' esuum cunctisba ptis maproba ediditor
 Huc summoest quando s auan spatreiu stiturus
 Iudeoethomo sa ipixistum proemias sancta hinc
 Fert pri us his aCtoda reecus hevi de resuperni
 Nempe sacram faciem quosver us nuntiata auctus
 Esse bonismeriti spfa l tendum cantica partos
 Quaecantare solet forsalma vscripta serena
 Apocalipsishabent di lu ci da ibi agmina ferre
 Gloriavirtuse cscel soomne dicat q' peraeuum
 Alleluia sonata quisoh tamen aula erit haud hac
 Et deus et dominus placans scandus nos ter vbi que est
 Quodiuu etis nos scriptio vt alme st p'ris arce
 Cu appa r ebit ouans se ruorum hinc et rapi tal mi
 Turbanis il per densa scandala in a b mouet ira
 Deuotos famulos frumentavt mittat in horreum
 Felix quival et atq' eli cet cui scandere caelum
 Et laetum dominibene c hristintendere vultum
 Cuiman et altus amor pe rfectiore redditu romnis
 Angelicis que choris permixtu sgaudet vbi que
 Laudibus et certata can dops allere chris to
 Canticar itenouahoc studium deponer nesciit
 Regna quia a eterna factum est benegaudianouit

Christus amor votum mihi, qui pia munera dat hec
 Carminis, hic premium, hic via, porcio fida quietis;
Qui bona cuncta probans ope, tanta et talia rite
 Dona suis famulis largitur ad istaque cunctos
 Hortatur miserans, spondet pie conditor arcem
 Iam posse impetrare poli sceptrum, altaque regna.
 Si spes, firma fides summi, et cupit hic ea sancte
 Castus amor, nec amat memorans hec perditus orsa:
 Dona quidem hec veniens huc orbe lite iocunda
 Sparserat in mundo anteriore valentia fructu
Quo docuit mundum dedicans, ne indeteriora hic
 Preceps mallet abire loca, dans iura magister
 Noscere euangelij, et dirum mansuescere morem:
Vt deus arce poli et iustus, cum aduenerit istuc
 Auctor ad etherei iustis dare præmia patris.
 Dextra tunc meritis capiat bona munera dignis;
 Iste quidem numerus sanantis signat vtrumque
 Aduentum domini, hinc arcebat quando tirannum.
Quando vir hic factus tanta bona reddidit orbi,
 Postquam suum cunctis baptisma proba edidit ore:
 Hunc summo est quando saluans patre iustus iterum
 Index, et homo sal pīx istum præmia sancta hinc
 Fert prius his alto dare, et usque videre superni
 Nempe sacram faciem: quos verus nunciat auctor
 Esse bonis meritis psallendū cantica partos:
Que cantare solet sors alma, ut scripta serena
 Apocalipsis habent, dilucida ibi agmina ferre
 Gloria, virtus, ex celo omne die atque per eum
 Alleluia sonat, quis oī tamē aulam erit haud hac:
 Et deus et dominus placandus noster ubique est
Quod iuuet is nos scriptio, ut alma est aeris arce
 Cum apparebit ouans seruorum hinc, et rapit almi
 Turba nihil perdens ac scandala inabmouet ira
 Deuotos famulos frumenta ut mittat in horreum;
 Foelix qui valet atque licet cui scandere celum,
 Et letum domini bene Christi intendere vultum.
 Cui manet altus amor perfectio redditur omnis.
 Angelicisque choris permixtus gaudet ubique
 Laudibus, et certat cantando psallere Christo:
 Cantica rite noua hoc studium deponere nescit:
 Regna quia eterna sic tum et bene gaudia nouit.

DECLARATIO.

Quid itaq; hęc figura sit, et quid significet: vt exponat necesse est: Vna quidem ista est figurarum quę appellantur note sentenciarū, specialiç vocabulo hęc a gręcis vocantur chrisinon, ex voluntate vniuersiūsq; ad aliquid notandum inuenta. Sed maiore dignitate a Christianis ad exprimendum nomen Christi assumitur, quasi duę litterę pri-
mę nominis eius uno monogrammate simul sint comprehense, idest **X** et **P** Cur autem modo a nobis in hoc opus sit assumpta hęc racio est. Notatur enim in ipsa ille numerus dierum quo predicasse mūndo Christus creditur, et ille qui ante aduentum eius secundum, ab antichristi temporibus usq; in finem mundi futurus, secundum Danielis propheciam ab orthodoxis ecclesię magistris ex-
positus est vt in **P** littera prior numerus idest, M, cc, lx, quod sunt, iii. anni
et semis inueniatur. quo temporis spacio Christus mundo predicasse cognoscitur, Mēses enim trium semis annorum idest tricies quadragen et bini, M
cc, lx, dies efficiunt, sub quo numero ciuitas sancta calcaria gentibus in apoca-
lipsi describitur, et mulier a facie draconis fugere in solitudinem, ubi habet lo-
cum paratum a deo, vt ibi pascatur eodem numero dierum, qui numerus mystice
omnia christianitatis tempora complectitur, vt patrum habet firma traditio.
Quia Christus cuius hoc corpus est tatum in carne temporis predicatorum, quo
siue sub spe eternorum peregrinatione presentis heremi gaudet, seu persecu-
tionis molestiam ab infidelibus vel a falsis fratribus patitur. **X** itaq; littera illū
numerum continet, quem Danielis prophetia predixit in antichristi tempore
futurum idest, m, ccc, xxxv, dies. Ita enim ibi scriptum est. Et beatus qui expe-
ctat et puenit usq; ad dies mille, ccc, xxxv. Quod beatus Hieronymus ita ex-
ponit. Beatus inquit qui imperfecto antichristo supra mille, cc, xc, dies idest tres
semis annos dies, xlvi, prestolatur, quibus est dominus atq; saluator in sua ma-
iestate venturus. Quare autem post intersectionem antichristi, xlvi, dierum
silentium sit, diuine scientię est, nisi forte dicamus. Dilatio regni sanctorū pro-
batio est pacientię. Sed quia manifestior racio est supradicta, si ipsas litteras que
in hac figura conscripte sunt et positione sua monogramma conficiunt, simul
cum earum numero secundum ordinem conscribamus, spacium calamo ad hoc
concedatur. Litterę autem in **P**, posite hoc sonant, **O. COTHP. IH CYC.**
ΑΛΗΘΙΑ, tria videlicet nomina Christi que latine interpretantur, salutaris
saluator, veritas. Sed duo nomina gręca posteriora integra serie litterarū con-
scripta sunt, idest, **IHCYC.** et **ΑΛΗΘΙΑ**, tertium autem idest, **COTHP.** secū-
dum morem gręce conscriptionis tribus (excepto **O** articulo) litteris notatur:
C scilicet **H** et **P**, et ita fiunt omnes litterę que in **P** conscripte sunt numero, xv
quarum prima est **O** numerum notans, lxx, secunda **C**, cc, significans, tercia
H cum, viii, numero, quarta **P** centum exprimens, quinta **I** decem, sexta **H**
octo, septima **C**, cc, octaua **Y**, cccc, nona **C**, cc, decima **A** vnum, undecima
A, xxx, duodecima **H**, viii, terciadecima **E**, ix, quartadecima **I**, x, quintade-

cima A. vnum demonstrans. Quę copulate omnes. faciunt numerum mille cc.lv. et ad huc remanēt ad sup̄dictā plenitudinē numeri .v. quę in ipsa ad huc caractere P inueniri possunt ita. si diuidatur ipsum P idest ut suprema pars quę in se imaginem Δ litterę habet. quaternarium numerum signet. et infima quę I latinum format. vnum numerum potestate latinorū ostendat. et ita milenarius et ducētenarius et sexagenarius numerus in P inuenitur. X autē quę altera pars est monogrammatis tria nomina similiter cōtinet domini. in octo litteris cōscripta idest ΘΕΟC. XPHCTYC. IHCYC; Litterę autem hec sunt Θ. viiiii: exprimens. C. cc. X. dc. P. c. C. cc. I. x. H. viii. C. cc. denotans. qui simul fiunt mille. ccc. xxvii. et ad huc remanent: viii. qui augentur Si H littera quę in medio litterarum octo sita est vicem clavi obtinet. cum numero octonario de P addatur. Sunt quoq; tres versus in monogrammate. in maioribus litteris cum minoribus intus conscripti. quorum primus ab O in cipiens per omnes maiores litteras in circuitu vadit. quę Δ figuram supra in P ostendit. et duo noīa grēca tenet hoc est. O. COTHP. IHCYC. in novem litteris cōprehensa: Nam alma decet radiant scripta hinc quod nomine Cr̄isti. Secundus quoq; in reliqua parte P idest in linea quę recta deorsum vadit. et nomine ΑΛΗΘΙΑ. tenet. in sex litteris grēcis scriptus est iste. Sancta Salutaris laudat hęc scriptio Christum. Tercius q̄q; qui in X littera. viii. litteris in q̄bus sunt tria nomina notata hoc ē. THEOC. Xpc. IHS. cōtinet ita: Christushomo est placidus nempe arbiter hic quoq; mundi est.

XIII figura. Denumero vicenario et quaternario. decr eius sacramento.

Nobilis ecclesia cat[**f**los] regis nomine pictus
Atque notissim signantur vitoriis facta potenteris
Cornua laeta crucis tri nos sic conditaverunt
Quae numerant sex insignia quater arte monades
Perfectumque decus ostendunt rebus esse
Omnibus omnipotens quas condidit atque redemit
Clarades illa est quae conditor omnia finxit
Non minus haec cluget docto[r] q[uod]a cuncta beatuit
Tumba na cuncta bona; conpleuit facta creator
Nunc pie cuncta pius operab[us] benedixit amator
Quatuor ergo plagi aslaudat senarius orbis
Sexmica in numeris perfecti primi et ipsi sunt
Diuidit ipsi sediem totum constringit et ipsi sunt
Anniversarii bissextilis atque quadrantis
Hic numerator ad estat tollen temporanum
Saecula fine capit et claudit limitem mundum
Vita perpetua macta regna et lucida ductor
Da super astrapi iisdem tenuit debita vultu
Indere confignans si es spia proemias scistu
Ex omnimundo his quos tantadonacorum scians
Conduxit fidei lux vii uset in diithausstus
Verus amor decoratiu[m]tib[us] beatatque opus alium
Ergo plagi orbis congnata bonis auctoribus
Adpositus numerus enim dignique pergere plebes
Ad crucis auxiliumpianum in apostolice eis
Perfectumque decus perfecto dogmate discant
Perfectae fidei quod factab[us] benigna sequuntur
Omnianem pede dum verum haec est tantum rurbi que
Perfectum perfectaque idem formon sacerdotum
Quae vertigo politor natque conditolympus
Quae mare quae tellusque acaelis continet aula
Ast quoque noshomines in rebus portioparum
Rite crucem cantus saluantem et voce sonamus
Qui bene nos fecit quique auxit qui querere demis
Carmine et in celebre ricrebro sanctem amores
Qos sat is ipse opere sacro et tutam in nobis
Iam in pendit sua sitiu[m] fit ostendit amauit

Nobilis eccē micat flos regis nomine pictus.
Atq; notis signant victoris facta potentis
Cornua leta Crucis, trino sic condita versu:
Quę numerant sex insigni quater arte monades
Perfectumq; decus ostendit rebus inesse
Omnibus, omnipotens quas condidit atq; redemit;
Clara dies illa est, qua conditor omnia finxit;
Non minus hęc lucet doctor qua cuncta beauit;
Tum bona cuncta bonus compleuit facta creator;
Nunc pia cuncta pius opera benedixit amator;
Quattuor ergo plagas laudat senarius orbis;
Sex micat in numeris perfectus primus, et ipse est
Dividit ipse diem totum constringit, et ipse
Anni mensiq; bisextilis atq; quadrantis
Hic numerator adest, attollens tempora nutu;
Secula fine capit, et claudit limite mundum;
Vitam perpetuam tunc regna et lucida ductor
Dat super astra piis, dimittens debita, vultu
Indere consignans Iesus pia premia, scis tu
Ex omni mundo his quos tanta ad dona coruscans
Conduxit fidei lux, viuus et indidit haustus.
Verus amor decorat iusti beat atq; opus alnum;
Ergo plagis orbis consignat ab omnibus ast hic
Ad positus numerus en vndiq; pergere plebes
Ad Crucis auxilium, pia numina poscere Iesus
Perfectumq; decus perfectio dogmate discant.
Perfectę fidei quod facta benigna sequantur;
Omnia nempe deum verum hęc te stantur vbiq;.
Perfectum perfecta quidem, formosa decorum
Quę vertigo poli tornat, quę condit olympus.
Quę mare, quę tellus quę celi continet aula;
Ast quoq; nos homines in rebus porcio parua.
Rite Crucem cantu saluantem & voce sonemus,
Qui bene nos fecit, quiq; auxit, quiq; redemit
Carmine et in celebri crebros cantemus amores;
Quos satis ipse opere sacro & tutamine nobis
Iam inpendit, sualit, ostendit, iussit, amauit.

DECLARATIO.

Ecce Crucis domini quattuor cornua senarius numerus decenter cōcludit, et totam perfectionem perpetrati operis ostendit: quia in ipsa rerum conditor consumationis sue fecit iudicium, cum accepto poculo consumatum est dixit. Recte enim ibi cōsumatum esse scriptum est: ubi humanū genus liberatum est: quia non solum hominibus passionis Christi factum profuit, cum ipsi redēptionis graciam consecuti sunt, sed etiam cęlestibus angelorum turbis, cum in eo numeri sui plenitudinem adepti sunt: Quater enim seni, xxiiii, reddunt, quo numero horarum cęlestis sphere ambitus circumfertur, et naturalis diei cursus siderum circumeuntiū dep̄henditur, quo numero libri veteris testamēti in canonicam auctoritatē apud hebreos recipiunt̄. Ruth et Cynoth librorum vice cōnumeratis, quo numero in sortes leuitica tribus per Dauid distributa est, et cunctos filios Aarōn per vices deo ministrare decretum est, et merito, vt numerus electorum pontificum p̄monstraret eternum Christi sacerdotium, qui pontifex factus secundū ordinem Melchisedech, in ara Crucis immaculatam se obtulit hostiam deo, agnum videlicet illum qui abstulit peccata mundi, cuius sanguinis aspersione sancta et sancta sanctorum mundata sunt, et vera expiatione peccatorum omnium sordes ablute sunt. Huius eiusdēc̄p̄ numeri seniores in circuitu sedis illius potentissime. De qua apocalip̄sis narrat, vnde procedunt fulgura, voces et tonitrua sedisse describuntur, ecclesiam videlicet designantes per geminū testimoniū de patriarchis et apostolis generatā, que ob iudiciariā eius in Christo dignitatē in circuitu illius sedisse cernitur. De qua dicit saluator regni sui potestiam demonstrans. Et ego inquisi exaltatus fuero a terra omnia traham ad meipsum. Traxit quippe ad se cuncta saluator, cum in Cruce positus, omnem sibi subiecit potestatem, de qua resurgens tercia die, discipulis suis locutus est. Data est inquit mihi omnis potestas in celo & in terra. De qua & apostolus testatus est. Christus inq̄ fctūs est p̄ nobis obediēs patri usq̄ ad mortē, mortem aut̄ Crucis, ppter quod et deus exaltauit illū, et dedit illi nomē quod est sup omne nomē, vt in nomine Hiesu omne genu flectat̄, cęlestiū terrestriū et infernum, et oīs lingua confiteat̄, quia dñs Hesus in gloria est dei patris. De throno ergo isto pcedunt fulgura voces et tonitrua, quia post passionē saluatoris resurrectionē et ascensionem ad celos, discipuli eius sicut Marcus scribit pfecti, predicauerūt vbiq̄ deo cooperāte et sermonē cōfirmante sequētibus signis. Quorū unus cōgregatis aduersū se iudeis magna auctoritate respōdit. Notū sit inq̄ oībus vobis et vniuersit̄ plebi Israhel, quia in nomine Hiesu Christi Nazareni quem crucifixistis, quem deus suscitauit a mortuis, in hoc iste astatat vobis sanus. Hic est lapis qui reprobatus est a vobis edificantibus qui factus est in caput anguli, et nō est in alio aliquo salus, nec enī aliud nomē est sub celo datum hominib⁹ in quo oporteat nos saluos fieri. Et doctor gentium Corinthiis ait. Non enim iudico aliquid me inter vos scire nisi Christum et hunc crucifixum et reliqua. Et item ad Galatas ait, Mihi autem absit gloriari nisi in

Cruce domini nostri Hiesu Christi, per quem mihi mundus crucifixus est & ego mundo. Sunt quoq; in quattuor trigonis circa Crucem, quattuor nomina triūphatoris celestis conscripta: que sancta Crux in modum foliorū repādi lilijs per cornua dilatata; et a medio scilicet sui incipiens, hoc est a duobus nominibus Christus Hiesus, ita quidē ut in arce Crucis sint et in īmo duo nomina vice foliorum, idest fortis, virtus, atq; in dextera & sinistra alia duo, idest vīctor, clarus. siccq; duo versus scripti inueniuntur in Cruce ab uno trigoно in alium, quorū iste est textus in longitudine. **Fortis compleuit Christus sua famina virtus.** In latitudine q̄q;. **Victor consignans Iesus pia præmia clarus.**

XXIII figura: De numero centenario, quadrangulario, et
quaternario, eiusq; significatione:

At nunc vos cantate nouum benedicite christo
Plebs cantum dilecta deos sanctissimus ordo
Psalmites non alii vos metim itabile carmen
Immortale decus caelestis hoc ante tribunal
Antequater sae nos seniores quattuor atque
Diuersae forma eante animalia iure superna
Primitiae christo inmaculata tonum inis agno
Atque deo vero immaculata et sortis honoris
Estis vos emptaeque cohortes tessanginis ostro
Caelo exterrigenis sanctatis ritetropaeum
Citharismodulans astvultum laude serenat
Vestram manus sacravocib: a tria replete vbi que
Ceuvoco estonith rufus islamoribus aetram
Tamquam et multarum valles vox repleta q'arum
Lingua que vestra dolit ignara nec nouit in qua
Ante thronum dominis C it is sed dicere digna
Laudes carmine naeartatis bene hic ve parati
Persigna quae enon spernit vestigre miorex
Nahoc nullus diffidit dum Xnis solus est auctor
Inderi sofamine qihoc modo splendid adonat
Munera canta te hinc illi probus sordopique
Virgineo in habitum aR esq oq: feminalactans
Infans atq: anus pariter cuiue nesque senesque
Qinon pollute stisne xu umquam mulierum hic
Qapropter iam it is vbi in sti proemia donat
Omnipotens pergit iesus quo virginis agnus
In pratis de pascit ouatque mrite sequentes
Sidera celo super opa scuapascit is agriet
Nunci amvestracapit vir tutum praemia vita
Iure stolamquam virginiis enres attulit vnam
Nempe aliam in fine agnus cum corporer eddet
Poscite posco crucis vos met per signabeata
Opopulitur maie plebs agminatur bacohortes
Quis superastralocum sed esq: tenetis in arce
Quod nobis vestralaus rex et conferat agnus
Praemia laeta deus cum sanctis luce superna
Audire vt liceat vestrum per saecula cantum

AT nunc vos cantate nouum benedicite Christo
 Plebs cantum, dilecta deo sanctissimus ordo.
 Psallite non aliis vos met imitabile carmen:
 Immortale decus celeste hoc ante tribunal.
 Ante quater senos seniores, quattuor atq;
 Diuersē formē ante animalia, iure superna
 Primicie Christo, immaculato numinis agno
 Atq; deo vero, immaculatē et sortis honores:
 Estis vos emptē que cohortes sanguinis ostro:
 Celo ex terrigenis cantatis rite tropheum.
 Citharis modulans ast vultum laude serenat:
 Vestra manus sacra vocibus atria replet ybīc;
 Ceu voces tonitru fusis clamoribus ethram.
 Tamquam et multarum valles vox replet aquarum.
 Linguaq; vestra dolignara, nec nouit iniqua:
 Ante thronum domini scitis sed dicere digne
 Laudes, carmina, et artatis bene hic ve parati
 Per signa, que non spernit vester gremio rex
 Nam hoc nullus diffudit dux ni solus et auctor.
 Inderiso famine qui hoc modo splendida donat.
 Munera cantate hinc ille probus ordo, piic;
 Virgineo in habitu mares, quoq; femina lactans:
 Infans, atq; anus pariter, iuuenesc;, senesc;.
 Qui non pollutū estis nexus vñquam mulierum hic:
 Qua propter iam itis vbi iustis p̄em̄ia donat
 Omnipotens, pergit Hiesus quo virginis agnus
 In pratis, depascit, ouat, quem rite sequentes
 Sidera celsa super o pascua pascitis agri: et
 Nunc iam vestra capit virtutem p̄em̄ia vita:
 Iure stolam, quam virginis en res attulit vnam.
 Nempe aliam in fine agnus cum corpore reddet:
 Poscite posco Crucis vos met per signa beata
 O populi, turme, plebs, agmina, turbā, cohortes.
 Qui super astra locum sedesq; tenetis in arce:
 Quod nobis vestra laus rex, et conferet agnus
 P̄em̄ia leta deus, cum sanctis luce superna:
 Audire ut liceat vestrum per secula cantum:

DECLARATIO.

Continet ergo hęc figura sanctę Crucis in quattuor pētagonis forma, numerum, c. xlīii. litterarū, in quattuor versibus conscriptū: secundum cuius pluralitatē millenario multiplicato in apocalipsi multitudo illa signatorum, ex omni tribū filiorum Israhel compūtatur, numerusq; ille albatorū, qui cum agno super montem Syon stabant denotatur: primo videlicet in signatorum millibus innumerabilis significatur totius ecclesię multitudo, quę de patriarchis, vel prosapia carnis, vel fidei est imitatione progenita. Si enim inquit vos Christi: ergo Abrahę semen estis. Ad augmentum autē perfectionis pertinet et ipsa, xii, duodecies multiplicari, et ad summā millenario perfici, qui est denarius numerus quadratus solidus, significans stabilem ecclesię vitam: Ex quo igitur dominus passus est, contritū est imperium mundani principatus, et ad hoc gentium cōfractum est imperiū: vt signo fidei cui restiterant facies sanctorum libere denotarent. Signum itaq; fidei est Crux Christi, ad cuius similitudinem thau littera formata est, de qua in Ezechiele ita scriptum est. Et gloria domini Israhel assumpta est de cherub: quę erat subter eum ad limen domus, et vocavit virum qui induitus erat lineis, et attramentarium scriptoris habebat in lumbis suis, et dixit ad eum. Transi p̄ medium ciuitatem in medio Hierusalem, et signa thau super frontes virorū gementium et dolētium super cunctis abominationibus quę fiunt in medio eius. Et dixit illis audiente me. Transite per ciuitatem sequentes eum et percutite, non parcat oculus vester, neq; misereamini, senem, adolescentulū, et virginē, paruulum, et mulieres interficite vscq; ad internicionem. omnem autem sup quem videritis thau ne occidatis, et t̄liqua. Recte enim omnis iniquus mucrone infidelitatis inter sicutur, quis signum fidei bono opere in semetipso ostendere neglexisse conuincitur, et merito iuste quisq; honorū opus operādo per Crucis Christi potentiam liberat: quia domini fidem quam in baptismo percepit, inuolatam vscq; in finem mādata Christi implendo conseruasse cognoscitur. Deinde grex ille dealbatorum in eiusdē numeri quantitate annumerat, et sanctę virginitatis in electis copiosa numerositas intimatur. Sed finitū tamē numerum pro infinito hic positum, quisq; sanum sapiens intelligere debet; secreti significatione mysterij virginali aptum examinā, qđ deum ex toto corde, ex tota anima, totacq; mente diligens, corporis quoq; quod ex, iiii, cōstat elementis illi est integritate sacratus, ter enim terni, viiiii, et quater quaterni, xvi. Sedecies autē nouem, c. xlīii, implet, vt cum de his qui in arctioris vite gradu constituti, merito in Syon mōte cum agno tam perfecta multitudo cernat: de ceteris ecclesię membris non dubitetur. Et cantabant quasi canticum nouū ante sedem, et ante quattuor animalia et seniores, et reliqua. Illi quasi cithara sua cantant deo, qui angelice priuilegio castitatis totos se domino faciūt holocaustum, et tollentes Crucem suam sequuntur agnum quocumq; ierit, cantabuntq; quasi canticum nouum, quod nemo alijs potest canere: quia singula-

riter canticum agno cantare. est cum eo in ppetuū prēcunctis fidelibus etiam de carnis incorruptione gaudere. Quod tamen electi ceteri canticum audire possunt. licet dicere nequeant: quia per charitatem quidem in illorum celitudo leti sunt: quamvis ad eorū prēmia non asurgant. Vetus quidem erat canticū. beatus qui habet semen in Syon. & domesticos in Hierusalem: et itē. Crescite & multiplicamini et replete terrā. Nouū enim est Letare sterilis que non paris. erumpe & clama que non parturis quia plures filij desertę magis quam eius que habet virum. Et item idem ppheta dicit. Et nō dicat eunuchus ecce lignum aridum. hēc dicit dominus eunuchis. qui custodierūt sabbata mea et elegerunt que volui et tenuerunt foedus meum. dabo eis in domo mea et in muris meis locum et nomen melius filiis & filiabus. nomen sempiternū dabo eis quod non peribit: et itē: Beate steriles que nō genuerūt. et vbera que nō lactauerunt. et reliqua. Habent quippe nomē eius & nomē patris eius scriptū in frontibus suis: quia in cōfessione sancte trinitatis dedicata ecclesia frōte sua fidei sue gestat insigne. quod per sancte Crucis mysteriū in christianorū frōtibus pingit et frequēti manus inscriptione signat. Ecce vniusquisq; .iiii. pentagonorum .xxxvi. litteras continet: sed non ideo quod hic numerus quinque angulorum figuram facit. Nam .xxxv. pētagonus est: sed ad int̄imandū aliqd sacramentum ita positus est. Quinarius ergo legem signat. & quaternarius euangelium: at quatuor pentagoni cū adherentibus sibi quattuor vnitatibus .iiii. cornua cōplent: quia passione Christi et resurrectione cōpleta lex simul et euangelium in totam mūdi latitudinē predicanda doctoribus cōmissa sunt: vñ in exemplum datos vtriusq; testamenti patres. fideles vbiq; in vniuerso oratione castitatem seruando imitare satagebant. qui agno sociati super montem Syon quasi canticum nouū in cit̄arīs suis cantabant. Ergo quattuor vnitates que pentagonis extrinsecus adherent in quattuor litteris vnu nomē cōficiētibus. idest Crux. demōstrauimus: vt et pētagonis suis aduersus cōplendos cohererent. et ad ius suū demonstrandū sibi mutuo uno nomine necterent. Est q̄q; hic ȳsus in eminēiori pte Crucis. Inmaculata cohors cantas tu vocibus illic. Et in ima hic. Rex vbi l̄esus ouat quo pascit virginis agnus. In dextravero iste Carmina que nullus diffuso famine cantat. Et in sinistra iste. Hic vester gressus solus et splendidus ordo.

XXV figura. De Alleluia et Amen, in Crucis forma ordinatis:

Laus pi a perpetua sanctorum in luce supererna
 Assister regen is aliquid quod dicere digna
 Iam de te valeant auidaque implered e center
 Orabon i s possint modūli set cantibus almiss
 Nempe egote cecinic rux i sto in carmine viuo
 Versib use optans cantando et redere vota
 Sed tucuncta super excellens munera nos tra
 Maiestate potens vincis terrestri a vincis
 Sidera cel sapolinec sat valet v illushonor i
 Namque tuo facere condigna nec addere verba
 Temptauique ideohic ex aelis mystica voto
 Duce reverbatibicon templans apta figurae
 Disposui signis disperso et tramite cantus
 In seruia angelicos intexit versibus aptis
 Nempe amen in medio vita esignacula spondet
 Alleluia a cruci circumdans cornua compleat
 Et sacram effigiem caelestis carmine signat
 Nam iusti huncceptrade uotet munera ratota
 Exsuperant narrantes nunc spei ardor vatore
 Immis sus bonadet palmae et morsilare mota
 Aufugiat primam nocuit quaeliuida stirpem
 Humanigen eri struculent aabs forbuit atque
 Progeniem totam et de traxi initima profundat
 At nos quotquot amori ncaelo seleuat istinc
 Rites sacrum dominini placemus carmine vultum
 Carmine namq; illo quo derit in sedibus altis
 Qod cantanti iusticant abunt perpetevoto et
 Hoctum rite placet siimplem: iussa tonantis
 Mentibus et specie factis et famine linguae
 Nam tantum sermoha ec tu sti non praemia car
 Accipiet sed vera ben e per faminavirtus cum
 Haec laus non bona laus sed verificatio falsa
 Sit qua emagna canita Itavult paruameretur
 Ergo age vos christum ladvate fideliter odis
 Caelestes populi virtutes vosque potentes
 Iustorum et plebes qui in caeli siti sarce
 Psallite amen alleluia per saecula christo

LAUS pia perpetua sanctorum in luce superna
Assis terrigenis. aliquid quod dicere digne
Iam de te valeant; auidaq; implere decenter
Ora bonis possint modulis. et cantibus almis:
Nempe ego te cecini Crux isto in carmine viuo.
Versibus. exoptans cantando et reddere vota:
Sed tu cuncta super excellens munera nostra
Majestate potens. vincis terrestria. vincis
Sidera celsta poli. nec sat valet yllus honor;
Namq; tuo facere condigna. nec addere verba:
Temptauic; ideo hic ex celis mystica voto
Ducere verba tibi. contemplans apta figure:
Disposui signis. disperso et tramite cantus
Inserui angelicos. intexi et versibus aptis:
Nempe amen in medio vite signacula spondet:
Alleluia Crucis circumdans cornua compleat.
Et sacram effigiem celesti carmine signat:
Nam iusti hinc sceptra deuote munera tota
Exuperant narrantes nunc spei ardor ut ore
Inmissus bona det palmo. et mors illa remota
Aufigit primam nocuit que liuida. stirpem
Humani generis truculenta absorbuit atq;
Progeniem totam et detraxit in ima profundi:
At nos quotquot amor in celos eleuat istinc.
Rite sacrum domini placens carmine vultum:
Carmine namq; illo. quod erit in sedibus altis:
Quod cantant iusti. cantabunt perpetue voto et:
Hoc tum rite placet. si implemus iussa tonantis
Mentibus. et specie. factis. et famine lingue:
Nam tantum sermo heciusti non premia cara
Accipiet. sed vera bene per famina virtus cum:
Heclaus non bona laus. sed verificatio falsa
Sit que magna canit. alta vult. parua meretur
Ergo age vos Christum laudate fideliter odis
Celestes populi. virtutes. vosq; potentes
Iustorum plebes. qui in celi sistitis arce.
Psallite amen. alleluia per secula Christo:

DECLARATIO.

Istic ergo laus illa. quā sanctorū vox in celis credit̄ perpetuo deo cantare. sancte Crucis in scriptu. imitatur figuram alleluia videlicet et amen. quā Iohānes apostolus & euangelista in apocalipſi scribit. post intersectionē et dīmersionem meretricis magnę. quę seducebat omnes gentes in fornicatione sua. & cum qua reges terrę fornicati sunt. se audisse vocem turbarū multarum deuote in celo cecinisse. et sepius iterasse. Ita enim ibi scriptum est. Post hoc audiui quasi vocem magnam turbarum multarum in celo dicētū. Alleluia. laus & gloria et virtus deo nostro est. quia vera et iusta iudicia eius sunt. quia iudiſcauit de meretrice magna quę corrupit terram in prostitutione sua. et vindicauit sanguinem seruorum suorum de manibus eius. Et iterum dixerunt alleluia. Et fūmus eius ascendit in secula seculorum. Et ceciderūt seniores xxiiii. et. iiiii. animalia. et adorauerūt deū sedentē super thronū dicentes. amen. alleluia; et vox de throno exiuit dicens. Laudem dicite deo nostro omnes servi eius. & qui timetis eum pusilli et magni. Et audiui quasi vocem turbę multę. et sicut vocem aquarum multarum. et sicut vocem tonitruorū magnorum dīcentium alleluia; quoniam regnauit dominus deus noster omnipotens. gaudemus et exultemus et demus gloriam nomini eius. quoniam venerunt nupcię agni et vxor eius p̄parauit se. et datū est byssinū ut coopiat se. byssinū splendēs candidū. byssinū enī iustificationes sunt sanctorū. et reliq̄. Hęc enim oīa licet pr̄dicta sint. de futuro in celis sanctorum gaudio post resurrectionem; tamen ea iam nunc ex parte canit ecclesia spe iam salua facta; tunc autem perfecte cum discessio facta fuerit. & cum apertius vindicata. Post vniuersale ergo iudicium domini separabuntur penitus ab hędis. & ibiunt impīj in supplicium ęternum. iusti autem in vitam ęternam. Nunc quidem sanctorum animę post mortem in paradisum vadūt. et impiorum in pœnam domino manifestante in pauperie & diuite; sed corpora mundi finem expectant. et dantur nunc iustis singulę stolę albe. cum in animabus suis requiem percipiunt ęternam: tunc autem dabuntur binę stolę. quando corpora eorum immortalitate dedita. simul cū animabus regnum accipient sempiternum. Nupcię ergo tunc vere apparebunt agni. cum tota ecclesia domino in thalamo regni celestis sociabitur. & tūc perfecte istud frequentabitur canticū. quando totius ecclesię gaudium erit perfectum. Hęc ergo duo verba hebraica. idest alleluia & amē cū interpretari queat nam alleluia laudate dominum interpretatur. Amen quoq; in fidem siue veritatem transſertur. propter reuerentiam tamen sanctitatis prime illius lingue seruatur auctoritas. atq; alleluia in dominicis diebus totocq; quinquagesime tempore. propter spem resurrectionis quę in domini est laude futura. cōtinue canit ecclesia. Amen vero propter impetrādā eandem perpetuam vitam: immo omne bonum quod in presenti siue in futuro a domino optat accipere. ad sacerdotis deprecādā seu benedictionem. rite deuotio respōdet fideliū. Apte ergo conuenit sancte Crucis harum dictionum dispositio: quia per ipsam

omnium rerum in laudem domini adunata est confessio, angelorum adimpletur numerus, celestis augetur exercitus, sanctorum congregatur populus, eterne eis vite conceditur aditus, & vetusta dissoluitur maledictio, quia noua conditum benedictio. Vnde in memorato libro, xxiiii, seniores et, iiii, animalia agno decantabant canticum nouum dicentes, Dignus es domine deus accipere librum & aperire signacula eius, quoniam occisus es & redemisti nos deo in sanguine tuo, ex omni tribu et lingua & populo et natione, & fecisti nos deo nostro regnum & sacerdotes, et regnabut super terram: et vidi & audini vocem angelorum multorum in circuitu throni & animalium et seniorum, et erat numerus eorum millia millium dicentium voce magna, dignus est agnus qui occisus est, accipere virtutem et diuinitatem et sapientiam & fortitudinem, et honorem & gloriam et benedictionem, & omnem creaturam que in celo est & super terram & sub terra, et que sunt in mari, et que in eo, omnes audiui dicites sedenti in throno et agno, Benedictio et honor, & potestas in secula seculorum. Et quatuor animalia dicebant, Amen. Est autem versus hic in alleluia scriptus, & per seriem litterarum eiusdem dictio ita legendus, **Crux eterna dei es laus, viuis in arce polorum.** Amen quoque quatuor litteris suis per quatuor cornua Crucis primum incipit ex alleluia, litteris octo complenda.

i iiii

**XXVI figura. De prophetarum sententiis, que ad passionem Christi,
et ad nostram redemptions pertinet.**

Ergo prophetarum ben Praedicate exaltare Inspirata sacra rotunc Spiritus et sanctus i Omnia cum christum rep Confixum dominum con Dauid perfosas illi h Dixerat atque cibo fel De quatuor lignore regem Huic puerohumeris es Corpus percussus summan Conspicutam faciem imper Atq; leuat amadis sp Hieremias agnum des Adtractum sine voce p Hiezechiel cernit vi Eruere plebem atque cru Sicutus sancta salus vi	e f p i a c t a f u p e r i s c r	te crux famen honorat on attua facta futura plebs qod protulit ore lis mandauerat intus rare loquuntur et in te ceder e regnabeni gnis cpalmas que pedes que radi et poculo acetum sserit omnibus ipsum e imperiuorates sayas um extensum ore beato endens funus et astum rso currere israhe I ribit ceuholocaustum um ligno que cibandum uta augrammate signum is ducentis ad instar tutes evisa prophetis
Esplacita super iscr	x h u i c e s n a u i t a m	ru x huices nauitamundo ithic p lebe ab initio incnoxiatotatenere immortis quoque morte illa praedixerathora emon fundere terris est a praedixeratamos quoque funera finxit nuntiatultio quidsit abbacuc praedicatorum mdominia auditaram xit terram que moueri at persordidavestis splangere quem multos um dominare per orbem met sudare ministros dicebant ore priores iditauctor in his que omniapassio christi

Ergo prophetarum bene te Crux famen honorat,
Predicat, exaltat, resonat tua facta futura.
Inspirata sacro tunc plebs quod protulit ore
Spiritus et sanctus illis mandauerat intus.
Omnia cum Christum reparare loquuntur, et in te
Confixum dominum concedere regna benignis.
Dauid perfoßas illi hic palmasq; pedesq;
Dixerat, atq; cibo fel tradi et poculo acetum.
Deq; tuo ligno regem asserit omnibus ipsum:
Huic pueru humeris esse imperium orat Esaias
Corpus percussum, manuum extensem, ore beato
Consputam faciem perpendens funus et astum
Atq; leuatam ad te dispersos currere Israhel:
Hieremias agnum describit, cœu holocaustum
Ad tractum sine voce pium, lignocq; cibandum:
Hiezechiel cernit visu tau grammate signum
Eruere plebem, atq; Crucis ducentis ad instar:
Sic tu sancta salus, virtus es visa prophetis:
Es placita superis Crux huic es nauita mundo:
Nam Daniel Christum dixit hic plebe ab iniqua
Mulctandum, et finem de hinc noxia tota teneret:
Osee saluandum populum mortis quoq; morte
Predicat, atq; Iohel illa predixerat hora
Et solem et stellas lucem non fundere terris:
Hoc idem et infesta festa predixerat Amos:
Abdias insidias Ionas quoq; funera finxit:
Micha dei montem: Naum nunciavit vlcio quid sit:
Cornua sancta Crucis Abbacuc predicat ore:
Sophoniaſq; diem dudum domini audit amaram:
Aggeus hincq; polos dixit terramq; moueri:
Zacharias Iesum renotat per sordida vestis
Plagas in manibus fixas, plangereq; multos:
Malachias cernit summum dominare per orbem.
Ardentiq; rogo mundum et sudare ministros:
Hęc tua facta probi en dicebant ore priores
Crux alma vates, hęc edidit auctor, in hisq;
Tu pia compleras hęco omnia passio Christi.

DECLARATIO.

IN hanc quippe paginam libuit testimonia quedam de prophetarū dicitis congregare. quæ de passione Christi prophetata sint, et ad sanctę Crucis gloriam pertingerent. Hęc licet multa inueniri possint, tamen propter opusculi breuitatem a nobis hic omnia denotari non poterunt; sed ea tamen introduximus quæ dictanti oc̄ius in mentem venerant, et a querente facilius inueniri poterāt. Dauid ergo propheta atq; psalmista, multa huiuscmodi habet testimonia. Hic de modo passionis domini taliter in psalmo. xxi, dicit ex persona Christi. Foderunt manus meas et pedes meos, dinumerauerunt omnia ossa mea. Ipsi vero considerauerunt et conspexerunt me, diuiserūt sibi vestimenta mea et super vestem meam miserunt sortem. Et item in psalmo. lxvii et dederunt inquit in escam meam fel, et in siti mea potauerūt me aceto. Et qd in ligno passurus esset in psalmo. c. xlvi, ostendit dicens. Cōmoueatur a facie eius vniuersa terra, dicte in nacionibus dñs regnabit a ligno, et reliqua. Elaias q̄q; hinc ait. Parvulus enī natus est nobis, et f. d. e. n. et factus est p̄cipiatus super humerū eius, et reliq;. Et item. In die illa erit radix lessē, qui stat in signū populorum ipsum gentes deprecabunt̄, et erit sepulchrum eius gliosum. Et paulo post. Eleuabit inquit signū in nacionibus et cōgregabit pfugos Israhel, et dispersos Iuda colliget a quattuor plagis terre, et reliqua. Et item. Dominus posuit in eo iniquitatē omnīū nostrum, oblatus est quia ipse voluit et nō aperuit os suū, sicut ouis ad occisionem duceſ. et quasi agnus corā tondente se obmutescet et non aperiet os suū, et item ex persona domini dicit. Corpus meū dedi percutientibus et genas meas vellentibus, faciē meam nō auerti ab increpantibus et cōspuentibus in me, et reliq;. Et iterum Expandi manus meas tota die ad populū incredulum, qui gradit̄ in via non bona post cogitationes suas. Hieremias aut̄ ex persona domini dicit. Ego quasi agnus māsuetus qui portat ad victimam, et non cognoui quia cogitauerunt sup me consilia dicentes, mittamus lignū in panē eius et eradamus eū de terra viuētiū, et nomē eius nō memoretur amplius, et itē. Spiritus inquit oris nostri Christus dominus captus est in peccatis nostris. Ezechiel ergo signaculum Crucis in figura T litterę expressit dicens, et dixit ad virum qui indutus erat lineis. Transi per medium ciuitatem in medio Hierusalem et signa tau super frontes virorum gementium & dolentium super cūctis abominationibus quæ fiunt in medio eius, et reliq;. Et bonū illū pastore exprimēs q̄ posuit aīam suā pro ouibus suis ait. Hęc dicit dñs. Ecce ego ipse regram oues meas et visitabo eas, sicut visitat pastor gregē suū in die qñ fuerit in medio ouīū suarū dissipataꝝ, sic visitabo oues meas et liberabo eas de oībus locis in qbus disp̄se erāt, in die nubis et caliginis, et educā eas de poplīs et cōgregabo eas de terris, et inducā eas in terrā suā et pascā eas in mōtibus Israhel, et paulo post. Ego inqt pascā oues meas et eas accubare faciā dicit dñs, qd pierat regram et qd abiectū erat reducā et qd fractū erat alligabo et qd infirmū erat consolidabo, et quod pingue et forte custodiam, et pascam

illas in iudicio, Daniel vero cronographus certissimus, tempus incarnationis domini et redemptionem nostram fideliter intimauit, angelo sibi hoc reuelante. Septuaginta inquit hebdomadę abbreviate sunt, super populum tuum et super urbem sanctam tuam, ut consumet prevaricatio et fine accipiat peccatum, et deleatur iniquitas et adducatur iusticia semper tua, ut impleatur vilio et prophetia, et vngae sanctus sanctorum. Scito ergo et animaduerte ab exitu sermonis, ut iterum redificetur Hierusalē usque ad Christū ducē hebdomadę, vii. et, lxii, erūt, et paulo post subiūxit ita. Et post hebdomas, lxii, occidetur Christus et non erit, et ciuitatē et sanctuariū dissipabit populus cū duce futuro. Et tunc ostendetur illa hebdomadā annorum excellere ceteris, in q̄ Christus euangelium predicauit et miracula fecit, in qua et passus est et resurrexit a mortuis; seorsum de ea locutus ait. Confirmabit autē pactū multis hebdomadis una, et in dimidio hebdomadis deficiet hostia et sacrificium, et in templo erit abominatione de solationis et usque ad consumationem et fine gloriuerabit desolatio. Osee q̄ deuotionē gentium et coadunationem ecclesie per Christū congregatę manifestissime predicit. Et erit inquit in loco ubi dicitur non populus meus vos, dicetur eis filii dei viuentis. Et congregabuntur filii Iuda et filii Israhel pariter, et ponent sibi met caput unum, et reliquias. Et de exceptione nostra ab inferis mortisq̄ intersectione, promissionem domini declarat dicens, De manu mortis liberabo eos & de morte redimam eos, ero mors tua oī mors, morsus tuus ero inferne, Iohel nācē dominice passionis et saluatōrem fidelium demonstrat ita dicens, Sol et luna obtenebrati sunt et stellę retraxerunt lumē suum, et dominus de Syon rugiet, et de Hierusalē dabit vocē suam et mouebuntur celi & terra, & dominus spes populi sui, & fortitudo filiorum Israhel, & scietis quia ego dominus deus vester habitans in monte sancto meo, et erit Hierusalē sancta & alieni non pertransibunt per eam amplius, & reliqua. Hinc Amos ait, Et erit in die illa dicit dominus, occidat sol meridiē et te nebrescere faciat terram in die luminis, et conuertā festiuitates vras in luctū et oīa cantica vra in planctū, et reliqua. Et paulo post In die illa inquit suscitabo tabernaculum David quod cecidit, & redificabo apturas murorum & ea que corruerant instaurabo, & reliqua. Abdias autem dolos Iudeorum contra dominum exprimens & ecclesie salvationem, Omnes inquit viri foederis tui illuserunt tibi, invaluuerunt aduersum te viri pacis tuę, & qui comedent tecum ponent insidias super te, & reliqua, & paulo post, In monte inquit Syon erit saluatio et erit sanctus & possidebit domus Jacob eos quod se possiderant, Et item subiunxit, Ascendetque saluator in montem Syon iudicare montem Esau, & erit in domino regnum, Ione quoque propheticam dominus ipse ostendit dicens, Sicut fuit Ionas in ventre ceti tribus diebus & tribus noctibus, ita erit filius hominis in corde terre, Micheas quidem conuentum populorum ad Christum predicit, ipsum montem domini auctoritatem ostendens, In nouissimo inquit dierū erit mons domus domini preparatus in vertice montis, et reliqua, et titulus, Tu Bethleem effrata puula es in milibus Iuda, ex te mihi egredietur dux qui sit dominator in Israhel, et reliqua, Naum ultore

DECLARATIO.

dominum predicat inimicis, et bonū piis et amicis. Deus inquit emulator est: et vlciscens dominus et habens furorem, vlciscens dominus in hostes suos et irascens inimicis suis, et reliqua. Et item pietatem ostendens ait, Bonus dominus et confortans in die tribulationis, et sciens sperantes in se. Abacuc lustrator fortis et rigidus, stat super custodiā suam et figit gradū super munitionē: ut Christum in Cruce contempletur et dicat, Operuit cōlos gloria eius, et laudis eius plena est terra. Splendor eius ut lux erit, cornua sunt in manibus eius. Ibi abscondita est fortitudo eius. Sophonias prope esse aduentū diei dñi narrat et horam passionis eius et resurrectōnis, Iuxta est inquit dies domini magnus: iuxta et velox nimis. Vox diei domini amara, tribulabitur ibi fortis, et paulo post. Tribulabo ait homines et ambulabūt homines ut ceci, quia domino pecauerunt. Et item, Quia propter expecta me dicit dominus, in die resurrectōnis meę in futurum, et reliqua, Aggeus desideratum annunciat omnibus gentibus, ad huc modicum est dicit dominus et ego commouebo celum et terram et mare et aridam, et reliqua. Zacharias vero memor domini sui, videt Hieslū in vestibus sordidis, et lapidem oculorum, vii, candelabrum quoq; aureum, et reliqua. Dicit quoq; ex persona domini, Appenderunt mercedem meam xxx, argenteis, et item, Effundam super domum Dauid spiritum gracie et precum, et aspicient ad me quem confixerunt et plangent eum planctu quasi super vnigenitum, et reliqua, et item, Adam exemplum meum ab adolescētia mea, et dicetur, Quot sunt plague iste in medio manū tuarū, et dicet, His plagatus sum in domo eorum qui diligebat me. Framea suscitare super pastorem meum, et super virum coherentem mihi dicit dominus exercituum, Percutere pastorem et dispergentur oves gregis, Et item, Et erit dominus rex super omnem terram, In die illa erit dominus unus, et erit nomen eius unum, Malachias salubrem aduentum domini narrat, et statim inquit veniet ad templū suum dominator, et angelus testamenti quem vos vultis, ecce venit dicit dominus exercituum, et quis poterit cogitare diem aduentus eius, et quis stabit ad videndum eum, Ipse enim quasi ignis conflans et quasi herba fullonum, et sedebit conflans et emundans argentum et purgabit filios Leui, et conflabit eos quasi aurum et quasi argentum, et erunt domino offerentes sacrificia in iusticia, et placebit deo sacrificium Iuda et Hierusalem, et reliqua, Est quoq; versus hic in Cruce scriptus, xxxvii, litterarum, Es placida Iuberis Crux huic es nauita mundo, Qui ad directum hexameter est, et reciprocus nulla excepta syllaba fit idem pentameter:

LIBER PRIMVS.

FO. LV.

k

XXVII.figura. De Apostolorum dictis ex eadem re in nouo testamento.

Nec minus ergo tu acus
 Rite noui testamenti
 Quae deus a saltu homo
 Per te crux sacrificavit
 Promisum complese
 Sed dominum testans
 Qui geminum mundum dapa
 Nos hilares tactus at
 Quis sol abatur verax
 Undeque apostoli cius
 Alma tropae atua ser
 Princeps orbis sonat
 Taliter en laudes fa
 Est fratres christi p
 Exemplum tradens cl
 Eius per gatis cuius
 Hinc credo accipi at
 Sidonis usque et i h o n o s a r t e m i b i t e t o d i s

Ipse quiam it is non s
 Asti a c o b u s h i n c n o s
 Exemplum ponens chri
 Hinc q: mones scriben
 Castus amormaneate
 Iesus vte st passus d
 Sic nos mente pia soci
 Iesum pertypicum p i
 Iudas ductorem et pe
 Paux illum haud pauli
 Crux sacrificacum dixit
 Tes inene claudem sc
 In caelis terra magis
 Te propter christi sp
 Sicut apostoli c lau
 Vtibus antiqis con
 Passio sancta pie ie

s i d o t e t i b i m e t r a f o o r d e n t m u n e r a h a e c c i
 h i s t e r i u s o r t a t u r f a m i n e p u r o
 s t u m d e f i n e l a b o r u m
 a l t: d u x o r e i o h a n n e s
 t e r i s o b r i a v o t a s e r e n e t
 e i o p a t i a m u r a m o r e h i c
 e f r u r u m p f a l l i t i e s u m
 f u s u m f i d i s e t i n i q u i s
 u s o r a u i t t e m e t i n o r e
 s i e i a m n e s c i r e l o q: l a m
 r e d a r e f a u c i b: v l l a m
 n o d i n u m p e r t a r t a r a n o m e n
 o n d e t s a t r i t e v a l e r e
 d i s a t c o n c o r d i t e r o r d o
 s u n g i s c u n c t a r a p i n a
 s u p e r s a e c u l a c r i s t i

Nec minus ergo tua custodit iura character
Rite noui testamenti: et pia munera pandit
Quem deus altus homo diuinus detulit orbi.
Per te Crux sacra voto veneranda frequenti
Promissum cōplens. et verax dogmata vatum;
Se dominū testans legis veterisq; noueq;
Qui geminū mundo pate verbo fecit abyssum.
Nos hilarat actu faciens voto anteriores.
Qui solabatur verax. bonus. omnibus equus:
Vndeq; apostolicus iusta per famina fida
Alma tropaea tua sermo Crux laudat ybiq;
Princeps orbe sonat ex imo pectori petrus
Taliter en laudes fatui pius. optime dicens
Est fratres Christus pro vobis stipite passus
Exemplum tradens clarum. vestigia quod vos
Eius pugatis. cuius sacra vulnera sanant
Hinc credo accipiant orantis famina Hiesus
Si do nifus ei et si honos artem ibit et odis:
Ipse quia mitis. non sordent munera hēc ei.
Ast Iacobus hinc nos hortatur famine puro:
Exemplum ponens Christum de fine laborum.
Hincq; monet scribens altus dux ore Iohannes.
Castus amor maneat & sobria vota serenet
Hiesus. ut est passus deuote ppter amorem:
Sic nos mente pia socio patiamur amore. hic
Hiesum per typicum pie verum psallit Iesum.
Iudas ductorem & pessum fidis & iniquis.
Pauxillum haud Paulus orauit. temet in ore
Crux sacra cum dixit. se iam nescire loquelam
Te sine neclaudem scire dare faucibus ullam:
In celis terris magnum per tartara nomen.
Te ppter Christi spondet sat rite valere.
Sic & apostolicus laudat cōcorditer ordo.
Vatibus antiquis cōiungis ciuita rapina.
Passio sancta pie Hiesu per secula Christi.

DECLARATIO.

NOUI autem testamēti tam copiosa sunt exēpla scriptorū, de salutifera dñi nr̄i passione et resurrectiōe: vt nō facile de tāta mltitudine qs testimonia eidētiora excerptere queat. Quia que potissimū eligat ne sciat. cū tot sint qd in vnū libellū cōgregari nequeāt: et oīa tāte dignitatis. vt que manifestiora de his sint et pbaciora. neq; periti digne estimare possint. Sed sicut de veteri testamēto id est de pphetarum librīs aliqua excerptsimus. que psagio future et nō dū cōplete passionis dñi essent: ita et ex nouo ea tantum excerptamus. que ad sanctę Crucis magnificentiā et laudē predicādam cōueniant. et que ad bonitatē creatoris et misericordiā redēptoris nostri. pro nostra liberatione glorificandā pertineāt. Ea enim q illi predixerāt futura istipredicāt iam fctā atq; completa. Ab vtroq; enī testamēto sanctę Crucis predicari conuenit actus quia vtriusq; dispēsator et mediator est Christus. Ip̄e ergo q inuisibiliē p inspirationem spiritus sui pphetarum mētes regebat visibile corpus assumēs: verbis et exēplis apostolos docebat. qui p patriarchas et prophetas pplo suo salutē et vitā pmisit. Ip̄e homo factus per Crucis suę potentiam. pmissionē compleuit q dixit p pphetā. Cōfortate manus dissolutas et genua debilia roborate. dicite pusillāmis cōfortamini nolite timere. ecce deus vester vlcionē adducet retributionis. deus ip̄e veniet et saluabit nos. et reliq;. Ipse per apostolū iā factū oñdit cū dicit apostolus Petrus. Vos scitis viri frēs qd factū est p vniuersā ludeā. incipiēs enī a Galilea post baptismū qd pdicauit Iohannes Hiesum a Nazareth: quō vnxit eū deus spūsancto. et virtute q ptransiuit benefaciēdo et sanādo oēs oppressos a diabolo. qm̄ deus erat cū illo. et nos testes sumus oīm q fecit in regiōe ludeorū et Hierlm. quē occiderūt suspēdentes in ligno. hūc deus suscitauit tercia die et dedit eū māifestū fieri nō oī plo sed testibus pordinatis a deo. nobis q māducauius et bibiūs cū illo postq; resurrexit a mortuis et pcepit nobis pdicare et testificare quia ipse est q cōstitutus ē a deo iudex viuorū et mortuorū. Hui oēs pphete testimonium phibēt remissionē accipe p nomē eius. oēs q credūt in eū. Tale qd in epistola sua idē Petrus ait. Christus sel p pctis nr̄is mortuus ē iustus p iustis. vt nos offerret deo mortificatos qdem carne. viuificatos aut spū. et itē. Christus inqt passus est p nobis. vobis reliquēs exemplū vt seqmini vestigia eius. et paulo post subiūxit: Tradebat aut iudicati se iuste. q pctā nr̄a ip̄e ptulit in corpore suo sup liguum: vt pctis mortui. iusticie viuāus: cuius liuore sanati estis. Iacobus quoq; frater domini ad idem exemplum nos hortat dicens. Exēplū accipite laboris et paciētię prophetas. q locutī sūt in noīe dñi nr̄i Hiesu Christi. Ecce būificantur q sustinuerunt: sufferentiā lob audistis. et finē dñi vidistis qm̄ miserator et misericors dñs. Et Iohannes apls cōfidentiam de misericordia eius nobis tribuit dicens. Filioli mei. hēc scribo vobis vt nō peccetis. sed et si qs peccauerit aduocatū hēmus apud patrem Hiesū Xpm iustū. et ip̄e est ppciatio p pctis nr̄is. nō p nr̄is aut tm̄ sed etiā prototius mūdi. et itē. In hoc cognouiūs charitatē dei. qm̄ ille p nobis aīam suam posuit. et nos debēus pfrībus aīas pōere. Iudas aut apls et frater Iacobi. sub exemplo successoris Mosi demōstravit Hiesum Christum eduxisse nos per Crucem de spiritali Aegipto id est de potestate tenebrarū. et incredulos perdidisse ita dicens. Cōmonere aut vos volo scientes semel oīa. quia Hiesus populū de terra Aegipti

saluans secundo eos qui nō crediderūt perdidit: angelos vero qui nō seruauerunt suum principatū, sed dereliquerunt suum domiciliū. in iudiciū magni diei vinculis eternis sub caligine reseruauit. Paulus vero apostolus et doctor gentiū, qui nouissimus omniū apostolorū est in vocatione, sed plus omnibus laborauit, tam multiplex est in locutiōne sua. comendās nobis Christi passionē et resurrectionem et redemptions, per sanguinē eius et dominationem eius in celis et in terris, vt pene totus in hoc versetur. Sed quia ab hac claudē excipi nō oportet, qui ceteris omībus plura de eo scripsit. et tamen idoneus est in illa, vt facile in breui cōstringi possit ceteris p̄termissis: ea tamē quę de Cruce specialit̄ usurpauit ponamus testimonia. Dicit ergo ad Chorinthios, nō enim misit me Christus baptisare, sed euāgelisare, nō in sapientia verbi vt nō euacuatur Crux Christi: Verbū enim Crucis peuntibus quidem stulticia est, his autē qui salui fiunt idest nobis virtus dei est, et reliqua: et item, Nō enim iudico me aliquid inter vos scire nisi Christū Hiesū, et hūc crucifixū. Item ad Galathas ait, Mihi autem absit gloriari nisi in Cruce domini nři Hiesu Christi, per quē mihi mundus crucifixus est et ego mūdo. Itē ad Ephesios, Ipse est pax nřa qui fecit vtraq; vnum, et mediū parietem soluēs inimicicias in carne sua, legem mādatorū decretis euacuās. vt duos condat in semetipsū in vnum hominē faciens pacem, vt reconciliet ambos in uno corpore deo p̄ Crucem, interficiens inimicicias in se metiō: et reliq;. Itē ad Philippenses, humiliavit inq̄t semetiōm Christus factus obediēs vsc̄ ad mortē, mortem aut̄ Crucis, prop̄ qđ et deus exaltauit illum, et donauit illi nomē quod est sup omne nomē: et reliq;. Itē ad Colosenses, maiestatē Christi p̄dicans ait, In ipso condita sunt vniuersa, quę in celis et in terris visibilia et invisibilia, siue throni, siue dominatiōes, siue pr̄cipatus, siue potestates, omnia p̄ ipsum et in ipso creata sunt, et ipse est ante omnes, et omnia in ipso cōstant. Ip̄e est caput corporis ecclesie, q̄ est pr̄incipiū priogēitus ex mortuis vt sit in omībus ip̄e primatū tenēs, quia in ipso cōplacuit omnē plenitudinem diuitatis habitare, et p̄ eum recōciliare om̄ia in eo pacificās p̄ sanguinē Crucis eius, siue quę in terris siue que in celis sunt. Et itē dicit in eadē ep̄istola, Donās nobis oīa delicta, delensqđ aduersiūs nos erat cirographū decreti, qđ erat cōtrariū nobis, et ip̄m tulit de medio affigēs illud cruci, et reliq;. In apocalip̄si q̄q; pene oēs laudes et oīa cātica quę in eo sunt, ad passiōis Christi gloriā et graciā redēptionis nře p̄dicandam cōueniūt, cū de agno occiso q̄ in medio throni est, sepius ip̄e libere cōmemoret. Sed de histestōnia aliq̄ hic p̄dere nō necessariū iudicauīus, quia in ceteris locis huius librī non pauca inseruīus. Sūt aut̄ duo versus hic heroici in sanctę Crucis imagine eisdē līris cōscripti, q̄rum prior in longitudine Crucis scriptus hīc est, **Si dote tibi metra sono his te Hiesus in odis.** Hic autem si eisdem litteris relegatur idest a fine vsc̄ ad inīcium eius facit hūc versum, qui in trāsuerso Crucis scriptus est tramite, **Si donis vs ei et si honos artem ibit et odis.** Qui p̄ easdē līras relectus redit in priorem, eum scilicet qui in longitudine Crucis est.

XXVIII. figura. De adoratione Crucis ab opifice.

Omnipotens virtus maiestas alta salta ab auctor h
 Ex celus dominus virtutum summus creator
 Formator mundi hominum tu vereret de mptor
 Tu meala us virtus tugs oria cuncta salus que
 Tu rex tu doctor tu res recto care magister
 Tu pastor pa scens pro teector verus ou ilis
 Portio tu que mea fane res saluator et auctor
 Dux via lux vita mercede sbona ianuare regnies
 Vox sensus verbum vi tutum laeta propagatio
 Ad te direx iet cumula nsnunc dirigo verba
 Mens mea eloqui tur mentis intentio tota
 Quicquid lingua manu sorate et buccabeate
 Cor humile et vita iusta sacra crata voluntas
 Omnia te laudant etc antant christes serene
 Namque ego te dominum ponus et laetus a doros
 Atque crucis demis et aehinc dico salutans
 Spem oram us arama suma re toro hinc
 Hoc meus est ardor cl r us h o c i g n i s a m o r i s
 Hoc mea mens posci t p r i m u m h o c f a m e n e t o r a
 Hoc si tis est anima m a n d e n d i m a g n a c u p i d o
 Ut metu p i es usc i p i a s b o n e c r i s t e p e r a r a m
 Oblatum famulum q uod u i c t i m a s i m t u a i e f u s u s
 Hostia q uod tua simmetr u s i o n i t i g e t a e s t u m
 I am tua consumat et p r i n g a t d e p r i m e t i r a m
 Carnale emvitia conf r a t a t i s v e r b a r e p o n a t
 Refrenet linguam p i t a m d e d u c a t h o n e s t a m
 M e n t e pacific et vi to ful ges cet olympo
 Namque tuus quando t o r e b i t e t a r d o r i n i q u o s
 Igneus aduentus t o r o r n u i a m m u g i t e t o r b e
 Tempestas stride t c o r n u i a m m u g i t e t o r b e
 Ante apparebit quando docruca saere signum
 Tum rogo me eripi at flammis vlt ricib: ipsa
 Atque poetam magni pr o p r i u m defenda tabira
 Cuicano iure recanam h r a n u s v e r s i b u s o r e
 Cordem manus emperdo m u m m e m o r a b i l e c a n t u
 Quod dedera vita eme mete menter in ar a
 Qando ipsa i e f u s c le men trogo aberuitimo
 Inferni requiem nunc o c r i s t e arcepolorum
 Dam ih i hoc posco spero et ea omnia credo
 Quae promisi sti hoc tene optat e fide q
 Quod vera x facis ordine iudicio omnia vero
 In nunc ad super os in caelis ritet triumphas
 Olaus almacruca s emper sine fine valeto

O Omnipotens virtus, maiestas, alta sabaoth:
 Excessus dominus, virtutum summe creator.
 Formator mundi: hominum tu vere redemptor.
 Tu mea laus, virtus, tu gloria cuncta, salusque:
 Tu rex, tu doctor, tu es rector, care magister.
 Tu pastor pascens, protector verus ouilis,
 Porcio tuque mea sancte salvator et auctor
 Dux, via, lux, vita, merces bona, ianua regni es:
 Vox, sensus, verbum, virtutum leta propago:
 Ad te direxi, & cumulans nunc dirigo verba:
 Mens mea te loquitur mentis intentio tota
 Quid lingua manus orat et bucca beate
 Cor humile, et vita iusta, sacrata voluntas.
 Omnia te laudant et cantant, Christe serene:
 Namque ego te dominum pronus et letus adoro:
 Atque Crucis demisse tue hinc dico salutans:
 Spem oro te ramus aram ara sumar, et oro hinc
 Hoc meus est ardor clarus hoc ignis amoris
 Hoc mea mens poscit primum, hoc famen et ora:
 Hoc sitis est animi mandandi magna cupido:
 Ut me tu pie suscipias bone Christe, per aram
 Oblatum famulum, quod victimam sim tua Hiesus:
 Hostia quod tua sim; memet crucifixo totum
 Iam tua consumat; et passio mitiget estum
 Carnalem, vicia confringat, deprimat iram.
 Refrenet linguam, pietatis verba reponat.
 Mensem pacificet; vitam deducat honestam.
 Namque tuus quando toto fulgescit olimpo
 Igneus aduentus, torrebit et ardor iniquos:
 Tempestas stridet cornu, iam mugit et orbe
 Ante apparebit quando Crucis aere signum:
 Tum rogo me eripiat flammis ultricibus ipsa:
 Atque poetam agni proprium defendat ab ira
 Cui cano; iure canam Hrabanus versibus ore.
 Corde, manu, semper donum memorabile cantu:
 Quod dederat vite memet clementer in ara.
 Quando ipsa Hiesus clemens rogo ab eruit imo
 Inferni requiem, nunc o Christe arce polorum
 Da mihi hoc posco, spero, et vera omnia credo.
 Que promisisti, hoc teneo pietate fideque:

DECLARATIO.

Quod verax facis ordine iudicio omnia vero;
In nunc ad superos, in celis rite triumphas.
O laus alma Crucis semper sine fine valeto;

Declaratio figure.

Deus omnipotēs pater domini nostri Hiesu Christi, qui vnigenitū tuum ex te ante sēcula natum, carnem et animam humanā in tempore assumere, et Crucē subire pro humani generis salute voluisti. Te adoro, tibi gracias ago, quod mihi misero famulo tuo concessisti graciā tuam (quāuis indigno) et multorū facinorum mole aggrauato, vt dilecti filij tui passionē laudibus, (licet non cōdignis, tamē deuotis) canēdo et conscribendo depromerē. Tibi domine Hiesu Christe fili dei vnigenite humiles preces offero, et vota oris psolu: qđ mihi peccatori inspirare dignatus es, honorem sancte Crucis tue quātulumcūq; decantare, et cōmūnem omnīū nostrum salutē conseruis meis predicare. Nec me ab incepto retardauit priorum conscientia delictorū: sed magis illud mihi fiduciā tribuit, quod hoc in carmine celebrarem, in quo peccati regnū destruxisti; et toto mūndo veniā delictorum omnīū dedisti. Tibi sancte sp̄iritus paraclite totis precordiis meis grates refiero, quod me tua gracia in ipso opere adiuuare et cōsolari dignatus es. Te deprecor vt si aliqua, pro fragilitate mea incōueniēter posui seu rite nō intellexi, tua visitatione me illustrare digneris, vt ea decēter corrigam, meicq; erroris per te veniam consequar: vt ipse quem ante incepsum opus in auxiliū aduocaui, sine naufragio ad optatum littus me perducas. Te ēterna et perpetua deus trinitas et inseparabilis ynitatis, toto corde, tota anima, tota mente: et tota virtute colo, adoro, exopto, desidero. Tu illuminatio mea, tu salus mea tu laus mea, tu virtus mea, creator, redemptor, reparator, pater, arbitr̄, magister, beatitudo, fortitudo, alacritudo, eternitas, scelus, serenitas, deus vñus omnīpotēs, deus deorum dominus, deus rerum creator oīm, deus lux, et vita fidelium, vita viuens, vita a viuente, viuificator viuentium, amans et amatus, amorq; amicissimus, genitor et genitus, potenterq; regenerans, dices et verbum ac procedens ab utrisq; diligens et dilectus, amborumq; dilectio, verū lumen, lumen ex lumine, vera illuminatio, consiliator, consilium, et cōmunicatio, a quo per quem et in quo sunt omnia, tibi laus et gloria in sempiterna sēcula. Te pater clemētissime peto, vt qui primitus me hoc opus conscribēdo voluisti perficere, quod ad laudem redemptoris et saluatoris nostri pertinet, redemptionis et saluationis eius graciam per ipsum consequi merear: et quicquid deinceps operis agam, ex tua, et per tuam, et in tua gratia ad laudem tuā totum peruenire facias, meq; deinceps tutiore a peccatis, et in bonis operibus validiorem esse precipias: et quam diu in hoc corpusculo viuam, aliquid servicij tibi semper exhibeam. Post exitum vero animę meę a corpore, veniam peccatorum omnīū consequi, et vitā ēternam percipere per ipsum mihi con-

cedas, qui tecum et cum spiritu sancto coequalis viuit et regnat deus, per omnia secula seculorum amen. In Cruce vero antecedentis pagina est unus versus scriptus, xxvii, litterarum, qui eisdem litteris legi et relegi potest in hunc modum. **Oro te ramus aram arafumar et oro.** Imago vero mea quam subter Crucem genua flectentem et orantem depinxeram, asclepiadeo metro conscripta est, priorem versum tenens hexametrum heroicum, secundum hemistichium heroicum, ita. **Rabanum memet clemens rogo Christe tuere: O pie iudicio.** Continet autem totus iste liber .xxviii. figuratas metricas cum sequente sua prosa, absque superliniarum pagina et prologo: qui numerus intra centenarium suis partibus perfectus est, ideoque iuxta huius summam opus consumare volui, qui illam formam in eo cantauit que consumatrix et perfectio rerum est.

FINIS.

Index cōtentorum libri huius per capitū quottas & numerorū
in singulas chartas distribucio:

- Caput prīmū Imaginem cōtinet Christi, brachia per Crucis modū expanden-
tis vbi nomīna saluatoris ad utramq; eius naturam pertinētia expla-
natur. libro i. folio. i. & libro secundo folio. i.
- II. Crucis figura intra tetragonum scripta: cōplete cuncta demōstra-
- li. i. fo. iii. & li. ii. fo. i.
- III. De nouem spirituū ordinibus, deq; noībus eorūdē in crucis formā
redactis. li. i. fo. vi. & li. ii. fo. ii.
- III. Cherubin & Seraphin circa crucem disponūt: addita illorū signifi-
catione. li. i. fo. viii. & li. ii. fo. ii.
- V. Quatuor figure Tetragnice iuxta crucem ordinantur, adiuncto
domus dei edificatio. li. i. fo. x. & li. ii. fo. iii.
- XI. Virtutes quatuor p̄cipales ad Crucē quō ptineāt: q̄litq; oīm fru-
ctus virtutū p̄ Crucē Christi nobis cōserāt. li. i. fo. xii. & li. ii. fo. iii.
- VII. In Cruce quēadmodū ordināt et sanctificāt: quatuor elemēta, qua-
tuor tēporū vicissitudines plage mūdi quatuor et quatuor dīei natu-
ralis quadrantes. li. i. fo. xiii. & li. ii. fo. iii.
- VIII. Numeri mysteriū duodenarij in Cruce ostēdīt: vbi menses, signa.
venti, apostolor̄ q̄q; p̄dicatō duodenario manifestatur. li. i. fo.
xvi. & li. ii. fo. iii.
- IX. Anni dies in quatuor hexagonis & monade bisextili addito incre-
mento: qualiter in sancte Crucis forma ordinant, cōsecrāturq; li. i.
fo. xviii. et li. ii. fo. v.
- X. Septuagenarij sacra mentum numen, q̄mō sancte cruci adaptetur.
li. i. fo. xx. & li. ii. fo. v.
- XI. Per Christi crucem Moisi quīq; libri, vtī innouētur. li. i. fo. xxii.
& li. ii. fo. vi.
- XII. Quomodo Adē secundi significauit Adē nomen prothoplasti, &
illius passionem. li. i. fo. xxiii. & li. ii. fo. vi.
- XIII. Dies conceptionis in utero virginis intemeratē quatuor Crucibus
insinuantur hoc est. cclxxvi. addita adiūctaq; mystica eius numeri
significatione. li. i. fo. xxvi. & li. ii. fo. vii.
- XIII. Annī ab origīne mundi in tēpus passiōis Hiesu Christi, grēcis inmi-
scentur līris obseruata Crucis forma, annexo quod in hoc reuelat
sacramento. li. i. fo. xxviii. & li. ii. fo. vii.
- XV. Crucis speciem effigiant quatuor euangelistē cum agno. li. i. fo.
xxx. & li. ii. fo. viii.
- XVI. Dona sp̄irituī sancti septem, enumeratione Easīg prophete, li. i. fo.
xxxii. & li. ii. fo. viii.

- XVII.** Octo beatitudinū series in Crucis specie notata. li. i. fo. xxxiiii. &
li. ii. fo. viii.
- XVIII.** Quadrageñarius numerus quid mysterij cōtineat. li. i. fo. xxxvi.
& li. ii. fo. ix;
- XIX.** Quinquegenarij significatō mystica. li. i. fo. xxxviii. & li. ii. fo. ix.
- XX.** Mysteriū numeri centenarij et vicenarij. li. i. fo. xl. & li. ii. fo. x.
- XXI.** Septuagenarij significatio, addita eciam explicacione binarij. li. i.
fo. xlii. & li. ii. fo. x.
- XXII.** De Monogramate vbi nomē Christi inest: In cuius medietate t̄pūs
p̄dicationis eiusdē cōtineat Altera ē medietas q̄ tēpus regnicōphendit
antichristi iudiciū p̄cedētis extremū. li. i. fo. xlivii. & li. ii. fo. xi.
- XXIII.** De vicenarij et quaternarij sacramento. li. i. fo. xlvi. & li. ii. fo. xii.
- XXIII.** Significacio Centenarij Quadrageñarius & ipsius Quaternarij li.
i. fo. xlvi. & li. ii. fo. xii.
- XXV.** Alleluia & Amen aptissime Crucis imaginem constituūt. li. i. fo.
i. & li. ii. fo. xii.
- XXVI.** Super Christi passione nostrāq̄ redempcione prophetarum sensi-
tencie. li. i. fo. lvi & li. ii. fo. xiii.
- XXVII.** Super eadem re Apostolorum legis nouę testimonia. li. i. fo. lv:
& li. ii. fo. xiii.
- XXVIII.** Opifex ipse sanctam Crucem adorat: vbi gestus adorati habitusq̄
geniculantis ad pedes Crucis iunctissime figuratur. li. i. fo. lvii. &
li. ii. fo. xiii.

772

773

774

775

776

777

778

779

780

781

782

783

784

MOs apud veteres fuit, ut gemino stilo, ppria conderent opera, quo iucundiora simul & utiliora sua legentibus forent ingenia. Vnde et apud seculares et apud ecclesiasticos plurimi inueniuntur, qui metro simul & prosa una eandemque rem descripsierant. Ut de ceteris taceam: quid aliud beatus Prosper ac venerandus vir Sedulius fecisse cernuntur? Nonne ob id gemino stili charactere duplex opus suum edunt: ut varietas ipsa & fastidiū legentibus auferat. & si quid forte in alio minus quis intelligat, in alio mox plenius edissertū agnoscat. Hoc igit̄ exēplo atque hac de causa ego quidē vilissimus homūcio, opus quod in laudem sancte crucis metrico stilo condidi. in prosam vertere curauī: utquā ob difficultatē ordinis & figurarū necessitatē obscura locutio minusque patens sensus videat metro inesse. saltem in prosa lucidior fiat. Non enim satagebam ut eisdem verbis quibus in metro usus sum: sed eodem sensu in hoc opere locutus essem. Hoc idē Oratius vir acutus et doctus in arte poetica eruditus interpreti p̄cepit dicens. Nec verbum verbo curabis reddere fidus interpres. Interpres enī ego quodammodo in hoc opere sum, non alterius lingue sed alterius locutionis: ut eiusdem sensus veritatem explanem. Quia, ppter rogo lectorem ut non fastidiose accipiat nostrū laborem: sciatque me non supfluitati studere velle sed utilitati: nec ulli inuidere. sed magis fraterna charitate quicquid gracia diuina possum ad utilitatē proximi scribendo velle conferre. Bonitas omnipotētis dei mihi cōcedat. ut quicquid boni mente teneam, opere pficiam: et quicunque nostrum laborem fraterne accipiat, deo largiente æterni gaudij nobiscum p̄ticeps existat.

Explicit p̄fatio Libri Secundi

De prima figura in qua Christi imago manus in modū expādit crucis. I

Ecce filius dei et dominus dominatiū expansis manibus suis, specie restaura honorandā hic ostendit. Et recte hūc unū pastorem grex sacer ecclesie iustū colit: et in eo modo quo in cruce sua membra fatigari permisit, rite omnis populi probat redēptorem: quia hūc totius iuris parentem esse sacra scriptura predicit. Hoc quoque ego indignus agnoscens, pro modulo meo omniū summitatū culmen adoro dñm Hiesum: et credo quod ipse est rex regum. Iudea vero quæ stimulante inuidia inuentrix malorum est, iniuste suū occidit regem. Ipse tamen cum gloria resurgens, arma impiorum per verbum euangelij sui secundū, permissione prophetarum potentē subuertit. At nos qui in illum credimus, in ipso letemur: dum quicunque eternum dñm illum esse non confitetur, male ac punitiose dubitet. quia hic auctor omnium rerum in toto orbe colitur, cui decet cuncta subici: quia dextera summi patris proba & sancta oblatam p̄dā de profundo inferni sanguine suo eripuit: et taliter in cruce positus, celeste regnum suis cōcessit fidelibus. Hic de se principium omnium rerum: hic nobiscum deus: hic origo et finis vniuersorum est: lux vera, imago dei patris inuisibilis; os domini, splendor lucis eterne: qui con-

A

substantialis patri. sol iusticie, uerbū dei, et ex lumine lumē est. Hic coequalis
uirtus & manus domini est: dux iustorū et ppheta verus: quē filium dei vni/
genitum & primogenitū iuste cōfitemur. Hic est lapis angularis cōfidentibus:
lapisqz offensionis et petra scandali infidelibus: idemqz ostium vītē est. En in/
dutus veste Christus veritas. quid mystice significet exponā. Vestis qz Chri/
sti, lex diuina est: que vili tegmine literarū, auctorem rerum omia cōtinente
qdammodo amplectitur: Ad quem totus mundus, celum & terra et mare et
vniuersitas creature pertinet: qui pugillo celum metitur, et terram palmo cō/
cludit. Item nostra natura quā pro nostra redemptiōe suscepit, quasi vestimentū
tum diuinitatis eius est. Nam hēc splendor em maiestatis eius. & ab humanis
conspectibus celat: et radios claritatis eius, corā oculis impiorum adscondens
claudit: ipse tamen miraculis coruscantibus, ac tonante euangelio verus deus
innotuit. Iste qz magni consilij angelus, ac summa deuotō dei populo missus
est: docens videlicet sapientia, et custos pacificus, fons vītē eterne, brachium
domini, et panis viuus qui de cælo descendit: petra utiqz Christus, oriens
lucifer, et verus medicus, clavis David, via vītē, & agnus dei qui tollit peccata
mundi, serpens qui exaltatus morituros viuiscitat, et mediator dei & hominū,
vermis & homo, captiuā ducens captiuitatē: mōs dei. Aquila alta petens, ad/
uocatus pro nobis. Leo de tribu Iuda, pastor bonus, et hēdus peccata nostra
portans: fundamentū fidei, ouis innocens, sacerdos secundū ordinem Mel/
chisedech, offerens panem et vīnū: uitulus nanqz & aries p nobis immola/
tus est vītima. Qui filius est patris eterni, idem damnatus est ad poenam
ligni. Hic utiqz ante luciferum, et ante omnem creaturam, ex patris utero est
genitus: et temporaliter in momento pcessit ex matris aluo, atcqz ut saluaret
genus humanū, ad crucem venit eternus cōditor Christus; qui est sup omnia
deus benedictus in secula.

De secunda figura, in qua sancta Crux intra tetragonū depicta est. II

O Sancta Crux Christi, que potestate tibi collata excellis sup omnia:
tu in celorum arce superna, cælorum potens regis agmina; quia
crucifixi īte regis virtus & diuinitas, totam te potentem et totam
sanctam fecit, maxime cū passionis eius indicū semp in te existat.
Quia ppter merito te reginam a Christo rege vocamus, quia regni cœlestis
aditū per te primū meruimus: dūqz humātitatis eius ac diuinitatis graciā, ipsum
portans pmeruisti, in vnius dei omnipotentis laudem sacra cōfessione Chri/
sticolas sociasti. Nā multiplices laudes deo in sanctis angelorū cōtibus excitas;
et simili ratiōe ad glorificandū deū, deuotos reddis terrarū īcolas. Te gene/
raliter totus orbis, aer, mare, & ignea cælorū sidera sanctificant; ac specialiter
vnaqueqz species creature, ex quatuor mūdi partibus, magna deuotione cele/
brat. Hoc quoqz oīm adūnata confessio pfitet, qz ab eterno lumine illustrata,
nobis cœlestis regni gaudia demonstrat, et demōstrata pie querētibus dones;

cum vtrumq; facis dispensatione diuina. ut et corde credulo et vera cōfessiōē deū Christū cōfiteamur et p hāc fidem ad ipsum. puenire mercamur. O crux Christi quę per desideratā eius victoriā es benedicta: quam claram et q̄ mag- nam suo amore te omnium cōditor reddidit. Viuificationis enim munere te dītauīt: et ad hoc salubriter erexit. ne antiquus hostis qui primum parentem nostrum sibi consentientem de paradiſo eiecit. diuicius irriſionis eulogio pro- geniem eius in exilio damnatam fatigaret. O pia Crux domini: quis te decan- tans metro. digne resonare valet. et totam potentiam tuam verbis enarrare: pulchra nites ornatu: tecq; cernētibus gloriosa appares. Taxus mortifera lon- ge a te fugit: Calamus aromaticus et Pinus semp virens honori tuo se subiciūt: Cedrus q̄q; diuturna. et vermibus impforabilis. Myrrha guttiflua. et Meliro odoris iocundissimi ad odorem tuū stupent: Nardus spicoma. & Cypressus odoris boni. Mastix quoq; gutta Lentisci. & Tūs Arabica. Gutta Indiē et Amomū Syriacū. Balsamū ludeḡ. Bdelium Phisonis maiestatē tuam yerentes sup se votis exaltant. Nomine licet sis asperior ipsis. dum cruciatum resones: virtute tamen redēptionis nostrę ipsis prestas: quę concedis fidelibus ante Christi tribunal bonoruoperum fructus percipere. O Crux sacra. quę diru- ptis clauſtris inferni. plebem sanctorum eripueras et cælo collocaueras.

**De Tercie forma figure. in qua nouem ordines
angelorum depicti sunt.**

OTU sancta salus. et leta passio Christi salue. Crux veneranda dei quę sapientia. lumen. & doctrīes orbis terrarū: quę et vera laus amica virtus. et clara philosophia apud cælicolas. terrigenas. quę indesinenter viges: et iam apud exercitus angelorum. qui in cla- ritate lucis eterne manent. et apud homines quibus salus et pulchra renouato. post diutinam infirmitatē & antiquam peccatorum vetustatem extitisti. Te totus orbis beatificat: te calorum agmina collaudant. Per te in nomine Hiesi (qui cuncta mundi sceptrā simul et regum curuat imperia) om̄e genu siue vo- luntate siue vi flectitur. cœlestium videlicet terrestriū et infernorū. At Miha- el dux et princeps plebis dei. te confessione memorat. cuncta celorum sidera et virtute regere & potestate tegere. eo quod ara dei sis. in qua immolatus est agnus qui abstulit peccata mundi: quo clipeo beniuolentię ipse sedulo exultat. quia confessionis framea fidens. bellum init contra draconem horridum. anti- quumq; serpentem: & de hoste triumphans. ouat cum sanctorum agminum millibus. hoc sibi premij loco petens vt tuam laudem perpetuo ante tribunal decātet domī. Igitur actus iste formatiōis literarū. et hic modus positiōis nouē ordinum. nec non et sors ipsa qua primitus ad laudandum redēptorem sacra angelorū agmina ordinantur. taliter suspensam iure statuit hanc Crucē. aram scilicet pōtificis & redēptoris nostri: ut ipsa vera vita in se contestans ostendat

laudantem virtutum venerabilem senatum. sicut decet. vt in Cruce quæ est vera salus nostra. appareant bona & salubria scripta: ideoq; Christus semet ipsum humilians descendit de celorum arce. vt ad se solidum fundamentum fidei augmentumq; omnium bonorum valide nos duceret: & docuit verbis factisq; suis nobis documenta reliquit: et sic demum in sancta Cruce nos redimens. facta sua consumauit. Hoc tu Gabriel archangelus altissimi et despensor celestium nuptiarū. letus claro famine virginī reuelabas. quādo Christi regni potentiam & saluationis eius opus. luculento sermone pronūciaueras.

Quid & tu o Raphael medicina dei? Nunquid in illo mystico opere. quo Tobi oculos aperuisti. felle orbem liniens. sancte Crucis potentiam significasti. quæ per amaritudinem mortis Christi peccatorum tenebris remotis. eternam lucem humano generi reddidit. Credendum ergo nobis est. quod facta angelorum quæ vetus testamentum narrat. aduentum & gloriam significant redemptoris nostri: cum nouum testamentum statim in primordio nativitatis eius. eos gloriam in excelso. deo magno tripudio cecinisse. et pacē hominibus adoptasse describat. **Q**ua ppter vos quoq; preclari angelorum exercitus supplices obsecramus: vt dignas grates salvatori nostro incessanter agatis. et sanctum nomen eius in seculum benedicatis: qui nos per Crucem a perpetua morte liberauit. et vestrū numerum: ne diminutus ppter pditos angelos remaneret: sanctis animabus cōpleuit in arce celesti.

De forma **Q**uarti schematis. vbi Cherubim et Seraphim sunt iuxta Crucem depicti. III

AT vos supnē cohortes Cherubim et Seraphim. iam nunc de celo laudate nomē regis vestri Hiesu Christi: quia ignis amoris et sapientie vestre ita bene ardet. si puro famine in redemptoris laude splendeat. cum vera et diuina est laus illa. qua pascha nřm; idē passio et resurrectio redemptoris nři. vere nostra p̄dicatur esse vita: verus utiq; lucis fructus est Christi. quē cū patre et sp̄sancto dñm deum Sabaoth sociali laude celebratis: qui tūc in hora passionis vicit tristitiam mortis. et nūc regnans vbiq;. exultat in gaudio resurrectiōis. O beata Seraphim. quis sit vři amoris ardor dicite: et si fiant in celebratiōe hachabitus vestri iura celestia mōstrate. si hac multa et valida laude significetis. victorem supernum pandite. Hinc cōfidenter ego provobis mihi metipi et meis ita respondeo. Vnum namq; est quod nobis demonstrant. Hoc est quod in alarū suarum positione affirmant: iam dudum nobis p̄nunciata esse in figuris sancte Crucis aram. sacratūq; de cus hostię quod in ea immolatum est. Edūt quoq; Christi vota laudis. quæ sit virtus redēptionis nře. ac bona premiorum quæ tribuere nobis rex Christus decreuit. cū in hac ara secundū suū p̄positū passus. cōsumpsit flāma passionis suę iniquitates. et peccata scelerū nostrorū: cunctasque aduersarias potesta-

tes, in momento sue mortis superans vicit. atq; principem huius mundi foras eiciens, destruxit eius claustra dirupit: & vetustatem peccatorum nostrorum deleuit, reddens nobis benignus dominus et rex virtutum ipsa regna paradisi in quibus primus homo conditus positusq; fuerat. Hocq; omnium fidelium ora probat: et virtutes et miracula, que deus in hoc mundo per sanctos suos facit testatur. q; deus humano generi in carcere & tenebras istius mundi iuste damnato, auxilia mādatorum dederit, causa ppetuam mortem euadendi. Cōditor utiq; et rex noster, qui pro nobis in alta Crucis confixus est stipite: quā magis decet thronū impiale vocari. q; seruile tormentum: quia imperator noster rex Christus regnum sibi in ea: et potestatem in celo & in terra cōquisiuit, hostes superauit, et mundum deo reconciliavit. Hec vexillum Christiani est populi, hec framea qua cum hoste sortimur bellum; hec insigne victorię nře. Cū hac hostes nostros pterimus; hac arma iniquitatis frangimus, per hanc ad coronam alleuamur et virtutis premia capimus. Propterea exul semper & alienus a bono ignis cupiditatis. scito que tibi interfactio in morte Christi parata sit. Cherubin ergo illa que in tabernaculi templiq; cōstructiōe: iuxta aram post altare Thymiamatis stabant, hoc vexillum Crucis extensione alarum suarum, nec non & tota positione situs sui, hanc sanctam aram demōstrabant: que mystica vocatione linita, triumphum Christi & certaminis eius palmam prefigurabant. Hec itaq; animalia id est Cherubin distensis suis alis, leta facta Christi adducunt: et beata ea esse alma altacq; manifestis indicijs trahunt. Ipsa quoq; Seraphin ad hoc pandunt os suum: vt cum celos & terram plenos esse gloria dei predicet, iam prope est tempus quo carnalis hinc abeat luxus, et vicia recedant. Dicant d eniq; cuncta, simul hec animalia alarū suarū officio, precipue intimant saluatoris brachia in Cruce esse protensa: in hisq; trahi atq; subleuari in misericordia, omnes quos ipse postmodum in universalī iudicio, meritis condigna rependens, in fede collocabit beata: tunc palam illos per discussiōem pbando, quos iam ante sibi notos & bonis operibus auctos probauit amando. Iustorum ergo vatuum prophetę de passione dñi villo modo nō dissentunt: nec significationes istorum animantium fallunt,

De Quintę figurę formā, vbi quatuor tetragoni circa Crucem cōsistūt. V.

Te modo Crux sancta dei obsecro, vt tua virtute meum pectus infirmum benedicas: vt dignis laudibus eterni regis in te tropheū valeam decatate: quomodo cœlestia simul ac terrena uno scedere coniungas, pactum confirmes: et mortis vincula dissoluas. O tu sacer apostolorū eccl̄, et martyrū ordo laureatus: iure vos domus Christi posuistis fundamēta, quos ipse in arce gestat pulcherrima. Voce quippe v̄a & exemplis deo plebem sacram acquisistis, et sanctam ac salutarem Crucem Christi, iure in primo fundamine predicationis collocastis: quia illam cruci A iii

fixi in ea domini virtus ad portandum. totam domini ecclesie machinam rite roborauit. Vere quoque ipsa humanum genus ad vitam dedicauit. firmaque erecta est columna: desiderans ostendere quod per ipsam eterna domus. celesti regno collocanda exurgit: aula videlicet iusti regis sponsorum ecclesie. Hac tu domine Christe trophæum nouum. iure dominationis croure redemptionis. viaque directionis. ociter in mundo erexisti: quod christicolum genus foedus iusticie seruet. spernat diabolum rite damnatum. & vincat pietate hominem inimicum: quia tu illi fautor laudis. & timor conseruationis utriuscum boni operis. ac palma victorie. atque corona remuneratio es. O inlyta Crux domini. aule Christi preciosum fundamentum: tu es pulchrior florifera specie omnium germinum: tu excelsior Cedris Libani: tu preciosior albo lapide Pario: que quadratas iungis petras. viventium lapidum in firme fidei fundamento. Patriarcharum quoque coetus et ritus antiquissimus. iure prima fundamenta iacit in inicio totius edificationis: qui primum sano dogmate corda deuota sibi obedientium. ad domum regnati super omnia deo fide iunxerunt. Postea prophetæ verba predicationis pluerant. ut regi Christo viuam aulam monitis preceptisque suis. in hoc certaminis loco construerent: quia omnis hec fabrica ecclesie. per confessionem nominis Ihesu Christi ad celeste regnum eleuat: eiusque voce instructa. rite viget bona vite constructio. Hec enim iunctio ad latera sancte Crucis quatuor tetragonorum hoc signat. et omne sacro revealat nobis intellectum: ut sciamus quo nos via recta et ductor optimus iubat ire: hoc est ad possidendum regnum perpetuum: omnes utique quos Christi visitatio sua mansione illustrans. templum dicare dignatur. et cum his sanctis parietibus in semetipsum lapidem angularem coadunans. ad perfectionem celestis edificij perducet.

De specie Sextæ figure. ubi de quatuor virtutibus propriis cōmemorat VI

Onnipotens virtus. et omnipotentis patris summa sapientia Christe fili dei: tu es verus dñs. qui totum mundum adornas decore sancte Crucis. dispensasque pie tuis sanctis pia dona salutis. Nam quadriga virtutum quatuor cornibus sancte Crucis decenter aptata. ostendit sacram seriem specierum ex ipsa precedente. in triumpho victorie regis Christi consecratam: et per eius passionem perficiam esse toto orbi. ad imperium fructum pietatis. et adipiscendam eternam beatitudinem. Virtus est animi habitus. naturæ decus. vite ratio. morum nobilitas et lingue moderatio. Hec quippe cuncta. o sancta Crux religiosis homibus iusta laude probanda tradis: cuncta simul beneplacita deo depromes. et singula salubria esse. prodens Tua sancta prudentia tenerum mundum ab inicio docuit: quando pro martyrum Abel iusti. pro innocentia ponendam animam demonstrauit. de te iusticia bene zelo seruens. diaboli pompam spernendam. et Christi gracie obsequendū suusat. Per te castus amor in sanctis dei erigit se ad secundum utilia consilia.

Hoc est doctrinam mandatorum dei: vt fraudem maligni de penetalibus humani cordis auferat, et fideles dei attendentes ad celestia premia. supare carnis cōcupiscentias doceat: ipsecꝝ amor. per vniuersam mūdi latitudinem sc̄tōs predicatorēs ducit. arguentes vitia. et virtutes commendantes: docentesq; per euangelium redemptori gratias agendum. qui secundum veterum prophetiam nouissimis temporibus incarnatus est, et mandata tradens euāgelica signis & miraculis verus deus innotuit: concedens o mnib⁹ fidelibus sibi. vt per fidem plenam & baptismū. lucem eternam conquirerent. illſq; qui inten-
tis auribus celestem doctrinam capiebant. dedit in modum bonę terrę ubi-
rem ex verbi semine virtutum fructum pferre: et si qua incentiuā naturę in
eis oriretur. abſcisa euangelij cultro. flamma spiritus sancti cōcremaret: vt sine
vlo impedimento diuinū germē et spiritales delicias regi Christo exhiberet.
Hos ergo fructus primum fides et religio christiana. per predicatorēs euangelij
plantauit. deinde gracia virtutū puros. & ab om̄i sorde alienos ostēdit: dehīc
pacientia sanctorum in tribulationibus pbauit: pactū quoq; et societas vere
cōcordie coadunatos et inseparabiles demonstrādo stabiliuit: exin mō virtu-
te constati fortiter roborantur. et p veram humilitatem illesi custodiuntur.
vt per discretionē in augmentum pfcere valeant. et per longanimē pſeuera-
tiam vſcq; ad congruam maturitatem pueniant. Post hēc quidem iam vltimi
iudicij falx mittenda est: vt messis albens. quam granum frumenti p aratum
Crucis intera conditum. gloriosam et multiplicatā pculit. apparente ipso
iudice viuorū & mortuorū. p angelorū ministeria colligatur: et per senten-
tiam eiusdem iusti iudicis in horrea celestia fœliciter collocetur.

Dē Septime figuracionis plasmate. vbi de quatuor elementis agitur. VII

Igitur omnia que in caelis et que in terris sunt. de lumine glorie Christi
illustrata iam sp̄erent: cuius maiestati subiecta seruiūt. et sacre Crucis
factum beatificādo concelebrāt. vt sic victori superno debita vota per-
soluant: hoc veraciter pfitentes. omnia regna seruare modū suum sub
dispensatione diuinitatis Hiesu: non solum que in orbe mouentur. quinetiā
omnia quae sunt. viuunt. sentiunt atq; discernunt et iura seruare norunt. sub
hoc imperio consistūt ab inicio. Imber quoq; ac grādo de nubibus. nix. pru-
na ac glacies. ros et serenum simul cum fontibus & riuis in terra pfluentibus
creatorem testantes laudant. Arcton Creticus & om̄is stellarū positio simul
cum vertigine poli. auctore p̄dicant suum. Nemini displiceat quod dico: quia
om̄itenentis laudes scribo. et non irrisione vel dolorem alicui ingerō. Bene-
dicite omnia opera domini dominum: cantate et psallite ei. Laudans dicat iu-
stus q; Christus in Cruce exaltatus omnia trahat ad seipsum: et electos suos
milites inuitet ad coronam. Non enim fas est vt in laudando conditorem dis-
cordet factura eius. sed gaudens concinat sibi debitas laudes. Vniuersa aque
natantia & serpentia terræ. montes & colles. harena maris. luci & omnia

ligna syluarum, fere, pecora, & truces bestie, vermes puluerei, & minuta vo-
latilia, aues mansuetæ & lacerantes vnguis. O genus christicolum, quo celi
et terra decorantur, a vobis lumen fidei & virtus predicationis prodiens, le-
gationem agit ad gentes, preces excitat, ad baptismum inuitat: sed maxime
doctorum sermo, preclara exhortatione dolum diaboli denudat, et acquisitis
per dei gratiam electis exponit victoram Christi. Omnibus fidelibus hoc
quottidie predicatur, nec non & paganis et falsis christianis & haereticis, cum
summa modestia & patientia intimatur. Qui ergo crediderit verbo dei sal-
uabitur, qui autem non crediderit aut prauis operibus fidem destruxerit, inq-
ternum damnabitur. Igitur quia Christi gracia in celis & in terris redundat:
bene condecet, ut celestia simul & terrestria, ore cōsono laudes deo decantē
et gracias agant, Populus domini & oves pascue eius, qui partim in celis iam
cū domino regnas, partim adhuc peregrinaris in terra: vna ratio vos ad lau-
dandum deum incitat, quos vnum gaudium in celis expectat. Nam qđ datū
est iam tenetis, et quod promissum est veraciter accipietis, quia qui promisit
sine dubio in vobis sua promissa implebit, rex vtiq; vester proprius et sacer-
dos, creator et saluator Hieſus Christus dominus noster,

**De Octauę specieiforma, vbi de Duodenario
numeri ratione expositum est.**

VIII

Christus itaq; saluator nř Christus rex mitissimus in celis regnat
consilium optimum: virtus dei patris summa, et benedictio vera,
lumē de lumine, et ex deo genitore diuina proles genita. Hinc vi-
delicet totius iuris origo est: ad hunc fabrum tota celi & terre fabrica respicit:
ad hunc pertinet omnis virtutum decor: a cuius bonitate & veritate omne
bonum, verumq; fit; ipseq; mirabilis, solus mirabilia facit: a cuius iusticia or-
dinatur quicquid in celis vel in terris iuste decernitur, probatur, et profertur:
quicquid honoris habent angeli boni: et quicquid poenę sufferunt angeli mali:
nec non et illud quod Christus idolatriam de mundo expulit et diuinū cultū
renouauit. Horum igitur omnium bonorum auctor est dominus Christus:
qui in vexillo Crucis suę, honoris & potestatis proprię iudicia demonstrat.
Qua ppter congruit ut nos terrigenę, et paradisi exiles notemus hos radios
quos diffundit hęc sanctę Crucis species: p quam Christus nos saluat: et red-
dit splendorem luminis quem pthoplastus peccāt olim iam amiserat. Quot-
quot ergo a principio hos radios rite agnoscentes venerabantur, ppetue lucis
munere pfruunt: crebroq; hoc iubare vibrabant arma pphetarn: et sors
apostolica p̄dicans hac luce nobilit̄ coruscabat: hocq; sole fides Christi toto
orbe terrarum relucet, atq; bona corda hominum, votaq; pia sanctor̄ patet:
iusti quoq; diuino munere pollētes, per mystica signa olim iam patribus tra-
dita, bonum et salubrem coniciunt radium; et proinde mandatis dei obedire
p̄suadent populis, cum Christo ascribunt soli, et profunditatē mysteriorum

dignis reuelare; et dona pennis vite fidelibus tradere. Christus ergo rex sumus & cœlestia tribuēs dominus munere diuinus. scandēs alta Crucis robora, manifeste innotuit. hanc speciem formando, per hanc se pādere cōglos mundo. et vult ut sequentes eius vestigia uitę, per hanc rep̄iamus introitum. Deniqꝫ quaterternos vētos a quatuor plagis mūdi et ambitu oceanī, in habitu sanctę Crucis cōiunctos, et coadunatos, saluator salubres fecit, signaꝫ. xii, cum, xii. mensibus suis ipse dñator sustentans, regit & gubernat; ac duodena spacia horarū, oriente sole disponit ordinabilit̄ trahi et p̄ducī ad occasum. Ad hęc quoqꝫ vniuersa demōstranda distributio duodenarij numeri, quadrangulā sanctę Crucis formam cōplet. Omnia nāqꝫ vincula peccatorū nostrorū quibus cōstric̄ti tenebamur. Crux Christi gloria nostra resoluit: ipsaꝫ erecta sacra celi gaudia iuraꝫ terre, pponit & signat, laudat & probat: ipsaꝫ fidelibus veraciter confert.

De Nona figura, quę dierum anni numerū in Crucis specie continet

IX

Sol et Luna en nunc competenti ordine, dominum H̄esum Christū benedicite: quia sancta Crux est vester honor, stabilis lux, dispositus ordo, series, laus, et probitas: spiritali lumine per cūcta tempora vos illustrās. Vos quoqꝫ hoc termino quē ipsa in quatuor hexagonis et monade inter eos posito portendit, dies & noctes totius anni solaris cōnumeratis: equatisqꝫ, ad perfectionēm eius numeri cursum vestrū. Predicta ergo figura eius habet in se tricies dieris et decies senos: atqꝫ insuper quinquies unitatem. His quippe numeris rota Solis & Lunę cursum suum noscitur indere, quatuorqꝫ vicissitudines temporum his includuntur: quos omnes in quinquaginta diabūs hebdomadib⁹ et monade, unus pariter amplectitur annus. Ad hanc diem iam bifrontis redditum: tenet omnis hic ordo: ad hanc transit horarum series, temporum vicissitudo, annalis circuitus, & astrorum cursus: Ipseꝫ quadrans horarum supvacuiis supra numerum certum dierum, quem indispositione sex angulorum quatuor hexagonorū sancta Crux denotat, ociter ad illū terminū p̄tingit: qđ in equinoctijs rite dinosci potest. Os sacrum german. quod clara luce fidei et sapientię corda hominum in tenebris infidelitatis posita illuminas: tu es videlicet Crux sancta miraculis coruscans. Nam et Christus hinc vbiqꝫ per tua cornua latitudinem sui regni demonstrat. Tu regis fortissimi sceptrum & ara dei altissimi, ordine potentí dilataris per orbem: descendisti ad inferos: tendis ad cœlestia. Hęc decus et honor est totius mundi: Sem quoqꝫ verus idem nominatus noster, per cuius nomen solius tota saluatur creatura: cursum siderum ad huius formā temperat, ipsumqꝫ regnū celi donat; cum in hac sede positus claustra celi nobis

apit. Hec quippe humanum genus laudans cantibus exponit: cum predicit fideliter pro Christo a Iudeis crucifixo. q̄ media die lumen siderum obscuratum sit. Nam Iudea frendens licet iuuidia estuaret: meliore tamen vsu in arbore Crucis hunc fructum extulit: quod ex quatuor plagis mundi et ex quadrifico Oceani limbo. gentes & populi vndiq̄ confluentes. spiritales delicias appeterent. que in sancta Cruce demonstrantur. vt sacris et mysticis epulis replete. per dona summi patris ad centuplicem bonorum operum pueniant fructum: et intermixti splendidis nouem ordinibus angelorum. in celesti beatitudine ipsi perpetua claritate fulgeant. Quapropter moneo: vt quicquid canamus et quicquid scribamus. in redemptoris laudem totū vertamus: quatenus hac vna spe. quam per eum in eo habemus. exitum audire & sequentis mortis. perpetueq̄ damnationis scuto fidei repellentes. possimus euadere: et sic regnum dei superna luce nitentes leti mereamur possidere. auctoremq̄ nostrum ac redemptorem dominū Hiesum Christum omnipotentis patris videlicet natū. dignis laudibus resonare. verum sanctum atq̄ dominum altissimum: sit quoq̄ semper hec nostra ratio. sempiterna laus et perpetuus ardor amoris.

**De ratione figure Decimæ. vbi Septuagenerij
ratio descripta est.**

Nvincitaq̄ condecet: vt pia modulatio spe eternorum nos ictificans. in hoc beato opere exprimat. quid nobis eternam vitam cōferat. et quid corruptionem auferat. quidq̄ delictorum veniam tribuat. & quid vincula peccatorū dirumpat: hoc est sancte Crucis predicta acta. Merito ergo hoc vox humana faucibus resonat. hoc deprendunt arte os proloquens. digitis scribentes. plectrum lingue & vota pī cordis. quod cecidit iu bello draco tortuosus et noxius. qui arte maligna truculentus in paradiſo prothoplastum nostrum decepit: cum prius ipse cadens Lucifer de celi arce. terciam partem astrorum traxit secum ad inferni sulfurea stagna: quia superbus et dolosus tentauit se equiparare altissimo. in gelida Aquilonis parte ponens sibi tribunal. Hunc scilicet ferocissimum lupum. agnus mitissimus strauit. iure potenti eripuit predam. et studia immania fregit. At gentes ex imis: & carnalibus desiderijs per sanctā euangelij predicationē cōuertit ad meliora. & incendit ad cœlestia dona: ne vel Iudeorum fabulosa superstitio: vel hereticorum peruersa seductio. specioso velamine corruptat casta corda christianorum: qui veritatem diuinę legis agnoscentes: in robre fidei iam consistunt: et ne aridum fiat os gentium exinanitum a cultu deorum & adoratione ydolorum: fecundat illud in diuina laude auctor totius boni & largitor virtutū Christus dñs. causat enim & damnat omnem perfidiam inimici. potens virtus sancte Crucis: et dimittens mūdo debita. cunctas opes

diuitum p̄cellit suo munere. Deniq̄ quod in septuagenario numero mani-
festa redemptio toto mūdo fuerit; Daniel, ppheta in septuaginta hebdoma-
dibus suis, que ad Christū vsc̄ ptingebant demonstrat: quando cōsumetur
p̄uaricatio, et finē accipiat peccatū & deleatur iniquitas. et adducatur iusticia
sempiterna. Hieremias quoq̄ similiē post. lxx. annos, resolutionē captiuitatis
p̄dicat esse vēturā: ast Moïses p̄ lxx p̄sbiteros. q̄s mādato dñi populo Israhel
pretulit, to tius magisterij pfectiūem, et reuelationē mysteriorum per Crucis
sacramētū nobis fieri significauit. O crux bñdicta dei: in hoc quod septuage-
nariū numerū in quīq̄ ptes diuīsum in medio tui. simul & p̄ quatuor cornua
tua quaternario, et denario numero āp̄leteris. significas te totum mundū p̄
decalogū legis. & p. iiiii. libros sancti euangelij. ad concordiam et vnitatē fidei
reuocare. Necq̄ enim ipsum quinarium absq̄ mysterio p̄termittis: sed vene-
rabiliter innui's humanum genus. non solum per internum affectū animi. sed
etiam p̄ exteiiores sensus corporis tibi veracissime esse deditum.

Devndecima figura vbi pentatheucus

Moisi ordinatus est.

XI

TEs sancte pater inuoco dominū celi et terre, ut sis mihi in hoc car-
mine doctor & rector, et inchoato operi pius et clemens annuas
sensem opifici, et verba sobria tribuens, ut possim fideliter pan-
dere ad sanctę crucis eternā laudem, & ad gloriā noui testamenti:
quid lex prisca figuris significet modo in gratia. ipsis rebus spiritualiter obser-
uandum. Nam cum primum hęc maxima rerum machina. ab inuisibili &
impenetrabili profunditate visibilis effecta est, et paradiſus cū germe suo
floridus & iocundus apparuit. statim in ligno vite quod est in medio paradiſi
vitale lignum sanctę Crucis prefigurabatur: quod in medio gentium positū.
precedentes et subsequentes viuiscat et sanctificat generationes: cuius bene-
ficio recreati quiq̄ boni et sancti viri: spiritales et vitales virtutum p̄ferunt
fructus. Hoc etiam lignum passionis Christi prefigurabat Isaac patriarcha:
cum patre imponente p̄prijs humeris ligna portabat ad locū immolationis
sue. sicut liber genesis testatur, sic et exodus & ceteri libri legis edisserūt, quod
forti compagine armorum sancta crux. nostrum precium euexerit: ut dote
sanguinis sui sponsus supnus exhiberet sibi sponsam ecclesiam, non habentem
maculam aut rugam Hinc plebs Israhelitarum deo in Aegipto coniuncta. &
per rubrum mare translata. laudes victrices redemptori suo decantabat: &
itinere trium dierum gradiens domino misericorditer eos ducente. peruenit
ad fontem Marat. qui per lignum mysticum dulcatus est. Igitur Pharao &
Aegiptij persequentes. qui prius populo dei quasi iam capto et reducto
insultabant. submersi maris fluctibus sera poenitentia doluerunt: Israhelite
autem viis magnalib⁹ s. ductori suo trinmphanti. deo videlicet patrum suo-
rum canticum glorię concinebant, & in conditoris sui amore feruētes laudes

triumphales exoluebant. Porro mare orientale hoc testatur: cum orbitas curruū Aegiptiorum hactenus in pſuudo. et in littore seruat. Deniqꝫ veteris legis abyſſum sancta crux immiſſa dulcauit: et petram solidissimam excidens fontem viuentis aquę pduxit. Ad huius instar Moyses manus extendens in Amalech victoriam coepit: et per eam veri Amalech memoria deleta est sub celo. Duo ergo viri exploratores terre re-promissionis. qui botrum in veſte portabant. duos populos significant: qui gaudia ſupna per paſſionē Christi in cruce cōpleta. quosqꝫ credentes pmereri poſſe p̄dicāt. O crux benedicta dei: quis bene mysteria tua noſcens. tanta & tam dona p̄clarā ſalutis ſatis enarrare valet: cui nulla lingua creature ad laudes debitas celebrādas idonea eſt. Te patris eterni hostia in odorem ſuauiflum oblata. ſacram aram dicauerat: viuificantem exaltaſti ſerpentē: et vitale ſignum demonstrasti populo. quo ſaluari Iesu ab hostibus poſſit. Et quid amplius de te dicere poſſum: niſi hoc quod cuncta bona dederas. et mala cuncta auſerebas.

De duodecime figure ratione. vbi nomen prothoplastisitum eſt. XII

Fia modo dulcifona metrica artis fistula. vade ſalutiferam crucis dñicę laudem ſuauibus canere versibus: opusqꝫ mirabile redemptionis noſtre. ſimul & cōſolationē viṭe futurę deuotis celebrare laudibus: quia in ſancta cruce mors viṭa eſt diriſſima. et peccatorum noſtrorum vincula ſunt resoluta. Lux nobis per Christum rediſt priſtina: et prime p̄uaricationis cōceſſa eſt venia. Nam primus Adam decorē immortalitatis nobis abstulit. cum pomū ligni vetiti cōtra p̄ceptum guſtauſit: & ſecundus Adam ſaluator videlicet noſter. omniē venustatem. et omniē gloriam atqꝫ honorem ſuperne claritatis. nobis adueniens ſecum attulit. Vniuers obnoxiam multa et innumerabilia p̄pelli ſumus mala. et temporalis mortis incidimus diſcrimina: Sic et vniuers ob graciā fidelia ſaluantur agmina. et luce potiuſt eterna: Deniqꝫ ſicut per lignum p̄uaricatiōis mors introiuit in totū orbem terrarū. et in infernū omnes dēcenderūt. etiam ipſi electi: ita & per lignum dominice paſſionis mors captiuata eſt. et multi euaserunt ex ea. etiam peccatis obnoxij. Vniuerso ſcilicet orbi Christus per crucē aditum viṭe aguit. & in ea potētiam virtutis ſuę demōſtrauit: ipſamqꝫ relictis ydolorū cultibus honorabilem eſſe omībus voluit. Per hanc ſuę ſacramēti nobis patefecit archanum: & ad custodiendū ius ſuę voluntatis nobis ſeū firmauerat pactum. Primus homo de terra terrenus. terrenā generauit ſobolē. cui & immite hereditauit mortem: Secundus quoqꝫ de celo celeſtis. celeſtem mūdo intulit generationē: et eternam ſuī ſpmiſit beatitudinem. Hic eſt dñs vniuersorū. & creator oīm rerū: regnum ſolus cum patre & ſpiritu ſancto tenet eternum: et ſecum regnare vult ceteri glorioſos ſc̄torum. Ipſe etiā per nomen Adam. quo iiii plagaſ orbis p̄ſignatas habet. potestatis ſuę qua dñas in toto orbe terrarū nobis dedit indicium. Nā anatole. dysis. arctos. & mezembria: quatuor mūdi partes in capitibus voca-

bolorum suorum hoc resonant. Vnde condecet ut cuncta viuentia atq; subsistentia dñm suum recognoscant, et laudibus deuotis cōcinant, quod Hiesus Christus verus est filius dei. et om̄ipotens dextera patris omnipotentis; cuius curatio salubris est & contactus medicina salutis eterne.

De Tercie decime ratione figure, vbi ille dierum numerus comprehensus quo Christus in utero virginis moratus est.

XIII

Arbor odoris suauissimi et expansione pulchrarū frondium latisima, ortus deliciarum incōparabilis affluēs, vbertate largissima floribus virtutū et folijs yborū iocundissima, p̄ p̄dicatores sancti euangelij fructificās, opes condis cœlestes: exaltata quidem maiestate super omnia ligna syluarum honorabilis & decora existis: quia claritas Christi int̄ crucifixi, gloriosam et speciosā et venerabilem om̄ibus te exhibuit. Hoc quisquis in fidei firmitate cōsistit, plena deuotione p̄fiteſt, licet demonis vis horrida salutem hanc credere atq; cognoscere gētibus inuidens hactenus reluctetur. Varias quidem virtutum species in situ tuo demonstras: & abundantiam spiritaliū diuinarum te habere significas, ex sanguine Christi purpureo fulgore nites, et pro Christo animas nostras ponere fortiter suades. In te ecclesiarum saluatoris cellitudo consistit, et vnitas fideliū in fide et pace p̄manebit, qđ etiā erectō tabernaculi Mosaici seu edificatō tēpli Salomonici p̄figurabat: hoc & altare holocausti siue thymiamatis, atq; ignis ī eis semp ardēs significabat: hoc et cādelabrum cū quatuor lucernis; hoc et sabbati ocia indicabant: quia in Christo agno videlicet dei immaculato, pro salute nr̄a in ara Crucis īmolato, et fideliū est illuminatō, et requies p̄petua sanctorū. Ipse est ad vitam per passionē Crucis p̄uius noster, ipse salus eterna, ipse lux vera, ipse bonitas p̄iissima, ipse redēptio nostra, ipse est et vita sempiterna. ipse est princeps tamquā filius in domo sua in ecclesia videlicet sancta: ipse est pax nostra qui fecit vtracq; vnū: ipse principatū diaboli destruxit, et conatus eius noxios retardauit: qui per frigus infidelitatis feruorem charitatis extinguere studet, et per illecebras voluptatū fœlicitatem veram p̄mittens fallax decepit: et per hanc dementiam iam quasi captum irridens: manifestis viciorum vinculis & catenis peccatorū stringit. O Crux sancta, o arbor speciosa, que omnia cedarū nemora altitudine & pulchritudine in compabili superas: en numero competenti in cornibus tuis radiati dona serenissima et beatissima p̄ aduentū dominicū portendis. Ostendis enim seriem dierum: quibus saluator in utero virginis incarnatus est: et per hanc moram patientię & humilitatis eius documenta nobis prebes: et quia cum lenitate & tranquillitate per partum ad nos venit, mansuetudinē suam et obedientiā quam usq; ad mortem in te p̄petratā seruabat designas. Ideo data est ei omnis potestas in celo et in terra secundum humanitatem, qui cū patre & spūsancto celum et terram & omnia que in eis sunt creauit secundum suam diuinitatē: sicut sancti dudum cecinere p̄phetæ

B

q̄ celi et terre factor paulus filius nascere ē cuius īperiū sup humerū eius esset.

De figura Q uartadecima in qua numerus annorum ab exordio mundi
vsc̄ in annum passionis Christi notatus est. XIII

Vere dignum opus est. ac preclarum valde. trophæū celestis regis dulcisona modulatione psallere : triumphum dominatoris eterni cōpetenter predicare : quo mundū de potestate tyranni eripuit. ipsumq̄ regno eius destruēto ac re pbato. eterno carcere damnauit : in quo etiam celestia et terrestria atq̄ maritima regno. sibi acquisito fulcit atq̄ sustentat. Nam quando eius exaltatio fuerit ab origine nascentis mundi accurrens. cū mysterio annorū numerius per notas grecorum in figura ipsius dispositas exprimit. et ob hoc credentiū deuotio augetur : cum perspicit conditorem omniū rerum tam cōgrue et tam cōuenienter rebus ipsis temporum seriem coaptare: q̄ figura Crucis & redemptō in ea ppetrata . ac salus p dona virtutum fidelibus collata. cum numero sacrīs mysterijs pleno rite in omībus concordent. Deniq̄ principium libri genesis manifestissime comprobatur atq̄ confirmat. quod dominus prisca secula & creaturam suam in principio ab ipso conditam. per sanctam Crucem iuxta finem temporū renouauerit: quia dū post sex dierum opera. hominemq̄ creatum requiescere deus dicitur. in sexta etate saeculi. ac sexta feria dierum per Crucem homine reparato. sabbato in se pulcro requieuisse redemptor demonstratur. Diuino ergo nutu dispositum ē q̄ numerus. V. CC. XXX. I. figura sc̄tē Crucis apte cōueniret. et p hoc demōstraret passionis Christi sacramentum omni nequiciē demonū. ac falsitati prauorum hominū resisteret. oppimeretq̄ potentia. et superaret iusticia omnē quicūq̄ fraude ac dolo derogaret dispensationi dominice incarnationis. taceretq̄ penitus veritate conuicta omnis philosophorū atq̄ hereticorū versutia: sed nec vltra fallax ludorum factio dirum ac immitē. n affectū Christi opponeret euāgeliō: quia ipsum virtus dei ē in salutē om̄i credēti. et per hoc patescit voluntas creatoris. et demonstratur sanctam Crucem omnia tempora mundi in electis dei qui ab inicio fuerunt sanctificare. et regnum celeste promittere. quod per redemptorē nostrum cunctis fidelibus tribuetur. qui verbo eius obedientes corde credulo & opere mūdo deo placere studuerunt. Species quippe sancte Crucis grandis consolatio est fidelibus: materiam tribuit laudis. quia bonitatem nos scire facit creatoris: et ipse prius hominē in paradiſo formauerat rectum: et nunc nolens eum perire fraude hostis antiqui. per Crucē illum recupans reduxit ad paradiſum. Crux quippe est arx virtutū et remissio peccatorum. ipsa scilicet de his infimis atq̄ caducis. ad celestia & superna prouehit omnes. quos per fidem et spem atq̄ charitatē dignos esse eterna visione dei Christi electio comprobauit.

De Q uintadecima figura. vbi agnus et quatuor euangelistē depicti sunt.

Filius dei patris altissimi. qui dira iacula inimici frangis nequissimi. da mihi sanctę Crucis victoriam carmine dulcisono modulari. Nempe euangelista Iohannes. velut altiuolans aquila. in ipsum solem iusticie figens aspectum mentis. verbum dei vera reuelatione cognouit. & claro sermone predicauit atq; conscripsit. Ita quippe gracia diuina preceteris euangelistis collata est Iohanni: vt cum illi incarnationis saluatoris et humilitatis eius archana maxime conscriberent. iste diuinitatis eius sacramenta p/ fundo sermone reuelaret: quod videlicet factor omnium rerum. animam et corpus in se sumplisset humanum. et qui in principio deus unus erat cum deo patre. in fine temporum visibilis appareret in carne. Hunc figura leonis significat regem. hunc vitulus prefigurat pontificem: quia ipse ut leo et quasi catulus leonis certamine confligens. opulentissimam arripuit predam: atq; idem sacerdos & hostia fieri dignatus. salutem nobis concessit eternam: suisq; participibus dona largitus est immensa. Marcus quoq; in mysterio. vii. panum quibus .iiii. millia hominū Hiesus satiauit. mystice. vii. dona spiritus sancti indicat. quibus euāgelicū populū saluator q̄tidie reficit. O tu euangelista Lucas. regem iustissimum victimā salubrem predica. hoc fides tenet catholica: et pontificem clarum scriptis tuis resona. qui totius mundi tollit peccata. Hic ergo cum esset manus eterna conditoris. et patri eterno cōsubstantialis. ecce in diebus Herodis regis est natus in Bethleem ex Maria matre infans admirabilis. ad salutem videlicet missus totius mundi. Nobilis ipse puer qui et vetustus dicerū p prophetam describitur: qui venit de Edom. tintis vestibus de Bozra: qui torcular Crucis solus calcauit: et licet fuerit in cruce suspensus. tamen astra sustentauit arbiter supernus. Crucem enim patiens ipse sanctificauit. glorificauit. et celesti benedictione ditauit. Igitur Mathēus qui primus in Iudea scripsit euāgeliū. humanum vultum figura denotans. significauit Christum de stirpe Dauid secundum hominem esse natum: demonstrauitq; eum promissionis esse filium. cum Abraham in capite generationis posuit. contra duriciam scilicet et obtusum cordis infidelium. qui negant Christum ad salutem gentium esse destinatum. Nam hoc aduentus saluatoris veracissimum est signum: quod per patriarchas & reges gentis Iudeę generationis ordo descendens. ad ipsum usq; peruenit Christum. qui est saluator omnium hominū maxime fidelium.

De Sextadecima forma. vbi de septem donis spiritus sancti narratur **XVI**

Te sancte spiritus paraclite supplex deprecor: vt salubris super nos a superno solio descendas. et tibi dedices deuotam mentem vatis. cordaç bene credula ac fida facias. quia tu quoq; spiritus es vite: quem se ex parte promissum Christus dei virtus et dei sapientia. discipulis suis mittere profiteſt: donum videlicet illud. quo oēs sanctos suos ante aduentū atq; post aduentū suū. admirabiliter ditauiſt: suāq; spōsam idest ecclēſia.

siam sibi in peregrinatione istius mundi despōnsauit: et sanguinis sui p̄recio cōparauit. Cuicunq̄ ergo tu das intellectum. mysteria diuina per singula testimonia vtriusq; testamenti pleniter capit. et intime doctus omnia sagaciter inuestigat. et veraciter pensat: qualiter te diuina sapiētia Christus in orbem misserit. suęq; sponsę arram vel pignus dederit. dum coeternus deo patri et filio et consubstantialis simul. cū eis omnium rerum artifex existis. et omnia penetras: nec est vlla creatura inuisibilis in conspectu tuo. Te quidem Eſaias propheta diuinitus inspiratus: in. vii. species nominū propter diuersitatē donorū. qui vnuſ atq; idem es distribuit: atq; spiritum sapiētiae et intellectus. spiritum consilij et fortitudinis. spiritum scientię et pietatis. et spiritū timoris dei nuncupauit. Christus itaq; saluator noster ac vitę eterne dator. factis atq; mandatis te apostolis suis bis dare se ostendit. cum bina charitatis precepta cōſtituit. vt deum ex toto corde diligamus. laudemq; eius pleno affectu pronūciemus. omnemq; scientiam nostram atq; intellectum in veritate eius gracie deputemus. et proximos nostros tamq; nosmetipſos amemus. Nam post resurrectionem suam in suos discipulos sufflans. accipere spiritum ſāctum eos iussit: et item in die penthecoſtes de celo in linguis igneis apparentem eundem spiritum ſāctum super eos misit: quod videlicet ſancta Crux dei in figura sua nobis demonstrat. Nam erecta eius pars diuinum. transuersa quoq; fraternum cōmendat amorem: cuius amotis integratatem Christus nobis ostēdit. ac suo exemplo nos instruxit: qui dilectam animā suam in Cruce moriens pro amicis suis posuit. et nos idem facere docuit. Hunc amorem semper laudabilis. et semper laudādus. sancte deus spiritus tu pone in me: et timor noxius atq; carnalis affectus prōcul recedāt: quatenus gloria sancte Crucis aucta ac multiplicata. mecum in vera professione et digna laude in eternum perseveret: quia tu es quidem ille qui os implet mutum. et cœlestem facit rite resonare cantum.

**De Septimēdecime figure ratione. vbi octo
beatitudines annumerantur.**

XVII

O Sancta et beata potens et venerabilis Crux Christi. Iaus vitę futurę et gloria redemptoris. tu quidem prospera functōes. et vitalis cunctis ab inicio ſeculis. benigna et honorabilis. quia cum Christi membra in te ſuspēta paſſione fatigabas. innumeros populos a te nebris peccatorum ſuorum eripueras. et cæli regnum quod per transgressiōnem ablatū fuerat. misericorditer per gratiam reddebas: quoniam bonitas cōditoris non paſſa est perire illos qui ſpem in illa iam dudum habuerant. sed pte remunerauit eorum bona merita. videlicet eternam eis tribuens coronam. Nam ſemen euangelicę doctrinę. quod in discipulorum corda ſaluator ſeminavit. ſecundum ſuum placitum in eorum opere multiplicauit. cum in monte ſedens docebat eos. et incipiens ab. viii. beatitudinibus largiſſima documenta protulit: nimirum per numerū figure sancte Crucis aptiſſimum innuens: quia

Sancta Crux collatrix virtutum et inicium ac perfectio est. salutis nostrę: et per ipsam fit saluatio et resurrectio nřa. Sic ergo cōdecet. et sic o quicūq; es de iustorū numero. quam diu hic sis. diuinam laudem cū timore et amore profer: fac opera iusticie. inimico tuo qui te persequit indulge. et presta ei refrigerium. pauperes Christi qui nunc in presenti seculo lugent. et esurientes ac sitientes iusticiam. ad vitam futuram toto desiderio anhelant. benigne suscipe: quia ipſi inspiratione diuina cōpunguntur. ac sursum habentes cor contemplantur. quis consilio eterno regit omnia. et quis miseratione īmensa indulget peccata . Hoc ego miser latina lingua describo. hocq; opto. vt ipse refectō mētis meę sit in presenti. et in futuro facetas eterna. Non enim superbus quisquā hinc iustificabitur. quod ore et habitu humilitatem ostendit. supernumq; regnato rem solo prostratus adorat. dum interna cordis eius superbe sentiunt: et opes habens elemosinas nō facit. nec per valitudinem corporis sui (cū integer viribus sit) opera facit iusticie: quia certum et perspicuum est. q; omni tenens conditor non solum verba. sed & facta bona et vitam honestam. omni tempore querat. Igītur quicumq; eternam lucem veraciter querit. & ad eternam beatitudinem vult peruenire. necesse est vt per octo titulos euangelicos. in quibus species vere beatitudinis exprimuntur. ad regnū tendat supernum: quia et in ipso numero resurrectione generali perpetrata. post peractum iudicium sancti dei pariter cum Christo regnum intrabunt eternum: Crux quoq; Christi via est iustorum . ascensus ad cælum. rota de infimis ad superiora nos trahēs. dux et ianua regni. victoria nostra. Per illam vitā possidebimus verā: et mercedem percipiēmus eternam: que et binario quater posito . octonariū in se concludens . significat quod per duo precepta charitatis. que nobis sancti .iiii. euangeliorum libri commēdāt. promereri possumus gaudia sempiterna: Hoc q; omnipotēs dei omnipotentis sp̄ritus. qui nos per pacem & charitatē veram. ad regnum inuitat futurum. in septem donis gracie ſuę ascensus in cordibus nostris posuit: vt demonstraret eo modo rite posse quoq; cælum ascendere fideles. si eius gracie participes fieri non neglexerint: et q; eos expectent sursum gloria & corona sedis lucida in arce superna. quos hic irradiauit cum virtute charitas vera.

De octauadecima specie. vbi quadragenarius
numerus positus est:

XVIII

Expone modo et laudans edic. o homo toto affectu anime. et uniuersis sensibus corporis triūphum nobilem victoris eterni. quem gloria dominice Crucis vbiq; expetit. super celsa cælorum sidera. et subtus abyssi profundissima tartara. vbi lucis eterne permanet candor. et vbi noctis perpetue perdurat horror: nec non et per cuncta terrarum spacia. vbi nox diesq; suis inconfusis alternant vicibus. quo usq; mundi adueiat terminus. Hoc s̄esus animi cogitet. hoc guttur voce resonet. hoc līqua-

B iii

In palato concrepet, hoc manus litteris scribat, hoc labia verbis exprimant. hoc ipsa figura metrico opere depicta notet: quæ licet difficulter, tamen ordinabiliter per quadragenarium in .iiii. decades diuisum et exemplatum. clara sancte Crucis preconia promit, qui numerus plenus mysterio venerabili, et superno serenus lumine, inter cetera sacramenta significationis sue, presentis temporis gestat figuram: quo sancta ecclesia sub Christo principe, contra spiritales nequicias et contra amatores mundi, scuto fidei et lorica iusticie, galea salutis, et gladio spiritus (hoc est verbo dei) fortiter et insuperabiliter preliatur, et confidens sui regis potentia, virtutisq; eius conscientia, omnia tela hostis antiqui frangit ac prosternit ignita. Vexillo quippe Crucis quam in fronte signatam, ipsa victrix gloriose gestat, partis aduersæ confundit frontem. atq; seuam inimicorum subito perturbat aciem. Ergo in sancta Cruce saluator noster antiquum hostem vicerat. et in numero eius figure, rite et apte conuenienti quadragenario videlicet, sacrum ieuniū in deserto protendebat: ut raptorē fraudulentissimum prius tentantem, per patientiam et humilitatem vinceret: ac deinde in nequicia sua persistentem ac perdurantem, ipse moriens eterna morte iuste damnaret. Sicut enī serpens ille lubricus et callidus, hominē primum per gulam, auariciā, et vanam gloriā ad facinus illexit, et ita eum morti obnoxium reddidit: sic et econtrario cōpetentibus medicamentis, saluator noster per abstinentiam, benignitatem atq; humilitatem, humanū genus ad vitā erexit. Ipsum q̄q; auctōrē mortis, eternis cruciatibus reum, victor tartaro subiecit. Christi quoq; pugna nostra victoria est, eiusq; triumphus nr̄a salus est: qui sedet in cælorum arce. & p̄spicit in inferiora terre. Cruxq; eius ipsa est totius orbis honor: ipsa totū sustentat mundum, ipsaq; mihi carmine semp et amore venerabilis permaneat, semp in ore meo laus, et exultatō in corde ppetua.

De forma Nonadecima. vbi quinquagenarij numeri ratio est. XIX

ATtendite oculis et videte mente, audite auribus: et percipite corde, o omnes fideles, in quibus charitas Christi et amor sapientie feruet: quibus curæ est ad lucē eternā peruenire, et incorruptionē atq; immortalitatem sine fine percipere. Laudem Crucis Christi carmine deromo. Hic summi opificis virtus ostendit, et beati operis decor exprimitur: artisq; ipsius nobilitas declaratur. Vester honor estnō caducus, sed secundū redemptionis ordinē manet perpetuus: immortalis est vestra in celis palma: quia Christus ipse vobis est victoria, qui salus nostra veraciter existēs. vindictam in hostem detorsit antiquū, et in Cruce degustas mortem. ipsū mortis deuicit auctorem: Huc omnes cōuenite egroti: et egritudinis vestre ne vos pudeat illi molestias cōqueri. Verus vester medicus est iste, quem sancta Crux in patulo gustauit stipite: ipsecq; manibus suis expassis ad medelā vos inuitat, qui vobis sanitatem integrā citius prestat. Pandite illi vulnus inētis: et in vlcere corporis virus latens nolite abscondere: poscite medelam cordis deuotione: et pulsate medicū in bonorum operū strenuitate, Ipsius ergo ma-

nus salutifera: nō in dilatione tēporis nouit tardare. sed in velocitate momēti idonea est. sanitatē prestare omībus. qui salubriter metu cōpuncti. et cum rēuerētia ab ipso vero medico curari appetūt. cui sūma est virtus ad curationē perficiendā. et sapiens consiliū ad salutē prestandā: qui de supernis et perpetuis ad infima et tēporalia descendit. vt rerū naturā (quę corrupta est) diuina dispēsatione reintegraret. metusq; mortis abiret. et signa beatitudinis per charismata diuina rurſū in homine demōstrarētur. Numerū ergo quīquagenerium salutarē nobis esse. sanctę Crucis species in cornibus suis descriptum venerabiliter notat. et sacramētis cęlestib; plenū esse rite designat. In illo enī veri iubilei idest plenę remissiōis noticia datur: in illo sabbati requies rite celebratur. Ille legis veteris datione insignis est: et in aduētu spiritus paracliti sup apostolos insignior: ille pacis auctorem venisse prodit: et pacis signaculum perfectā recōciliatiōe inter deum et homines. per spirituſsancti graciā ostēdit: Ipse venerabilis in specie. salubris in figura: et perfectus est in sacramētorum decore. Nam. x. littera figurę sanctę Crucis aptissima. et denarium numerum designās. per. ii. loca posita ad exemplar fāctę Crucis. quin q; libros legis cum .x. preceptis significat: quia quod lex vetus per figurā et vmbra quodāmodo depinxit. hoc totū Christus per Crucem in nouo testamēto secundū veritatē impleuit. Omnia quippe sanctę Crucī decētissime conueniūt: et character litterę et numerus in ea denotatus. legis mysteriū et tēporis sacramentū. factūq; in hoc laudabiliter ppetratū: ideoq; oportet vt omnes fāctam Crucem laudemus pariter ouantes. crucifixoq; regi incessabilē gracias agamus. qui san- guine p̄prio vniuersa laxauit debita mundo.

De Vicesima forma. vbi cētenarius & vicenarius numerus inditus est. XX

Ecce sanguis Christi pia effusio. et vnda illa quę ip̄o dormiēte in Cruce. de latere eius emanauit mūdat nos a sordibus cūctis: quia ipse redēptor morte sua. noxia cūcta a nobis tulit. cū labes peccatorū n̄orū dempsit. et cirographū qd erat nobis cōtrariū p̄ passionē suā deleuit. Laudabile quippe dogma euangeliū cōdīdit: qd peccatorū tenebras fugans omne facinus vetat. idolorūq; culturas penitus abnegat. Quod vitā docens honestā. per virtutū potentiam in p̄dicatorib; suis cōmendat. vniuersis sub cēlo nationibus. Post ascensionem quoq; saluatoris. apostoli ab ipsa veritate instructi. predicantes euangelium mysteria veteris testamenti per Christum impleta et declarata esse testati sunt: et ipsum finem esse legis & prophetarum veris assertionibus firmauerunt. Deniq;. cxx. numerum in etate legislatoris et in aduentu spūſsancti super apostolos insignem lauda l̄ra. secūdum significationē suam quā posita. idest in Crucis modum nobilit̄ complet. pandens fidei sacramenta et verḡ beatitudinis demonstrans gaudia: quia sicut per .iiii. characteres laude. sancta Crux in vnu colligit. cxx. vnitatesita: spirituſsanctus adueniens in noticia omniū linguarū coadunauit. cxx. credētes. vnde aperte

ac manifeste dat intelligi, sanctam Crucem veram esse nostram redemptions: et in ipsa veraciter nostram consistere unitatem. Percepto itaque dono in loca omnium linguarum, alacer cetus credentium, lumen sparsit ubique diuinorum testimoniorum, coruscante simul frequentia miraculorum: et rete euangelij misit in pelagus istius mundi, ut sagena domini retraheret homines de profunditate abyssi, et conglutinaret ad soliditatem dominici vexilli: utque insignia Crucis Christi omnibus pateant, quomodo dona spiritalia quibusque consignet fidelibus, et premia que incarnatus saluator illis promisit, ipsa fideliter eos percipere in caelis faciat; que videlicet premia in auctu secundum meritorum qualitatem sunt posita: & sponsor verus Christus filius utque dei: simul cum patre deo & spiritu sancto, quibusque dignis multiplicia in supernis seruat, et veraciter donat rex regum in eternum regnans, et omnia regna ditione propria gubernans: qui dederat nobis spiritum paraditum, pignus salutis et hereditatis nostre: ut nos secundum voluntatem suam regens seruet: quoadusque ouantes gaudia vite faciat introire: psallite vitam deuote: benie psallite domino Christo, getes omnes, tribus et lingue vniuersae, et cognoscite verum regem vestrum, sapientiam et virtutem dei patris: cuius potentia mors victa succubuit, & memoria mortis deleta est, omnium rerum parentem Hiesum cognoscite. Hec claus quia ex vero et probato prolata est germine, finem et perfectionem habet eternam requiem. Iste enim naturae nre inditus est ordo, ut in dicta cum reuerentia et tremore seruet, et in futuro perpetuam remunerationem expectet. Hec quod est gloria nostra, hec & virtus, hec vera stabilitas quietis summa, isteque iura religiosis bene seruat, et rite arbitrio suo utitur, qui bona summa pro oib[us] appetit, et media racionaliter regit.

De vicesima prima figura, in qua septuagenarius et binarius numerus est comprehensus.

XXI

Ergo lex domini vera et irreprehensibilis, duorum testamentorum libris conscripta, in figuram sancte Crucis ponenda est, per quam et orbis terrarum ab ira debita solutus est, et vitam perpetuam portumque salutis et quietis eternae inuenit, post naufragium videlicet illud, quod primus parvus noster per preuaricationem diuini precepti super nos induxit. Nam quia per lignum vetitum mors sequa totum genus humanae absorbit, ac suo iure captiuauit, ut hoc a potestate eiusdem mortis eriperet, redemptori nostro placuit, lignum sancte Crucis in terra erigere: quatenus hoc quod per gulam noxiam hostis ille deglutiuerat, cuspidem ligni vitalis profossus, per continentem gratiam euomeret, meritasque penas inde lueret, quod contra omne ius & omne fas seruus nequissimus et fur dolosissimus, sibi dominatum in alieno opere usurparerat. Hoc et iam auctor totius creature, & largitor duorum testamentorum deus intimare volens, opus saluberrimum sancte Crucis et per legem predixit, & per prophetas promisit: & per euangelium suum se compleasse fatetur, ut homines creatorum suorum recognoscerent, redemptorique suo gratias agerent. Denique sancta atque magnifica Crux

hinc se totam serena luce coruscum ostendit. secum viam atque ducem ad perpetuam vitam nobis esse demonstrat: ideoque radiis suis micans lampas lucis eterne. omnes gentes ac populos ad celestia regna prouocat. ab hosteque misericorditer erutos pronunciat: siccum nunc in nocte istius mundi positos sua illustracione letificat. atque hinc ad alta celorum benemeritos postmodum eleuat. Nec ergo verendum est quod nulla fallacia aliquem decipiatur: sed principe huius mundi foris electo. veraciter vera victrix regnat. Hinc quoque est quod in predicatione potentiæ et dominationis eius. sancti predicatorum miraculis coruscant. totumque orbem sibi subiciant. redemptosque per Christi gratiam deuotos corde. placidos moribus. mansuetos patientia. tranquillosque conuersatione perficiant. Ecce quot lingue sunt nationum in septuagenario et binario numero. Crux sancta exemplata demonstrat: omnibusque gentibus per hoc lucis portam patenter significat: hocque per. lxx. et duos discipulos saluator ipse predicare iussuerat. sanctorumque archangelorum consortia. post resurrectionem generalem in celis promiserat: quod etiam ipse numerus designat. Octonarius namque numerus et nouenarius in se multiplicati. septuagenarium et binarium creant: quorum octonarius ad resurrectionis tempus. nouenarius vero ad novem ordines angelorum respectat: sicque catholica fides tenet quod in fine mundi hoc est in octava etate seculi sancti resurgententes. in societatem transcant angelorum. Omnia namque peccata mundi Christus in passionis suæ ardore consumpsit. quando ex parte carnis in ipsa mortem gustauit: ac per potentiam diuinitatis suæ electos suos ab inferni carcere liberavit. et sobrietatis ac fidei lumine. per apostolos suos generi humano predicari iussit: legem videlicet suam veterem et nouam. quam in hoc quod sanctæ Crucis figure cognovit. leue onus atque iugum suave esse. et ad celos ducendi idoneum omnibus credentibus sibi demonstrauit.

De Vicimasecunda figura. in qua monogramma depictum est. XXII

Christus qui est verus redemptor noster. in quo est omne desiderium nostrum. qui per gratiam suam hoc opus me facere voluit. O vimam ipse laboris finis. ipseque michi sit precium carminis. cui omnia bona placent. quia ipse omnium largitor est bonorum. Hic ergo hortatur inuitans omnes ad celestia dona. spondetque hec facile impetrare posse. si spretis cunctis cupiditatibus istius mundi. per fidem spem et caritatem quis ea digne quesiuferit. Hec quidem dona ipse in hunc mundum veniens. et carnalem amorem gladio pie separationis interficiens. per euangelium sui predictores seminauerat. et fructum pacatissimum in agro suo conquisiuerat. Hoc quidem semper optimus magister docuit. vetans ne ad ima et proclivia se verteret; sed magis ad ardua se erigerent. atque intellecto euangelio suo inolitam sequitiam morum deponerent. et mites ac mansueti esse discerent: quatenus in secundo suo aduentu cum aduenerit in gloria patris sui. cum angelis suis redire ynicuique secundum opera sua: tales inueniat. quibus propter merita

LIBER

bona eterna reddat et premia. Iste quidem numerus quem in literis grecis hoc monogramma figurat. domini saluatoris utrumque significat aduentum. hoc est illum quando in humo natus principem huius mundi foras eiecit: post baptismum scilicet suum. predicans euangelium regni. et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo. et illum quando idem iustus iudex homo Christus Hesus. de solio dei patris in iussu et voce archangeli. et in tuba dei descendit. et mortui qui in Christo sunt resurgent ad gloriam. secundum preconium sancti euangeli et voces prophetarum. quae testantur sanctos dei visuros bona domini in terra viuentium: quando venient et apparebunt ante faciem dei. Qui ergo boni meriti sunt. tunc accepta talenta cum lucro reportant ad dominum. et ab omni labore peccatorum mundati (lauerunt enim stolas suas et cadias eas fecerunt in sanguine agni) illi sequi. permeruerunt. cantabunt deo canticum nouum. alleluia videlicet angelicum carmen. die noctuque in templo sancto eius: nec erit ibi luctus neque ullus dolor. quem prima abierunt: omniaque facta erunt noua. Igitur necesse est ut deum et dominum nostrum fide plena. quae utique per dilectionem operatur placare studeamus: quatenus ipse tunc adiutor & saluator noster fieri dignetur. quando secundum scripturas ad iudicium venerit: ignisque ante eum preebit. & inflammabit in circuitu inimicos eius. & veniet misericordia eius. et colliget de regno eius omnia scandala et alligabunt zizania fasciculis ad ciburendum: triticum autem congregabunt in horreum domini sui. Onusque fœlix aia cui licet cum corpore corruptibili intrare ianuas celum. et mundis oculis cordis auctore conspicere lucis. Cuius desiderium rite tunc implebitur. quando ex omni parte perfecta manebit. et eterno gaudio cum sanctis spiritibus angelicis. in luce perenni perfuerit: laudes psallendo Christo: canticum utique nouum domino cantando in ecclesia sanctorum. in quo studio postea nunc las escere nescit: quia sic regna cœli habere perpetualiter appetit.

De Vicesimateria figura. in qua vicarius
& quaternarius numerus annotatus est.

XXIII

EN nobilis hic micat flos. et veri regis hoc est Hiesu Christi nomine pictus: quem figura sancte Crucis cornibus suis exemplatur. laeta facta Christi demonstrando. Senarius ergo numerus. quem per singula cornua. terro versu dispositum sancta Crux notat. perfectionem passionis Christi. nostreque redēptionis designat: quia sicut in senario numero mundi creatura perfecta significatur. ita et senario numero. per Christum qui in sexta feria crucifixus est. mundi reparatio perfecta insinuat. Clara nempe dies illa fuit. qua conditor opus suum perfecit: nec minus ista clara est. qua redemptor opus suum restaurando sanctificauit. Tunc ergo creator creaturam suam operando compleuit. et nunc etiam ipsam reperiendo benedictione cœlesti repleteuit. denique.

ad insinuādū mysterium. factū est quod senarius in quatuor cornibus Crucis positus. per .i.ii.i. plagas mundi tendit. rerum perfectionē demonstrans: quia ipse numerus primus perfectus est. ipseq; diem artificialē dimidiat et bis positus cōplet: ipse vnius mensis est pars sexta. et totius anni sexagesima. ipse quadrantem bisextilem numerat. et cum .v. diebus superfluū coadunat: ordinat aetates mūdi. et tēporum cursum finiet. quando rex regum veniet sanctis suis placido vultu peccata dimittere. et regna celestia tradere. Ergo bone rex Christe Hiesu. tu bene scis famulis tuis certa premia dare. quos ex om̄i mūdo vera fidei lux illuminans. et viuus sapientiē haustus irrigans. decor charitatis et iusticiē opera rite ornantes ad te perduxerant. Deniq; predictus numerus circa Crucē positus. indicat concursum plebium a .iiii. plagis mūdi ad redemptorem suum. eius diuinitatem pro eterna salute deprecātum: ut ipsius magnitudinē ex perfecto euangelij dogmate audire discant. et perfectā fidem perfectis operibus probent. Omnia quidem opera dei perfecta. perfectum insinuant creatorem: p̄prioq; decore eius decorem inestimabilem testantur. Vniuersa quę in celis sunt et quę in terra et quę in mari. optimum laudant artificem. At nos homines. qui aliquantula pars creature eius sumus. licet non condignam. tamē deuotam cantemus gloriam nomini eius: et gracias ei agamus pro redēptione nostra: quia ille qui nos fecit et multiplicauit. ipse nos proprio sanguine de inimici potestate liberauit: sic quoq; in hoc celebri carmine eius amorem quem in nobis ipse ostendit predicemus: quia hunc inestimabili pietate operando demonstrauit. defensando insinuauit. suadendo quoq; et sibi placitum esse ostendendo nos habere precepit.

De Vicesimaquarta specie. vbi centenarius quadragenarius
et quaternarius numerus signatus est.

XXIII

O Plebs dilecta deo. sanctissimus ordo virginum benedicte domino Christo. cantantes ei canticum nouum. quod ceteris omnibus est imitabile. Psallite decus glorię immortalis ante sedem altithroni: & ante .i.ii.i. animalia quę diuersis vultibus formata sunt. et ante .xxiiii. seniores sedentes in .xxiiii. sedilibus. Vos estis sumpti ab hominibus primitiē deo et agno: pulchriq; cohortes. sanguinis illius precio compare. in eius castris consistitis: ac dignissimas laudes triūphi nobilissimi cantatis. Vestrā manus cytharis modulans. vultum dei serenum ac placabilem terrigenis reddet: cum clamore valido atria domus dominī replens. tamquam vox tonitruī magnitonat in ethere: et sicut vox concrepat aquarū multarum in valibus. In ore quoq; vestro non est mēdaciū inuētum. neq; in corde dolus: sed pia carmina aptantes. dignas laudes ante thronum dei. die noctuq; conciūtis. p̄ indicia virginitatis & castitatis corporis atq; anime. quę in vobis rex vester super omnia diligit. Nam hanc animam vobis nullus aliis dedit.

LIBER

q̄ ductor et conditor vester: vt sine vlla reprehensione viuētes in terris. eternā
inde remunerationē postmodū acciperetis in cēlis. Quā pppter pbatissimus
et pfectissimus ordo virginū. qui diuerso sexu & in dissimili ētate in mūdo cē-
lestem cōuersationem agebas. ab omī fornicationis inquinamento alienus. et
ab omī spurcicia diaboli immunis: per officiū oris ac deuo tione cordis gestū
q̄ corporis placidus laudes deo decanta. Ecce trāsitus vester ad celū directus
est. vbi merces æterna vobis parata est: vbi īmaculatus virginis agnus prata
depascit florida. quē et vos sequētes quocumq; ierit amoena carpitis pascua.
singulas stolas cum laude castitatis in animabus vestris iam tenetis. alias iuxta
finē mundi in corporibus inmortalibus accepturi. duplīci honore gaudebitis
Quā pppter oramus & obsecramus vos o populi. et agmina cēlestis militię. p
nomē nobilissimū et insigne famosissimū decoris vestri: vt vbi vos iam lāti
cū rege vestro regnatis: ibi nobis eterna gaudia pmereri certetis: quatenus
agnus ille dux & gloria vestra. qui celi dominaē in arce. cōcedat nobis locum
ibi spaciose et desiderabilem. vt vestrum cantum et si non cantare possimus
saltem cum iocunditate per sēcula audiamus.

De Vicesimaquinta figura. vbi Alleluia et Amen posita sunt

XXV

Olaus pia & ppetua sancte Crucis. quā sanctorū cōetus in cēlis fre-
quentat assis terrigenis: vt aliquid decenter et digne de te pferre
valeant. et pleno ore gloriam tuam p̄dicare. Ego nāq; p̄ ut po-
tui te sancta Crux metrico ritu cecini. multum tibi desiderans in
hoc satissimacere: sed tu excedens dignitatem quātitatem virium nostrar; largi-
tionem quoq; munerum nostrorum supasti: Nec mirum. cum etiam cēlestia
simul & terrestria cūcta superas. nec satis valet ullus maiestati tuę facere aut
verba cōdigna honorū tuo aptare. Quā pppter temptaui ex cēlestibus odis
quēdam verba ad laudandum te sumere que etian. speciei tuę figure que con-
uenirēt: disposui eadem verba in pagina versū non cōtinuatim: sed disperse
et inserui angelicos cantus. amen videlicet in medio Crucis collocans: et cum
Alleluia cornua illius cōplens. vt sic quoq; hanc sacram effigiem cēlesti car-
mine signarem. et mysterium per hoc insinuarem. Nam fideles quicq; et iusti
famuli dei mundi sceptra hinc triūphāt. et munerum illius decorem spernunt.
hoc palam predicātes. q̄ spe eternorū ardor fidei per os electorum resonās
premia cēlestia suis confortibus preparat. et antiquum hostem aufuget. qui
primū humano generi sequissimā intulit mortem. et a pthoplastis parentibus
nostris. totam progeniem usq; in aduentū Christi ad inferni loca detraxerat.
At nos quos desiderium eternorum ad celos animo eleuāt. preoccupemus fa-
ciem domini in cōfessione. et in psalmis rite iubilantes. graciam in conspectu
eius inuenire studeamus: taliter in laudibus ipsius exultantes: qualiter iusticie
exposcit ordo. et sanctorum agmina in cēlis perpetualiter concelebrant. Hoc
tunc rite fiet. si implere contenderimus p̄cepta tonantis. et non solum lingua

sed etiam cogitatu atq; opere laudes et gratissimas dicere decertauerimus: Nam sermo fidei tantum ore prolatus, sine concordia mentis et operis non sufficit ad salutem: quia talis laudatio non est deo placita, que licet sibi grandia promittat, parua tamen meretur: quia scriptum est: nō est pulchra laudatio in ore peccatoris. Vos igitur precor celestes angelorum plebes ac spiritus animasq; iustorum, qui in cōspectu glorie maiestatis diuinę veraciter exultatis: vt sicut sine cessatione Alleluia & Amen perpetuum, domino Christo in eternum cantatis, ita nostram quoq; sortem precibus adiuuare studeatis, quantum beatitudinem veram quam vos iam perfecte tenetis, tandem aliquando per Christi graciā nos accipere mereamur.

De Vicesimasexta figura, in qua prophetice sententię denotatur. XXVI

Teigitur o sancta Crux Christi oracula, pphatarū bene honorant facta predican, virtutes exaltant, quia quicquid plebs illa sacra tissima, et diuino spiritu inspirata vaticinando de Christi aduentu protulit, tuę potentię gloriam in eo reuelauit: cum non ob aliud ipse saluator in mundo apparuit, nisi vt per te saluaret genus humanū. Videamus ergo quid propheta et psalmista Dauid dixerit: si forte signanter aliquid de te locutus sit. Ait enim, foderunt manus meas et pedes meos, dinumeraverunt omnia ossa mea. Quid est ergo manus et pedes cōfodere, ossaq; omnia dinumerare, nisi Christi membra in te distensa clavis configere? Item Dauid dicit, Dederunt in escam meā fel, et in siti mea potauerunt me aceto. Hoc utiq; significans quod euangelista de Christo exposuit dicens. Postea inquit sciens Hiesus quia iam omnia cōsumata sunt, vt consumaretur scriptura dicit, Sítio. Vas ergo positum erat aceto plenum, Illi autem spongiā plenā aceto, hysopo circumponentes obtulerunt ori eius, et alibi scriptum est, Dederūt ei vinum bibere cum felle mixtum. Hic quoq; Esaias propheta vaticinans ait, Parvulus natus est nobis et filius datus est nobis, et factus est principatus super humerū eius: et reliqua. Et item ex persona Christi dicit, Corpus meum dedi percutientibus, et genas meas vellentibus. Et item, Faciem meam nō auerti ab incredib; et conspuitibus in me. Et leuabit dominus signum in nationibus, et congregabit profugos Israhel, et reliqua. In his ergo omnibus sententiis, et tui erectionem & passionis Christi veritatem Iudeorumq; expressit sequiciam. Hieremias vero describit Christum quasi agnū innocētem ductum sine voce ad imminolandum, lignumq; in panem eius missuros incredulos: quod significat panem vite in te eleūdum, mortemq; carnis gustaturum. Ezechiel vero T. tau litteram tuam effigiem similantē, super frōtes virorum gementium et dolentium esse positam asseuerat, ob liberationem clavis vaſtatoris. Sic tu q; sancta Crux non infirmitas vel ignobilitas esse sanctis pphetis ostensa es: sed virtus firma, laus p̄cipua, et nauis seu portus fidelissimus in subleuando totius orbis naufragiū. Nam Daniel p̄dixit Christum dñm a perfidis occidē.

C

dum: et sic peccati noxam finiendam. Ose⁹ interfectōne mortis. saluationēq; describit populi: et Iohel obscuritatē siderū in morte Christi prenūciauit futuram. Amos festiuitates iniquorum in luctum conuertēdas, et omnia cantica eorum in planctum. Abdias dolos ludorū contra dominū et ecclesię saluationem expressit. Jonas quoq; suo exemplo triduanā sepulturā domini prefigurauit. Micheas Christum montē domini appellans. cōuentum populorum ad ipsum predixit: Naū vltorem esse futurū impiis et cōsolatorē piis. dominū promisit: Abacuc quoq; plano sermone cornua tua: o sancta Crux in manibus Christi splēdescere testat: et Sophonias aduentū domini prenūciat futurę: et diem resurrectionis eius describit: Aggeus quippe in comotiōe celi et terre desideratum omnijū gentium aduenisse testatur: Zacharias videt Hiesum in vestibus sordidis mortalitatis nostrę, et plagas in māib⁹ eius fixas. planctūq; multorum super eo quasi super vnigenito: Malachias quoq; licet nouissimus in ordine duodecim prophetarū ponatur. luculente tamen. vt ceteri dominatorem terrę ad templum suum venire describit. & purgare ministros suos examinatione valida. quod possint ipsi sacrificia offerre iusticę. Hęc cuncta salutis dona. et valida iudicia in te perpetrandā. O sancta Crux Christi sancti cōcorditer p̄c̄inuere prophete: et ad hoc te auctor omniū rerum destinauit: et omnia in te sine villa dubitatione que de eo promissa sunt ipse perfecit.

De Vicesima septima forma, in qua apostolorum sententie collocātur.

XXVII

Non minus tua iura o sancta Crux. testatur littera noui testamēti. q; scripturā legis veteris: quia dona gracie diuinę que illa spondebat futura. hęc per incarnationē salvatoris docet esse cōpleta: indeq; maxie claret. q; Christus Hiesus dominus est legis vtriusq;: quia proprio ore geminū mundo patefecerat abyssum: regem videlicet exponens: et euangeliū condens: sanctorūq; desideriorum voto reficiebat antiquos. et ostensione ipsarum rerum satiabat posteros: bonus. verax. omnibus equis. Vnde fit. q; apostolicus cętus de tua sanctissima cōstrūctione sermonē ptulit iocūdissimum. factaq; tua magnifica saluberrimo ostendit relatu. Nam Petrus qui in apostolorū ordine primus est. fortiter de te persuasionis sumplit exemplum: ita dices. Christus p nobis passus est fratres. vobis relinquēs exēplum. vt sequamini vestigia eius: Et item. peccata inquit nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum. vt peccatis mortui. iusticię viuamus: cuius liuore sanati estis. Hinc quoq; credo. quod ipse qui pro impiis et ingratis animā suā posuit ad deuotorum atcq; fidelium sibi preces aures sue pietatis inclinet. Proinde ego miser. si honorificentia eius aliquod munusculū dignabitur artis humanę accipere. hoc carmen ei sumo nisu opto offerre. quia in eius bonitatem confido: quod pię deuotionis munera ipsi non displiceat. si perseuerauerimus in vera confessione nominis eius. Ast nos beatus Iacobus apostolus hinc exhortatur:

exemplum patientie Christi nobis ostendēs. Exemplū inquit accipite fratres laboris et patientie. prophetas qui locutis sunt in nomine domini Hiesu Christi. Ecce beatificamus qui sustinuerūt. sufferentiam Iob audistis. et finem domini vidistis. Hinc et dilectus domini Iohānes. ad mutuā dilectionē nos prouocat. Christum in mediū proferens: vt sicut ipse pro nobis animā suam posuit. ita et nos pro fratribus nostris animas ponamus. Iudas quoq; seruus Christi. frater autem Iacobi. sub exemplo Hiesu successoris Moysi. demōstrauit Hiesu Christū eduxisse nos p Crucē. de spiritali Aegypto. idest de ptate tenebrarum et incredulos perdidisse. Paulus ergo non paululum. sed magnifice de te locutus est. qui auditoribus suis ait. Nō enim iudico me inter vos aliquid scire nisi Christum Hiesum. et hūc crucifixū. Et cōtradixit sibi gloriari. nisi in Cruce domini nostri Hiesu Christi. per quem illi mūdus crucifixus sit. et ipse mūdo Christumq; affirmat propter mortem Crucis. accepisse potestatē in celo et in terra et subtus terram. ita vt in nomine Hiesu omne genu flectatur. celestium terrestriū et infernoriū. et omnis lingua cōfiteat quia dominus Hiesus in gloria est dei patris. Ecce sancta Crux Christi apostolicus ordo. quam concinne antiquis prophetis tuas laudes profert. ita vt in nullo dissentiat: cum ea que ipsi precinebāt futura. isti in te cōpleta affirment: quia tu verē cōcordie signū celestia simul et terrestria. vetera et noua omnia perficias.

**De figura Vicesimaoctaua. vbi opifex
ipse sanctam Crucem adorat**

XXVIII

OMnipotens maiestas. virtus excelsa. creator celestiū et formator terrestriū. dominus deus sabaoth. qui verus conditor et redēptor es hominum: tu laus nostra es. tu virtus et gloria cum salute vera. tu es rex regū. tu doctor ignorantū. rector fidelium et magister credentiū: tu sumus et princeps es paſtorū. tu pius protector tuarum ouium: tu sancte saluator auctor es totius boni. dux bonus. via recta. lux vera et vita perpetua: merces clara. et ostium salutis eterne. Ex te omnis sensus. vox verbum et virtutū omnium fructus procedit. Ad te ergo direxi sermonē in primordio huius operis. et quecūq; in sequētibus addidi. ad tuā laudē peruenire optauī. Cor meum ad te se eleuat: mentis meę tota intentio ad te clamat: quicquid vsquam lingua recte cōfessionis. seu manus bone operationis cum deuotione pie mentis profert. totum ad laudem tuam pertinet. Omnia namq; te glorificat et benedicūt. que in imis et q; in supernis sunt: nec nō et ego pars minima tue creature. te dominum verum supplex et letus adoro. atq; Crucis tue submissé et humiliter salutans dico. O lignū vitale et ara salutifera: te adoro. spem vitę eterne deprecans: vt per te structuram sanctissimā hostia grata deo oblatus existam. Hoc meū est desideriū. hoc validus amoris feruor. hoc tota intentio mentis et famina lingue exorant: hoc esuries cordis et sitis est animę: vt per passionis tue graciam me tibi oblatum famulū suscipias. tuaq; crucifixio.

C ii

LIBER SECUNDVS

totum quod in me tibi contrarium sit consumat, et carnalem estum temperet: iram extinguat, linguam a prauo et vaniloquio cōpescat, et pietatis verba in os meum reponat: omnē perturbationē mentis pacificet, et vitam honestam deducat. Ergo quando adueneris domine Hiesu, iudicare viuos ac mortuos ac sēculum per ignem, et cōsumperit flāma aduersarios tuos, omnes qui oderunt nomen tuum, in nouissima tuba et tempestate valida, quando secundum euangelium tuum apparebit signum filij hominis in celo: et plangent super se omnes tribus terre, intuentes in eum in quem pupugerūt: Obscro, vt tunca flāmis vtricibus sancta Crux me eripiat: atq; ab ira agni propriū poetam defendat: cui cano carmen presens, et vtinam vscq; in finem vitę meę placita illi et honorifica semper decantē, mīnimus omnium seruorum tuorum et peccator Rabanus, hymnis laudibus, corde, ore, manu et totius gestu corpis, hoc semp memorans, quanta bonitate nos tu conditor noster creasti, et quanta pietate redemisti, cum ab inferni carcere et gehennę flāma nos liberasti. Et nūc bone saluator deprecor, vt des mihi requiem illam, quam fidelibus tuis promiseras te daturum in arce polořū: vbi vere populus tuus sabbatizat, sabbatho perhenni fruens. Interim quoq; quādiu sim in hoc corpusculo, dirige me in semita recta fidei catholice: sustenta firma spe, refice tua dilectione, vt ipse mihi sis refrigeriū in via, quem requiem desidero habere in patria. Sine vlla enim diffidētia, omnia promissa tua credo esse verissima, iudicia tua pertimesco rectissima: dona tua expecto dulcissima. Presta vt in te gaudens tecū permaneā in eterna letitia. O Crux alma dei, vscq; huc quantū potui laudem tuam cecini: sed quia triumphū perpetē expetis, quem in his mortalibus pleniter et pfecte non inuenis: confer te ad celestia angelorum agmina, ibiq; tibi laus perpetua per cuncta sonabit sēcula.

Libri Secundi Finis.

PERORACIO.

Habes nunc dulcissime lector Rabanū in mirifice carmine de laudibus sanctę Crucis, in qua salus nostra pepēdit, qua contra tetros hostes omni momento vtimur. Legito hos versus posthabitū turpib; obscoenis, ipudicis: Asuesce deinceps christiāos lectitare poetas, qui tibi nō minus quā gētiles latinitatē, elegantiā, tropos, bonos mores, Syllabarūq; mēluras suppeditare possūt: Recipiāt nūc in manus, pro Lucrecio Rabanus, pro Virgilio Sedulius, p Ouidio Alcimus, p Propcio Lactācius, pro Stacio Arator, pro Catullo Prosper pro Tibullo Iuuēcius, pro Horacio Prudēcius, pro Martiale Epigrāmata Engelhardi Scintille, et Hermāni Busthij, pro Lucano Galterus, pro Iuuēale Baptista Mātuanus. Sic christiāi ephœbi ex christiāis poetis a christiāis p̄ceptoribus ad Christi honorē christiāe īstituēt. Augustius nr, confiteūt sese in vanis gētiliū sētēciis multa didicisse yba vtilia; que etiā in rebus nō vanis disci possūt: et ea viā esse tutā, in qua pueri ambularēt. Nō enī p hāc turpitudinē verba ista commodius discūt: sed p huiuscēodi yba turpitudo ista cōfidētius ppetrāt, Adde

q̄ ipse met Ouidius turpissimor̄ versuum auctor; naturali conscientie ductu
impulsus. nobiscum sentit his versibus.

Eloquar inuitus: teneros ne tange poetas

Submoueo dotes impius ipse meas.

Callimachum fugito: non est inimicus amoris

Et cum Callimacho tu quoq; Cohe noces.

Me certe Sapho meliorem fœcit amicē

Necrigidos mores Teia musa dedit.

Carmina quis potuit tuto legisse Tibullis?

Vel tua: cuius opus Cinthia sola fuit?

Quis potuit lecto durus discedere Gallo?

Et mea nescio quid carmina tale sonant;

Si id gentilis et obscoenus Naso suasit: erubescat deinceps Italici preceptores
interpretari. apostillare et legere mollibus ephœbis impudicos poetas. quid
prodest ignem igni adicere: sanguinem ciere. furorem ampliare. malos cogitatus
immittere: amoris stimulos imprimere: phantasiam incitare: rationem ledere:
a pudore. pudicicia et ab omni virtute abstrahere: ab utiliori studio auertere:
ad bestialē voluptatē incendere: teneram etatem perpetuo corruptam reddere:
motus carnis et libidinem vltro venientē prouocare: adolescētes inficere: ve-
nenum pueris tradere: et quod alioquin pro paruo vicio ducunt: vt post hac
nullum omnino esse credant: auctorū fama persuadere: Ve mūdo a scandalis
ait summa veritas: et is: in cuius manus incidere horrendū est. Vale cādidiſſime
lector. Ex suburbano nobilis Heluetiorū urbis Argētine. v. idus Iulij. M.D.II

Vale fœlix Germania inuētrix artis. qua vñus. vna die tantū imprimere pōt:
qua vix mīti toto anno scribere possit: Fœlix et ipsa inuētrix tam mirandi stu-
pēdiq; carminis. quod tum Itali tum Galli suis historiis maximope celebrarūt.

Et tu quoq; lector vale: qui plerosq; cauillatores poetas: leuibus: frigidis
futilibusq; preditos numeris. & qui in confessa sunt damnatione: tuis non de-
dignaris adhibere vigiliis. patiare & hūc te penes nidulari cōmorariq; petitū
imperatumq; volumus: quem constat incomparabili magisterio solertem &
in salubrū cognitione rerū sagacissimū extitisse: qualia singula per successivas
& subsecundarias lectiones pensitādo vim ipsam fētenciarū. virtutēq; yborū
(nisi fētitate maledictus et inuidia irritationis fueris) sufficientissime cōperies

Inter Epigrāmata p̄sulum Magūtinorum in mōte sc̄ti Albani: Mauri q̄q; nr̄i
sequens illud excisum sculptūq; phibet: vetustate ne euenerit. apicibus littera-
rum illegibilibus aut alia quadam immundicia deletis detritisq;. Ad nos vsc̄
quantum peruenerit: tuis (lector) pretendimus luibus: cui si voles mundius
consultum venustiusq; adeo: nē mēdium quidē appareat: originalibus cōferas
ipse characteribus atq; contendas oramus: ne nostre donandum hoc quoq;
decernas imperitię denuo atq; iterum uale.

Epitaphium Rabani.

Lector honeste meam si vis cognoscere vitam
Tempore mortali. discere sic poteris.
Vrbe quidem genitus sum & sacro fonte renatus
In Fulda: post hęc dogma sacrum didici.
Quo monachus factus. seniorum iussa sequebar:
Norma mihi vite regula sancta fuit.
Sed licet incaute hanc nec fixe semper haberem
Cella tamen mihi met mansio grata fuit.
Ast ubi iam plures transiissent temporis anni
Conuenere viri vertere fata loci.
Me abstraxere domo inualidum. regiꝝ tulere
Poscētes fungi preſulis officio:
In quo nec meritum vite nec dogma repertum est:
Nec pastoris opus iure beneplacitum.
Promptus erat animus: sed tardans debile corpus.
Feci quod poteram. quodqꝫ deus dederat:
Nunc rogo te ex tumulo frater dilecte iuuando
Commendes Christo me ut precibus domino.
Iudicis eterni me ut gracia saluet in euum.
Non meritum aspiciens: sed pietatis opus.
Rabani nempe mihi nomen: lectio dulcis
Diuine legis semper vbiqꝫ fuit.
Cui deus omnipotens tribuas celestia regna
Et veram requiem semper in arce poli.
Sedisse ferunt annis IX. obiisse vero DCCC.LVI.
sepultum quondam Maguncię in monte sancti Albani.
nunc traductum. Fulde quiescere.

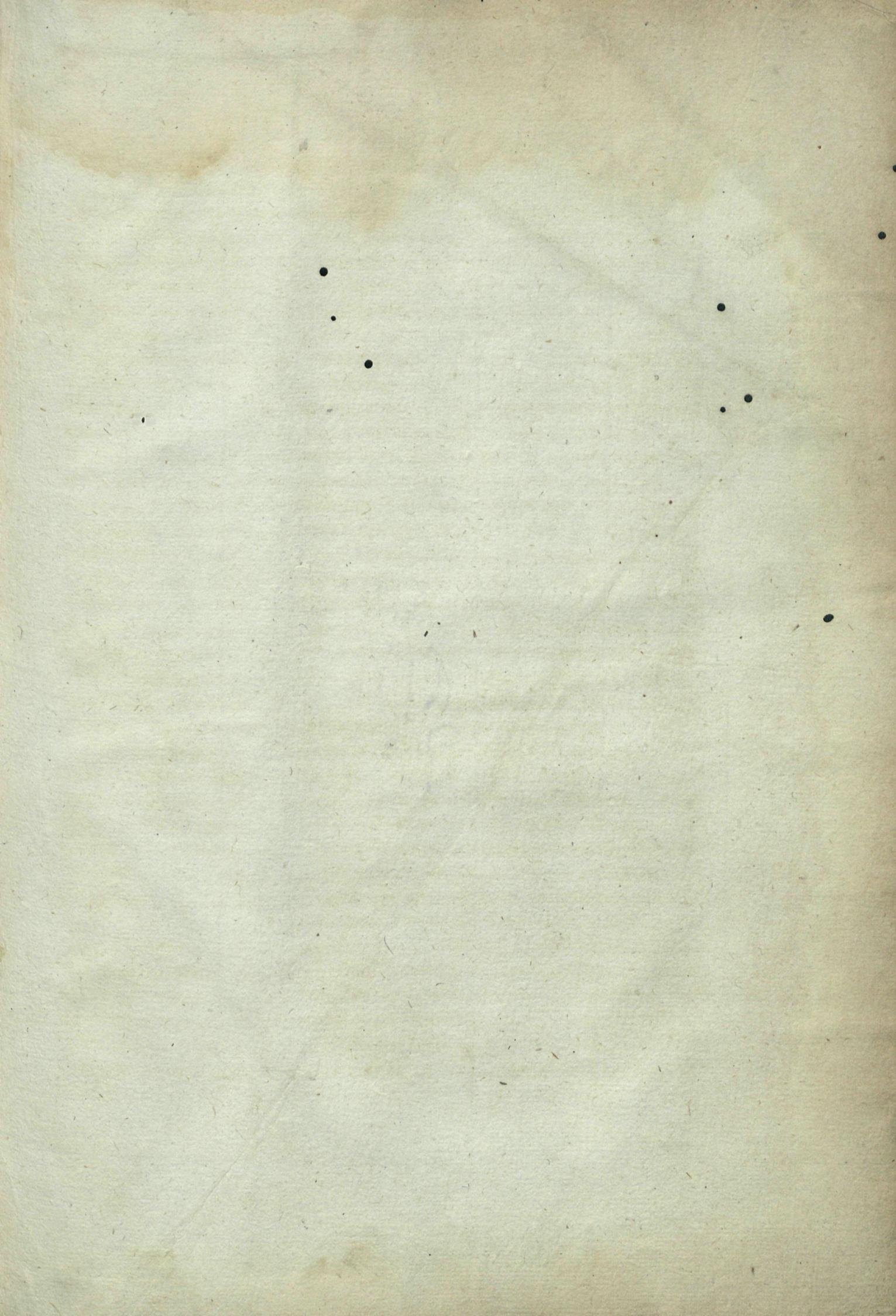
Librarii de se ad lectorem: & cuias sit Epigramma.

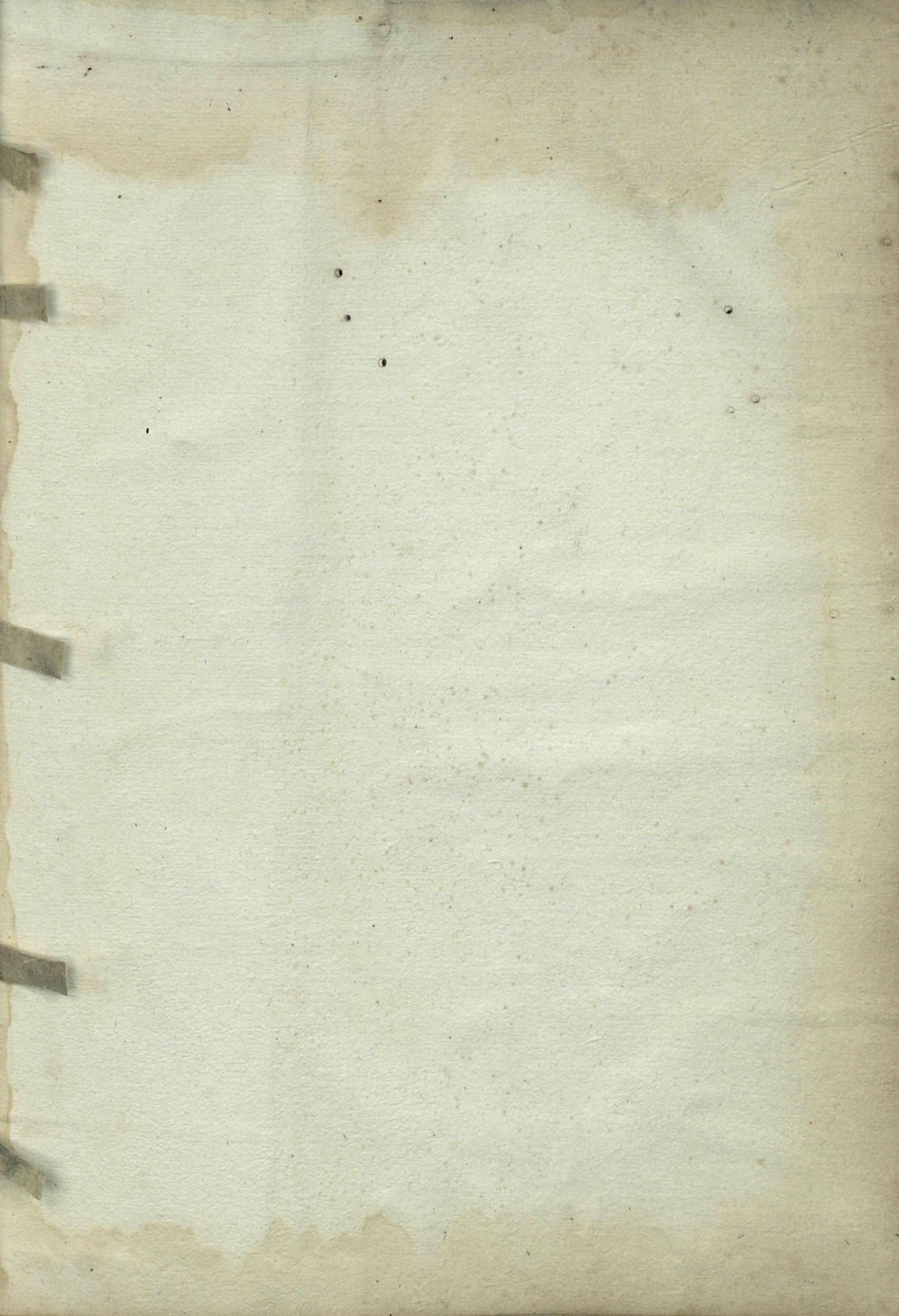
Ipse magisterium tu te cognoscis abunde:
Sed patriam si vis: nomen et artificis:
Est natale solum Baden: sedes mihi phorcys:
Dicor & Anshelmibibliopola Thomas.

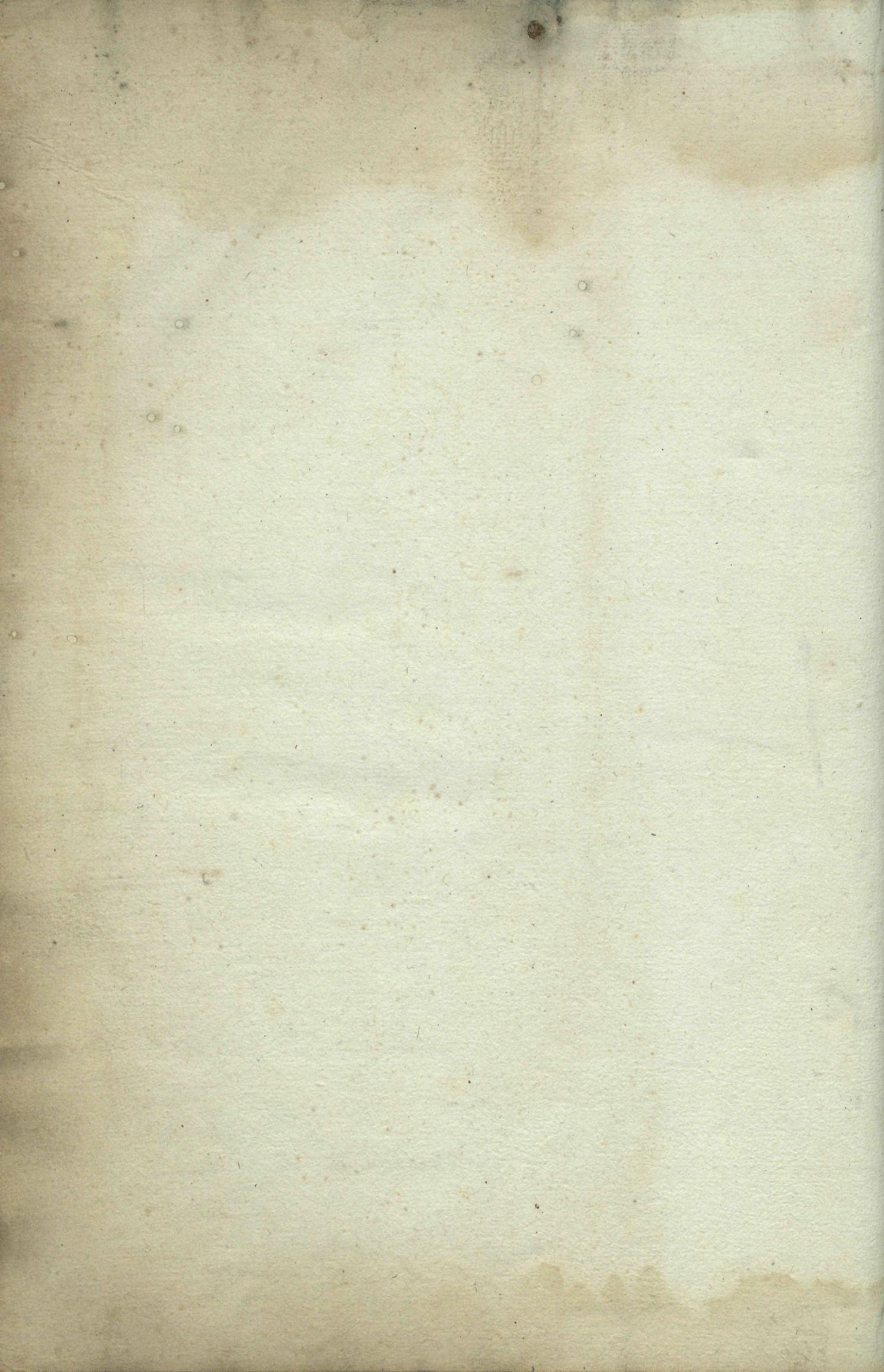
Phorcheim. in aedibus Thome Anshelmi. Martio
mense. M.D.III. Sub Illustri
principe Christofero
Badeñ:.

über est 2ⁱⁱⁱ pris ac Pm. Doft. Joann. Fabri
Expi vien: propris et noꝝ Ex viatis p̄ennu sensis
& post morte ipsius in Bibliotheca collegij s̄ in
S. Nikolaj ad viennam inhabitantim s̄iden-
hem & s̄indicorum iuxta sua ordinationis
collaudid. A Annis vien: X Januarij anno:
a Chro. molo. 1540 Ex S. magidori mandato
& ex ore ipsius Le
Johannes Sibianus

UB WIEN

+AM32527000X

672

www.books2ebooks.eu